

SLUŽBENI GLASNIK BANJOLUČKE BISKUPIJE

SADRŽAJ

Biskupova uskrсна poslanica 2022.	3	Poziv na post i molitvu za Ukrajinu	46
Sveta Stolica i njezina tijela		Molitva za mir u Ukrajini	47
Izmjene u kanonima ZKP-a	5	Poziv članovima "Sinodskog puta" na sjednicu	47
Biskupska sinoda: Pismo o sinodskom putu	11	Privremeni raspored rekolekcija	47
Papina poruka za dan molitve za zvanja	13	Čin posvete bezgrješnom Srcu Marijinu ...	48
Papin predgovor izdanju Dikasterija za laike	15	Pismo gradonačelniku Banje Luke	49
Papino pismo glede primjene <i>Amoris Laetitia</i> ...	16	Poziv na IX. međudekanski susret	59
Papina poruka za dan djedova, baka i starijih ...	18	Dekret osnutka Centra za pastoral mladih	51
Papina poruka za dan komunikacija	20	Statut Zajednice "Rastimo u Gospodinu"	51
Papina poruka za svjetski dan selilaca	23	Susret svećenika iz BiH na Gorici-Livno	51
Papina poruku za Svjetski misijski dan	24	Obljetnica svećeništva biskupa Franje	53
Papina poruka za svjetski dan siromaha	27		
Najava dolaska državnog tajnika Gallagera	31	Ordinarij: Propovijedi	
Papina čestitka biskupu Franji za jubilej	32	Uz godišnju skupštinu direktora PMD	54
Biskupska konferencija BiH i njezina tijela		Na ustoličenju nadb. dr. Tome Vukšića	55
Novi zazivi u litanijama	34	Na misi posvete ulja	56
Poruka za Dan života	36	Na Memorijalnom centru "Groblje mira", Bile	60
Apel Komisije "Justitia et pax"	37	Na đakonskom ređenju vlč. Ilije Kelića	64
Priopćenje s 83. zasjedanja BKBiH	38	Bladan bl. Ivana Merza	68
Priopćenje s 84. zasjedanja BKBiH	40	Na sprovednoj misi + Marije Stojanović	72
Promemorija BKBiH za pravdu i slogu	41	30. obljetnica smrti biskupa Alfreda	73
Biskupski ordinarijat		Meditacija uz Susret svećenika iz BiH	75
Imenovanja i razrješenja	45	30. obljetnica smrti župnika vlč. Ratka Grgića	77
Udruga Poljaka: može koristiti župne prostorije	46	50. obljetnica svećeništva biskupa Franje	79
		30. obljetnica stradanja katolika u Briševu ..	81
		Dan molitvenog sjećanja na žrtve - Drvar	83
		81. obljetnica smrti vlč. Jurja Gospodnetića	86

Nastavak na sljedećoj stranici

Ordinarij: Govori - Dopisi

Sućut g. A. Plenkoviću uz očevu smrt	88
Pozdrav državnom tajniku P. R. Gallagheru	89
Utjecaj religije na duhovno stanje	90
Čestitka za Ramazanski bajram	93
Pozdrav uz misu Zlatnog jubileja	93
Zahvala biskupa Jubilarca	94

Prilozi

Statistički podatci za 2021.	95
M. Semren: Sinodalni hod Banjol. biskupije	96
Propovijed kard. Puljića uz biskupov Jubilej	103

Priopćenja i obavijesti

Đakonska ređenja Pere Vladića i Ilije Kelića	105
--	-----

Naši pokojnici

† Marija Stojanović r. Pavelić (1932.-2022.) ..	106
---	-----

Nove knjige

M. Semren, Za puni život	106
A. Orlovac, Stradanje sanskih katoličkih župa	106

BISKUPOVA USKRSNA POSLANICA

Draga braćo svećenici,
drage sestre redovnice,
dragi Kristovi vjernici laici!

„Isus Krist – jučer i danas isti je – i uvijek.“
(Hebr 13,8)

Ove Božje riječi, objavljene ljudskome rodu u novozavjetnoj knjizi – Poslanici Hebrejima, upućene su najprije konkretnoj zajednici Kristovih vjernika iz prvih desetljeća postojanja Kristove Crkve. Vjeroučitelji i vođe članova te, rekli bismo, – župne ili biskupijske zajednice, bili su tada već pomrli – neki i kao mučenici, ili su bili pri kraju svoga života i djelovanja. Svi su oni ostali do kraja vjerni toj zajednici ali i vjerni i pravoj, istinskoj Kristovoj nauci, Kristovom Evanđelju. A ta nauka sadrži najbitnije što je potrebno za spasenje i vječnu sreću čovjeka pojedinca, za sreću svake zajednice, svakog naroda, pa i cijelog čovječanstva. To najbitnije, najpotrebnije je osoba Isusa Krista, od Boga obećanog Spasitelja svijeta, utjelovljenog Sina Božjega.

On je, pomazan Duhom Svetim, prošao zemljom čineći dobro (usp. Dj 11,38). Iako je učinio silna djela, čudesa i znamenja, naučavao kao nitko, bio je – kao potpuno nevin – razapet i pogubljen! Kao Pastir Dobri, on je dragovoljno položio svoj život za svoje ovce, tj. za cijeli ljudski rod.

To je on i sâm bio navijestio svojim apostolima da će, naime, mnogo trpjeti, da će biti odbačen od tadašnjih vođa naroda i ubijen. Ali, da će treći dan, nakon što bude razapet i ubijen – uskrsnuti (usp. Lk 9,22).

Sve se to i obistinilo!

Isus je u petak ubijen, u nedjelju je slavno uskrsnuo!

Mi to Božje najveće i za ljudski rod najpre-sudnije djelo njegove ljubavi i milosrđa prema nama ljudima, koje je ostvareno u Isusu Kristu, zahvalna i radosna srca – osobito svečano i s očekivanom duhovnom koristi – slavimo zajedno sa svim članovima Crkve u danima Svetog Trodnevlja – od Velikog četvrtka navečer do Uskrsa. – Poučeni smo također, da to isto Božje djelo slavimo i svake nedjelje, pa i u svakoj svetom Misi.

Veliki ili Sveti Petak se morao dogoditi, da se dogodi i Uskrs! To je jasno protumačio sâm uskrsli Isus na dan svoga slavnog uskrsnuća, kada se – među prvima, kojima se ukazao,

ukazao i uplašenoj, razočaranoj, zbunjenoj, deprimiranoj, dvojici svojih učenika na njihovom bijegu iz Jeruzalema u mjesto Emaus. To je opširno opisano u novozavjetnoj knjizi – u Evanđelju po Luki (usp. 24,13-35).

U tom opisu čitamo kako uskrsli Krist poučava svoje uplašene i razočarane učenike, blago ih koreći zbog njihove bezumnosti i njihova sporog srca da vjeruju što su proroci već davno biti navijestili o Mesiji, tj. Isusu Kristu. Veli im Isus: „Nije li trebalo da Krist sve to pretrpi te uđe u svoju slavu?“ (Lk 24,24-26).

Put, prolazak Božjeg Pomazanika – Mesije, tj. Krista kroz patnju pa i samu smrt ka uskrsnuću i proslavi plan je samog Boga, koji ga je i poslao na svijet, nama ljudima osuđenima na vječnu propast. Taj Božji plan obuhvaća dvoje, tj. oboje: za ovozemaljski život – križ, a za drugi, vječni život – proslavljenost. To nam potvrđuju i mjesta u novozavjetnim knjigama: „Bog je Isusa, kojega su Židovi razapeli, učinio Gospodinom i Kristom“ (Dj 2,36), kojem je „dana sva vlast na nebu i na zemlji“ (Mt 28,18).

Na svršetku svijeta svi će toga istog Isusa Krista moći – i morati – vidjeti, gdje dolazi s velikom moću i slavom – kako to tvrdi sâm Isus, a zapisa evanđelist Luka (usp. Lk 21,27).

To je dakle, trajna istina, koju Crkva Kristova, ima zadatak naučavati kroz sva pokoljenja do konca svijeta: **Isus Krist isti je – jučer, danas i uvijek!**

O sebi samoj, Crkva, kojoj je Krist Božanska Glava, naučava kako ona „nastavlja svoje putovanje između progona svijeta i Božje utjehe, navješćujući muku i smrt Gospodinovu, dok On ne dođe (usp. 1 Kor 11,26). Od moći uskrsloga Gospodina ona dobiva snagu da strpljivošću i ljubavlju pobedi svoje nutarnje i vanjske žalosti i tjeskobe i da vjerno otkrije svijetu Njegov misterij, iako ne savršeno, dok se na svršetku ne očituje u potpunom svjetlu (Drugi vatikanski koncil, LG 8).

Već je 50 godina, kako je i mene, vašega brata po vjeri i krsnoj milosti, isti Krist, Spasitelj i Veliki vječni Svećenik, pozvao da – u njegovoj Crkvi – kao zaređeni njegov svećenik – svojim riječima i svojim životom svjedočim među ljudima moga vremena i moga životnog okruženja njegovu beskrajnu ljubav, milosrđe i vjernost. Posvećen sam za svećenika, kako to naučava Crkva „da propovijedam Evanđelje,

posvećujem vjernike i prinosim žrtvu Novoga Saveza“ – bilo za to zgodno ili nezgodno vrijeme (usp. 2 Tim 4,2).

Kako sam vjerno i vjerodostojno to činio znade sam Bog, a nešto od toga i vi, moji dragi suputnici, suradnici i suvremenici.

U izuzetno dramatičnim vremenima rata u našoj domovini, koje sam – kao Vaš biskup – zajedno s vama (i mnogim drugima) osobno proživljavao, pisao sam Vam u jednoj od svojih vazmenih poslanica, između ostalog, i ovo:

„Kristovo uskrsnuće je doista centralni događaj ljudske povijesti i prevažna istina za svakog od nas. Bog je tim jedinstvenim činom na najzorniji način dokazao nama ljudima ne samo svoje postojanje, nego i svoju neizmjernu ljubav prema nama. Pobjedom života nad smrću, oprostjenja i pomirenja nad osvetom, ljubavi nad mržnjom – što se dogodilo u mucima, smrti i slavnim uskrsnućima Isusa Krista, započeo je pobjednički pohod Sina Božjega ovom našom zemljom, uprljanom grijehom i užasnim posljedicama grijeha. (...)“

Nakon Kristova uskrsnuća nema ni jedne naše ljudske patnje koja ne bi mogla biti oplemenjena Njegovom patnjom i slavnim uskrsnućem. Ljubav Krista, mučenog, ubijenog i uskrslog – radi nas i radi našeg spasenja – u stanju je osposobiti svakog Kristovog učenika, dakle, svakog od nas, da svoju sobnu patnju i stradanje, pa čak i samu smrt gledamo i doživljavamo u pobjedničkom svjetlu vječnog Uskrsa. Tako i najveća naša kriza, naša najbolnija patnja, može postati našom najvećom, realnom šansom; stvarnom prigodom za postizanje najvećeg blaga – vječnog života i vječne sreće, ukoliko smo istinski Isusovi učenici.“ (Vazam 1995.).

Istinski Isusovi učenici trude se što bolje razumjeti riječi Svetog Pisma, koje svjedoče o nužnosti Isusove patnje i o činjenici njegova uskrsnuća. Oni znaju i doživljavaju da je u svetoj Euharistiji, „u lomljenju euharistijskog kruha“ osobno nazočan uskrsli Krist. Oni znaju da sveta Euharistija nije samo spomenčin Kristove muke i smrti nego i uskrsnuća; da euharistijsko slavlje nastavlja – ponazočenje ne samo Kristove otkupiteljske žrtve na križu nego i ponazočenje uskrsnuća Onoga, koji živi. Euharistija nam nudi sposobnost da i mi prepoznamo uskrsloga, živoga Isusa, koji je, nakon svoga uskrsnuća postao – „Kralj Kraljeva

i Gospodar gospodara; prebiva u nedostupnom svjetlu, koga nitko od ljudi ne vidi niti ga može vidjeti. Njemu čast i vlast vjekovječna!“, kako tvrdi apostol Pavao u svojoj poslanici učeniku Timoteju (1 Tim 6,15b-16).

Isus Krist, ubijeni i uskrsli Spasitelj, koji je sada Sudac živih i mrtvih, ima savršenu i sveobuhvatnu vlast nad svime što je vremenito, prolazno ovozemaljsko. Pred njim ne može opstati ničija i nikakva moć ni sila ovozemaljskih vladara i silnika, jer su oni, unatoč obožavanju od strane svojih podložnika i suvremenika ili njihovom podjarmljivanju drugih ljudi i naroda, i sami podložni svojoj zemaljskoj prolaznosti i nestanku ali i Božjem pravednom sudu!

U ljudsku povijest i stvarnost, pa i u ovu našu aktualnu, spadaju također i jadikovanje, kukanje i beznađe. Ali, presudno je za svakog istinskog Isusovog učenika da se on ne zaustavi pred ruševnima svoje nade, jer bi to bila opasnost za njega da ne vidi ništa drugo osim vlastitog bola i patnje.

Isus Krist svojim uskrsnućem poziva svakog od nas da se, uz Njegovu pomoć, usudimo pogledati preko vlastitog horizonta, jer nam On garantira svoju trajnu blizinu, bez obzira u kojoj se životnoj situaciji nalazili ili kojoj situaciji išli u susret.

I na kraju, draga moja braćo i sestre u uskrsnom Kristu,

slično kao i sv. apostol Pavao u svojoj Drugoj poslanici Solunjanima, i ja moram uvijek Bogu zahvaljivati za vas, jer izvanredno raste vaša vjera i množi se ljubav svakog od vas prema drugima. Molim uvijek za vas, da vas Bog učini dostojnima vašeg kršćanskog poziva i snažno dovede do punine svako vaše nastojanje oko dobra, te da se proslavi Ime Gospodina našega Isusa u vama. Čvrsto stojte i držite se predajâ u kojima ste poučeni, mojom bilo izgovorenim ili pisanom riječju (usp. 2 Sol 1,3.11.15)!

Svima vam – bilo da ste na području naše biskupije ili izvan nje – od srca želim blagoslovljene dane Svetog Trodnevlja,

Sretan Uskrs!

Blagoslovljen i daljnji vaš ovozemaljski životni hod u zajedništvu Kristove Crkve – obasjan neuništivim svjetlom Kristove definitivne uskrsne pobjede!

Vaš brat

✠ Franjo, biskup, v.r.

SVETA STOLICA I NJEZINA TIJELA

IZMJENE U KANONIMA ZAKONIKA KANONSKOG PRAVA prema motupropriju *Assegnare alcune competenze* pape Franje

*Docent na Katedri kanonskog prava Katoličkog bogoslovnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu dr. sc. Ilija Marković, koji obavlja i službu župnike župe Ilijaš, donosi prijevod izmjena u kanonima Zakonika kanonskog prava prema motupropriju *Assegnare alcune competenze* (Dodijeliti neke nadležnosti) pape Franje koji je stupilo je na snagu 15. veljače 2022. Tekst vlč. Ilija Markovića prenosimo u cijelosti:*

U vrijeme pontifikata pape Franje Zakonik kanonskog prava doživio brojne izmjene. Od stupanja na snagu ovog Zakonika, 27. studenog 1983. do danas (16. veljače 2022.), ukupno je izmijenjen 151 kanon. Neki su doživjeli manje stilske i jezične korekcije, u drugima je pravna odredba preciznije formulirana dok su treći u cijelosti promijeni novog odredbom.

U uvodu svog apostolskog pisma u obliku motuproprija naslovljenog *Dodjela određenih mjerodavnosti* (*Assegnare alcune competenze*)¹

papa Franjo je izmijenio određene kanone u Zakoniku kanonskog prava za latinsku Crkvu kao i s njima povezane kanone Zakonika istočnih Crkava. To dodjeljivanje novih mjerodavnosti dijecezanskim biskupima, koje su ranije bile pridržane Apostolskoj stolici, pojašnjava Papa, „odgovara crkvenoj dinamici zajedništva i vrednuje blizinu“ te nastavlja da „zdrava decentralizacija može samo promicati takvu dinamiku, ne ugrožavajući njezinu hijerarhijsku dimenziju“. U nastavku donosim izmjene kanona (**masnim slovima**) u Zakoniku kanonskog prava latinske Crkve s osobnim (neslužbenim) prijevodom kanona.

¹ Usp. FRANJO, apostolsko pismo u obliku motuproprija *Assegnare alcune competenze*, 15. veljače. 2022., čl. 1-10. https://www.vatican.va/content/francesco/it/motu_proprio/documents/20220211-motu-proprio-assegnare-alcune-competenze.html [pristupljeno 15. 2. 2022.].

Kan. 237 – Obveza osnivanja velikog sjemeništa.

Stari kanon	Novi kanon
Kan. 237, §2. Neka se međubiskupijsko sjemenište ne osniva, osim ako se prije i za sam osnutak i za statut sjemeništa dobije odobrenje Apostolske Stolice i, dakako, biskupske konferencije, ako se radi o sjemeništu za sve njezino područje, inače biskupa kojih se to tiče.	Kan. 237, §2. Neka se međubiskupijsko sjemenište ne osniva, osim ako se prije i za sam osnutak i za statut sjemeništa dobije potvrdu Apostolske Stolice i, dakako, biskupske konferencije, ako se radi o sjemeništu za sve njezino područje, inače biskupa kojih se to tiče.

Kan. 242 - Nacionalna uredba o svećeničkom odgoju i obrazovanju (*Ratio fundamentalis nationalis*)

Stari kanon	Novi kanon
Kan. 242 - §1. Neka svaki narod ima uredbu o svećeničkom odgoju i obrazovanju koju, uzevši dakako u obzir odredbe koje je izdala vrhovna crkvena vlast, treba da izradi biskupska konferencija a odobri Sveta Stolica i koja treba da se prilagodi, uz ponovno odobrenje Svete Stolice, novim okolnostima. Neka se u uredbi odrede vrhovna načela i opće odredbe odgoja i obrazovanja koje treba da se daje u sjemeništu, prilagođene pastoralnim potrebama svake pojedine regije ili pokrajine.	Kan. 242 - §1. Neka svaki narod ima uredbu o svećeničkom odgoju i obrazovanju koju, uzevši dakako u obzir odredbe koje je izdala vrhovna crkvena vlast, treba da izradi biskupska konferencija a potvrđi Sveta Stolica i koja treba da se prilagodi, uz ponovno potvrđivanje Svete Stolice, novim okolnostima. Neka se u uredbi odrede vrhovna načela i opće odredbe odgoja i obrazovanja koje treba da se daje u sjemeništu, prilagođene pastoralnim potrebama svake pojedine regije ili pokrajine.

Kan. 265 – Upis klerika ili inkardinacija

Stari kanon	Novi kanon
Kan. 265 - Svaki klerik treba da bude inkardiniran ili u neku partikularnu Crkvu ili osobnu prelaturu, ili neku ustanovu posvećenoga života ili družbu koja ima takvu ovlast, tako da se nikako ne može dopustiti da bude klerika bez inkardinacije ili klerika lotalica.	Kan. 265 - Svaki klerik treba da bude inkardiniran ili u neku partikularnu Crkvu ili osobnu prelaturu, ili neku ustanovu posvećenoga života ili družbu koja ima takvu ovlast, ili također u javno kleričko društvo koje dobilo takvu ovlast od Apostolske stolice , tako da se nikako ne može dopustiti da bude klerika bez inkardinacije ili klerika lotalica.

Kan. 604 – Red djevičâ. Ovaj kanon od sada ima novi, §3 kojeg dosadašnja kanonska odredba nije imala, a tiče se prava djevičâ na udruživanje.

Stari kanon	Novi kanon
---	Kan. 604 - §3. Priznavanje i osnivanje ovih društava na biskupijskoj razini pripada dijecezanskom biskupu, na svojem području, na nacionalnoj razini to pripada Biskupskoj konferenciji, na svojem području.

Kan. 686 – Boravak izvan redovničke kuće (eksklaustracija). U ovom kanonu je povećano vrijeme u kojem član s doživotnim zavjetima može boraviti izvan redovničke kuće (§1). Ostali paragrafi su ostali nepromijenjeni.

Stari kanon	Novi kanon
Kan. 686 - §1. Vrhovni voditelj, s pristankom svojega vijeća, može članu s doživotnim zavjetima zbog važnog razloga dati dopuštenje da boravi izvan kuće, ali ne više od tri godine i pošto prije dobije pristanak ordinarija mjesta u kojemu mora boraviti, ako se radi o kleriku. Produžiti dopuštenje ili ga dati na više od tri godine pridržano je Svetoj Stolici ili, ako se radi o ustanovama biskupijskoga prava, dijecezanskom biskupu.	Kan. 686 - §1. Vrhovni voditelj, s pristankom svojega vijeća, može članu s doživotnim zavjetima zbog važnog razloga dati dopuštenje da boravi izvan kuće, ali ne više od pet godina i pošto prije dobije pristanak ordinarija mjesta u kojemu mora boraviti, ako se radi o kleriku. Produžiti dopuštenje ili ga dati na više od pet godina pridržano je jedino Svetoj Stolici ili, ako se radi o ustanovama biskupijskoga prava, dijecezanskom biskupu.

Kan. 688 – Napuštanje ustanove. Ovaj kanon doživio je promjenu samo u §2. Kan. 688, §2 CIC/83 i kann. 496, §1-2 CCEO i 546, §2 CCEO, koji se odnose na članove s privremenim zavjetima a koje zbog važnog razloga traže da napuste redovničku ustanovu, dodjeljuju vrhovnom voditelju nadležnost, ali s pristankom njegova vijeća dati to dopuštenje.

Stari kanon	Novi kanon
Kan. 688, §2. Tko za trajanja privremenog zavjetovanja, zbog važnog razloga, moli da napusti ustanovu, u ustanovi papinskoga prava može od vrhovnog voditelja s pristankom njegova vijeća dobiti dopuštenje da je napusti; u ustanovama biskupijskoga prava i u samostanima, o kojima se govori u kan. 615, da bi dopuštenje bilo valjano, mora ga potvrditi biskup kuće kojoj član pripada.	Kan. 688, §2. Tko za trajanja privremenog zavjetovanja, zbog važnog razloga, moli da napusti ustanovu može od vrhovnog voditelja s pristankom njegova vijeća dobiti dopuštenje da je napusti; u samosvojnim samostanima, o kojima se govori u kan. 615, da bi dopuštenje bilo valjano, mora ga potvrditi biskup kuće kojoj član pripada.

Kan. 699 – Otpuštanje članova. I ovaj kanon je doživio izmjene u pogledu mjerodavnosti autoriteta koji donosi odluku o otpuštanju člana. Promijenjen je §2 koji govori o samosvojnim samostanima (*sui iuris*).

Stari kanon	Novi kanon
Kan. 699, §2. U samosvojnim samostanima, o kojima se govori u kan. 615, odluka o otpuštanju pripada dijecezanskom biskupu, kojemu neka poglavar podnese spise što ih je pregledalo njegovo vijeće.	Kan. 699, §2. U samosvojnim samostanima, o kojima se govori u kan. 615, odluka o otpuštanju pripada vrhovnom poglavaru s pristanom njegovog vijeća.

Kan. 700 – Odluka (dekret) o otpuštanju. Ova odluka ima pravnu snagu u trenutku u kojoj se ona saopći onomu koga se tiče. Više nije potrebno da tu odluku potvrdi Sveta Stolica, tj. Kongregacija za ustanove posvećenoga života.

Stari kanon	Novi kanon
Kan. 700 - Odluka o otpuštanju nema snage, osim ako je potvrdi Sveta Stolica kojoj treba da se pošalju odluka i svi spisi; ako se radi o ustanovi biskupijskoga prava, potvrđivanje pripada biskupu biskupije gdje se nalazi kuća kojoj je redovnik pripisan. Odluka pak, da bi bila valjana, mora naznačiti pravo otpuštenoga da se u roku od deset dana poslije primitka obavijesti utiče mjerodavnoj vlasti. Utok ima obustavni učinak.	Kan. 700 - Odluka o otpuštanju izdana članu ima snagu od trenutka kada se priopći onomu koga se tiče. Odluka pak, da bi bila valjana, mora naznačiti pravo otpuštenoga da se u roku od deset dana poslije primitka obavijesti utiče mjerodavnoj vlasti. Utok ima obustavni učinak.

Kan. 775 – Zadaća dijecezanskog biskupa i biskupske konferencije. Reformom pape Franje §2 ovoga kanona, koji govori o zadaći biskupske konferencije u izdavanju katekizma za vlastito područje, doživio je manju izmjenu, i to:

Stari kanon	Novi kanon
Kan. 775, §2. Zadaća je biskupske konferencije da se brine, ako se to čini korisnim, da se izdaju katekizmi za njezino područje, s prije dobivenim odobrenjem Apostolske Stolice.	Kan. 775, §2. Zadaća je biskupske konferencije da se brine, ako se to čini korisnim, da se izdaju katekizmi za njezino područje, s prije dobivenom potvrdom Apostolske Stolice.

Kan. 1308 – Smanjenje misnih obveza. Do reforme pape Franje smanjenje misnih obveza, iz opravdanog i nužnog razloga, je bilo pridržano Apostolskoj Stolici. Sada je pak ono u mjerodavnosti dijecezanskog biskupa i vrhovnog voditelja kleričke ustanove posvećenog života ili kleričke družbe apostolskog života.

Stari kanon	Novi kanon
Kan. 1308 - §1. Smanjenje misnih obveza, što se smije činiti samo zbog opravdanog i nužnog razloga, pridržano je Apostolskoj Stolici, uz poštovanje propisa koji slijede.	Kan. 1308 - §1. Smanjenje misnih obveza, što se smije činiti samo zbog opravdanog i nužnog razloga, pridržano je dijecezanskom biskupu i vrhovnom voditelju kleričke ustanove posvećenog života ili kleričke družbe apostolskog života.

§ 2. Ako je u zakladnim ispravama to izričito određeno, ordinarij zbog smanjenih prihoda može smanjiti misne obveze.	§2. Zbog smanjenja prihoda, dokle god traje uzrok, dijecezanski biskup ima vlast smanjiti, u skladu s misnim prilogom koji zakonito vrijedi u biskupiji, oporučne ili bilo kako utemeljene mise koje su samostalne, samo ako nema nikoga tko bi bio dužan i tko bi se mogao uspješno potaknuti da poveća prilog.
§3. Zbog smanjenja prihoda, dokle god traje uzrok, dijecezanski biskup ima vlast smanjiti, u skladu s misnim prilogom koji zakonito vrijedi u biskupiji, oporučne ili bilo kako utemeljene mise koje su samostalne, samo ako nema nikoga tko bi bio dužan i tko bi se mogao uspješno potaknuti da poveća prilog.	§3. Dijecezanskom biskupu pripada vlast da smanji misne obveze ili oporučne mise koje opterećuju crkvenu ustanovu, ako su prihodi nedovoljni da bi se prikladno postigla svrha vlastita istoj ustanovi.
§4. Dijecezanskom biskupu pripada vlast da smanji misne obveze ili oporučne mise koje opterećuju crkvenu ustanovu, ako su prihodi nedovoljni da bi se prikladno postigla svrha vlastita istoj ustanovi.	§4. Tu vlast, o kojoj se govori u §§2. i 3, ima i vrhovni voditelj kleričke redovničke ustanove papinskoga prava.
§5. Tu vlast, o kojoj se govori u §§3. i 4, ima i vrhovni voditelj kleričke redovničke ustanove papinskoga prava.	

Kan. 1310 – Odredbe o stavu prema ostalim željama i nakanama darovatelja.

Stari kanon	Novi kanon
Kan. 1310 - §1. Ako mu je utemeljitelj izričito dao tu vlast, ordinarij može smanjiti, ublažiti, zamijeniti odredbe vjernika za nabožne svrhe samo zbog opravdanog i nužnog razloga. §2. Ako izvršenje nametnutih obveza postane nemoguće zbog smanjenih prihoda ili nekog drugog razloga, bez ikakve upraviteljeve krivnje, ordinarij može, pošto se posavjetuje s onima kojih se to tiče i sa svojim ekonomskim vijećem te poštujući na najbolji mogući način utemeljiteljevu volju, pravično smanjiti te obveze, osim misnih obveza, što se ravna prema propisima kan. 1308. §3. U ostalim slučajevima potrebno je uteći se Apostolskoj Stolici.	Kan. 1310 - §1. Ako mu je utemeljitelj izričito dao tu vlast, ordinarij može smanjiti, ublažiti, zamijeniti odredbe vjernika za nabožne svrhe samo zbog opravdanog i nužnog razloga, pošto se posavjetuje s onima kojih se to tiče i sa svojim ekonomskim vijećem te poštujući na najbolji mogući način utemeljiteljevu volju. §2. U ostalim slučajevima potrebno se uteći Apostolskoj Stolici.

Zaključno donosim pregled svih dosadašnjih izmjena na Zakoniku kanonskog prava koje samo potvrđuju tezu da pravo nije nešto statično, daleko od života Crkve i čovjeka. Stoga

svaka nova izmjena zakona smjera prema vrhovnom zakonu Crkve, spasenju duša – *salus animarum superma lex* (usp. kan. 1752).

Kanon	Vrsta promjene	Dokument s kojim je izvršena promjena u Zakoniku
-------	----------------	--

Knjiga I.: Opće odredbe

111-112	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>De concordia inter Codices</i> , 31. 5. 2016., čl. 1-2
189, §3	Djelomično ukidanje	Franjo, m.p. <i>Imparare a congedarsi</i> , 12.02.2018., čl. 5

Knjiga II.: Božji narod

230, §1	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Spiritus Domini</i> , 10. 1. 2021.
237, §2	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 1.
242, §1	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 2.
265	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 3.
360-361	Promjena odredbe bez mijenjanja teksta	Ivan Pavao II., apost. konst. <i>Pastor bonus</i> , 28. 6. 1988., čl. 45-47
535	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>De concordia inter Codices</i> , 31. 5. 2016., čl. 3
579	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Authenticum charismatis</i> , 1. 11. 2020.
604, §3	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 4.
628, §2, 1°	Djelomično ukidanje	Kongregacija za Ustanove posvećenog života i Družbe apostolskog života, Uputa <i>Cor orans</i> , 1. 4. 2018., br. 111.
638, §4	Djelomično ukidanje	Kongregacija za Ustanove posvećenog života i Družbe apostolskog života, Uputa <i>Cor orans</i> , 1. 4. 2018., br. 52, 81 d), 108.
667, §4	Djelomično ukidanje	Kongregacija za Ustanove posvećenog života i Družbe apostolskog života, Uputa <i>Cor orans</i> , 1. 4. 2018., br. 83 g), 174, 175.
686, §1	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 5.
686, §2	Djelomično ukidanje	Kongregacija za Ustanove posvećenog života i Družbe apostolskog života, Uputa <i>Cor orans</i> , 1. 4. 2018., br. 130, 177, 178.
688, §2	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 6.
694	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Communis vita</i> , 19. 3. 2019, čl. 1.
695, §1	Ispravka pozivanja na kanon	Franjo, apost. konst. <i>Pascite gregem Dei</i> , 23. 5. 2021, kan. 1395, §2 i kann. 1395, §§ 2,3; 1398
699, §2	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 7.
700	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 7.
729	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Communis vita</i> , 19. 3. 2019, čl. 2.

Knjiga III.: Naučiteljska služba Crkve

750	Novi tekst	Ivan Pavao II., m.p. <i>Ad tuendam fidem</i> , 18. 5. 1998, br. 4 A
775, §2	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 8.

Knjiga IV.: Posvetiteljska služba Crkve

838	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Magnum principium</i> , 3. 9. 2017.
868	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>De concordia inter Codices</i> , 31. 5. 2016., čl. 4-5.
874, §1, 3°	Promjena odredbe bez mijenjanja teksta	Papinsko vijeće za promicanje jedinstva među kršćanima, Direktorij <i>La recherche</i> , 25. 3. 1993., br. 98 b); usp. kan. 685, §3 CCEO
948	Promjena odredbe bez mijenjanja teksta	Kongregacija za kler, Dekret <i>Mos iugiter</i> , 22. 2. 1991., čl. 2
1008-1009	Novi tekst	Benedikt XVI., m.p. <i>Omnium in mentem</i> , 26. 10. 2009., čl. 1-2.
1037	Promjena odredbe bez mijenjanja teksta	Kongregacija za bogoštovlje i disciplinu sakramenata, Dekret <i>Ritus Ordinationum</i> , 29. 6. 1989.
1086	Novi tekst	Benedikt XVI., m.p. <i>Omnium in mentem</i> , 26. 10. 2009., čl. 3
1108-1109	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>De concordia inter Codices</i> , 31. 5. 2016., čl. 6-7.
1111-1112	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>De concordia inter Codices</i> , 31. 5. 2016., čl. 8-9.

1116	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>De concordia inter Codices</i> , 31. 5. 2016., čl. 10.
1117	Novi tekst	Benedikt XVI., m.p. <i>Omnium in mentem</i> , 26. 10. 2009., čl. 4.
1124	Novi tekst	Benedikt XVI., m.p. <i>Omnium in mentem</i> , 26. 10. 2009., čl. 5.
1127	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>De concordia inter Codices</i> , 31. 5. 2016., čl. 11.

Knjiga V.: Vremenita crkvena dobra

1308	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 9.
1310	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 10.

Knjiga VI.: Kaznene mjere

1311-1399	Novi tekst	Franjo, apost. konst. <i>Pascite gregem Dei</i> , 23. 5. 2021. (kanoni koji nisu promijenjeni: 1313; 1320; 1322; 1328; 1329; 1330; 1337; 1340; 1348; 1353; 1363; 1374; 1396; 1399).
1317	Posebne ovlasti	Kongregacija za evangelizaciju naroda, Pismo od 31. 3. 2009., br. 4.
1342, §2	Posebne ovlasti	Benedikt XVI., Rescriptum ex Audientia SS.mi / <i>Norme Congregatio pro Doctrina Fidei</i> , 21. 5. 2010., čl. 21, §2.
1342, §2	Posebne ovlasti	Kongregacija za evangelizaciju naroda, Pismo od 31. 3. 2009., br. 4.
1342, §2	Posebne ovlasti	Kongregacija za kler, Okružno pismo od 18. 4. 2009., br. 5.
1349	Posebne ovlasti	Kongregacija za evangelizaciju naroda, Pismo od 31. 3. 2009., br. 4.
1371	Novi tekst	Ivan Pavao II., m.p. <i>Ad tuendam fidem</i> , 18. 5. 1998., br. 4 A.
1395, §2	Promjena odredbe bez mijenjanja teksta	Benedikt XVI., Rescriptum ex Audientia SS.mi / <i>Norme Congregatio pro Doctrina Fidei</i> , 21. 5. 2010., čl. 6, §1, 1°.

Knjiga VII.: Postupci

1425, §1, 1° b	Ispravka pozivanja na kanon	Franjo, m.p. <i>Mitis Iudex Dominus Iesus</i> , 15. 8. 2015., kan. 1686 → kan. 1688; kan. 1688 → kan. 1690.
1639	Ispravka pozivanja na kanon	Franjo, m.p. <i>Mitis Iudex Dominus Iesus</i> , 15. 8. 2015., kan. 1683 → 1680, §4.
1671-1691	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Mitis Iudex Dominus Iesus</i> , 15. 8. 2015.
1693	Ispravka pozivanja na kanon	Franjo, m.p. <i>Mitis Iudex Dominus Iesus</i> , 15. 8. 2015., kan. 1682 → kan. 1680.
1694	Ispravka pozivanja na kanon	Franjo, m.p. <i>Mitis Iudex Dominus Iesus</i> , 15. 8. 2015., kan. 1673 → kan. 1672.
1700	Ispravka pozivanja na kanon	Franjo, m.p. <i>Mitis Iudex Dominus Iesus</i> , 15. 8. 2015., kan. 1681 → kan. 1678, §4
1709, §1	Promjena odredbe bez mijenjanja teksta	Benedikt XVI., m.p. <i>Quaerit semper</i> , 30. 8. 2011., čl. 2
1732	Djelomično ukidanje	Kongregacija za nauk vjere, Ratio agendi <i>Congregatio pro Doctrina Fidei</i> , 29. 6. 1997., čl. 28.

Ilijaš, 16. veljače 2022.

Doc. dr. sc. Ilija Marković

Biskupska sinoda – Kongregacija za kler
PISMO SVEĆENICIMA O SINODSKOM HODU

Dragi svećenici!

Evo nas, dvojice svećenika i vaše braće, k vama! Možemo li vas zamoliti za trenutak vašeg vremena? Željeli bismo s vama razgovarati o temi koja se tiče svih nas.

»Božja Crkva je sazvana na Sinodu«. Tim riječima započinje Pripremni dokument za Sinodu 2021.–2023. Cijeli je Božji narod pozvan kroz dvije godine razmišljati o temi Za Sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje. To je novost koja može pobuditi oduševljenje, ali i zbunjenost.

Pa ipak, »u prvom tisućljeću, ‘zajednički hod’, to jest prakticiranje sinodalnosti, bio je uobičajen put Crkve.« Drugi vatikanski sabor ponovno je iznio na vidjelo tu dimenziju crkvenog života, toliko važnu da je sv. Ivan Zlatousti mogao reći: »Crkva i sinoda su istoznačnice« (Explicatio in Psalmum 149).

Poznato je da je današnjemu svijetu hitno potrebno bratstvo. Svijet, a da toga nije ni svjestan, žudi za tim da susretne Isusa. Ali kako da dođe do toga susreta? Trebamo zajedno s cijelim Božjim narodom oslušivati glas Duha Svetoga, tako da obnovimo svoju vjeru i pronademo nove putove i nove jezike za dijeljenje evanđelja s našom braćom i sestrama. Sinodski proces koji nam papa Franjo predlaže ima upravo taj cilj: upustiti se na putovanje, zajedno, u uzajamnom slušanju, u dijeljenju ideja i planova, kako bismo pokazali pravo lice Crkve: gostoljubive “kuće” otvorenih vrata, nastanjene Gospodinom i oduhovljene bratskim odnosima.

Kako se ne bi upalo u opasnosti na koje je jasno ukazao papa Franjo – to jest formalizam koji Sinodu svodi na prazno geslo; intelektualizam, koji čini Sinodu teorijskim promišljanjem o problemima; i nepokretljivost, koja nas priki-va za sigurnost naših navika tako da se ništa ne mijenja – važno je otvoriti svoja srca i slušati što Duh sugerira Crkvama (usp. Otk 2,7).

Pred tim hodom, očito, mogli bi nas obuzeti neki strahovi.

Prije svega, svjesni smo da svećenici u mnogim dijelovima svijeta već nose veliki pastoralni teret. A sada – može se činiti – dodaje se još jedna stvar “koju treba učiniti”. Umjesto da vas pozivamo da umnožite svoje aktivnosti, željeli bismo vas potaknuti da svoje zajednice proma-

trate onim kontemplativnim pogledom o kojem nam govori papa Franjo u Evangelii gaudium (br. 71) kako biste otkrili brojne primjere sudjelovanja i dijeljenja koji su se već ukorijenili u vašim zajednicama. Trenutna dijecezanska faza sinodskog procesa ima za cilj »prikupiti bogatstvo iskustava življene sinodalnosti« (Prip. dok. 31). Sigurni smo da je tih iskustava mnogo više no što bi se moglo činiti na prvi pogled, možda čak i neformalnih i spontanih. Tamo gdje postoji uzajamno slušanje, gdje jedni od drugih učimo, prepoznavamo vrijednost i darove drugoga, pomažemo i zajedno donosimo odluke tamo je sinodalnost već na djelu. Sve to treba smatrati važnim i cijeniti, tako da se sve više razvija onaj sinodski stil koji je »specifičan modus vivendi et operandi Crkve Božjeg naroda« (Prip. dok. 10).

No, može se javiti i drugi strah: ako se toliki naglasak stavlja na zajedničko svećeništvo krštenika i sensus fidei Božjeg naroda, što će biti s našom ulogom vođa i našim specifičnim identitetom zaređenih služitelja? Radi se, nesumnjivo, o tome da se sve više otkriva temeljna jednakost svih krštenika i da se potakne sve vjernike da aktivno sudjeluju u hodu i poslanju Crkve. Tako ćemo doživjeti radost da stojimo uz bok braće i sestara koji s nama zajedno dijele odgovornost za evangelizaciju. Ali u tome iskustvu Božjega naroda moći će i morati doći do izražaja na nov način također posebna karizma zaređenih služitelja da služe, posvećuju i animiraju Božji narod.

U tome smislu htjeli bismo vas zamoliti da pružite napose trojaki doprinos trenutnom sinodskom procesu:

– Učiniti sve kako bi se taj hod temeljio na slušanju i življenju Božje riječi. Papa Franjo nas je ovako nedavno potaknuo: »oduševimo se za Sveto pismo, pustimo da duboko prodre u nas Riječ, koja otkriva Božju novost i vodi tome da neumorno ljubimo druge« (Franjo, Homilija prigodom Nedjelje Božje riječi, 23. siječnja 2022.).

Bez te ukorijenjenosti u životu Riječi u opasnosti smo da tapkamo u mraku, a naša bi se razmišljanja mogla pretvoriti u ideologiju. Ako nam, naprotiv, temelj bude provođenje Božje riječi u djelo gradit ćemo na stijeni (usp. Mt 7,24-27) i moći ćemo iskusiti, poput učenika iz Emausa, svjetlo i iznenađujuće vodstvo Uskrsloga.

– Nastojati da taj hod bude u znaku međusobnog slušanja i uzajamnog prihvaćanja. Prije no konkretni rezultati, vrijednost već predstavljaju duboki dijalog i pravi susret. Postoje, naime, mnoge inicijative i mogućnosti u našim zajednicama, ali prečesto se pojedinci i grupe izlažu opasnosti individualizma i autoreferencijalnosti. Svojom novom zapovjeđu, Isus nas podsjeća da »po ovom će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge« (Iv 13,35). Kao pastiri možemo učiniti mnogo da ljubav ozdravi odnose i iscijeli rane koje često razdiru Crkvu, kako bi se ponovno vratila radost osjećaja da smo jedna obitelj, jedan narod na putu, djeca istoga Oca te dakle uzajamno braća i sestre, počevši od bratstva među nama svećenicima.

– Posvetiti brigu tome da taj hod ne vodi introspekciji nego nas potakne da idemo ususret svima. Papa Franjo, u *Evangelii gaudium*, predao nam je san o Crkvi koja se ne boji zaprljati ruke dajući se zaokupiti ranama čovječanstva, o Crkvi koja hodi u slušanju i služenju siromašnima i na periferijama. Taj dinamizam »izlaženja» ususret braći, s kompasom Riječi i vatrom ljubavi, ostvaruje izvorni Očev plan: »da svi budu jedno« (Iv 17,21). U svojoj posljednjoj enciklici *Fratelli tutti* papa Franjo nas poziva da se zalažemo oko tog jedinstva zajedno s našom braćom i sestrama iz drugih Crkava, vjernicima drugih religija i svim ljudima dobre volje: opće bratstvo i ljubav bez isključivanja, kojom moraju biti obuhvaćeni svi i svaki pojedini. Kao služitelji Božjega naroda u povlaštenom smo položaju da se postigne to da to ne bude samo nejasna i opća smjernica, nego da se konkretizira tamo gdje živimo.

Predraga braćo svećenici, sigurni smo da ćete, polazeći od tog prioriteta, pronaći načine da pokrenete specifične inicijative, već prema potrebama i mogućnostima jer sinodalnost je uistinu Božji poziv za Crkvu trećeg tisućljeća. Usmjerenost tome cilju zasigurno neće biti li-

šena pitanja, napora i zastoja, ali se možemo pouzdati da će nam se to stotruko vratiti u bratstvu i plodovima evandeoskog života. Dovoljno se sjetiti prve sinode u Jeruzalemu (usp. Dj 15). Tko zna koliki se samo napor skrivao iza kulisa! Znamo, međutim, koliko je taj događaj bio presudan za prvu Crkvu.

Zaključujemo ovo naše pismo s dva ulomka iz Pripremnog dokumenta koji nas mogu nadahnuti i pratiti gotovo kao neki vademekum.

»Sposobnost zamišljanja drukčije budućnosti Crkve i njezinih institucija koje će biti na razini primljena poslanja uvelike ovisi o izboru pokretanja procesa slušanja, dijaloga i zajedničkoga razlučivanja, u kojima svi zajedno i svatko pojedino mogu sudjelovati i dati svoj doprinos« (br. 9).

»Podsjećamo da svrha Sinode, pa tako i ovog savjetovanja, nije izrada dokumenata, nego »dati da se probude snovi, pobuditi proroštva i vizije, dati nadi da procvjeta, potaknuti povjerenje, poviti rane, ispreplesti odnose, oživjeti zoru nade, učiti jedni od drugih i stvarati pozitivan imaginarij koji će prosvjetliti umove, zagrijati srca, vratiti snagu mišićima« (br. 32).

Zahvaljujući vam na vašoj pažnji jamčimo vam naše molitve i želimo vama i vašim zajednicama radostan i plodan sinodski hod. Znajte da smo blizu vas i da smo s vama na zajedničkom putu! I prihvatite, preko nas, zahvalnost također pape Franje koji osjeća veliku blizinu s vama.

Povjeravajući sve vas Blaženoj Djevici Mariji od Dobroga Puta, srdačno vas pozdravljamo u Gospodinu Isusu.

Vatikan, 19. ožujka 2022.

Mario. kard. GRECH
*Generalni tajnik
Biskupske sinode*

Lazzaro YOU HEUNG SIK
*Nadbiskup-biskup Daejeona
Prefekt Kongregacije za kler*

POZVANI GRADITI LJUDSKU OBITELJ

Draga braćo i sestre!

Dok u ovom našem vremenu još uvijek pušu ledeni vjetrovi rata i ugnjetavanja i često smo svjedoci polarizacije, kao Crkva pokrenuli smo sinodalni proces: osjećamo hitnu potrebu da hodamo zajedno, njegujući dimenzije slušanja, sudjelovanja i dijeljenja. Zajedno sa svim muškarcima i ženama dobre volje želimo pridonijeti izgrađivanju ljudske obitelji, zaliječiti njezine rane i upraviti je prema boljoj budućnosti. U toj perspektivi, u povodu 59. svjetskog dana molitve za zvanja, želio bih s vama razmisliti o širokom značenju "poziva" u kontekstu sinodalne Crkve koja je u stavu osluškivanja Boga i svijeta.

Svi su pozvani biti protagonisti misije

Sinodalnost, zajednički hod temeljni je poziv Crkve i samo na tom obzoru moguće je otkriti i cijeliti različita zvanja, karizme i službe. Znamo, istodobno, da Crkva postoji zato da evangelizira, izlazeći iz same sebe i sijući sjeme evanđelja u brazdama povijesti. Zato je to poslanje moguće upravo sinergijskim povezivanjem svih pastoralnih područja i, još prije toga, uključivanjem svih Gospodinovih učenika. Naime, »po primljenom krštenju svaki je član Božjeg naroda postao učenik misionar (usp. Mt 28,19). Svaki krštenik, neovisno o položaju u Crkvi i stupnju vjerske izobrazbe, aktivni je nositelj evangelizacije« (Apost. pob. *Evangelii gaudium*, 120). Moramo se čuvati mentaliteta koji razdvaja svećenike i laike, smatrajući prve protagonistima, a druge izvršiteljima, te nastavljati dalje kršćansko poslanje kao jedan Božji narod, laici i pastiri zajedno. Čitava je Crkva vjerovjesnička zajednica.

Pozvani biti čuvari jedni drugih i stvorenoga svijeta

Riječ "poziv" ne treba shvaćati restriktivno, dovodeći je u vezu samo s onima koji slijede Gospodina na putu posebnog posvećenja. Svi smo pozvani sudjelovati u Kristovom poslanju ujedinjavanja raspršenog čovječanstva i njegova pomirenja s Bogom. Općenitije govoreći, svaki čovjek, prije nego što doživi susret s Kristom i prigrli kršćansku vjeru, zajedno s darom života prima temeljni poziv: svaki je od nas stvorenje željeno i ljubljeno od Boga, za koje je On imao jedinstven i poseban plan, i tu božansku iskru,

koja je prisutna u srcu svakog muškarca i žene, pozvani smo razvijati tijekom svoga života, pridonoseći razvoju čovječanstva oduhovljenog ljubavlju i uzajamnim prihvaćanjem. Pozvani smo biti čuvari jedni drugih, graditi veze sloge i dijeljenja, liječiti rane stvorenoga svijeta, kako njegova ljepota ne bi bila uništena. Riječju, pozvani smo postati jedna obitelj u čudesnoj zajedničkoj kući stvorenoga svijeta, u skladnoj raznolikosti njezinih elemenata. U tom širem smislu, ne samo pojedinci nego i narodi, zajednice i najrazličitije grupe imaju jedan "poziv".

Pozvani prihvatiti Božji pogled

Taj veliki zajednički poziv uključuje i konkretniji poziv koji nam Bog upućuje, dopirući do našeg života svojom ljubavlju i usmjeravajući ga prema konačnom cilju, prema punini koja seže čak onkraj praga smrti. Tako je Bog htio gledati i gleda na naš život.

Michelangelu Buonarrotiju se pripisuju ove riječi: "Svaka kamena gromada ima kip u sebi, a kiparov je posao otkriti ga." Ako to može biti umjetnikov pogled, Bog još više gleda tako na nas: u onoj djevojci iz Nazareta vidio je Majku Božju; u ribaru Šimunu sinu Joninu vidio je Petra, stijenu na kojoj će sagraditi svoju Crkvu; u cariniku Leviju vidio je apostola i evanđelista Mateja; u Savlu, neumoljivom progonitelju kršćana, vidio je Pavla, apostola narodâ. Njegov pogled pun ljubavi uvijek dopire do nas, dotiče nas, oslobađa i preobražava, čineći nas novim ljudima.

To je dinamika svakog poziva: Božji pogled dopire do nas i zove nas. Poziv, kao uostalom i svetost, nije izvanredno iskustvo pridržano malobrojnim. Kao što postoji "svetost iz susjedstva" (usp. Apost. pob. *Gaudete et exsultate*, 6-9), tako je i poziv nešto što se odnosi na svakoga, jer Bog svakoga gleda i svakoga poziva.

Ima jedna poslovice s Dalekog istoka koja glasi: "Mudrac, gledajući u jaje, može vidjeti orla; gledajući sjeme, vidi veliko stablo; gledajući grešnika nazire u njemu sveca." Tako Bog gleda nas – u svakome od nas vidi potencijale, koji su ponekad nama samima nepoznati, i neumorno radi tijekom čitavog našega života kako bismo ih stavili u službu općega dobra.

Poziv se tako rađa zahvaljujući umijeću božan-

skog Kipara koji nas svojim “rukama” izvlači iz nas samih, kako bi se iz nas isklesalo remek-djelo koje smo pozvani biti. Napose Božja Riječ, koja nas oslobađa od egocentričnosti, može nas pročistiti, prosvijetliti i učiniti nas novim stvorenjima. Prignimo, dakle, svoje uho Riječi kako bismo se otvorili pozivu koji nam Bog povjerava! Naučimo također slušati svoju braću i sestre u vjeri, jer se u njihovim savjetima i njihovom primjeru može kriti Božja inicijativa koji nam pokazuje uvijek nove putove.

Pozvani odgovoriti na Božji pogled

Božji stvoriteljski pogled pun ljubavi dopro je do nas na jedinstven način u Isusu. Govoreći o bogatom mladiću, evanđelist Marko bilježi: »Isus ga nato pogleda, zavoli ga« (10,21). Isusov pogled pun ljubavi počiva na svakom od nas. Braćo i sestre, neka nas dotakne taj pogled i pustimo mu da nas izvede izvan nas samih! Naučimo ujedno gledati jedni druge tako da se oni s kojima živimo i susrećemo – tko god oni bili – osjećaju prihvaćenima i otkriju da postoji Netko tko ih gleda s ljubavlju i poziva ih da razvijaju sve svoje potencijale.

Naš se život mijenja netom prihvatimo taj pogled. Sve postaje dijalog poziva između nas i Gospodina, ali i između nas i drugih. Dijalog koji nam, ako se živi u dubini, daje *sve više postajati ono što jesmo*: u pozivu na zaređeno svećeništvo, da bude oruđe Kristove milosti i milosrđa; u pozivu na posvećeni život, da bude na slavu i hvalu Bogu i proroštvo novoga čovječanstva; u pozivu na brak, da bude u znaku uzajamnog darivanja, otvorenosti životu i učenja životu. Općenito, u svakom pozivu i službi u Crkvi, koja nas poziva gledati na druge i na svijet Božjim očima, kako bismo služili dobru i širili ljubav djelima i riječima.

Želim u vezi s tim spomenuti iskustvo dr. Joséa Gregoria Hernándezá Cisnerosa. Dok je radio kao liječnik u Caracasu u Venezueli, odlučio je postati franjevački trećoredac. Kasnije je razmišljao o tome da postane redovnik i svećenik, ali mu zdravlje to nije dopuštalo. Tada je shvatio da je njegov poziv upravo liječničko zvanje, u kojem se prvenstveno posvetio siromašnima. Tada se bespridržajno posvetio oboljelima tijekom epidemije gripe zvana “španjolska”, koja je u to vrijeme harala svijetom.

Smrtno je stradao u naletu automobila dok je izlazio iz ljekarne, gdje je uzimao lijekove za jednog starijeg pacijenta. Taj uzoran svjedok što znači prihvatiti Gospodinov poziv i u potpunosti mu se posvetiti proglašen je blaženim prije godinu dana.

Zajedno sabrani kako bismo gradili bratski svijet

Kao kršćani nismo samo pozvani, u smislu da je svakom ponaosob upućen jedan poziv, nego smo i *zajedno sabrani*. Mi smo poput dijelova mozaika, svaki pojedini sam po sebi lijep, ali koji samo zajedno tvore sliku. Svaki od nas i svaka od nas blista kao zvijezda u Božjem srcu i na nebeskom svodu, ali pozvani smo stvarati zvijezda koja vode i osvjetljavaju put čovječanstva, počevši od sredine u kojoj živimo. To je otajstvo Crkve: u suživotu razlikâ ona je znak i oruđe onoga na što je čitavo čovječanstvo pozvano. Zato Crkva mora postajati sve više sinodalna, sposobna, naime, složno kročiti u skladu različitosti, u kojem svi mogu dati svoj doprinos i aktivno sudjelovati.

Dakle, kad govorimo o “pozivu”, ne radi se samo o izboru ovog ili onog oblika života, o tome da se vlastiti život posveti određenoj službi ili slijedi čar pojedine redovničke obitelji, pokreta ili crkvene zajednice. Riječ je o ostvarenju Božjeg sna, velikog plana bratstva koji je Isus imao u srcu kad je molio Oca: »da svi budu jedno« (Iv 17,21). Svaki poziv u Crkvi, a i šire u društvu, pridonosi postizanju zajedničkog cilja: da među muškarcima i ženama odzvanja sklad mnogih i raznolikih darova koji jedino Duh Sveti može ostvariti. Svećenici, posvećeni muškarci i žene, kao i vjernici laici, zajedno kročimo i radimo kako bismo svjedočili da velika ljudska obitelj, ujedinjena u ljubavi, nije utopija nego plan za koji nas je Bog stvorio.

Molimo, braćo i sestre, da se usred tragičnih događaja u povijesti Božji narod sve više odaziva tom pozivu. Molimo za svjetlo Duha Svetoga kako bi svaki od nas i svaka od nas mogli pronaći svoje mjesto i dati najbolje od sebe u ovom velikom naumu!

Rim, pri Sv. Ivanu Lateranskom, 8. svibnja 2022., Četvrta uskrсна nedjelja

Franjo

Papin predgovor „Katekumenskim itinerarima za bračni život“
STAVIMO SVOJ UM I SRCE U SLUŽBU BUDUĆIH OBITELJI

Neslužbeni prijevod „Itinerari Catecumenali per la vita matrimoniale“, u sklopu Pastoralnih smjernica za partikularne Crkve, teksta koji je Dikasterij za laike, obitelj i život pripremio na kraju godine “Obitelj Amoris laetitia” i objavio 15. lipnja 2022.

“Kršćanski navještaj o obitelji uistinu je radostna vijest” (*Amoris laetitia*, 1). Ova tvrdnja iz *relatio finalis* Biskupske sinode o obitelji zaslužila je da se njome započne apostolska pobudnica *Amoris laetitia*. Jer Crkva je u svakom dobu pozvana, osobito mladima, iznova naviještati ljepotu i izobilje milosti koje je sadržano u sakramentu ženidbe i u obiteljskom životu koji iz njega proizlazi. Pet godina nakon njezinoga objavljivanja, Godina “Obitelj *Amoris laetitia*” namjeravala je vratiti obitelj u središte, pozvati na razmišljanje o temama apostolske pobudnice i animirati cijelu Crkvu u radosnom zalaganju evangelizacije obitelji i s obiteljima.

Jedan od plodova ove posebne godine su i “Katekumenski itinerari za bračni život” (“Itinerari catecumenali per la vita matrimoniale”), koje sada imam zadovoljstvo povjeriti pastirima, supružnicima i svima onima koji rade u pastoralu obitelji. To je pastoralni instrument koji je pripremio Dikasterij za laike, obitelj i život, nakon naznake koju sam više puta iskazivao, a to je “potreba za ‘novim katekumenatom’ u pripremi za brak”. Zapravo, “hitno je potrebno konkretno provesti ono što je već predloženo u *Familiaris consortio* (br. 66), odnosno kao što je, što se tiče krštenja odraslih, katekumenat dio sakramentalnog procesa, tako i priprava za brak treba postati sastavni dio cjelokupnog sakramentalnog postupka ženidbe, kao protuotrov koji sprečava umnožavanje ništavnih ili nevaljanih bračnih slavlja” (*Govor Rimskoj Roti*, 21. siječnja 2017.).

Ovdje se, bez sumnje, pojavila ozbiljna zabrinutost zbog činjenice da se, uz previše površne pripreme, parovi suočavaju sa stvarnim rizikom slavljenja ništavnog braka ili braka s tako slabim temeljima da se u kratkom vremenu „raspadne“ i da ne može odoljeti ni prvim neizbježnim krizama. Ti neuspjesi sa sobom nose veliku patnju i ostavljaju duboke rane u ljudima. Ostaju razočarani, ogorčeni i, u naj-

bolnijim slučajevima, na kraju više ne vjeruju u poziv na ljubav koji je sam Bog upisao u srce čovjeka. Stoga je prije svega dužnost s osjećajem odgovornosti pratiti one koji očituju svoju namjeru da se sjedine u braku, kako bi bili sačuvani od trauma rastava i da nikada ne izgube povjerenje u ljubav.

No tu je i osjećaj pravednosti koji bi nas trebao animirati. Crkva je majka, a majka ne pravi preferencije među svojom djecom. Ne odnosi se prema njima nejednako, svima posvećuje istu brigu, istu pažnju, isto vrijeme. Posvetiti vrijeme je znak ljubavi: ako ne posvetimo vrijeme osobi, to je znak da je ne volimo. To mi mnogo puta pada na pamet kad pomislim da Crkva posvećuje puno vremena, nekoliko godina, pripremajući kandidate za svećenički ili redovnički život, no malo vremena, samo nekoliko tjedana, posvećuje onima koji se pripremaju za brak. Poput svećenika i posvećenih osoba, supružnici su također djeca majke Crkve i tako velika razlika u tretmanu nije pravedna. Bračni parovi čine veliku većinu vjernika, a često su i stupovi u župama, volonterskim skupinama, udrugama i pokretima. Pravi su “čuvare života”, ne samo zato što rađaju djecu, educiraju ih i prate u njihovom odrastanju, već i zato što brinu o starijima u obitelji, posvećuju se službi osobama s invaliditetom i često se daju u mnogim situacijama siromaštva s kojima dolaze u dodir. Iz obitelji se rađaju svećenički pozivi i posvećeni život. Obitelji su te koje čine tkivo društva i “krpaju pokidano” strpljenjem i svakodnevnim žrtvama. Stoga je dužnost pravde majke Crkve posvetiti vrijeme i energiju za pripremu onih koje Gospodin poziva na poslanje tako veliko kao što je poslanje obitelji.

Stoga, kako bih dao konkretnost ovoj hitnoj potrebi, “preporučio sam provođenje pravog katekumenata za buduće supružnike, koji uključuje sve faze sakramentalnog putovanja: vrijeme pripreme za brak, njegovo slavlje i godine koje slijede” (*Obraćanje polaznicima tečaja o bračnom procesu*, 25. veljače 2017.). To je ono što dokument koji ovdje predstavljam predlaže i na kojem sam zahvalan. Podijeljen je u tri faze: priprema za brak (daljina, bliža i neposredna); proslava vjenčanja te praćenje parova u prvim godinama bračnog života. Kao što

ćete vidjeti, pitanje je hoda važnom dionicom puta zajedno s parovima na njihovom životnom putu, i nakon vjenčanja, pogotovo kada mogu prolaziti kroz krize i trenutke malodušja. Na taj način nastojat ćemo biti vjerni Crkvi, koja je majka, učiteljica i suputnica, uvijek uz nas. Iskrena mi je želja da nakon ovog prvog dokumenta što prije uslijedi i drugi, u kojem će biti navedeni konkretni pastoralni modaliteti i mogući popratni itinerari posebno posvećeni onim parovima koji su doživjeli neuspjeh svog braka i koji žive u novoj zajednici ili su u novom građanskom braku. Crkva, naime, želi biti bliska tim parovima i također s njima hoditi *via caritatis* (usp. *Amoris laetitia*, 306), kako se ne bi osjećali napušteno i kako bi u zajednicama mogli pronaći pristupačna i bratska mjesta prihvata, pomoć u razlučivanju i sudjelovanje. Ovaj prvi dokument koji se sada nudi je dar i zadatak. Dar, jer svima stavlja na raspolaganje obilan i poticajan materijal, rezultat promišljanja i pastoralnih iskustava već provedenih u raznim biskupijama/eparhijama svijeta. A to je i zadatak, jer nije riječ o „čarobnim formulama“ koje funkcioniraju automatski. Riječ je o haljini koja mora biti „krojena“ za osobe

koje će je nositi. Zapravo, riječ je o smjernicama koje traže da budu prihvaćene, prilagođene i provedene u konkretnim društvenim, kulturnim i crkvenim situacijama u kojima se svaka partikularna Crkva nalazi. Stoga apeliram na poslušnost, revnost i kreativnost pastira Crkve i njihovih suradnika da učine što plodonosniji ovaj vitalan i neizostavan rad na formaciji, navještaju i praćenje obitelji, koji Duh Sveti od nas traži da se ostvaruje u ovom trenutku.

“Ništa korisno nisam propustio navijestiti vam i naučiti vas” (*Dj* 20,20). Pozivam sve one koji rade u pastoralu obitelji da ove riječi apostola Pavla učine svojim i da ne budu obeshrabreni pred zadaćom koja se može činiti teškom, zahtjevnom ili čak iznad njihovih mogućnosti. Hrabro samo! Krenimo s prvim koracima! Pokrenimo procese pastoralne obnove! Stavimo svoj um i srce u službu budućih obitelji, a uvjeravam vas da će nas Gospodin podržati, dat će nam mudrost i snagu, potaknuti sve nas da rastemo u entuzijazmu i nadasve da ćemo doživjeti “slatku i utješnu radost evangelizacije” (*Evangelii gaudium*, 9), dok novim naraštajima naviještamo Evanđelje obitelji.

Franjo

Papino pismo

TEMELJNI KRITERIJI ZA PRIMJENU VIII. POGLAVLJA *AMORIS LAETITIA*

Papino pismo kojim potvrđuje ispravno tumačenje VIII. poglavlja *Amoris Laetitia*

Biskupi pastoralne crkvene pokrajine Buenos Airesa napisali su svojim svećenicima, još u rujnu 2016. godine, „Temeljne kriterije za primjenu VIII. poglavlja apostolske postsinodalne pobudnice *Amoris Laetitia*“.

Riječ je o smjernicama biskupa glede razlučivanja mogućnosti pristupa sakramentima nekih rastavljenih koji žive u novom bračnom ili izvanbračnom životnom zajedništvu. Istovremeno s objavom ovih temeljnih kriterija objavljeno je i pismo pape Franje kojim izražava potvrdnu toga tumačenja: „Tekst je napisan jako dobro i u potpunosti objašnjava značenje VIII. poglavlja *Amoris Laetitia*. Ne postoje druge interpretacije“, napisao je Papa.

Rimski biskup je potom i temeljne kriterije biskupâ Buenos Airesa i svoje pismo njima dao objaviti u službenom glasilu Svete Stolicy *Acta Apostolicae Sedis* (11/2016), gdje su oba teksta

klasificirana kao „autentično naučavanje“.

Godina „Obitelji *Amoris Laetitia*“ (19. ožujka 2021. – 22. lipnja 2022.), koju je proglasio papa Franjo, prigoda je da temeljitije proučimo i ova dva spomenuta teksta autentičnog naučavanja glede VIII. poglavlja postsinodalne apostolske pobudnice *Amoris Laetitia*. U nastavku prijevodi na hrvatski jezik:

Temeljni kriteriji za primjenu VIII. poglavlja *Amoris Laetitia*

Poštovani svećenici,

s radošću smo primili apostolsku pobudnicu *Amoris Laetitia*, koja nas prije svega poziva na poticanje rasta ljubavi među bračnim suradnicima i na ohrabrivanje mladih na izbor braka i obitelji. Ovo su velike teme koje se nikada ne bi smjele zanemariti ili zasjeniti zbog drugih problema. Franjo je otvorio nekoliko vrata na području obiteljskog pastoralnog te smo pozvani koristiti ovo vrijeme milosrđa i preuze-

ti, kao Crkva hodočasnica, bogatstvo koje nudi apostolska pobudnica u različitim poglavljima.

Ovdje ćemo se usredotočiti samo na VIII. poglavlje jer se odnosi na „biskupove smjernice“ (AL 300), usmjerene na razlučivanje mogućnosti pristupa sakramentima nekih „rastavljenih koji žive u novom životnom zajedništvu“ [„divorciados en nueva unión“]. Smatramo prikladnim, kao biskupi iste pastoralne pokrajine, imati neke zajedničke kriterije. Nudimo ih vama, bez umanjivanja bilo kakve ovlasti nadležnim dijecezanskim biskupima koji ih mogu razjasniti, dopuniti ili prilagoditi.

1. Na prvom mjestu podsjećamo da se ne bi trebalo govoriti o „dozvoli“ pristupa sakramentima, nego „o procesu razlučivanja u pratnji pastira“. Radi se o „osobnom i pastoralnom“ razlučivanju (AL 300).

2. U ovome hodu, pastir bi trebao staviti naglasak na temeljni navještaj Evanđelja, *nakery-gmu*, koja potiče osobni susret sa živim Isusom Kristom ili da se taj susret obnovi (usp. AL 58).

3. Pastoralna pratnja vježba je „puta ljubavi“ („via caritatis“). Ona je poziv da slijedimo „Isusov put koji je put milosrđa i integracije“ (AL 296). Ovaj hod iziskuje pastoralnu ljubav svećenika koji prima pokornika, pažljivo ga sluša i pokazuje mu majčinsko lice Crkve, dok istodobno prihvaća njegovu ispravnu nakanu i njegovu dobru namjeru da promatra svoj život u svjetlu Evanđelja i da čini djela ljubavi (usp. AL 306).

4. Ovaj put ne vodi neophodno pristupu sakramentima, nego može biti usmjeren i na druge oblike integracije svojstvene životu Crkve: na veću prisutnost u zajednici, sudjelovanje u molitvenim ili meditacijskim skupinama ili na angažman u nekoj crkvenoj službi itd. (usp. AL 299).

5. Kada konkretne okolnosti para to čine izvedivim, osobito kada su oboje kršćani na putu vjere, može se predložiti nastojanje za život u uzdržljivosti. *Amoris Laetitia* ne zanemaruje poteškoće ovakvoga izbora (usp. bilješka 329) i ostavlja otvorenom mogućnost pristupa sakramentu Pomirenja kada to opredjeljenje nije moguće održati (usp. bilješka 364, prema učenju Ivana Pavla II. kardinalu W. Baum, od 22. ožujka 1996.).

6. U drugim složenijim okolnostima te kada se ne može dobiti proglašenje ništavosti, upravo spomenuti izbor mogao bi biti *de facto* neizvediv. Ipak, uvijek je moguć put razlučivanja.

Ako se shvati da u određenom slučaju, postoje osobne ograničenosti koje ublažavaju odgovornost i krivnju (usp. AL 301-302), osobito kada osoba smatra da bi upala u neku drugu slabost prouzrokujući štetu djeci novog životnog zajedništva, *Amoris Laetitia* otvara mogućnost pristupa sakramentima Pomirenja i Euharistije (usp. bilješke 336 i 351). Oni, na svoj način, pomažu osobi da nastavi proces sazrijevanja i da raste snagom milosti.

7. Treba, međutim, izbjegavati razumijevanje ove mogućnosti kao jednostavnog „proširenog“ pristupa sakramentima ili kao da bilo koja situacija opravdava taj pristup. Ono što je predloženo jest *razlučivanje* koje adekvatno razlikuje slučaj po slučaj. Primjerice, osobitu pozornost zahtjeva „novo životno zajedništvo [*una nueva unión*] koje proizlazi iz nedavnog razvoda“ ili „situacija osobe koja je opetovano propuštala ispunjavati svoje obiteljske obaveze“ (AL 298.). Ovo vrijedi i onda kada postoji neka vrsta apologije ili hvalisanja vlastitom situacijom „kao da je to dio kršćanskog ideala“ (AL 297). U tim težim slučajevima, pastiri trebaju strpljivo pratiti osobe, tražeći neki put integracije (usp. AL 297, 299).

8. Uvijek je važno usmjeravati osobe da sa savješću stanu pred Boga i zbog toga je važan „ispit savjesti“ koji predlaže *Amoris Laetitia* (AL 300), osobito za ono što se odnosi na to „kako su se ponašali prema djeci“ ili prema napuštenoj supružnici ili napuštenom suprugu. Ako su postojale neriješene nepravde, pristup sakramentima je posebno skandalozan.

9. Može biti prikladno da se pristup sakramentima odvija na povjerljiv način, osobito kada se mogu pretpostaviti situacije neslaganja. No istovremeno se ne smije prestati pratiti zajednicu kako bismo joj pomogli da raste u duhu razumijevanja i prihvaćanja, pazeći da ne stvaramo zabunu u pogledu crkvenog učenja o nerazrješivosti braka. Zajednica je oruđe milosrđa, koje je „nezaslužno, bezuvjetno i besplatno“ (AL 297).

10. Razlučivanje ne prestaje, jer je „dinamično i uvijek mora ostati otvoreno za nove etape rasta i nove odluke koje omogućuju potpunije ostvarenje ideala“ (AL 303), prema „zakonu postupnosti“ (AL 295) i uzdajući se u pomoć milosti.

Mi smo prije svega pastiri. Stoga želimo ove Papine riječi učiniti svojima: „Pozivam crkvene pastire da ih s ljubavlju i ozbiljno saslušaju, s

iskrenom željom da uđu u srce dramâ osobâ, da razumiju neprilike kroz koje te osobe prolaze i shvate njihovu točku gledanja kako bi im pomogli bolje živjeti i prepoznati svoje mjesto u Crkvi (AL 312).

S ljubavlju u Kristu, 5. rujna 2016.

Biskupi Pastoralne pokrajine Buenos Airesa

Pismo pape Franje kojim potvrđuje ispravno tumačenje *Amoris Laetitia*

Istoga dana, 5. rujna 2016., papa Franjo je poslao pismo biskupu Sergiu Alfredu Fenoyu, delegatu Pastoralne crkvene pokrajine Buenos Airesa u Argentini, u kojemu daje svoje odobrenje ovim Temeljnim kriterijima za primjenjivanje VIII. poglavlja Amoris Laetitia. U nastavku prijevod Papinog pisma na hrvatski jezik:

Dragi brate,

primio sam pismo Pastoralne pokrajine Buenos Airesa nazvanog Temeljni kriteriji za primjenu VIII. poglavlja *Amoris Laetitia*. Puno vam hvala što ste mi to poslali i istovremeno vam čestitam na radu koji ste napravili: to je jedan istinski primjer pratnje svećenikâ... a svi znamo koliko je neophodna ova blizina biskupa svom kleru i klera s biskupom. Biskupov bližnji, „najbližnji“, je svećenik, a zapovijed o ljubavi prema bližnjemu kao prema samome sebi za nas biskupe započinje s našim svećenicima.

Tekst je napisan jako dobro i u potpunosti objašnjava značenje VIII. poglavlja *Amoris Lae-*

titia. Ne postoje druge interpretacije. I siguran sam da će učiniti mnogo dobra.

Neka vam Gospodin uzvрати za ovaj rad pastoralnog milosrđa. Upravo nas pastoralno milosrđe pokreće da izađemo i potražimo one koji su udaljeni i da onda s njima, jedanput pronađenima, započnemo put prihvatanja, pratnje, razlučivanja i integracije u crkvenu zajednicu. Znamo da je to naporno; u pitanju je pastoral „jedan na jedan“ [„*cuero a cuerpo*“] koji nije zadovoljan programskim, organiziranim ili pravnim posredovanjima, iako je i to potrebno.

Jednostavno: prihvatiti, pratiti, razlučivati, integrirati. Od ova četiri pastoralna napatka najmanje prakticirano i njegovano je razlučivanje, stoga smatram hitnim upravo formaciju u osobnom i zajedničkom razlučivanju u našim bogoslovijama i među našim svećenicima. Na kraju, želio bih spomenuti da je je *Amoris Laetitia* rezultat rada i molitve cijele Crkve uz posredovanje dviju Sinodâ biskupâ i Pape.

Stoga vam preporučam sveobuhvatnu poticajnu katehezu pobudnice koja će zasigurno pomoći rastu, učvršćivanju i svetosti obitelji. Još jednom vam zahvaljujem za rad koji ste napravili i potičem vas da, u različitim biskupijskim zajednicama, nastavite s proučavanjem i katehezom o *Amoris Laetitia*. Molim vas, ne zaboravite moliti i pozivati druge da mole za mene. Neka vas blagoslovi Isus i neka vas čuva Sveta Djevica.

Bratski, Franjo

Papina poruka za II. Svjetski dan djedova, baka i starijih osoba (24. srpnja 2022.)

“ROD DONOSE I U STAROSTI” (Ps 92,15)

Predragi, predraga!

Redak iz Psalma 92 »Rod donose i starosti« (r. 15) je blagovijest, pravo i istinsko “evanđelje”, koje u prigodi drugoga Svjetskog dana baka, djedova i starijih osoba možemo navijestiti svijetu. To je u opreci s onim što svijet misli o toj životnoj dobi, ali i sa stavom rezignacije nekih od nas, starijih osoba, koji žive s malo nade i ne očekuju više ništa od budućnosti.

Mnogi se starosti boje. Smatraju je nekom vrstom bolesti s kojom je bolje izbjegavati svaki kontakt: misle da nas se stari ljudi ne tiču i da je poželjno držati ih što je dalje moguće, možda okupljene zajedno, u strukturama koje brinu o njima i štite nas od toga da mi sami preuz-

memo na sebe odgovornost za njihove brige. To je “kultura odbacivanja”: onaj mentalitet zbog kojeg se osjećamo drugačijima od najslabijih i njihovu krhkost doživljavamo nečim stranim, što nam omogućuje da na to “mi” i “oni” gledamo kao na paralelne stvarnosti. Ali zapravo, dugovječnost, kao što Sveto pismo uči, je blagoslov, a starije osobe nisu izopćenici kojih se treba kloniti, već živi znakovi dobrohotnosti Boga koji daruje život u izobilju. Blagoslovljena kuća u kojoj živi starija osoba! Blagoslovljena obitelj u kojoj se starije poštuje!

Starost je, doista, dob života koju nije lako razumjeti, čak ni nama koji je već proživljavamo. Iako joj prethodi dug put, nitko nas nije pripre-

mio suočiti se s njom, kao da nas malne iznenadi. Razvijenija društva troše znatna sredstva na tu dob života, ali ne pomažu tumačiti je: nude planove pomoći, ali ne i projekte koji im pomažu živjeti u punini¹. Zato je teško gledati u budućnost i razaznati horizont prema kojemu treba težiti. S jedne strane smo u napasti da tjeramo od sebe starost skrivajući svoje bore i pretvarajući se da smo vječno mladi; s druge strane, čini se da nemamo drugog izbora nego živjeti razočarani i pomiriti se s tim da nemamo više “plodove koje možemo donijeti”.

Završetkom radnog vijeka i s djecom koja su se već osamostalila, nestaju razlozi na koje smo trošili mnogo energije. Svijest da nam snage kopne ili da se javila bolest mogu dovesti u krizu naše sigurnosti. Svijet – sa svojim brzim tempom, s kojim teško držimo korak – kao da nam ne ostavlja alternativu i dovodi nas do toga da se u duši osjećamo beskorisno. Tako se k nebu uzdiže molitva psalma: »Ne zabaci me u starosti: kad mi malakšu sile, / ne zapusti me!« (71,9).

Međutim, taj isti psalam, koji promišlja o Božjoj prisutnosti u raznim životnim dobima, potiče nas da se nastavimo nadati: kad dođu starost i sijede vlasi, On će nam nastaviti davati život i neće dopustiti da nas zlo svlada. Pouzdajući se u njega, naći ćemo snagu da mu uzdijemo sve veću hvalu (usp. rr 14-20) i otkrit ćemo da starenje nije samo prirodno starenje tijela ili neizbježan protok vremena, već dar dugog života. Starenje nije kazna, već blagoslov!

Zato se moramo brinuti za sebe i naučiti živjeti aktivnu starost, također s duhovnoga gledišta, njegujući svoj unutarnji život marljivim čitanjem Božje riječi, svakodnevnom molitvom, redovitim pristupanjem sakramentima i sudjelovanjem u bogoslužju. Osim odnosa s Bogom, valja njegovati i odnose s drugima: osobito u obitelji, s djecom, unucima, kojima trebamo iskazivati svoju ljubav punu brižnosti i pažnje; kao i sa siromasima i patnicima, kojima trebamo izražavati svoju blizinu kroz konkretnu pomoć i molitvu. Sve to će nam pomoći da se ne osjećamo kao puki promatrači u kazalištu svijeta, da se ne ograničavamo na “gledanje s balkona”, na “virenje kroz prozor”. Ako umjesto toga izoštrimo svoja osjetila da prepoznaju Gospodinovu prisutnost², bit ćemo kao “zelena maslina u domu Božjem” (usp. Ps 52,10) i moći ćemo biti blagoslov onima koji žive s nama.

Starost nije beskorisno vrijeme u kojem se čovjeku valja povući u zapećak i vesla odložiti u barku, nego je vrijeme u kojem treba i dalje donositi plodove: pred nama je novo poslanje koje nas potiče upraviti pogled u budućnost. »Posebna osjetljivost nas starijih osoba, nas koji smo u starijoj životnoj dobi na pažnje, misli i naklonosti koje nas čine ljudima, ponovno bi mnogima trebala postati poziv. I bit će to izbor ljubavi starijih prema novim naraštajima«³. To je naš doprinos *revoluciji nježnosti*⁴, duhovnoj revoluciji koju se vodi golim rukama i bez oružja. Pozivam vas, dragi djedovi, bake i starije osobe, da postanete njezinim protagonistima.

Svijet prolazi kroz vrijeme teške kušnje, označen najprije neočekivanom i silovitom olujom pandemije, a potom i ratom koji narušava mir i razvoj na globalnoj razini. Nije slučajno da se rat vratio u Europu u trenutku kad s povijesne scene odlazi generacija koja ga je doživjela u prošlom stoljeću. A te velike krize mogu nas učiniti neosjetljivima na činjenicu da postoje druge “epidemije” i drugi rašireni oblici nasilja koji prijete ljudskoj obitelji i našem zajedničkom domu.

Sve to pokazuje potrebu za dubokom promjenom, za obraćenjem koje će razoružati srca i omogućiti svakom pojedincu da u drugome prepozna svoga brata ili sestru. A mi, bake, djedovi i starije osobe, imamo veliku odgovornost: naučiti žene i muškarce našeg vremena da na druge gledaju istim razumijevanjem i pogledom punim ljubavi kojim mi gledamo svoje unuke. Kroz brigu za bližnjega odrasli smo u čovječstvu i danas možemo biti učitelji miroljubivog načina života ispunjenog pažnjom prema najslabijima. Naš stav se može pogrešno protumačiti kao slabost ili mekušavost, ali krotki su, a ne agresivni i izrabljivači, ti koji će baštiniti zemlju (usp. Mt 5,5).

Jedan od plodova koji smo pozvani donijeti jest briga za svijet. »Svi smo bili u krilu naših djedova i baka, koji su nas držali u naručju«⁵; ali danas je vrijeme da – uz konkretnu pomoć ili čak samo molitvu – zajedno s vlastitima, na koljenima držimo brojne preplašene unuke koje još ne poznamo, a koji možda bježe ili pate zbog rata. Čuvajmo u svom srcu – kao što je to učinio sveti Josip, taj nježan i brižan otac – mališane iz Ukrajine, Afganistana, Južnog Sudana...

U mnogima od nas je sazrela mudra i ponizna svijet koja je svijetu tako silno potrebna: ne spašavamo se sami, a sreća je kruh koji se zajedno blaguje. Posvjedočimo to onima koji se zavaravaju da u suprotstavljanju mogu pronaći osobno ispunjenje i uspjeh. Svi, pa i najslabiji, mogu to učiniti: i sama činjenica da dopuštamo da se o nama drugi brinu – i to često osobe koje dolaze iz drugih zemalja – govori da je zajednički život u miru ne samo moguć, već i nužan.

Drage bake i dragi djedovi, drage starice i dragi starci, u ovom našem svijetu pozvani smo biti tvorci *revolucije nježnosti*! Učinimo to tako da učimo sve više i bolje koristiti najvrjednije oruđe koji imamo i koje je najprikladnije za našu dob, a to je molitva. »Postanimo i mi pomalo pjesnici molitve: uživajmo u traženju vlastitih riječi, poslužimo se onima kojima nas uči Božja riječ«⁶. Naša zaufana molitva može mnogo: može pratiti bolni vapaj onih koji trpe i pomoći da dođe do promjene u srcima. Možemo biti »stalni “zbor” velikog duhovnog svetišta, gdje molitva prošnje i pjesma hvale podupiru zajednicu koja radi i bori se na poprištu života«⁷.

Svjetski dan djedova i baka i starijih osoba stoga je prilika da se još jednom, s radošću, proglasi da Crkva želi slaviti zajedno sa svima onima kojima je Gospodin – kao što kaže Biblija – “obilno ispunio dane”. Proslavimo ga zajedno! Pozivam vas da taj Dan naviještate u svojim župama i zajednicama; da posjetite najusamljenije starije osobe, u njihovu domu ili u do-

movima u koje su smješteni. Potrudimo se da nitko ne proživi taj dan u samoći. Imati nekoga za čekati može unijeti promjenu u životu onima koji više ne očekuju ništa dobro od budućnosti; i iz ovog prvog susreta može se roditi novo prijateljstvo. Posjećivanje usamljenih starijih ljudi je djelo milosrđa u naše vrijeme!

Molimo Gospu, Majku nježnosti, da nas sve učini tvorcima *revolucije nježnosti*, kako bismo zajedno oslobodili svijet od sjene samoće i zlo-duha rata.

Neka do svih vas i vaših najmilijih dopre moj blagoslov, uz jamstvo iskrene blizine. Molim vas, ne zaboravite moliti za mene!

Rim, Sv. Ivan Lateranski, 3. svibnja 2022., blagdan svetih apostola Filipa i Jakova

Franjo

¹ Kateheza o starosti – 1. Milost vremena i savez životnih dobi (23. veljače 2022.).

² Kateheza o starosti – 5. Vjernost Božjem pohodu za naraštaj koji dolazi (30. ožujka 2022.).

³ Kateheza o starosti – 3. Starost – izvor dobra za bezbrižnu mladost (16. ožujka 2022.).

⁴ Kateheza o svetome Josipu – 8. Sveti Josip – otac pun nježnosti (19. siječnja 2022.).

⁵ Homilija na misi za I. svjetski dan djedova, baka i starijih osoba (25. srpnja 2021.).

⁶ Kateheza o obitelji – 7. Djedovi i bake (11. ožujka 2015.).

⁷ Ibid.

Papina poruka za 56. Svjetski dan sredstava društvenih komunikacija (25.9.2022.)

SLUŠATI UHOM SRCA

Draga braćo i sestre!

Prošle smo godine razmišljali o nužnosti »doći i vidjeti« kako bismo otkrili stvarnost i o njoj mogli pripovijedati, polazeći od osobnog iskustva događaja i od susreta s ljudima. Nastavljajući u tom istom duhu, sada bih skrenuo pozornost na još jedan glagol, a to je »slušati«, koji je ključan za gramatiku komunikacije i uvjet za istinski dijalog.

Doista, došli smo dotle da gubimo sposobnost slušanja sugovornika, kako u uobičajenim svakodnevnim odnosima tako i u raspravama o najvažnijim pitanjima zajedničkoga života u društvu. Istodobno, u komunikacijskom i informa-

tičkom području slušanje doživljava nov važan razvoj, zahvaljujući različitim *podcastovima* i *audiochat* ponudama, a to je potvrda da slušanje ostaje temeljno za ljudsku komunikaciju.

Poznatog liječnika, koji je bio naviknut liječiti rane duše, pitali su koja je najveća čovjekova potreba. On je odgovorio: »Bezgranična želja da ga se sasluša.« Ta želja često ostaje skrivena, ali predstavlja izazov za sve one koji su pozvani biti odgojitelji, ili pak imaju ulogu komunikatora: roditelji i nastavnici, pastiri i pastoralni djelatnici, stručnjaci na informacijskom području i oni koji obavljaju neku društvenu ili političku službu.

Slušati »uhom« srca

Iz Biblije učimo da slušanje nema samo značenje neke slušne percepcije, već je bitno povezano s dijaloškim odnosom između Boga i čovječanstva. »*Shema' Israel – Čuj, Izraele!*« (Pnz 6,4), uvod u prvu zapovijed Tore, uvijek se iznova ponavlja u Bibliji, tako da će sveti Pavao reći da »vjera dolazi od slušanja« (usp. Rim 10,17). Inicijativa, naime, dolazi od Boga koji nam govori i kojemu odgovaramo slušajući; a i to slušanje također dolazi u konačnici od njegove milosti, kao što je slučaj s novorođenčeta koje reagira na pogled i na glas mame i tate. Od pet osjetila, čini se da Bog daje prednost sluhu, možda zato što je manje invazivan, diskretniji od vida te, dakle, čovjeku ostavlja više slobode.

Slušanje odgovara Božjem poniznom stilu. To je djelovanje koje omogućuje Bogu da se objavljuje kao onaj koji, riječju, stvara čovjeka na svoju sliku, a slušajući ga priznaje za svojega sugovornika. Bog voli čovjeka: zato mu upućuje Riječ, zato »priginje uho« da bi ga čuo.

Čovjek je, naprotiv, sklon tome da izbjegava odnos, da okreće leđa i »začepi uši« da ne mora slušati. Odbijanje slušanja na kraju se često pretvara u agresiju prema drugome, kao što je to bio slučaj sa slušateljima dakona Stjepana, koji su se, pokrivši uši rukama, svi zajedno okomili na njega (usp. Dj 7,57).

S jedne je strane, dakle, Bog koji se uvijek objavljuje slobodnim očitovanjem, a s druge strane čovjek koji je pozvan biti s njim »na istoj frekvenciji« i slušati. Gospodin nedvojbeno poziva čovjeka na savez ljubavi kako bi u potpunosti mogao postati ono što mu daje: slika i prilika Božja u sposobnosti da sluša, prihvaća i daje prostor drugima. Slušanje je, u konačnici, dimenzija ljubavi.

Zato Isus poziva učenike da provjeravaju kvalitetu svojega slušanja. »Pazite dakle *kako* slušate« (Lk 8,18): tim im riječima, nakon što je ispričao prispodobu o sijaču, stavlja do znanja da nije dovoljno slušati, već da valja dobro slušati. Samo oni koji prihvaćaju Riječ »u plemenitu i dobru« srcu i vjerno je čuvaju, donose plod života i spasenja (usp. Lk 8,15).

Samo ako posvećujemo pozornost onomu *koga* slušamo, *što* slušamo, *kako* slušamo, možemo rasti u umijeću komunikacije, čije središte nije neka teorija ili tehnika, nego »sposobnost srca koja omogućuje... blizinu« (apost. pob. *Evangelii gaudium*, 171).

Svi imamo uši, ali često čak i oni koji imaju savršen sluh ne mogu čuti druge. Postoji, naime, unutarnja gluhoća, koja je gora od tjelesne. Slušanje se ne tiče samo osjetila sluha, nego osobe u cjelini. Pravo sjedište slušanja je srce. Kralj Salomon, iako vrlo mlad, pokazao se mudrim jer je molio Gospodina da mu da »pronica-vo srce« (1 Kr 3,9). A sveti Augustin je pozivao da slušamo srcem (*corde audire*), da primamo riječi ne izvanjskim ušima, nego na duhovan način u srcima: »Nemojte imati srce u ušima, nego uši u srcu«¹. Franjo Asiški, pak, pozivao je svoju braću da »priklone uho srca svoga«².

Stoga prvo slušanje koje treba iznova otkriti kad se traži istinska komunikacija jest slušati sebe samoga, svoje istinske potrebe, one koje su upisane najdublje u nutrini svake osobe. Jednostavno moramo krenuti od toga da slušamo ono što nas čini jedinstvenima među stvorenjima: naime, od želje da budemo u odnosu s drugima i s Drugim. Nismo stvoreni da živimo kao atomi, nego da živimo zajedno.

Slušanje kao uvjet dobre komunikacije

Postoji način služenja sluhom koje nije pravo slušanje, nego sušta suprotnost. Riječ je o prisluškivanju. Naime, trajno prisutna napast koja je danas, u vremenu društvenih mreža, postala još naglašenijom iskorištavanjem drugih za svoju korist, jest prisluškivanje i špijuniranje. Ono što, naprotiv, komunikaciju čini dobrom i u potpunosti ljudskom, upravo je slušanje onoga koga imamo pred sobom, licem u lice, slušanje drugoga kojemu pristupamo s odanošću, povjerenjem i iskrenom otvorenosti.

Izostanak slušanja kojem, nažalost, tako često svjedočimo u svakodnevnom životu, jasno je vidljiv i u javnom životu gdje često, umjesto da slušaju jedni druge, svi govore, ogovaraju jedan drugoga iza leđa. To je pokazatelj da se, umjesto istine i dobra, traži odobravanje; umjesto da se pozornost pridaje slušanju, ona se pridaje slušateljstvu/gledateljstvu. Dobra komunikacija, naprotiv, ne pokušava impresionirati javnost umješnom doskočicom, koja ima za cilj ismijati sugovornika, nego pridaje pozornost razlozima druge strane i nastoji sagledati stvarnost u svoj složenosti. Žalosno je kada se i u Crkvi stvaraju ideološka svrstavanja; tada slušanje nestaje i ustupa mjesto besplodnim suprotstavljanjima.

Doista, u mnogim razgovorima mi uopće ne komuniciramo, nego jednostavno čekamo da

drugi završi govor kako bismo nametnuli svoje stajalište. U tim situacijama, kao što primjećuje filozof Abraham Kaplan³, dijalog postaje *duolog*, odnosno dvoglasni monolog. U pravoj komunikaciji, pak, i »ja« i »ti« su »u izlasku«, pružaju se jedno drugomu.

Slušanje je, dakle, prvi bitan čimbenik dijaloga i dobre komunikacije. Čovjek ne komunicira ako nije prije slušao i nema dobroga novinarstva bez sposobnosti slušanja. Kako bi se ponudilo temeljite, uravnotežene i cjelovite informacije, potrebno je dugo vremena slušati. Da bi se izvijestilo o nekom događaju ili u izvješću prikazala stvarnost, bitno je znati slušati i biti spremni promijeniti mišljenje, modificirati svoje polazišne pretpostavke.

Samo ako se napusti monolog, može se doći do one sukladnosti glasova koja je jamstvo prave komunikacije. Čuti više izvora, a ne »stati u prvom gostionici« – kako nas uče stručnjaci na tom području – jamči pouzdanost i ozbiljnost informacija koje prenosimo. Slušati više glasova, slušati jedni druge, također u Crkvi, među braćom i sestrama, omogućuje nam vježbati se u umijeću razlučivanja, koje se uvijek očituje kao sposobnost orijentiranja u simfoniji glasova.

Ali zašto se uopće truditi oko slušanja? Velik diplomat Svete Stolice, kardinal Agostino Casaroli govorio je o »mučeništvu strpljivosti« koje je prijeko potrebno kako bi mogli slušati i kako bi i nas slušali najzahtjevniji sugovornici, s ciljem da se u uvjetima ograničene slobode postigne što je moguće veće dobro. Ali i u manje teškim situacijama za slušanje potrebna je krepost strpljivosti, kao i sposobnost da dopustimo da nas iznenadi istina, pa makar to bio samo djelić istine, u osobi koju slušamo. Samo čuđenje omogućuje spoznaju. Mislim na beskrajnu radoznalost djeteta, koje na svijet oko sebe gleda širom otvorenih očiju. Slušanje s takvom raspoloživošću duše – oduševljenjem djeteta u svijesti odrasle osobe – uvijek je obogaćenje, jer će uvijek postojati nešto, koliko god malo bilo, što mogu naučiti od druge osobe i koristiti u vlastitom životu.

Sposobnost slušanja društva u ovom vremenu ranjenom dugotrajnom pandemijom, dragocjenija je nego ikad. Toliko nepovjerenje koje se od ranije nakupilo prema »službenim informacijama« izazvalo je također »infodemiju«, u kojoj je svijet informacija sve teže učiniti vjerodo-

stojnim i transparentnim. Potrebno je prignuti uho i pomno osluškivati, ponajprije društvene teškoće koje su se pogoršale usporavanjem ili prestankom mnogih gospodarskih aktivnosti.

Isto tako je stvarnost prisilnih migracija također složen problem i nitko nema gotov recept za njegovo rješavanje. Želim ponoviti da bismo, ako želimo nadići predrasude i omekšati tvrdokornost svojega srca, trebali pokušati poslušati njihove priče; svakom od njih dati ime i lice. Mnogi dobri novinari to već čine. I mnogi drugi bi to htjeli činiti, samo kad bi mogli. Ohrabrimo ih! Poslušajmo te priče! Svatko će poslije biti slobodan podupirati migracijske politike koje će smatrati najprikkladnijima za svoju zemlju. Ali, pred očima, u svakom slučaju, nećemo imati brojeve, opasne osvajače, nego lica i priče konkretnih ljudi, poglede, očekivanja, patnje muškaraca i žena koje valja poslušati.

U Crkvi slušati jedni druge

I u Crkvi postoji velika potreba da jedni druge slušamo. To je najdragocjeniji i najplodonosniji dar koji možemo dati jedni drugima. Mi, kršćani, zaboravljamo da nam je službu slušanja povjerio Onaj koji je slušatelj *par excellence* i da smo pozvani sudjelovati u njegovom djelu. »Trebamo slušati Božjim uhom, ako želimo moći govoriti njegovom Riječju«⁴. Tako nas protestantski teolog Dietrich Bonhoeffer podsjeća da je prva služba koju dugujemo drugima u zajednici ta da ih slušamo. Tko ne zna slušati svojega brata, vrlo brzo neće moći slušati ni Boga⁵.

U pastoralnom radu najvažnije djelo je »apostolat uha«. Slušati, prije nego govorimo, kao što apostol Jakov opominje: »Svatko neka bude brz da sluša, spor da govori« (1,19). Izdvojiti malo vlastitoga vremena da slušamo ljude, prvi je čin ljubavi.

Nedavno smo započeli sinodski proces. Molimo da to bude velika prilika za uzajamno slušanje. Zajedništvo, naime, nije rezultat strategija i programâ, nego se gradi na međusobnom slušanju među braćom i sestrama. Kao u zboru, jedinstvo ne zahtijeva jednoličnost, monotoniju, nego mnogostrukost i raznolikost glasova, višeglasje. Svaki glas u zboru istodobno pjeva i osluškuje druge glasove i ugrađuje se u sklad cjeline. Taj sklad je osmislio skladatelj, ali njegovo ostvarenje ovisi o simfoniji svih i svakoga pojedinačnoga glasa.

Sa sviješću da sudjelujemo u zajedništvu koje prethodi nas i uključuje, možemo ponovno otkriti Crkvu koja je simfonijska, u kojoj svatko može pjevati svojim glasom, prihvaćajući kao dar glasove drugih, kako bismo očitovali sklad cjeline koju Duh Sveti sklada.

*Rim, Sveti Ivan Lateranski, 24. siječnja 2022.,
blagdan svetoga Franje Saleškog*

Franjo

¹ »Nolite habere cor in auribus, sed aures in corde« (*Sermo* 380, 1: *Nuova Biblioteca Agostiniana* 34, 568).

² *Pismo cijelom Redu: Fonti Francescane*, 216; *Franjevački izvori*, str. 144.

³ Usp. *The life of dialogue*, u: J. D. Roslansky, *Communication. A discussion at the Nobel Conference*, North-Holland Publishing Company – Amsterdam 1969., 89-108.

⁴ D. Bonhoeffer, *La vita comune*, Queriniana, Brescia 2017., 76.

⁵ Usp. *Isto*, 75.

Papina poruka za 108. Svjetski dan selilaca i izbjeglica (25. rujna 2022.; u nas 26.12.2022.)

GRADITI BUDUĆNOST S MIGRANTIMA I IZBJEGLICAMA

»Nemamo ovdje trajna grada, nego onaj budućići tražimo«
(*Heb* 13,14)

Draga braćo i sestre!

Konačni smisao našeg ovozemaljskog "putovanja" jest potraga za pravom domovinom, Božjim kraljevstvom koje je uspostavio Isus Krist, koje će svoje puno ostvarenje naći kada On ponovno dođe u slavi. Njegovo kraljevstvo još nije ispunjeno, ali je već prisutno u onima koji su primili spasenje. »Kraljevstvo Božje je u nama. Iako je još uvijek eshatološko, budućnost svijeta i čovječanstva, ono je istodobno u nama«¹.

Budući grad je »utemeljeni Grad kojemu je graditelj i tvorac Bog« (*Heb* 11,10). Njegov projekt uključuje intenzivan rad na izgradnji u koji se svi moramo osjećati osobno uključeni. To je marljivi rad na osobnom obraćenju i preobrazbi stvarnosti, kako bi smo sve više bili u skladu s Božjim naumom. Povijesne drame podsjećaju nas na to koliko smo još daleko od postizanja našega cilja – novog Jeruzalema, »Šatora Božjeg s ljudima« (*Otk* 21,3). Ne smijemo, međutim, zbog toga klonuti duhom. U svjetlu onoga što smo naučili u nedavnim nevoljama, pozvani smo obnoviti našu predanost izgradnji budućnosti koja više odgovara Božjem naumu, izgradnji svijeta u kojem svi mogu živjeti u miru i dostojanstvu.

»Iščekujemo nova nebesa i zemlju novu, gdje pravednost prebiva« (2 *Pt* 3,13). Pravednost je jedan od konstitutivnih elemenata Božjega kraljevstva. U svakodnevnom traženju njegove

volje, nju se valja izgrađivati strpljivo, velikodušno i odlučno, kako bi se svi koji su je gladni i žedni mogli nasititi (usp. *Mt* 5,6). Pravednost Kraljevstva treba shvatiti kao ostvarenje Božjeg reda, njegovog skladnog plana, gdje je, u Kristu umrlom i uskrsnom, cjelokupno stvorenje ponovno "dobro", a čovječanstvo "veoma dobro" (usp. *Post* 1,1-31). Ali da bi zavladao taj divan i čudesan sklad, moramo prihvatiti Kristovo spasenje, njegovo Evanđelje ljubavi, kako bi se uklonilo nejednakosti i diskriminacija u ovome svijetu.

Nitko ne smije biti isključen. Njegov je plan u svojoj biti uključiv, a u središte stavlja one koji tavori na egzistencijalnim periferijama. Među njima je mnogo migranata i izbjeglica, raseljenih osoba i žrtava trgovine ljudima. Božje kraljevstvo se gradi *s njima*, jer bez njih to ne bi bilo Kraljevstvo kakvo Bog želi. Uključivanje najranjivijih je preduvjet za steći punopravno građanstvo u njemu. Jer Gospodin kaže: »Dodite, blagoslovljeni Oca mojega! Primite u baštinu Kraljevstvo pripravljeno za vas od postanka svijeta! Jer ogladnjevate i dadoste mi jesti; ožednjevate i napojiste me; stranac bijah i primiste me; gol i zaogrnuh me; oboljev i pohodiste me; u tamnici bijah i dodoste k meni« (*Mt* 25,34-36).

Graditi budućnost s migrantima i izbjeglicama znači također prepoznati i valorizirati ono čime svaki pojedinac od njih može pridonijeti procesu izgradnje. Sviđa mi se gledati na fenomen migracije kroz prizmu viđenja proroka Izaije, u kojem se strance ne predstavlja kao osvajače i rušitelje, već kao marljive trudbenike koji obnavljaju zidove novog Jeruzalema, Jeruzalema otvorenog za sve narode (usp. *Iz* 60,10-11).

¹ Sv. Ivan Pavao II., *Govor prigodom pohoda Rimskoj Župi sv. Franje Asiškog i Katarine Sienske, zaštitnika Italije (Discorso nella visita alla Parrocchia romana dei SS. Francesco d'Assisi e Caterina da Siena Patroni d'Italia)*, 26. studenog 1989.

U istom proroštvu dolazak stranaca predstavljen je kao izvor obogaćenja za sve: »k tebi će poteći bogatstvo mora, blago naroda k tebi će pritjecati« (60,5). Povijest nas, doista, uči da je doprinos migranata i izbjeglica bio temelj društvenom i gospodarskom razvoju naših društava. A to je i danas. Njihov rad, samoprijegor, mladost i poletnost obogaćuju zajednice koje ih primaju. Taj bi doprinos, ipak, mogao biti mnogo veći da je valoriziran i podržan ciljanim programima. Riječ je o golemom potencijalu, koji je spreman izraziti se ako mu se za to pruži prilika.

Stanovnici novog Jeruzalema – tako Izaija nastavlja svoje proroštvo – uvijek drže vrata grada širom otvorena kako bi stranci mogli ući sa svojim darovima: »Vrata će tvoja biti otvorena svagda, ni danju ni noću neće se zatvarati, da propuste k tebi bogatstva naroda« (60,11). Prisutnost migranata i izbjeglica, osim što je veliki izazov, ujedno je i prilika za kulturni i duhovni razvoj svijeta. Zahvaljujući njima imamo priliku bolje upoznati svijet i ljepotu njegove raznolikosti. Možemo sazreti kao ljudi i zajedno graditi veće "mi". U međusobnoj otvorenosti stvaraju se prostori za plodonosno sučeljavanje različitih vizija i tradicija, koje otvaraju duh novim perspektivama. Ujedno otkrivamo bogatstvo sadržano u nama nepoznatim religijama i duhovnostima, a to nam daje poticaj za produbljivanje vlastitih uvjerenja.

U Jeruzalemu narodâ hram Gospodnji uljepšan je prinosima koji dolaze iz stranih zemalja: »Sva stada kedarstva u tebi će se sabrati, ovnovi neba i zemaljski bit će ti na službu. Penjat će se k'o ugodna žrtva na moj žrtvenik, proslavit

ću dom slave svoje!« (60,7). U tom smislu, dolazak katoličkih migranata i izbjeglica može unijeti novu energiju u crkveni život zajednica koje ih primaju. Oni često donose dinamiku i živost, te svojim duhom obogaćuju naša slavila. Dijeljenje različitih načina izražavanja vjere i pobožnosti povlaštena je prilika da se u punini živi katolicitet Božjeg naroda.

Draga braćo i sestre, a posebno vi mladi! Ako želimo surađivati s našim nebeskim Ocem u izgradnji budućnosti, činimo to zajedno s našom braćom i sestrama migrantima i izbjeglicama. Gradimo je danas! Jer budućnost počinje danas i počinje sa svakim od nas. Ne možemo ostavljati naraštajima koji dolaze odgovornost za odluke koje je potrebno donijeti danas, da bi se ostvario Božji plan za svijet i došlo njegovo kraljevstvo pravde, bratstva i mira.

Molitva

Gospodine, učini nas svjetlonošama nade, da tamo gdje je tama zavlada tvoje svjetlo, a gdje je bezvoljnost ponovno oživi povjerenje u budućnost.

Gospodine, učini nas oruđem svoje pravednosti, da tamo gdje je isključenost, procvjeta bratstvo, a gdje je pohlepa, duh dijeljenja s drugima procvate.

Gospodine, učini nas graditeljima Kraljevstva svojega, zajedno s migrantima i izbjeglicama i sa svima koji žive na periferijama.

Gospodine, daj da naučimo kako je lijepo kao braća i sestre zajedno živjeti. Amen.

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 9. svibnja 2022.

Franjo

Papina poruka za Svjetski misijski dan [23. listopada 2022.]

„BIT ĆETE MI SVJEDOCI“ (Dj 1,8)

Draga braćo i sestre!

Te je riječi Uskrsli Isus izrekao u posljednjem razgovoru sa svojim učenicima, prije njegova uzašašća na nebo, opisanom u Djelima apostolskim: „primit ćete snagu Duha Svetoga koji će sići na vas i bit ćete mi svjedoci u Jeruzalemu, po svoj Judeji i Samariji i sve do kraja zemlje“ (1,8). To je ujedno i tema Svjetskog dana misija 2022. koji nam, kao i uvijek, pomaže posvijestiti činjenicu da je Crkva po svojoj naravi misijska. Ova nam godina pruža priliku spomenuti

se nekoliko važnih obljetnica za život i poslanje Crkve: 400. obljetnice osnutka Kongregacije de propaganda fide – danas za evangelizaciju naroda – i 200. obljetnice Djela za širenje vjere, koje je, zajedno s Djelom svetog djetinjstva i Djelom svetoga Petra apostola, prije stotinu godina priznato „papinskim“.

Zadržimo se na ta tri ključna izraza koja sažimaju tri temelja života i poslanja učenika: „bit ćete mi svjedoci“, „sve do kraja zemlje“ i „primit ćete snagu Duha Svetoga“.

1. „Bit ćete mi svjedoci“ – Poziv svih kršćana svjedočiti Krista

To je središnja točka, bit učenja koje je Isus predao učenicima u pogledu njihova poslanja u svijetu. Svi će učenici biti Isusovi svjedoci po Duhu Svetome kojega će primiti: to će postati po milosti. Ma gdje išli, ma gdje bili. Kao što je Krist prvi poslan, odnosno Očev misionar (usp. Iv 20, 21) i njegov „vjerni svjedok“ (usp. Otk 1,5), tako je i svaki kršćanin pozvan biti Kristov misionar i svjedok. A Crkva, kao zajednica Kristovih učenika, nema drugog poslanja nego evangelizirati svijet, dajući svjedočanstvo za Krista. Identitet Crkve je evangelizirati.

Dubljim ponovnim čitanjem cijelog teksta jasnije se uočavaju neki vidovi koji su trajno aktualni za poslanje koje je Krist povjerio svojim učenicima: »Bit ćete mi svjedoci«. Korištenjem množine naglašava se zajednički i crkveni značaj misijskog poziva učenika. Svaki krštenik pozvan je na poslanje u Crkvi i po nalogu Crkve: poslanje se stoga provodi zajedno, a ne pojedinačno, u zajedništvu sa crkvenim zajednicama, a ne na vlastitu inicijativu. Pa čak i ako postoji netko tko u nekoj vrlo određenoj situaciji sâm provodi evangelizacijsko poslanje, on ga provodi i uvijek ga mora provoditi u zajedništvu s Crkvom koja ga je poslala. Kao što je učio sveti Pavao VI. u apostolskoj pobudnici *Evangelii nuntiandi*, inače meni jako dragom dokumentu: „evangeliziranje ni za koga nije nekakvo usamljeno djelovanje pojedinca nego je to duboko crkveni čin. Dok neki neznani propovjednik, kateheta ili Pastir u nekom najudaljenijem kraju propovijeda Evanđelje, okuplja svoju malu zajednicu ili podjeljuje neki sakrament, čak i osamljen on čini djelo Crkve i njegov rad sigurno se dovezuje, preko institucionalnih odnosa ali i po nevidljivoj povezanosti i po tajnim žilama milosnog reda, na evangelizacijsko djelovanje cijele Crkve“ (br. 60). Doista, nije slučajno što je Gospodin slao svoje učenike po dvojicu. Svjedočenje kršćana za Krista po svom je značaju zajedničko. Otud bitna važnost prisutnosti zajednice, ma koliko mala bila, u ispunjavanju poslanja.

Nadalje, učenici su pozvani živjeti svoj osobni život u duhu poslanja: Isus ih je poslao u svijet ne samo da vrše poslanje, nego također i nadasve da žive poslanje koje im je povjereno; ne samo da daju svjedočanstvo, nego također i iznad svega da budu Kristovi svjedoci. Kao što

zaista dirljivim riječima kaže apostol Pavao: „uvijek umiranje Isusovo u tijelu pronosimo da se i život Isusov u tijelu našem očituje“ (2 Kor 4,10). Bit poslanja je svjedočiti Krista, to jest njegov život, muku, smrt i uskrsnuće iz ljubavi prema Ocu i ljudskome rodu. Nije slučajno što su apostoli zamjenu za Judu tražili među onima koji su, kao i oni, bili svjedoci njegova uskrsnuća (usp. Dj 1,22). Krista, i to Krista uskrslog, nam je svjedočiti i s njim život dijeliti. Kristovi misionari nisu poslani obznanjivati same sebe, pokazivati svoje odlike i sposobnosti uvjeravanja ili svoje vještine upravljanja. Oni, naprotiv, imaju najveću čast, svojim riječima i djelima, donositi svima Krista, radosno i otvoreno navješćujući Radosnu vijest njegova spasenja, po uzoru na prve apostole.

Stoga, u konačnici, pravi svjedok je „mučenik“, onaj koji daje život za Krista, uzvraćajući mu na daru kojim nam je On dao samoga sebe. „Prvi je razlog za evangeliziranje Isusova ljubav koju smo primili, iskustvo spasenja koje nas potiče da ga sve više ljubimo“ (*Evangelii gaudium*, 264).

Konačno, u pogledu kršćanskog svjedočenja, ostaje trajno valjano opažanje svetoga Pavla VI.: „Suvremeni čovjek radije sluša svjedoke negoli učitelje... ili ako sluša učitelje sluša ih zato što su svjedoci“ (*Evangelii nuntiandi*, 41). Zato je za prenošenje vjere od temeljne važnosti svjedočenje evanđeoskog života kršćanâ. S druge strane, ostaje jednako nužna zadaća naviještati njegovu osobu i njegovu poruku. Naime, sâm Pavao VI. ovako nastavlja: „Uistinu, propovijed je uvijek neophodna kao usmeno razглаšivanje poruke. [...] Riječ je uvijek suvremena, pogotovo kad je nositeljica sile Božje. Upravo zato suvremeno je i načelo sv. Pavla: ‘Vjera po poruci’ (Rim 10,17), a to znači da čovjek baš slušanjem Riječi dolazi k vjeri“ (*ibid.*, 42).

U evangelizaciji, dakle, primjer kršćanskog života i Kristov navještaj idu ruku pod ruku. Jedno služi drugome. To su dva plućna krila kojima svaka zajednica mora disati da bi bila misijska. To potpuno, dosljedno i radosno svjedočenje Krista zasigurno će biti pokretna sila za rast Crkve i u trećem tisućljeću. Stoga pozivam sve da povrate hrabrost, iskrenost, onu pareziju (grč. *parrhesía*) prvih kršćana, kako bi svjedočili Krista riječima i djelima, na svim područjima života.

2. „Sve do kraja zemlje“ – Neprolazna aktualnost sveopćeg poslanja evangelizacije

Pozivajući učenike da budu njegovi svjedoci, uskrslu Gospodin naviješta kamo su poslani: „u Jeruzalemu, po svoj Judeji i Samariji i sve do kraja zemlje“ (Dj 1,8). Ovdje se vrlo jasno vidi sveopći značaj poslanja učenikâ. Naglašava se „centrifugalno“ geografsko kretanje, gotovo u koncentričnim krugovima, od Jeruzalema, koji se prema židovskoj tradiciji smatra središtem svijeta, preko Judeje i Samarije, pa sve do „kraja zemlje“. Nisu poslani baviti se prozelitizmom nego naviještati. Kršćanin ne provodi prozelitizam. Djela apostolska govore nam o tom misijskom pokretu: daju nam lijepu sliku Crkve koja „izlazi“ da ispuni svoj poziv svjedočiti Krista Gospodina, vođena Božjom providnošću kroz konkretne životne okolnosti. Prvi kršćani su, zapravo, bili progonjeni u Jeruzalemu, pa su se stoga raspršili po Judeji i Samariji i posvuda svjedočili Krista (usp. Dj 8,1.4).

Nešto slično se događa i u našem vremenu. Mnogi su kršćani zbog vjerskih progona, ratnih okolnosti i nasilja prisiljeni napustiti svoju zemlju i poći u druge zemlje. Zahvalni smo toj braći i sestrama koji se ne zatvaraju u patnju nego svjedoče Krista i Božju ljubav u zemljama koje ih primaju. Na to ih poziva sveti Pavao VI., dozivajući u pamet „odgovornost koju migranti imaju u zemljama koje ih primaju“ (*Evangelii nuntiandi*, 21). Doista, sve češće vidimo kako prisutnost vjernikâ različitih nacionalnosti obogaćuje lice župâ, te one postaju više univerzalne, više katoličke. Pastoral migranata je, dakle, misijsko djelovanje koje se ne smije zanemariti i koje može pomoći i domaćim vjernicima da ponovno otkriju radost kršćanske vjere koju su primili.

Riječi „sve do kraja zemlje“ trebale bi biti poticajni izazov Isusovim učenicima svih vremena i uvijek ih iznova potaknuti da idu izvan uobičajenih mjesta davati svjedočanstvo o njemu. Uz sve pogodnosti i blagodati koje sa sobom donosi suvremeni napredak, još uvijek postoje zemljopisna područja u koja još nisu stigli misijari, ti Kristovi svjedoci s radosnom viješću o njegovoj ljubavi. S druge strane, nijedna ljudska stvarnost neće promaći pažnji Kristovih učenika u njihovu poslanju. Kristova Crkva je bila, jest i uvijek će „izlaziti“ na nove geografske, društvene, egzistencijalne horizonte, na „granična“ mjesta i ljudske situacije, da svje-

doči Krista i njegovu ljubav svim muškarcima i ženama svih naroda, kultura i društvenih položaja. U tome smislu poslanje će uvijek biti i *missio ad gentes*, kako nas je učio Drugi vatikanski koncil, jer će Crkva uvijek morati ići dalje, izvan svojih granica, kako bi svjedočila svu Kristovu ljubav. Želio bih, u vezi s tim, spomenuti i zahvaliti brojnim misionarima koji su u to uložili sav svoj život, uosobljujući Kristovu ljubav prema brojnoj braći i sestrama koje su susreli.

3. „Primit ćete snagu Duha Svetoga“ – Dopustiti Duhu da nas uvijek jača i vodi

Najavljujući učenicima njihovo poslanje da budu njegovi svjedoci, uskrslu Krist obećao im je i milost potrebnu za tako veliku zadaću: „primit ćete snagu Duha Svetoga koji će sići na vas i bit ćete mi svjedoci“ (Dj 1,8). I doista, prema Djelima apostolskim, upravo je uz događaj silaska Duha Svetoga na Isusove učenike vezano prvo svjedočenje Krista, umrlog i uskrslog: kerigmatski navještaj, tzv. misijski govor svetoga Petra žiteljima Jeruzalema. Time započinje doba evangelizacije svijeta od strane Isusovih učenika, koji su prije toga bili slabi, uplašeni i zatvoreni. Duh Sveti ih je ojačao, dao im hrabrost i mudrost da svjedoče Krista pred svim ljudima.

Kao što „nitko ne može reći: ‘Gospodin Isus’ osim u Duhu Svetom“ (1 Kor 12,3), tako nijedan kršćanin neće moći dati puno i istinsko svjedočanstvo za Krista Gospodina bez nadahnuća i pomoći Duha. Stoga je svaki Kristov učenik misionar pozvan prepoznati temeljnu važnost djelovanja Duha, živjeti s njim u svakodnevnom životu i neprestano od njega primati snagu i nadahnuće. Štoviše, upravo kada se osjećamo umornima, nemotiviranima, izgubljenima, utočimo se u molitvi Duhu Svetome, koji – želim to još jednom istaknuti – ima temeljnu ulogu u misijskom životu, i dopustimo da nas on krijepti i jača, On koji je nepresušni božanski izvor nove energije i radosti dijeljenja Kristova života s drugima. „Primanje radosti Duha je milost. I to je jedina snaga koju možemo imati da naviještamo Evanđelje, da ispovijedamo vjeru u Gospodina“ (*Poruka članovima Papinskih misijskih djela*, 21. svibnja 2020.). Duh Sveti je, dakle, istinski protagonist poslanja: On daje pravu riječ u pravo vrijeme i na pravi način.

I misijske obljetnice u ovoj 2022. godini želimo promatrati kroz prizmu djelovanja Duha

Svetoga. Osnivanje Svete kongregacije de propaganda fide 1622. bilo je potaknuto željom da se promiče misijsko poslanje na novim područjima. Bio je to pravi dar Božje providnosti! Kongregacija je odigrala ključnu ulogu u tome da se osigura da evangelizacijsko poslanje Crkve doista bude to što treba biti, bez uplitanja svjetovnih vlasti, kako bi se osnovale one mjesne Crkve koje dan-danas pokazuju tako veliku snagu. Nadamo se da će, kao i u protekla četiri stoljeća, Kongregacija, uz svjetlo i snagu Duha Svetoga, nastaviti pa i intenzivirati svoj rad na koordinaciji, organiziranju i animiranju misijskog djelovanja Crkve.

Isti Duh, koji vodi sveopću Crkvu, nadahnjuje obične muškarce i žene za izvanredne misije. A upravo se to dogodilo prije 200 godina kada je mlada Francuskinja Pauline Jaricot osnovala Djelo za širenje vjere (*Societe pour la Propagation de la Foi*). Njezina beatifikacija slavi se ove jubilarne godine. Iako krhkog zdravlja i u oskudici, prihvatila je Božje nadahnuće da pokrene mrežu molitve i prikupljanja priloga za misionare, kako bi vjernici mogli aktivno sudjelovati u misiji da pođu „do kraja zemlje”. Iz te sjajne ideje potekao je Svjetski dan misija koji slavimo svake godine i čiji prilozi iz svih zajednica idu zajedničkom fondu kojim Papa podupire misijsku djelatnost.

U tom kontekstu podsjećam i na francuskog biskupa Charlesa de Forbin-Jansona, koji je osnovao Djelo svetog djetinjstva za promicanje misija među djecom pod sloganom: „Djeca evangeliziraju djecu, djeca mole za djecu, dje-

ca pomažu djeci diljem svijeta“, kao i gospođu Joannu Bigard, koja je pokrenula Djelo svetoga Petra apostola za podršku sjemeništarcima i svećenicima u misijskim područjima. Ta tri misijska djela proglašena su „papinskim” prije točno stotinu godina. Pod nadahnućem i vodstvom Duha Svetoga je i blaženi Pavao Manna, rođen prije 150 godina, osnovao sadašnju Papinsku misijsku zajednicu kako bi senzibilizirao i animirao svećenike, posvećene osobe i cijeli Božji narod za misije. Pavao VI. potvrdio je papinsko priznanje tog Djela čiji je i sam bio član. Spominjem ta četiri Papinska misijska djela zbog njihovih velikih povijesnih zasluga, a i zato da vas pozovem da se s njima radujete u ovoj posebnoj godini zbog svega onoga što su poduzela i ostvarila u potpori evangelizacijskom poslanju u sveopćoj Crkvi i u mjesnim Crkvama. Nadam se da će mjesne Crkve u tim djelima naći čvrsto oruđe za jačanje misijskog duha u Božjemu narodu.

Draga braćo i sestre, nastavljam sanjati o posve misijskoj Crkvi i novom razdoblju misijskog djelovanja kršćanskih zajednica. I ponavljam Mojsijevu želju za Božji narod na njegovu putu: „Oh, kad bi sav narod Jahvin postao prorok!” (Br 11,29). Dâ, dao Bog da svi mi u Crkvi budemo ono što smo već po krštenju: Gospodino-vi proroci, svjedoci i misionari! U snazi Duha Svetoga i do kraja zemlje. Marijo, Kraljica misija, moli za nas!

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 6, siječnja 2022.,
Bogojavljenje.

Franjo

Papina poruka za 6. Svjetski dan siromaha (13. studenoga 2022.)

„ISUS KRIST RADI VAS POSTA SIROMAŠAN“

1. »Isus Krist [...] radi vas posta siromašan« (usp. 2 Kor 8,9). Tim se riječima apostol Pavao obraća prvim kršćanima u Korintu kako bi ukrijepio njihovu predanost solidarnosti s braćom i sestrama u potrebi. *Svjetski dan siromaha* i ove se godine vraća kao zdravi izazov da nam pomogne u razmišljanju o našem načinu života i mnogim oblicima suvremenog siromaštva.

Prije nekoliko mjeseci svijet je polako počeo izlaziti iz oluje pandemije i pokazivati znakove gospodarskog oporavka koji bi donio olakšanje milijunima ljudi koji su osiromašeni gubitkom

posla. Tmurni oblaci su se počeli razilaziti i kroz njih su se probijali prvi traci vedrine koja je, ne zaboravljajući patnju zbog gubitka najmilijih, obećavala da ćemo se konačno vratiti izravnim međuljudskim odnosima, ponovno se jedni s drugima susretati bez ograničenja i restrikcija. A onda se na horizontu pomolila nova katastrofa, koja će našem svijetu nametnuti drugačiji scenarij.

Rat u Ukrajini sad se pridodao regionalnim ratovima koji posljednjih godina siju smrt i razaranja. No, ovdje je situacija još složenija zbog izravne intervencije jedne od „supersila” koja

želi nametnuti svoju volju kršeći načelo samoodređenja narodâ. Ponavljaju se znani nam prizori iz tragičnog sjećanja i ponovno međusobne ucjene nekolicine moćnika guše glas čovječanstva koji poziva na mir.

2. Koliko se veliko siromaštvo rađa iz bezumlja rata! Kamo god pogledamo, vidimo kako nasilje pogađa bespomoćne i najslabije. Na tisuće se osoba, posebno dječaka i djevojčica, deportira kako bi ih se iskorijenilo i nametnulo im drugi identitet. Riječi što ih psalmist napisao u vrijeme razorenja Jeruzalema i progonstva mladih Židova ponovno postaju aktualne: »Na obali rijeka babilonskih / sjedasmo i plakasmo / spominjući se Siona; / o vrbe naokolo / harfe svoje bijasmo povješali. / I tada naši tamničari / zaiskaše od nas da pjevamo, / porobljivači naši / zaiskaše da se veselimo. / [...] Kako da pjesmu Jahvinu / pjevamo u zemlji tuđinskoj!« (Ps 137,1-4).

Milijuni žena, djece i starijih osoba prisiljeni su izložiti se opasnosti od bombi kako bi se sklonili na sigurno i potražili utočište kao izbjeglice u susjednim zemljama. Oni pak koji ostaju u zonama sukoba, svakodnevno žive u strahu bez hrane, vode, medicinske skrbi i, što je najvažnije, bez svojih najmilijih. U takvim situacijama razum se zamagli, a posljedice trpe mnogi obični ljudi koji se pridružuju već ionako velikom broju siromašnih. Kako na to dati prikladan odgovor koji će donijeti olakšanje i mir tolikim ljudima, prepuštenima na milost i nemilost neizvjesnosti i oskudice?

3. U tim tako kontradiktornim okolnostima stiže nam na vrata *6. Svjetski dan siromaha*, s pozivom, preuzetim od apostola Pavla, da upremo čvrsto svoj pogled u Isusa: »Premda bogat, radi vas posta siromašan, da se vi njegovim siromaštvom obogatite« (2 Kor 8,9). Tijekom svog posjeta Jeruzalemu, Pavao je susreo Petra, Jakova i Ivana koji su ga zamolili da ne zaboravi siromaha. Zajednica u Jeruzalemu zapala je, naime, u velike teškoće zbog gladi koja je pogodila te krajeve. Apostol se odmah pobrinuo da organizira prikupljanje pomoći za tamošnje siromahe. Kršćani u Korintu pokazali su se vrlo osjetljivima i spremnima pomoći. Držeći se Pavlove upute, svaki prvi dan u tjednu prikupili bi ono što su prištedjeli i svi su bili vrlo darežljivi.

Kao da je u tome trenutku vrijeme stalo, te i mi sami svake nedjelje za vrijeme euharistij-

skog slavlja činimo istu gestu, prikupljajući priloge kako bi zajednica mogla odgovoriti na potrebe najsiromašnijih. To je znak koji su kršćani uvijek činili s radošću i osjećajem odgovornosti, kako nijednom bratu ili sestri ne bi nedostajalo ono što je potrebno za život. O tome svjedoči već izvještaj svetog Justina, koji je, u drugom stoljeću, caru Antoninu Piju ovako opisao nedjeljno slavlje kršćanâ: »A u dan zvan nedjelja drži se zajednički sastanak svih bilo da borave u gradu ili na selu. Koliko već ima vremena, čitaju se spomen-zapisi apostola i knjige proročke. [...] Od euharistijske se hrane svakomu dijeli i svatko prima, a nenazočnima se šalje po đakonima. Imućni i koji hoće, daju što hoće. A što se skupi, pohrani se u predstojnika, i on se stara za siročad, i jadnike koji trpe s bolesti ili drugog uzroka, pa iza utamničenike i nadošle strance: uopće, svi su mu nevoljnici na brizi« (*Prva apologija*, LXVII, 1-6).

4. Vratimo se sada zajednici u Korintu: nakon početnog entuzijazma, njihova predanost toj zadaći je počela polako jenjavati i inicijativa koju je predložio Apostol izgubila je na zama-hu. Zato ih Pavao u svom pismu usrdno potiče da ponovno pokrenu tu kolektu: »sada dovršite to djelo da kao što spremno odlučiste, tako prema mogućnostima i dovršite« (2 Kor 8,11).

Mislim u ovom trenutku na raspoloživost koju su proteklih godina pokazali čitavi narodi otvorivši svoja vrata milijunima izbjeglica s Bliskoga istoka, iz Afrike i sada iz Ukrajine. Obitelji su širom otvorile vrata svojih domova drugim obiteljima, a zajednice su velikodušno primile mnoge žene i djecu kako bi im ponudile dostojanstvo koje zavrjeđuju. No, što sukob dulje traje, to su njegove posljedice sve gore. Zemljama koje primaju izbjeglice sve je teže kontinuirano pružati pomoć; obitelji i zajednice počinju osjećati teret situacije koja nadilazi izvanredno stanje. Upravo ovo je trenutak kad ne smijemo posustati i kad trebamo obnoviti početnu motivaciju. Ono što smo započeli valja dovršiti s istim osjećajem odgovornosti.

5. Solidarnost je, naime, upravo to: podijeliti ono malo što imamo s onima koji nemaju ništa, kako nitko ne bi oskudijevao. Što više raste osjećaj za zajednicu i zajedništvo kao način života, to se više razvija solidarnost. Treba, k tome, uzeti u obzir da ima zemalja u kojima se, posljednjih desetljeća, znatno povećalo blagostanje brojnih obitelji, koje su dostigle sigu-

ran životni standard. To je pozitivan rezultat privatne inicijative i zakonâ koji su podržali gospodarski rast i razvoj povezan s konkretnim poticajima za obiteljske politike i socijalnu odgovornost. Taj kapital postignute sigurnosti i stabilnosti može se sada podijeliti s onima koji su bili prisiljeni napustiti svoje domove i zemlje kako bi izvukli živu glavu i preživjeli. Kao članovi građanskoga društva moramo očuvati živim poziv na vrijednosti slobode, odgovornosti, bratstva i solidarnosti. Kao kršćani, pak, temelj svoga postojanja i djelovanja moramo uvijek pronalaziti u ljubavi, vjeri i nadi.

6. Zanimljivo je primijetiti da apostol Pavao ne želi kršćanima nametati djelo milosrđa kao neku obvezu. On, naime, piše: »ne zapovijedam« (2 Kor 8,8), nego, radije, želi »prokušati istinitost« njihove ljubavi u brizi i revnosti prema siromašnima (usp. *ibid.*). Pavlov zahtjev svakako se temelji na potrebi za konkretnom pomoći, ali njegove namjere nadilaze to. Potiče pojedince da daju svoj prilog kako bi ta kolekta bila znak ljubavi, o čemu svjedoči i sam Isus. Velikodušnost, dakle, prema siromašnima nalazi svoj duboki temelj u odluci Sina Božjega koji je i sam htio postati siromah.

Apostol se, naime, ne boji reći da je taj Kristov izbor, da to njegovo »oplijenjenje« jest »milost«, štoviše »[milost] darežljivost[i] Gospodina našega Isusa Krista« (2 Kor 8,9) i samo njezinim prihvaćanjem možemo dati konkretan i dosljedan izraz svojoj vjeri. Čitav je Novi zavjet oko toga jedinstven, a odjek toga nalazimo također u riječima apostola Jakova: »Budite vršitelji riječi, a ne samo slušatelji, zavaravajući sami sebe. Jer ako je tko slušatelj riječi, a ne i izvršitelj, sličan je čovjeku koji motri svoje rođeno lice u zrcalu: promotri se, ode i odmah zaboravi kakav bijaše. A koji se ogledâ u savršenom zakonu slobode i uza nj prione, ne kao zaboravan slušatelj nego djelotvoran izvršitelj, blažen će biti u svem djelovanju svome« (Jak 1,22-25).

7. Kad su siromasi posrijedi, tu ne prolazi ljeporječivost, nego se zasuče rukave i vjeru djelom potvrđuje izravnim zalaganjem koje se ne može prebacivati na druge. Ponekad, međutim, može doći do određenog popuštanja, što ima za posljedicu nedosljedna ponašanja, kao što je ravnodušje prema siromašnima. Događa se, usto, da se neki kršćani, zbog pretjerane vezanosti za novac, upuste u zlouporabu dobara i imovine. To su situacije koje otkrivaju mlaku

vjeru te slabu i kratkovidnu nadu. Ono o čemu trebamo razmišljati jest, radije, vrijednost koju novac ima za nas: novac ne smije postati apsolutna vrijednost, kao da je glavna svrha. Takva vezanost priječi realno gledati na svakodnevni život i zamagljuje pogled, te sprječava vidjeti potrebe drugih. Kršćaninu i nekoj zajednici ne može se dogoditi ništa štetnije i gore od toga da budu zaslijepljeni idolom bogatstva, koji na kraju baca u okove prolazne i propale vizije života.

Stoga nije riječ o tomu da se prema siromašnima ponašamo asistencijalistički, kao što se često događa, već o zalaganju oko toga da nikome ne nedostaju ono nužno. Ne spašava aktivizam, nego iskrena i velikodušna briga i pažnja koji omogućuju da prilazimo siromahu kao bratu koji pruža ruku kako bih se ja probudio iz obamrlosti u koju sam zapao. Shodno tome, »nitko ne bi smio reći da se ne može približiti siromasima jer mu to ne dopuštaju obaveze koje uvjetuju njegov način života. To je česta izlika u akademskim, poduzetničkim i profesionalnim, pa čak i u crkvenim krugovima. [...] nitko se ne smije držati izuzetim od brige za siromašne i za socijalnu pravdu« (apost. pob. *Evangelii gaudium*, 201). Prije nego je potrebno pronaći nove načine koji nadilaze pristup socijalnih politika »shvaćenih kao politika prema siromašnima, ali nikada sa siromašnima, koja nikada nije politika siromašnih, a još manje dio projekta koji spaja ljude« (enc. *Fratelli tutti*, 169). Treba, naprotiv, zauzeti stav Apostola koji je mogao pisati Korinćanima: »Ne dakako: drugima olakšica, vama oskudica, nego – jednakost!« (2 Kor 8,13).

8. Ima jedan paradoks koji je danas, kao i u prošlosti, teško prihvatiti, jer se ne podudara s ljudskom logikom: ima jedno siromaštvo koje čini bogatim. Podsjećajući na »milost« Isusa Krista, Pavao želi potvrditi ono što je i sam propovijedao, naime da pravo bogatstvo nije u zgortanju »blag[a] na zemlji, gdje ga moljac i rđa nagriza i gdje ga kradljivci potkapaju i krađu« (Mt 6,19), nego radije u uzajamnoj ljubavi, koja nas potiče da nosimo jedni bremena drugih, kako nitko ne bi bio napušten ili isključen. Iskustvo slabosti i ograničenja koje smo doživjeli posljednjih godina, a sada i tragedija rata s globalnim posljedicama, trebaju nas naučiti nečem ključnom: nismo na svijetu da bismo preživjeli, nego kako bi svima bio omo-

gućen dostojan i sretan život. Isusova nam poruka pokazuje put i daje nam otkriti da postoji siromaštvo koje ponižava i ubija, te da postoji i drugo siromaštvo, njegovo vlastito, koje oslobađa i čini spokojnim. Siromaštvo koje ubija jest bijeda, to čedo nepravde, iskorištavanja, nasilja i nepravedne raspodjele dobara. To je beznadno i neumoljivo siromaštvo, koje nema budućnosti, jer ga nameće kultura odbacivanja koja ne daje perspektive, a ni izlaze. To je bijeda koja, osim što ljude dovodi u stanje krajnje oskudice, podriva također duhovnu dimenziju koja – premda je se često zanemaruje – postoji i nije nipošto nevažna. Kad jedini zakon postane obračun zarade na kraju dana, tada više nema kočnice za usvajanje logike iskorištavanja ljudi: drugi postaju samo sredstva. Tada više nema poštene plaće ni pravednog radnog vremena, nego nastaju novi oblici ropstva koje trpe oni koji nemaju drugog izlaza i moraju prihvaćati tu goroku nepravdu samo kako bi nagrecali minimum potreban za uzdržavanje.

Naprotiv, siromaštvo koje oslobađa jest ono koje nam se predstavlja kao odgovorna odluka da se oslobodimo suvišnog i usredotočimo se na ono bitno. Doista, kod mnogih se može lako uočiti onaj osjećaj nezadovoljstva, jer osjećaju da im nešto važno nedostaje i tragaju za tim poput besciljnih lutalica. Kao one koji su željni pronaći ono što ih može zadovoljiti, treba ih usmjeriti prema malima, slabima i siromašnima kako bi konačno shvatili što je to što njima samima nedostaje. Susret sa siromašnima omogućuje nam stati na kraj tolikim bezrazložnim tjeskobama i strahovima, kako bismo došli do onoga što je doista važno u životu i što nam nitko ne može silom uzeti, a to je istinska i besplatna ljubav. Siromašni su, zapravo, prije subjekti koji nam pomažu osloboditi se zamki nemira i površnosti, nego oni kojima upravljamo svoje milodare.

Ivan Zlatousti, crkveni otac i naučitelj, koji u svojim spisima oštro osuđuje neodgovarajuće kršćanske stavove prema najsiromašnijima, napisao je: »Ako ne možeš vjerovati da te siromaštvo čini bogatim, sjeti se svoga Gospodina i prestanite u to sumnjati. Jer da On nije postao siromašan, ti se ne bi obogatio. Upravo je čudesno to da je iz siromaštva obilno poteklo bogatstvo. Ali pod "bogatstvima" Pavao ovdje razumije saznanje pobožnosti, čišćenje od grijeha, pravednost, posvećenje i sva ona nebrojena do-

bra koja nam je Gospodin dao sada i zauvijek. A sve to imamo zahvaljujući siromaštvu« (*Homilije na Drugu poslanicu Korinćanima* 17,1).

9. Apostolov tekst, koji je okosnica ovog 6. *Sujetskog dana siromaha*, pokazuje veliki paradoks života vjere: Kristovo nas siromaštvo čini bogatima. Pavao je mogao prenijeti ovo učenje – a Crkva ga može širiti i svjedočiti kroz stoljeća – zato što je Bog, u svome Sinu Isusu, izabrao i prošao taj put. Zahvaljujući tome što On radi nas posta siromašan, naš je život prosvijetljen i preobražen, te zadobiva vrijednost koju svijet ne poznaje i ne može dati. Isusovo bogatstvo jest njegova ljubav, koja se nikome ne zatvara i ide ususret svima, a posebno onima koji su marginalizirani i lišeni onog nužnog. Iz ljubavi se oplijenio i uzeo na sebe ljudski lik. Iz ljubavi je postao poslušan sluga, i to do smrti na križu (usp. *Fil* 2,6-8). Iz ljubavi je postao »kruh života« (*Iv* 6, 35), kako nikome ne bi nedostajalo nužno i kako bi svi našli hranu za život vječni. I nama danas, kao i nekoć Gospodinovim učenicima, čini se teškim prihvatiti to učenje (usp. *Iv* 6,60). No, Isusova riječ je jasna. Ako želimo da život pobijedi smrt i da se dostojanstvo spasi od nepravde, valja nam ići njegovim putem: ugledati se na Krista siromašna, dijeliti život iz ljubavi, lomiti kruh vlastitoga života sa svojom braćom i sestrama, počevši od najmanjih, od onih kojima nedostaje ono nužno, kako bi zavládala jednakost, siromašne se oslobodilo od bijede, a bogate od ispraznosti, jer ni u jednom ni u drugom nema nade.

10. Dana 15. svibnja proglasio sam svetim brata Charlesa de Foucaulda, čovjeka koji se rodio bogat, ali se odrekao svega da bi slijedio Isusa i postao siromašan zajedno s njim i brat svima. Njegov pustinjački život, najprije u Nazaretu, a zatim u saharskoj pustinji, satkan od šutnje, molitve i dijeljenja, uzorno je svjedočanstvo kršćanskog siromaštva. Dobro nam je razmišljati o ovim njegovim riječima: »Ne prezirimo siromahe, malene, radnike; oni ne samo da su naša braća u Bogu, nego i oni koji najsavršenije oponašaju Isusa u njegovom izvanjskom životu. Oni nam na savršen način predstavljaju Isusa, radnika iz Nazareta. Oni su prvorođeni među izabranima, prvi koji su pozvani ka kolijevci Otkupiteljevoj. Bili su uobičajeno Isusovo društvo od njegova rođenja pa do njegove smrti [...]. Častimo ih, častimo u njima slike Isusa i njegovih svetih roditelja [...]. Uzmimo za sebe

[stanje] koje je on uzeo za sebe [...]. Ne prestanimo nikada u svemu biti siromašni, braća siromaha, drugovi siromaha, budimo poput Isusa najsiromašniji među siromasima i poput Isusa ljubimo siromahe i okružimo se njima» (*Komentar na Evandjelje po Luki*, Meditacija 263)¹. Za brata Charlesa to nisu bile samo riječi, već konkretan način života koji ga je doveo do toga da s Isusom podijeli dar samoga života.

Neka ovaj 6. *Sujetski dan siromaha* postane milosna prilika da izvršimo zajednički i osobni

ispit savjesti i da se zapitamo je li siromaštvo Isusa Krista naš vjerni suputnik u životu.

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 13. lipnja 2022., spomen svetog Antuna Padovanskog.

Franjo

¹ Meditazione n. 263 su Lc 2,8-20: C. DE FOUCAULD, *La Bonté de Dieu. Méditations sur les saints Evangiles (1)*, Nouvelle Cité, Montrouge 1996., 214-216.

NAJAVA DOLASKA DRŽAVNOG TAJNIKA MONS. P. R. GALLAGHERA U BiH

NUNZIATURA APOSTOLICA
IN BOSNIA ED ERZEGOVINA

Sarajevo, 9 marzo 2022

N. 1962-2

Eccellenza,

facendo seguito alle nostre recenti conversazioni, mi pregio di comunicare formalmente all'Eccellenza Vostra che l'Ecc.mo Mons. Paul Richard Gallagher, Segretario per i Rapporti con gli Stati, compirà una Visita Ufficiale in Bosnia ed Erzegovina da giovedì 17 a domenica 20 marzo corrente anno.

Durante tale visita S.E.R. Mons. Gallagher gradirebbe incontrarsi con i Vescovi della BiH a Mostar, celebrare la Santa Mesa nelle Cattedrali di Sarajevo, Banja-Luka e Mostar, nonché sostenere degli incontri con alcune autorità istituzionali. Per l'Eucaristia sarebbe auspicabile - nel modo che Vostra Eccellenza riterrà opportuno - invitare il clero, i religiosi/e ed i fedeli laici.

Un programma dettagliato e definitivo vi sarà inviato non appena possibile. Questa Nunziatura Apostolica ringrazia Vostra eccellenza per quanto Ella vorrà fare per questa visita.

Nel comunicare quanto sopra, profitto volentieri della circostanza per porgerLe distinti ossequi,

dell'Eccellenza Vostra Reverendissima
dev.mo

Mons. Amaury Medina Blanco
Incaricato d'Affari a.i.

Alle Loro Eccellenze
i Vescovi della BiH
Loro Sedi

APOSTOLSKA NUNCIJATURA U BiH

Sarajevo, 9.3.2022.

Br.: 1962-2

Ekscelencijo,

nakon naših nedavnih razgovora, čast mi je službeno priopćiti Vašoj Ekselenciji da će Visoka Ekselencija mons. Paul Richard Gallagher, tajnik za odnose s državama, boraviti u službenom posjetu Bosni i Hercegovini od četvrtka, 17. do nedjelje, 20. ožujka tekuće godine.

Tijekom ovog posjeta Nj.E.R. Nadbiskup Gallagher želio bi se susresti s biskupima BiH u Mostaru, proslaviti Svetu Misu u sarajevskim, banjolučkim i mostarskim katedralama, kao i održati sastanke s pojedinim institucionalnim vlastima. Za euharistiju bi bilo poželjno - na način na koji Vaša Ekselencija smatra prikladnim - pozvati kler, redovnike i vjernike laike.

Detaljan i konačan program bit će vam poslan u najkraćem mogućem roku. Ova apostolska nunciatura zahvaljuje Vašoj Ekselenciji na onome što ćete željeti učiniti za ovaj posjet.

Saopćavajući gore navedeno, rado iskorištavam ovu okolnost da odam izrazito poštovanje,

Vašoj Ekselenciji odani
Mons. Amaury Medina Blanco
otpravnik poslova

Venerabili Fratri

FRANCISCO KOMARICA

Episcopo Banialucensi

aureum ordinationis sacerdotalis in sollemnitate ss. Apostolorum Petri et Pauli iubilaeum celebranti, navitatem studiose exercitam gratulamur et sollicitudinem gregis probato opere ducti, ut populum Dei concordia, unitate et humanae personae observantia informaret, pacem et solidaritatem inter gentes promovens, etiam per consociatam operam cum sacerdotibus et fidelibus sui gregis, cum fratribus e Conferentia Episcopali Bosniae et Herzegoviae, cui diligenter praefuit, necnon auctoritatibus civilibus. Dum optima quaeque, Beata Maria Virgine, sancto Bonaventura et beato Ioanne Merz intercedentibus, ominamur, Benedictionem ei eiusque gregi libentes impertimur, preces pro Nostro Petrino ministerio prospere exercendo petentes.

Datum Romae, Laterani, die XXII mensis Iunii, anno MMXXII.

**ČESTITKA PAPE FRANJE BISKUPU FRANJI
prigodom zlatnog svećeničkog jubileja**

Časnom bratu
FRANJI KOMARICI,
biskupu banjolučkom,

slavljeniku zlatnog jubileja svećeničkog ređenja na svetkovinu sv. apostola Petra i Pavla, zahvaljujemo na revnoj gorljivosti i iskazanoj brizi za stado: da Božji narod oblikuje slogom, jedinstvom i poštivanjem ljudske osobe, promičući mir i solidarnost među narodima, također kroz udruženo djelovanje sa svećenicima i vjernicima svoga stada, s braćom Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, kojoj je brižno stajao na čelu, kao i građanskim vlastima. Dok, po zagovoru Blažene Djevice Marije, svetog Bonaventure i blaženog Ivana Merza, želimo sve najbolje, njemu i njegovu stadu rado podjeljujemo blagoslov, potičući molitve za uspješno vršenje naše Petrove službe.

Dano u Rimu, u Lateranu, na dan 22. mjeseca lipnja, godine 2022.

Franjo

BISKUPSKA KONFERENCIJA BiH I NJEZINA TIJELA

Tajništvo HBK i Tajništvo BKBiH NOVI ZAZIVI U LITANIJAMA

Tajništvo Hrvatske biskupske konferencije i Tajništvo Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, 3. prosinca 2021. uputili su sljedeće Priopćenje:

Nakon što je Hrvatska biskupska konferencija potvrdila hrvatski prijevod novih zaziva u Lauretanskim litanijama i u Litanijama sv. Josipa na svojem 63. plenarnom zasjedanju održanom od 19. do 21. listopada 2021. u Zagrebu, Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine na svojem 82. plenarnom zasjedanju 4. i 5. studenoga 2021. potvrdila je da isti prijevod vrijedi i za njezino područje. O odluci pape Franje da se u Lauretanske litanije dodaju novi zazivi biskupske konferencije diljem svijeta obavijestio je prigodnim pismom prefekt Kongregacije za bogoštovlje i disciplinu sakramenata kardinal Robert Sarah 20. lipnja 2020. Riječ je o tri nova zaziva: **Majko milosrđa, Majko nade i Okrjepo selilaca**. O novim zazivima u Litanijama sv. Josipa kardinal Sarah je obavijestio biskupske konferencije dopisom od 1. svibnja 2021. U spomenute litanije papa Franjo je uvrstio sedam novih zaziva: **Čuvaru Otkupiteljev, Slugo Kristov, Služitelju spasenja, Potporo u teškoćama, Zaštitniče prognanih, Zaštitniče potlačenih i Zaštitniče siromašnih**.

Litanije Lauretanske s tri nova zaziva

Gospodine, smiluj se!
Kriste, smiluj se!
Gospodine, smiluj se!
Kriste, čuj nas!
Kriste, usliši nas!

Oče Nebeski, Bože, smiluj nam se
Sine, Otkupitelju svijeta, Bože
Duše Sveti, Bože,
Sveto Trojstvo, jedan Bože,

Sveta Marijo, moli za nas
Sveta Bogorodice,
Sveta Djevo Djevice,
Majko Kristova,
Majko Crkve,
Majko milosrđa,
Majko Božje milosti,
Majko nade,

Majko prebistra,
Majko prečista,
Majko neoskvrnjena,
Majko nepovrijeđena,
Majko ljubazna,
Majko divna,
Majko dobroga savjeta,
Majko Stvoriteljeva,
Majko Spasiteljeva,
Djevice premudra,
Djevice časna,
Djevice hvale dostojna,
Djevice moćna,
Djevice milostiva,
Djevice vjerna,
Ogledalo pravde,
Prijestolje mudrosti,
Uzroče naše radosti,
Posudo duhovne,
Posudo poštovana,
Posudo uzorna pobožnosti,
Ružo otajstvena,
Tornju Davidov,
Tornju bjelokosti,
Kućo zlatna,
Škrinjo zavjetna,
Vrata nebeska,
Zvijezdo jutarnja,
Zdravlje bolesnih,
Utočište grješnika,
Okrjepo selilaca,
Utjeho žalosnih,
Pomoćnice kršćana,
Kraljice anđela,
Kraljice patrijarha,
Kraljice proroka,
Kraljice apostola,
Kraljice mučenika,
Kraljice priznavalaca,
Kraljice djevica,
Kraljice svih Svetih,
Kraljice bez grijeha istočnoga začeta,
Kraljice na Nebo uznesena,
Kraljice svete krunice,
Kraljice obitelji,
Kraljice Hrvata,
Kraljice mira,

Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta,
oprosti nam, Gospodine!
Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta,
usliši nas, Gospodine!
Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta,
smiluj nam se!

Moli za nas, sveta Bogorodice!
da dostojni postanemo obećanja Kristovih!

Pomolimo se: Dopusti nama, slugama svojim,
molimo Te, Gospodine Bože, da se neprestano
radujemo duševnome i tjelesnom zdravlju i da
se slavnim zagovorom Blažene Marije, vazda
Djevice, izbavimo od sadašnje žalosti i naužije-
mo vječne radosti. Po Kristu, Gospodinu naše-
mu. Amen.

Litanije sv. Josipa sa sedam novih zaziva

Gospodine, smiluj se!
Kriste, smiluje se!
Gospodine, smiluj se!
Kriste, čuj nas!
Kriste, usliši nas!
Oče nebeski, Bože, smiluj nam se!
Sine, Otkupitelju svijeta, Bože, smiluj nam se!
Duše Sveti, Bože, smiluj nam se!
Sveto Trojstvo, jedan Bože, smiluj nam se!

Sveta Marijo, moli za nas!
Sveti Josipe, moli za nas!
Slavni porode Davidov, moli za nas!
Svjetlosti patrijarha, moli za nas!
Zaručnice Bogorodice, moli za nas!
Čuvaru Otkupiteljev, moli za nas!
Stidljivi čuvaru Djevice, moli za nas!
Hranitelju Sina Božjega, moli za nas!
Brižni branitelju Kristov, moli za nas!
Slugo Kristov, moli za nas!
Služitelju spasenja, moli za nas!
Glavaru slavne obitelji, moli za nas!

Josipe pravedni, moli za nas!
Josipe prečisti, moli za nas!
Josipe premudri, moli za nas!
Josipe jaki, moli za nas!
Josipe poslušni, moli za nas!
Josipe vjerni, moli za nas!
Ogledalo strpljivosti, moli za nas!
Ljubitelju siromaštva, moli za nas!
Uzore radnika, moli za nas!
Uresu domaćega života, moli za nas!
Čuvaru djevica, moli za nas!
Potporo obitelji, moli za nas!
Potporo u teškoćama, moli za nas!
Utjeho bijednih, moli za nas!
Ufanje bolesnih, moli za nas!
Zaštitniče prognanih, moli za nas!
Zaštitniče potlačenih, moli za nas!
Zaštitniče siromašnih, moli za nas!
Zaštitniče umirućih, moli za nas!
Strahu zlih duhova, moli za nas!
Pokrovitelju svete Crkve, moli za nas!
Zaštitniče Hrvatske, moli za nas!

Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta,
oprosti nam, Gospodine!
Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta,
usliši nas, Gospodine!
Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta,
smiluj nam se!

Postavio ga je gospodarom doma svojega.
I poglavarom svega imanja svojega.

Pomolimo se: Bože, koji si se neiskazanom pro-
vidnosti udostojao izabrati blaženoga Josipa za
zaručnika presvetoj Majci svojoj, daj, molimo,
da koga kao pokrovitelja častimo na zemlji,
zavrijedimo imati zagovornikom na nebu. Koji
živiš i kraljuješ u vijeke vjekova. Amen.

Zagreb-Sarajevo, 3. prosinca 2021.

Tajništvo HBK i Tajništvo BKBiH

ZAŠTITA ŽIVOTA I PRAVO NA ŽIVOT OD SAMOG ZAČEĆA DO BIOLOŠKE SMRTI

Nalazimo se u godini Obitelji i u vremenu sinodalnog puta Crkve koja je otvorena djelovanju Duha Svetoga. Crkva je ovdje na zemlji „putujuća Crkva“ trajno na putu prema eshatonu (usp. LG VIII, 9). Putovanje je način života čovjeka vjernika. U tom smislu Djela apostolska nazivaju Crkvu Putom (Dj 9,2; 19,23), Putom Gospodnjim (Dj 18,25), Putom Božjim (Dj 18,26). Isusova pak kaže: „Ja sam Put i Istina i Život“ (Iv 14,6). Isus također kaže: „Ja dođoh da život imaju, u izobilju da ga imaju“ (usp. Iv 10,10). U postmodernom društvu novac se prometnuo u glavnu paradigmu života, jer su sva područja života određena ekonomskom problematikom. U kapitalističkim sustavima mišljenja neispunljivost je pokretačka snaga. Naime, kapitalizam je orijentiran na manjak (nedostatak), koji treba ispuniti; određen je željom da se ima (posjeduje) što više. Čovjek kao *homo oeconomicus* teži za maksimiranjem dobitka. Što više imaju, ljudima su želje još veće, a to znači da neispunljivost njihovih želja stalno raste. Novac kao vanjsko i nesigurno dobro ne može čovjeka učiniti sretnim. Oni koji imaju posjednički odnos prema svemu i svakome ne mogu biti sretni jer nisu sposobni za odnos ja – ti s drugima i s apsolutno Drugim (Bogom). Božja svemoć zapravo je svemoć Božje ljubavi koja iz ništa stvara sve i koja iz smrti stvara život. Ono što mi danas nazivamo svemoć nije ništa drugo nego zločin neodredivih razmjera, jer se današnja moć (nuklearna, ekološka, politička i ekonomska) očituje u uništenju drugih i istodobno u samouništenju. Nazivati uništenje života moću jednostavno je protiv logike ljudskoga uma i logike Evandjelja.

Svjesni smo da među nama danas postoji sklonost odbacivanju svega što nije u skladu s našim željama. Ona nam ne dozvoljava da na bližnjega gledamo kao na svog brata kojeg prihvaćamo nego kao na konkurenta kojeg istjerujemo iz svoga životnoga horizonta i želimo ga sebi podčiniti. Radi se o mentalitetu koji stvara kulturu otpada, koja nikoga i ništa ne štedi, od ljudskog bića pa sve do samog Boga. Takva kultura stvara ranjeno čovječanstvo i stalno ga napetostima i sukobima ozljeđuje. Ta kultura promiče pobačaj i eutanaziju. Vjerski fundamentalizam, prije nego odbaci ljudska bića čineći užasne masakre, odbacuje samoga Boga,

čineći od njega puku ideološku izliku. Svjedoci smo i događaja da je francuski parlament izglasao (27.11.2014.) da u temeljna prava čovjeka spada abortus. Nekoliko europskih zemalja ozakonilo je uz abortus i eutanaziju čak i nad djecom, a ne samo nad starijima. Umjesto kulture – civilizacije života, imamo kulturu smrti – civilizaciju smrti.

Prvoga dana nove godine, u subotu 1. siječnja 2022., u Austriji je stupio na snagu zakon koji dopušta potpomognuto samoubojstvo odraslim osobama koje su teško bolesne ili imaju neku trajnu, neizlječivu bolest – unatoč žestokom protivljenju austrijskih katoličkih biskupa, kako izvještava u nedjelju 2. siječnja 2022. Vatican News. Mons. Franz Lackner, predsjednik Austrijske biskupske konferencije i nadbiskup Salzburga, upozorio je u ime austrijskih katoličkih biskupa da je ovaj zakon neprihvatljiv, te su biskupi iznimno zabrinuti zbog njegova izglasavanja, dodavši da je ovaj zakon očito postao standardna praksa u zemljama u kojima je već legalizirana eutanazija.

Manipulativna je priroda sintagme „dostojanstveno umiranje“, kako su to nazivali njezini zagovornici: „Riječ je očito o kulturnom trendu u kojemu je jedini oblik života koji je vrijedan življenja – pun i aktivan život“, dodao je nadbiskup Lackner te iskazao bojazan da će ovaj zakon u javnosti raširiti stav da se „svaki hendikep ili bolest doživljava kao neuspjeh koji se ne može tolerirati“. Nasuprot tome, Austrijska biskupska konferencija mišljenja je da je svaki ljudski život vrijedan i da je samoubojstvo nesaglediva ljudska tragedija, te da bi trebalo uložiti dodatna financijska sredstva u palijativnu skrb kako bi se svim teško bolesnim ili neizlječivo bolesnim osobama što je moguće više pomoglo i olakšala njihova patnja dok god su živi. Svaki pojedini slučaj u kojemu neka osoba izrazi želju za ovakvim načinom okončanja svoga života procjenjivat će po dvoje liječnika, od kojih jedan mora biti stručnjak za palijativnu medicinu. Također, one osobe koje se odluče za potpomognuto samoubojstvo trebaju liječnicima predočiti dijagnozu svog zdravstvenog stanja, odnosno medicinske nalaze te imati potvrdu da su samostalno donijeli odluku o samoubojstvu.

Usto, prema izglasanom zakonu, maloljetna djeca i osobe koje pate od psihičkih problema ne mogu zatražiti potpomognuto samoubojstvo. Pacijenti koji pozele oduzeti si život na ovakav način moraju pričekati 12 tjedana, koliko im je, prema tome novom zakonu, određeno razdoblje za razmišljanje. Osobe koje su na smrt bolesne imaju rok od dva tjedna za konačnu odluku.

S druge strane, protuzakonito je i dalje aktivno pomagati u tuđem samoubojstvu ili nagovarati koga na taj čin. Podsjetimo, potpomognuto samoubojstvo legalizirano je u Švicarskoj te u nekoliko europskih zemalja uključujući Francusku, Španjolsku, Belgiju i Nizozemsku, izvijestio je Vatican News u nedjelju 2. siječnja.

Postavlja nam se pitanje zar društvo koje se smatra odgovornim za život svih svojih članova ne može krenuti drugim putem da bi pomoglo i svakom pojedincu shvatiti da njegov život ima značenje i predstavlja vrednotu i za druge.

U međusobnom poštivanju i pomaganju u pandemiji Covida 19 pozivam sve da poštujemo život vlastiti jednako kao i svih drugih. Stoga zahvaljujem medicinskom osoblju i svima onima koji poštuju dostojanstvo čovjeka i u zdravlju i u bolesti i bore se za njegovo zdravlje.

Ovom prigodom u ime svih katoličkih biskupa Bosne i Hercegovine upućujem iskrenu zahvalnost svima vama, svećenicima, redovnicima, redovnicima i drugima, koji se na razne

načine trudite oko izgradnje kulture i civilizacije života.

Posebno zahvaljujem i izražavam veliko poštovanje svima onima u našoj domovini koji s velikom sviješću o odgovornosti prema Bogu, prema svojoj savjesti i prema svome narodu štite ljudski život i visoko cijene dostojanstvo braka i obitelji.

Zahvaljujem svim pomagačima zaklade „Da životu“, koju smo ustanovili prije više godina, a koja pomaže naše hrabre bračne drugove da budu spremni imati više djece.

Zahvaljujem i mnogim karitativnim i molitvenim skupinama koje se trude oko pružanja pomoći mladim bračnim parovima kao i siromašnijim obiteljima.

Zahvaljujem također svim liječnicima i bolničkom osoblju, kao i članovima obitelji koji su se istakli u spašavanju nerođenih života.

Sve vas molim: bdijte i dalje nad svakim ljudskim životom! Branite i štitite i ubuduće ljudski život u njegovoj cjelovitosti! To je velika zadaća i veliko poslanje za sve nas koje nam je povjerio sam Duh Sveti, Gospodin i Životvorac. Neka vas On nagradi svojim blagoslovom i svojim mirom!

Banja Luka, 25. 1. 2022.

Mons. Marko Semren,
*pomoćni biskup banjolučki i
predsjednik Vijeća za obitelj BKBiH*

Apel Komisije „Justitia et pax“ Biskupske konferencije BiH SVJETSKI MOĆNICI, ZAUSTAVITE POŽAR RATA U UKRAJINI

Imajući gorko iskustvo ratnoga stradanja u svojoj domovini Bosni i Hercegovini, koja je kao međunarodno priznata država 1990-ih godina doživjela brutalno uništavanje ljudskih života i svega što su ljudi, živeći i radeći zajedno, generacijama stvarali za svoje i opće dobro, preklinjemo sve vas, koji se, kako ovih dana reče papa Franjo, igrate vatrom ratnog razaranja nedužnih ljudskih života:

Svjetski moćnici, zaustavite požar rata koji je ovih dana buknuo na području Ukrajine, međunarodno priznate države! Zaustavite daljnje „destabiliziranje mirnog suživota, patnju brojnog stanovništva i daljnje diskreditiranje međunarodnog prava“, kako vas je pozvao Papa.

Posebno pozivamo i potičemo, sve one među vama, koji su krštenjem ucijepljeni u Krista Gospodina, jedinog Gospodara ljudskih života, da se odlučnije zauzmete za zaštitu ugroženih ljudskih života i za omogućavanje ponovnog zaživljavanja međusobnog uvažavanja i ravnopravnosti među ljudima i narodima, umjesto primjene sile i zakona jačega.

Odlučno ponavljamo: nitko nema pravo oduzeti ničiji život, koji je svet, jer on svoj izvor ima u Bogu! Zbog toga, podsjećamo na ono, što je već mnogo puta rečeno: bolje je beskrajno dugo pregovarati i dijalogizirati nego jedan trenutak ratovati. Iskreno suosjećamo s ukrajinskim narodom i izražavamo svoju duhovnu blizinu, osobito sa svima, koji su već pogođeni ratnim užasom.

Također, apeliramo na sve odgovorne u domenu politike i međunarodnoga odlučivanja neka učine sve, kako se plamen rata ne bi rasplamsao na šira područja našeg kontinenta pa i cijelog svijeta!

Smatramo da imamo pravo to kazati i dužnost na to pozivati, jer još uvijek, mnogi u ovoj zemlji, svakodnevno podnosimo mnogostruke negativne posljedice egoizma, drskosti i nehumanosti jednih naših sugrađana i suvremenika te nezainteresiranosti, indiferentizma i oportunizma drugih. Svi oni su, iako na različite načine, sukrivci također i za prisilno odrastanje generacija naših mladih sugrađana u destruktivnom i za njih pogubnom životnom ozračju, koje će ih lako učiniti duhovnim i moralnim invalidima, nesposobnima da učinko-

vito pomognu življenju dostojnom čovjeka – ni svome ni svojih bližnjih. Zato nam to ne može i ne smije biti svejedno, jer se tako slično može događati i u ratom sada zahvaćenoj Ukrajini!

Pridružujući se apelu pape Franje i naših biskupa, potičemo sve ljude dobre volje, a osobito kršćane, neka svoje molitve žarko upućuju Kralju Mirotvorcu, da On okrene srca ratoborna, koja su uvijek u službi Nečastivoga, u mirotvorstvo koje je odraz logike dobrog Boga, Oca svih ljudi i svih naroda.

Sarajevo, 26. veljače 2022.

✠ Mons. Franjo Komarica,
biskup banjolučki
predsjednik Komisije „Justitia et Pax“ BKBiH

Tajništvo BKBiH

PRIOPĆENJE S 83. REDOVITOG ZASJEDANJA BKBiH

Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine, 21. i 22. ožujka 2022. u prostorijama Biskupskog ordinarijata u Mostaru održala je svoje 83. redovito zasjedanje pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog i apostolskog upravitelja Vojnog ordinarijata u BiH mons. Tome Vukšića, potpredsjednika BKBiH. Sudjelovali su svi članovi Biskupske konferencije BiH među kojima i apostolski vizitator za župu Međugorje nadbiskup Aldo Cavalli. Također su sudjelovali delegati Hrvatske i Talijanske biskupske konferencije mons. Bože Radoš, varaždinski biskup, i mons. Andrea Migliavacca, biskup biskupije San Miniato pokraj Firenze. Prenijeli su izraze blizine biskupa iz Hrvatske i Italije s biskupijskim zajednicama i ljudima u Bosni i Hercegovini. Članovi BKBiH su zamolili biskupe delegate da prenesu izraze zahvalnosti svojim Biskupskim konferencijama i brojnim ljudima dobra srca za trajnu pomoć i potporu katolicima i tolikim ljudima u potrebi u Bosni i Hercegovini. Posebno su zahvalili za upravo završeni Tjedan solidarnosti koji provodu Hrvatski Caritas u skladu s odlukom Hrvatske biskupske konferencije.

U prvom dijelu zasjedanja sudjelovao je i mons. Amaury Medina Blanco, otpravnik poslova Apostolske nuncijature u BiH, koji je izrazio zahvalnost biskupima i brojnim osobama koje su pomogle u organizaciji nedavnoga posjeta tajnika za odnose s državama pri Držav-

nom tajništvu Svete Stolice nadbiskupa Paula Richarda Gallaghery. Posebno zahvaljuju onima koji su se pridružili molitvi tijekom Misnih slavlja u katedralama u Sarajevu, Banjoj Luci i Mostaru od 17. do 19. ožujka 2022.

Nakon što je, 29. siječnja 2022. Sveti Otac Franjo prihvatio odreknuće od pastoralnog vodstva Vrhbosanske nadbiskupije kardinala Vinka Puljića, čime je prestala i njegova služba predsjedanja Biskupskom konferencijom, za novog predsjednika izabran je nadbiskup Vukšić. Za potpredsjednika izabran je biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski mons. Petar Palić koji je prihvatio obnašati tu službu dok se, sukladno Statutu i odredbama Kongregacije za biskupe, imenovanjem novih dijecezanskih biskupa, na steknu uvjeti izbora između više kandidata. Biskup Palić će također predsjedati Nadzor-nim vijećem Caritasa Bosne i Hercegovine i Vijećem za ekumenizam i dijalog među religijama i kulturama BKBiH. Nadbiskup Vukšić preuzeti će službu predsjednika Caritasa Bosne i Hercegovine. Također je dogovoreno da se objedine Vijeće za mala sjemeništa i Vijeće za bogoslovna sjemeništa u Vijeće za sjemeništa BKBiH kojim će predsjedati pomoćni biskup banjolučki mons. Marko Semren. Biskup Semren će također biti član Biskupske komisije HBK i BKBiH za Papinski hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu.

Biskupi su se osvrnuli i na tijek sinodalnog procesa na razini svake biskupije u Bosni i Hercegovini u hodu cijele Crkve prema Biskupskoj sinodi 2023. godine o čemu će do sredine kolovoza 2022. biti poslano pisano izvješće Generalnom tajništvu Biskupske sinode. Zahvaljuju svima koji daju svoj doprinos u spomenutom sinodalnom hodu te potiču sve članove svojih biskupijskih zajednica na molitvu i na aktivno uključivanje u razne inicijative pod vodstvom sinodalnih biskupijskih timova.

Članovi Biskupske konferencije BiH dogovorili su da tema predstojećeg IX. Međudekanskog susreta u BiH, koji će biti održan 19. svibnja 2022. u Nadbiskupijskom sjemeništu Petar Barbarić u Travniku s Misnim slavljem u 11 sati u sjemenišnoj crkvi sv. Alojzija Gonzage, bude uzeta prema naputku Kongregacije za kler pod naslovom Pastoralno obraćenje župne zajednice u službi evangelizacijskog poslanja Crkve. Također je dogovoren program V. Susreta svećenika u BiH koji će biti upriličen 1. lipnja 2022. na Gorici u Livnu te teme XVII. Susreta biskupa BKBiH s članovima Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavara u BiH kao i s franjevačkim provincijalima predviđen za 18. svibnja 2022. u Sarajevu.

Saslušavši izvješća o djelovanju Vijeća i Komisija BKBiH u 2021., biskupi zahvaljuju svim članovima spomenutih tijela što su i u teškim okolnostima pandemije koronavirusa bili otvoreni za sudjelovanje na sjednicama i davanje svoga dragocjenog doprinosa. Sa zabrinutošću su primili na znanje činjenicu da se posebno u pojedinim Katoličkim školskim centrima, kao i u drugim školama u Bosni i Hercegovini, smanjuje broj učenika što je pokazatelj žalosnog trenda odlaska mladih ljudi izvan domovine svoga rođenja i još žalosnijeg pada nataliteta u zemlji koja je donedavno bila primjer ljubavi prema životu u okrilju obiteljskog zajedništva. Ukazano je na potrebu još aktivnijega pastoralnog djelovanja u duhu Apostolske pobudnice *Amoris laetitia* i smjernica Dikasterija za laike, obitelj i život.

Pošto su saslušali godišnje izvješće nacionalnog ravnatelja Papinskih misijskih djela BiH koji ih je informirao o otvorenosti mnogih u svim biskupijskim zajednicama prema misijskom poslanju Crkve i misionarima, biskupi zahvaljuju svima koji su aktivno uključeni u misijske akcije, ali i svim vjernicima za njihove

molitve i svakovrsnu potporu misijskih djelatnika i djelatnica iz BiH i iz hrvatskog naroda uopće kao i svih koji odlaze u razne zemlje svijeta širiti radosnu vijest evanđelja. Posebno potiču svećenike u pastoralu na čitanje i promicanje misijskog mjesečnika *Radosna vijest* koji ove godine obilježava pola stoljeća svoga postojanja.

Biskupi sa zebnjom svakodnevno prate teška ratna događanja u Ukrajini koja u njima, kao i u svim stanovnicima u BiH, bude sjećanje na razaranja, progone i sijanje smrti u vrijeme nedavnoga rata na ovim prostorima. Pridružuju se pozivu pape Franje na posvećenje Rusije i Ukrajine Bezgrješnom Srcu Marijinu na svetkovinu Naviještenja Gospodinova ili Blagovijesti u petak, 25. ožujka 2022. u 17 sati i pozivaju sve svećenike, redovnike, redovnice i druge Kristove vjernike da se ujedine u molitvi za mir.

Osvrćući se na aktualno stanje u Crkvi i u društvu u Bosni i Hercegovini, biskupi su sa žaljenjem konstatirali da je tijekom protekle dvije godine zbog pandemije velikim dijelom onemogućena provedba brojnih planiranih pojedinačnih i zajedničkih akcija na pastoralnom, liturgijskom, katehetskom i karitativnom planu, ali ih raduje da su se na lokalnoj razini događala mnoga lijepa okupljanja vjernika, redovnica i svećenika. Zahvalni su brojnim dijecezanskim i redovničkim dušobrižnicima na terenu za njihovo aktivno pastoralno djelovanje i u vrijeme pandemije te ih potiču na još veće međusobno povezivanje posebno između pojedinih dekanata. Budući da je, uslijed pandemije i nesređenosti s obzirom na nedjelovanje pravne države u BiH – uočljiv sve dramatičniji odlazak u inozemstvo mladih ljudi pa i cijelih obitelji, a time i dramatični odljev domaće radne snage, biskupi potiču posebno predstavnike vlasti, ali i sve strukture i sve ljude da se još snažnije zauzmu oko stvaranja uvjeta za ostanak i opstanak i za otvorenost životu na prostorima Bosne i Hercegovine gdje ih je Bog u svom božanskom promislu pozvao na život.

Biskupi potiču sve na molitvu da se na ovim prostorima nikada više ne dogodi ratna tragedija, a sve nositelje vlasti pozivaju da, u skladu s pozitivnim zakonima, poduzimaju potrebne korake u očuvanju trajnog mira. Također pozivaju predstavnike vlasti da sva neriješena

pitavanja rješavaju samo dijalogom i pronalaze načine kako bi u svakom dijelu Bosne i Hercegovine bila poštivana sva pojedinačna prava i dostojanstvo svakoga čovjeka kao i kolektivna prava i dostojanstvo svakoga naroda. Pozivaju sve katolike, ali i sve ljude dobre volje na odgovorno življenje slobode poštujući svaku osobu i sva njezina prava.

Uoči svoga zasjedanja biskupi su se, 19. ožujka 2022. u prostorijama Biskupskog ordinarijata u Mostaru susreli s nadbiskupom Gallagherom te sudjelovali na Euharistijskom slavlju u mostarskoj katedrali na svetkovinu sv. Josipa, nebeskog zaštitnika Mostarsko-duvanjske biskupije.

Mostar, 22. ožujka 2022. Tajništvo BKBiH

Tajništvo BKBiH

PRIOPĆENJE S 84. REDOVITOG ZASJEDANJA BKBiH

Članovi Biskupske konferencija Bosne i Hercegovine održali su, 13. i 14. srpnja 2022., u prostorijama Biskupskog ordinarijata u Banjoj Luci svoje 84. redovito zasjedanje.

Članovi Biskupske konferencija Bosne i Hercegovine održali su, 13. i 14. srpnja 2022., u prostorijama Biskupskog ordinarijata u Banjoj Luci svoje 84. redovito zasjedanje. Predsjedao je nadbiskup metropolit vrhbosanski i apostolski upravitelj Vojnog ordinarijata u BiH mons. Tomo Vukšić, predsjednik BK BiH, a sudjelovali su svi članovi Biskupske konferencije BiH. Delegati Hrvatske i Slovenske biskupske konferencije mons. Bože Radoš, biskup varaždinski, i mons. Franc Šuštar, pomoćni biskup ljubljanski, prenijeli su bratsku podršku članova svojih Konferencija te se osvrnuli na najvažnija crkvena događanja u svojim zemljama.

Nakon što se na razini opće Crkve u biskupijama i biskupskim konferencijama pojedinih zemalja privodi kraju prva etapa trogodišnjeg sinodskog hoda XVI. Redovite opće skupštine Biskupske sinode, koja će održati u Vatikanu u listopadu 2023. na temu: Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje., biskupi su se zajednički osvrnuli na sažetke koje su Biskupskoj konferenciji BiH dostavili biskupijski sinodski timovi na čelu s generalnim vikarima iz Banje Luke, Mostara i Sarajeva. Također su razmotrili prijedlog sažetka Biskupske konferencije BiH i dali potrebne smjernice za njegovu doradu nakon čega će biti dostavljen Generalnom tajništvu Biskupske sinode u Rimu. Zahvalni su svima koji su se aktivno i molitvom uključili u sinodski proces u svim biskupijskim zajednicama u Bosni i Hercegovini u otvorenosti poticajima Duha Svetoga i u nastojanju da rastu u vjeri kao pojedinci i kao zajednice.

Biskupi su razmotrili i prihvatili Izvješće

Nadzornog vijeća Caritasa Bosne i Hercegovine o djelovanju Caritasa BiH u 2021. godini.

Sa zanimanjem su saslušali Godišnje izvješće o djelovanju Caritasa Bosne i Hercegovine u 2021. godini i aktivnostima koje je provodio prema svome Statutu i Strateškom planu. Sa žaljenjem su primili na znanje informaciju da je smanjeno zanimanje partnera i donatora za financiranje aktivnosti Caritasa BiH kao i da državni fondovi samo simbolično podupiru rad ove karitativne institucije te da većina fondova Europske unije nije dostupna Caritasu BiH. Upoznati su također s provedbom akcije Tjedan solidarnosti s Crkvom i ljudima u BiH koju provodi Hrvatski Caritas prema odluci Hrvatske biskupske konferencije, i s obilježavanjem Nedjelje Caritasa u biskupijskim zajednicama u BiH. Zahvaljuju djelatnicima Caritasa BiH i biskupijskih Caritasa sa sjedištima u Banjoj Luci, Mostaru i Sarajevu što su i u vrijeme ograničenja zbog pandemije koronavirusa provodili gotovo sve svoje karitativne projekte pomažući ljudima u potrebi. Također zahvaljuju brojnim dobročiniteljima i podupirateljima za njihov doprinos naporima karitativnih djelatnika da pomognu ljudima u potrebi.

Biskupi su se osvrnuli na Dakonsku pastoralnu godinu koja je provedena na razini svih biskupijskih zajednica i obje franjevačke provincije u Bosni i Hercegovini tijekom akademske 2021./2022. godine i razmišljali o poboljšanju njezine provedbe. Zahvalni su svima koji su uključeni u njezino ostvarenje.

Nakon što su dali završne smjernice za proslavu 5. Obiteljskog dana u Bosni i Hercegovini, biskupi pozivaju sve članove svojih biskupijskih zajednica kojima je to moguće a posebno vjernike iz susjednih župa, da se i ove godine ujedine na Euharistijskom slavlju u nedjelju 31.

srpnja 2022. u crkvi Svete Obitelji na Kupresu. Također potiču sve župne i druge crkvene zajednice da te nedjelje obilježe Obiteljski dan i 2. Svjetski dan djedova, baka i starijih osoba. Podsjećaju na Poruku pape Franje upućenu za taj Dan pod naslovom: "Rod donose i u starosti" (Ps 92, 15) koji će u Bosni i Hercegovini biti obilježen 31. srpnja 2022. kao i prošle godine u sklopu Obiteljskog dana.

Na inicijativu Vijeća europskih biskupskih konferencija, biskupi pozivaju sve župne i druge crkvene zajednice u svim biskupijama da na blagdan Uzvišenja Svetog Križa, 14. rujna 2022., u večernjim satima organiziraju klanjanje pred Presvetim kao izraz blizine i solidarnosti cijele Crkve u Europi ujedinjene u molitvi za ratom zahvaćenu Ukrajinu.

U duhu crkvenog socijalnog nauka biskupi pozivaju sve na društvenu odgovornost. U tom smislu potiču na razboritost i mir u ovo predi-

zorno vrijeme i na odgovorno sudjelovanje u izborima kao i na pravovremenu registraciju onih koji to trebaju učiniti.

Radni dio zasjedanja biskupi su oba dana započinjali zajedničkim Misnim slavljinama i proželi molitvom Božanskog časoslova. Na blagdan sv. Bonaventure, nebeskog zaštitnika Banjolučke biskupije i katedrale u petak, 15. srpnja sudjelovat će na Euharistijskom slavlju u katedrali u 10 sati. Predsjedat će biskup banjolučki mons. Franjo Komarica, koji će tom prigodom proslaviti zlatni jubilej - 50 godina svećeništva zajedno sa svojim dugogodišnjim suradnikom u Biskupskom ordinarijatu mons. Antom Orlovcem. Prigodnu propovijed uputit će nadbiskup metropolit vrhbosanski u miru kardinal Vinko Puljić.

Banja Luka, 14. srpnja 2022.

Tajništvo BKBiH

PROMEMORIJA BKBiH O POTREBI USPOSTAVE PRAVDE I DRUŠTVENE SLOGE

U ponedjeljak, 9. svibnja 2022. Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine obznanila je „Promemoriju o potrebi uspostave pravde i društvene sloge te o sadašnjem stanju Katoličke Crkve i hrvatskog naroda u BiH“

U vjeri da je korisno za opće dobro i za očuvanje mira, biskupi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine su mnogo puta govorili o potrebi uspostave pravde i društvene sloge u BiH te o sadašnjem stanju Katoličke Crkve i hrvatskoga naroda u njoj. U susretima s predstavnicima nekih država, kao što je javnosti već poznato, uručivali su također promemoriju. I uvijek su to činili u nadi da će biti od pomoći u nastojanjima oko uspostave društvene sloge i stvarnoga poštivanja pojedinačnih ljudskih i kolektivnih prava svakoga čovjeka, svakoga naroda i svih manjinskih grupa u BiH i radi pravednoga i trajnoga mira. Sada su, s istom nakanom i željom, u ovom važnom trenutku za odnose među ljudima i narodima, odlučili svoju promemoriju obznaniti kao poziv svima, a posebice onima koji će na bilo koji način sudjelovati u važnim odlukama za uspostavu pravde i u donošenju pravednih zakona i njihovoj dosljednoj primjeni, također radi ispravljanja počinjenih nepravda i onemogućavanja njihova legaliziranja te za izgradnju dijaloga i očuvanje mira.

U prvom dijelu promemorije biskupi podsjećaju na svoju izjavu od 5. studenoga 2021., a u drugom govori se o potrebi uspostave pravde i društvene sloge te o sadašnjem stanju Katoličke Crkve i hrvatskoga naroda u BiH.

PROMEMORIJA BISKUPSKKE KONFERENCIJE BOSNE I HERCEGOVINE O POTREBI USPOSTAVE PRAVDE I DRUŠTVENE SLOGE TE O SADAŠNJEM STANJU KATOLIČKE CRKVE I HRVATSKOGA NARODA U BIH

I.

Izjava Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine objavljena na kraju 82. plenarnog zasjedanja, 5. studenoga 2021.

U povodu stanja koje je nastalo u Bosni i Hercegovini:

„Biskupi izražavaju svoju zabrinutost zbog neodgovornoga ponašanja i nepromišljenih izjava pojedinih političkih predstavnika, koji takvim svojim djelovanjem izazivaju osjećanje nesigurnosti i straha kod ljudi.

Sve, koji kao izabrani predstavnici sudjeluju u vlasti i donose odluke, i sve koji oblikuju me-

dijski prostor, biskupi pozivaju

a) da se suzdrže od teških riječi i uvreda i

b) da poštuju pojedinačna i kolektivna prava ljudi, konstitutivnih naroda i manjinskih grupa.

Očekuju također da, radi uspostave društvene sloge i pronalaženja pravednog izbornog sustava i radi provođenja potrebite ustavne i zakonske reforme, svoju pomoć pruže i predstavnici međunarodne zajednice.

Tu reformu zahtijeva pravda i radi toga da bi se otklonila svaka pravna i stvarna mogućnost preglasavanja, manipulacija i dominacije, i da bi se pronašao zakonski sustav i rješenje koje će osigurati poštivanje ljudskih prava i dostojanstva u kojemu će svaki narod i manjinska grupa sama birati i imati svoje predstavnike.

A dijalog je jedini moralno prihvatljiv način koji izabrani predstavnici moraju slijediti u pregovorima radi pronalaženja rješenja.

Potrebno je to također radi ispravljanja nepravda i stvaranja osjećaja sigurnosti, radi podržavanja poduzetničke klime i otvaranja radnih mjesta, posebice za mlade.“

II.

Neke informacije i pogled u budućnost

Prema preliminarnim rezultatima popisa stanovništva iz 2013. godine, koje je objavila Agencija za statistiku, u BiH je te godine popisano 3.791.622 osoba, a prema konačnim službenim rezultatima, koje je objavila ista Agencija tek 2016. godine, u času popisa u BiH je bilo 3.531.159 stanovnika.

1. Procesi katoličkog i hrvatskog porasta i opadanja

Prisutnost katolika i Hrvata u BiH, izražena u apsolutnim brojevima, prema suvremenim popisima stanovništva (prvi 1879.), bila je u porastu sve do 1971. godine, otkada je u opadanju. Međutim, porast broja drugih, istovremeno, bio je mnogo brži i veći, pa je prisutnost katolika, izražena u relativnim brojevima (postocima), prema službenim rezultatima svih popisa stanovništva, u neprekidnom opadanju još od 1931. godine. Naime, Hrvati su 1971. godine (popis prema narodnoj pripadnosti) doživjeli svoj novovjeki apsolutni maksimum (772.491), a godine 1931. (popis prema vjerskoj pripadnosti) su doživjeli relativni maksimum od 24,01%, da bi godine 1991. (popis prema et-

ničkoj pripadnosti) pali na 17,4%.

Nakon što je u posljednjem ratu (1991.-1995.) stradalo, prognano i raseljeno vrlo mnogo ljudi, službeni rezultati posljednjega popisa stanovništva (2013.), koji su objavljeni 2016. godine, kažu da je u BiH 544.780 (15,43%) Hrvata, 1.086.733 Srba (30,78%) te 1.769.592 Bošnjaka (50,1%).

Prema istom popisu, u BiH je 1.790.454 muslimana, 536.333 katolika, 1.085.760 pravoslavaca, 10.816 agnostika, 27.853 ateista, nisu se izjasnili 32.700, ostalih 40.655 te nepoznate vjerske pripadnosti 6.588.

Međutim, broj katolika, koji je rezultat istoga popisa stanovništva (536.333), dosta je veći od broja katolika, kojim raspolažu nadležne ustanove Katoličke Crkve. Naime, prema izvještajima biskupskih ordinarijata, koji su prikupljeni od svih župnih ureda na području pojedinih biskupija, procjenjuje se da je u BiH bilo prisutno 345.448 katolika na kraju 2020. godine.

2. Problem negativnoga priraštaja i novog iseljavanja katolika (Hrvata)

Prema zbirnim podacima Biskupskih ordinarijata, prirodni priraštaj katolika u BiH 1996. godine bio je pozitivan za 1467. On se poslije toga svake godine smanjivao, ali je bio pozitivan sve do 2001. godine. Međutim, od 2002. godine do danas katolici u kontinuitetu imaju negativan priraštaj. Dapače, on se stalno produbljuje tako da je prirodni priraštaj katolika 2020. godine bio je čak - 3.989.

Novo iseljavanje je drugi veliki problem katolika. Prema crkvenim podacima, katolici su, nakon preživljene ratne tragedije i početnoga laganog povratka poslije rata, najbrojniji bili 2003. godine, kada ih je bilo 464.821. Otada njihov ukupan broj stalno opada, a posljednjih godina taj pad se ubrzava te je narastao na oko 14.000 godišnje. Prema istim crkvenim izvorima, na kraju 2020. godine katolika je 345.448, što je u razdoblju od petnaest godina, od 2003. do 2017., gubitak od 119.373, odnosno oko 25,7%. A budući da se odseljavaju uglavnom mlađe osobe, dok su u fertilnim godinama, to već sada ima velike posljedice na prosječnu dob preostalih vjernika, a za budućnost najavljuje opasne posljedice glede nataliteta.

Prema izvorima Katoličke Crkve, danas je u BiH oko 350.000 katolika, a 1991. godine bilo ih je oko 760.000. To jest, tijekom posljednjih

30 godina nestalo je više od polovice katolika a time i Hrvata, odnosno oko 54,6%. Situacija je osobito teška u Republici Srpskoj gdje ih je 1991. godine bilo oko 220.000, a sada je samo oko 15.000 katolika, odnosno samo ih je 2,4% od ukupnoga broja stanovnika ovog entiteta. A u entitetu Federacije BiH, prema posljednjem popisu, Hrvata je samo 22,4%.

3. Sadašnje demografsko stagniranje posljedica mnogih razloga

Nakon što je broj Hrvata i katolika u BiH krajem 20. stoljeća skoro je prepolovljen zbog ratnih progona, raseljavanja i iseljavanja, demografski pad katolika i Hrvata u BiH u razdoblju poslije toga rata posljedica je istovremena djelovanja više uzroka.

Među njima najvažniji su: neuspjeh povratka prognanika i raseljenih tijekom posljednjega rata; vrlo negativan prirodni priraštaj; novo iseljavanje; visoka stopa nezaposlenosti i raširena korupcija koja potiče iseljavanje u potrazi za poslom; novo iseljavanje kao posljedica planova razvijenih zemalja da nadoknade vlastite demografske gubitke i dobiju radnu snagu; nedovoljna društvena i materijalna podrška ženama koje žele radati; sve veća kriza bračnoga morala i sekularizacija; kriza svijesti o vrijednosti života; odlazak mladih i visoka prosječna dob stanovnika kao razlog neplodnosti; porast broja osoba koje se ravnaju prema načelu: Ubi bene, ibi patria, te ponekada ostavljaju siguran posao i odlaze u potrazi za još boljim materijalnim uvjetima.

Uza sve to, postoje i drugi brojni razlozi, koji kod Hrvata pojačavaju gubitak volje da budu u BiH, i potiču ih na odlazak, a tiču se njihova ustavnopravnoga položaja.

Mnoge frustrira nepravdna unutrašnja podjela BiH na dva entiteta, čija je upravna struktura u oba slučaja na štetu Hrvata, zatim neriješeno nacionalno pitanje te činjenica, da biračku volju pojedinca i naroda obezvrjeđuje izborni zakon. Taj zakon Hrvatima ni na jednoj razini, gdje su u manjini, ne osigurava mogućnost, da sami sebi izaberu predstavnike. Time, na etičkoj razini, legitimitet kao kriterij društvenoga zastupanja biva često spriječen i ne-etičnost legalizirana, a na psihološkoj razini pojedini birač i narod frustrirani. To jest, budući da drugi nerijetko odlučuju tko će im biti predstavnik, brojni Hrvati se osjećaju po-

niženi. Ta pojava ima za negativnu posljedicu i to, da se u nedogled odgađa unutarhrvatska demokratizacija i zdravi pluralizam, jer postoji potreba za zbijanjem redova. Uz to, majorizacija i opstrukcija koja se vrši prema Hrvatima, pa i lažan samoproглаšeni hrvatski identitet pojedinaca u državnoj upravi i diplomaciji, često se primjenjuju na štetu dostojanstva i prava Hrvata kod donošenja važnih odluka i preuzimanja nekih služba, na području investicija i personalne politike.

Pitanje entitetskih vlada u Federaciji BiH i Republici Srpskoj poseban je problem, jer je u njih strukturalno ugrađena mogućnost preglašavanja i diskriminacije manjine. Naime, vođom tadašnjega visokog predstavnika, amandmanski je intervenirano na takav način u ustave oba entiteta 2002. godine.

U skladu s odlukom visokoga predstavnika iz 2002. godine, u vladi RS je „osam ministara iz reda srpskog, pet iz reda bošnjačkog i tri iz reda hrvatskoga naroda. Jednog ministra iz reda Ostalih može imenovati predsjednik Vlade iz kvote najbrojnijeg konstitutivnog naroda.” (čl 92). A u Federaciji BiH vlada ima „osam ministara iz reda bošnjačkog, pet ministara iz reda hrvatskog i tri ministara iz reda srpskog naroda. Jednog ministra iz reda Ostalih može imenovati premijer/predsjednik Vlade iz kvote najbrojnijeg konstitutivnog naroda” (IV B čl. 4).

U postojećem stanju stvari, samo Hrvati traže izmjene izbornoga zakona i garanciju legitimnoga predstavljanja, dok ni Srbi ni Bošnjaci ne pokazuju zanimanje za to a, pravno i realno gledajući, bez njihovih glasova u redovitoj proceduri nije moguće promijeniti zakon. Dapače, u sadašnjem stanju, odgovara im da sve ostane kao do sada te je potrebna intervencija međunarodne zajednice radi reforme nepravdnog izbornog zakonodavstva.

4. Pogled u budućnost

U traženju mogućega rješenja ovoga složenog problema katolika i Hrvata u BiH moralo bi se voditi računa o mnogo elemenata. Od sudbinske važnosti je stavljanje snažnoga naglaska na brigu za one katolike koji su ovdje, zaustavljanje njihova iseljavanja i podizanje nataliteta. Prije svega, zato što povratak raseljenih i prognanih sve više izgleda, nažalost, pitanje prošlosti. Ne smije ga se nikada zaboraviti ali, i tamo gdje bi mogao, povratak se ne događa,

dok na drugim stranama na razne načine biva opstruiran.

Zaustavljanje procesa novog iseljavanja od sudbinske je važnosti.

Jednako važno je stvaranje ozračja sigurnosti svake vrste u BiH, kako za pojedince tako za sve etničke i vjerske zajednice, te izgradnja međusobnoga povjerenja i društvene sloge. U okviru toga, posebice bi bilo korisno podizanje političke i pravne sigurnosti cijeloga društva, jačanje dijaloga i sloge, gospodarski razvitak, siguran posao i poštivanje prava radnika, eliminacija korupcije i svih oblika nepotizma, smanjivanje političkih napetosti, prestanak prijetnja novim sukobima i postizanje ustavno pravne jednakosti svih, koja će pogodovati gospodarskom razvitku. U tom smislu, radi zaštite ljudskih prava svakoga čovjeka i uspostave društvene pravde, radi otklanjanja svake opasnosti od oružanih sukoba i radi održanja mira, podržavamo napore da se ubrza proces oko pune integracije Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju i unaprijed zahvaljujemo za sve što ćete učiniti kako bi se to čim prije ostvarilo.

Od presudne bi koristi bilo da se donese državni plan demografske obnove.

Neprekidno treba tražiti pravedan teritorijalni i upravni preustroj cijele države. Ta promjena daytonskoga teritorijalnog ustroja trebala bi ići u pravcu reorganizacije cijele BiH na način, kako je to nekada davno učinjeno u Švicarskoj (ili Belgiji). Naime tada se, upravo zbog vrlo sličnih problema i radi njihova rješavanja, poštovalo i istovremeno primijenilo više kriterija: narodni, jezični, teritorijalni, vjerski, gospodarski, povijesni, koji su i danas na snazi i čak se povremeno nadograđuju. Sve u službi konkretnoga čovjeka, svih naroda, njihovih potreba i identiteta, jer su tamošnji ljudi svjesni, da ni jedan oblik državnog ustroja ne može biti skup, ako je u službi pravde, pravednoga mira, društvene sloge, ljudskih prava i dostojanstva pojedinaca i naroda, bez čega je gotovo nemoguće zaustaviti iseljavanje, a ni podići natalitet.

Uza sve to, u BiH može biti trajnoga mira samo ako se, uz poštovanje i primjenu kriterija ravnoteže pravde, ugradi i mehanizam ravno-

teže straha. Jer ovdje, nažalost, barem u sadašnjem trenutku, drugomu i drukčijemu se obično ne garantira njegova prava zato što netko ima pravo na to, nego zato što se često, zbog bojazni od ugroze svojih prava, mora poštivati prava drugoga.

Brojna su neriješena pitanja na području odnosa državnih vlasti prema Katoličkoj Crkvi i drugim vjerskim zajednicama, među kojima su dušobrižništvo u zdravstvu, pastoralno djelovanje u redarstvenim službama i zatvorima, pitanje neradnih dana za vrijeme vjerskih blagdana, zdravstveno osiguranje crkvenih osoba, zakon o povratu oduzete imovine, nadoknada za korištenje oduzete imovine, nejasna porezna politika glede neprofitnoga djelovanja crkvenih pravnih osoba, način financiranja školskih i dobrotvornih crkvenih ustanova, pitanje djelovanja karitativnih ustanova, pravna nesigurnost dobara danih Crkvi samo na korištenje, osporavanje građevinskih dozvola za crkvene objekte itd.

Radi rješavanja takvih problema, za Katoličku Crkvu bi bila vrlo važna provedba dvaju ugovora sa Svetom Stolicom: Temeljnoga, koji je potpisan još 2006. godine, i onoga u vezi Vojnog ordinarijata iz 2010. godine. Do danas državna vlast nije provela ništa od onoga što je potpisala u tim ugovorima, niti u ovom času ima naznaka da to namjerava učiniti. I možda upravo primjer ignoriranja i neprovođenja tih dvaju međunarodnih ugovora ponajbolje oslikava kakav je stvarni odnos vlasti prema katolicima i njihovoj Crkvi.

Sarajevo, 9. svibnja 2022.

Mons. Tomo Vukšić
*nadbiskup metropolit vrhbosanski i apostolski
upravitelj Vojnog ordinarijata u BiH
predsjednik BKBiH*

Mons. Petar Palić
*biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj
trebinjsko-mrkanski*

Mons. Franjo Komarica
biskup banjolučki

Mons. Marko Semren
pomoćni biskup banjolučki

BISKUPSKI ORDINARIJAT

.....

IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA

Dekretom br. 121/22, od 8.4.2022. prihvaćena je molba **mons. dr. Ante Orlovca** da ga se nakon navršenih 75 godina života razriješi dosadašnjih svećeničkih službi te je stavljen u mirovinu i nastaviti će boraviti u Svećeničkom domu u Banjoj Luci.

Dekretom br. 122/22, od 8.4.2022. razriješen je **vlč. Ivo Martinović** službe župnika u župi Lištani i upravitelja župe Odžak-Čaić te je imenovan na službu župnika župe Odžak-Čaić.

Dekretom br. 123/22, od 8.4.2022. imenovan je **vlč. Marko Stojčić** upraviteljem župe Lištani i ujedno dana kanonska misija za dotičnu župu.

Dekretom br. 153/22, od 28.4.2022. dana je dozvola **s. Mariji Marković**, OCD, za obnovu i produljenje eksklaustracije prema CO t. 130, kan. 686 § 1 do 25.3.2024.

Dekretom br. 199/22, od 21.6.2022. razriješen je **fra Marko Jukić** službe župnog vikara u župi Rođenja BDM u Ljubunčiću.

Dekretom br. 200/22, od 21.6.2022. imenovan je **fra Luka Šarčević** na službu župnog vikara u župi sv. Franje Asiškog u Biloj.

Dekretom br. 201/22, od 21.6.2022. imenovan je **fra Pere Kuliš** na službu župnika u župi sv. Ante Padovanskog u Čukliću.

Dekretom br. 202/22, od 21.6.2022. imenovan je **fra Jure Perić** na službu župnika u župi Svih Svetih u Livnu.

Dekretom br. 203/22, od 21.6.2022. imenovan je **fra Bojan Martinović** na službu župnog vikara u župi Svih Svetih u Livnu.

Dekretom br. 204/22, od 21.6.2022. imenovan je **fra Nikola Pejčin** na službu župnog vikara u župi Svih Svetih u Livnu.

Dekretom br. 205/22, od 21.6.2022. razriješen je **fra Zdenko Frlić** službe župnog vikara u župi Uznesenja BDM u Jajcu.

Dekretom br. 206/22, od 21.6.2022. razriješen je **fra Emanuel Radić** službe župnog vi-

kara u župi Svih Svetih u Livnu i imenovan na istu službu u župi Uznesenja BDM u Jajcu.

Dekretom br. 207/22, od 21.6.2022. razriješen je **fra Marinko Baotić** službe župnog vikara u župi Uznesenja BDM u Jajcu.

Dekretom br. 208/22, od 21.6.2022. razriješen je **fra Juro Aščić** službe župnog vikara u župi Uznesenja BDM u Jajcu i imenovan na službu župnika u župi Uznesenja BDM u Sokolinama i upraviteljem župe sv. Franje Asiškog u Vrbanjcima.

Dekretom br. 209/22, od 21.6.2022. razriješen je **fra Bono Tomić** službe župnika u župi sv. Ante Padovanskog u Bihaću.

Dekretom br. 210/22, od 21.6.2022. razriješen je **fra Josip Jukić** službe župnika u župi sv. Ante Padovanskog u Čuliću.

Dekretom br. 211/22, od 21.6.2022. razriješen je **fra Ivan Tučić** službe župnog vikara u župi sv. Ante Padovanskog u Bihaću i imenovan župnikom u istoj župi.

Dekretom br. 212/22, od 21.6.2022. imenovan je **fra Ivan Lovrić** na službu župnog vikara u župi sv. Ante Padovanskog u Bihaću.

Dekretom br. 213/22, od 21.6.2022. razriješen je **fra Vinko Sičaja** službe župnika u župi Svih Svetih u Livnu.

Dekretom br. 214/22, od 21.6.2022. razriješen je **fra Julijan Madžar** službe župnog vikara u župi Svih Svetih u Livnu.

Dekretom br. 218/22, od 21.6.2022. razriješen je **fra Zoran Mandić** službe upravitelja župâ Uznesenja BDM u Sokolinama i sv. Franje Asiškog u Vrbanjcima.

Dekretom br. 224/22, od 7.7.2022. imenovan je **fra Ivan Jelić** na službu župnog vikara u župi Rođenja BDM u Ljubunčiću.

Dekretom đakovačko-osječkog nadbiskupa br. 639/2022, od 12.7.2022. razriješen je **mons. Karlo Višaticki** službe duhovnika Bogoslovnog sjemeništa u Đakovu.

UDRUŽENJE POLJAKA U PRNJAVORU KORISTI ŽUPNE PROSTORIJE

Broj: 50/22
Banja Luka, 29.1.2022.

Gospodin Igor Kanjski
predsjednik Udruženja Poljaka
i prijatelja „Boleslaviec“
Ulica Bože Tatarevića 95
78430 Prnjavor

Poštovani gospodine Kanjski,
svojim dopisom od 4.1.2022. obratili ste se
ovom Biskupskom ordinarijatu s molbom da
Vam se i dalje odobri korištenje prostorija u
staroj (renoviranoj) župnoj kući u Prnjavoru
za potrebe Vašeg Udruženja.

Vi ste spomenute prostorije koristili zajedno i uz privolu Hrvatskog kulturnog društva „Napredak“, Podružnica Prnjavor, te ćete to i ubuduće činiti.

Rado prihvaćam taj prijedlog te u dogovoru s domaćim župnikom mons. Vladom Lukendom odobravam da članovi Udruženje Poljaka i prijatelja „Boleslaviec“ Prnjavor zajednički s članovima Napretkove podružnice Prnjavor koriste zatražene prostoje u staroj župnoj kući u Prnjavoru daljnjih pet godina.

Neka dobri Bog blagoslovi Vaš plemeniti rad na opće dobro.

Srdačno Vas pozdravljam.

Franjo Komarica, *biskup banjolučki, v.r.*

POZIV NA MOLITVU I POST U SVRHU SPRJEČAVANJA RATNIH STRADANJA U UKRAJINI

Broj: 80/22
Banja Luka, 24.2.2022.

Svim župnicima, upr.župa i rektorima crkava

Draga braćo svećenici, drage sestre redovnice,
dragi Kristovi vjernici laici,

mnogima od nas je još uvijek u živoj uspomeni dramatično vrijeme od prije 30 godina kada su se olujni oblaci ratnih strahota iz susjedne nam Hrvatske sve više približavali području naše biskupije i domovine, a onda ga – nažalost – i prekrili.

Kao Vaš biskup i tada sam, zajedno s papinom porukom za Svjetski dan mira, uputio svim tadašnjim članovima naše biskupije, ali i svim našim drugim sugrađanima – i „svim odgovornima za sudbinu mnogih naših sunarodnjaka i suvremenika iz drugih nama susjednih krajeva“ da se svi založimo „oko očuvanja mira uz međusobno poštovanje i sprječavanje širenja ratnih strahota i stradanja u našoj sredini“.

Ovih dana do nas dopiru dramatične vijesti o velikoj opasnosti od ratnog sukoba – još mnogo većih razmjera – na istoku našeg kontinenta, u Ukrajini, kolijevki i više tisuća grkokatoličkih Ukrajinaca, koji više od 130 godina imaju svoje parohije (župe) na području naše biskupije.

Sadašnji Sveti Otac – papa Franjo se već tjednima ne umara u pozivanju svih odgovornih političara da spriječe izbijanje rata i besmisleno uništavanje ljudskih životā, te sveukupnih

nužnih uvjeta za normalan život. Papa ujedno poziva na ustrajnu molitvu „da se nadiđu podjele, uklone strahovi i zaustavi ranjavanje i ubijanje“.

Njemu su se također već pridružile i brojne biskupijske zajednice diljem svijeta.

To želimo i mi, u našoj biskupiji učiniti, tim više, jer smo i sami doživjeli ratne strahote i još trpimo od neiscijeljenih ratnih rana.

Lijepo molim Vas, braću svećenike, da u slijedeću nedjelju, 27. veljače o. g. pročitate ovaj moj dopis na svim misama s narodom – a koji imate mogućnost da stavite i na svoju župnu stranicu – da se osobito na Pepelnicu (Čistu srijedu), 2. ožujka o. g. svi pridruže u osobnoj i zajedničkoj molitvi, te po mogućnosti i u slavlju svete mise za sprječavanje i širenja rata u Ukrajini, odn. Istočnoj Europi. Na istu nakanu neka toga dana i poste.

Osim toga, potičem sve Vas, svećenike, koji možete, da u ponedjeljak, 28. veljače i u utorak 1. ožujka, uzmete misni obrazac „Za mir i pravdu“ (RM str. 724 i 725). Na kraju mise tih dana (a i kasnije) izmolite priloženu „Molitvu za mir u Ukrajini“.

Uslišio Gospodin naše usrdne molitve i blagohotno primio naš post i druge žrtve i pokore na tu nakanu!

Zazivam na sve Vas Božji blagoslov i molim zagovor Presvete Bogorodice Marije, Kraljice mira.

Vaš brat ✠ Franjo, *biskup*

MOLITVA ZA MIR U UKRAJINI

Svemogućí Bože, koji možeš obratiti zlo u dobro, molimo Te,
otkloni svako nasilje i ratne prijetnje ljudima na zemlji, sada to posebno molimo za narod u Ukrajini. Pomozi svima koji su

odgovorni, da sukobe rješavaju mirnim putem i da narodi svijeta poštuju jedni druge te svi zajedno slave Tebe koji jedini možeš podariti pravi mir. Po Kristu našem Gospodinu. Amen.

POZIV ČLANOVIMA „SINODSKOG PUTA” NA SJEDNICU

Broj: 82/22

Banja Luka, 26.2.2022.

Članovima „Sinodskog tima“

Poštovani članovi „Sinodskog tima“, nakon moga dopisa svim članovima Sinodskog tima i svim svećenicima u pastoralu naše biskupije (Broj: 325/21 od 3.12.2021.) da prouče iz Ordinarijata dobivene materijale glede sinodalnog hoda u našoj Mjesnoj Crkvi – biskupiji i da do 15.1.2022. u pisanom obliku dostave konkretne pastoralne i organizacijske prijedloge, koje drže prikladnima da budu provedeni

u našim župnim zajednicama, u međuvremenu su pristigli svi odgovori. Pomoćni biskup mons. Marko Semren, sinodalni povjerenik, ih je proučio i sačinio sažetak za naš radni sastanak.

Sada Vas pozivam na drugu sjednicu „Sinodskog tima“ u subotu, 5. ožujka 2022. Nju ćemo održati u prostorijama Biskupskog ordinarijata u Banjoj Luci s početkom u 10 sati.

Radujući se Vašem dolasku, bratski Vas pozdravljam – u Kristu, Dobrome Pastiru – Vaš brat

✠ Franjo Komarica,
biskup banjolučki

PRIVREMENI RASPORED REKOLEKCIJA U 2022.

Broj: 103/22

Banja Luka, 14.3.2022.

RASPORED

duhovno-pastoralnih susreta svećenika
u pastoralu u godini 2022.

16. ožujka, srijeda - Korizmena rekolekcija (Banja Luka)

Tema: Sinodalni put

Voditelj: pomoćni biskup Marko Semren (i biskup Franjo)

13. travnja - Velika srijeda – 10:00 Misa posvete ulja (Banja Luka)

18. svibnja, srijeda (Lištani)

Tema: Obitelj

Voditelj: prelat Miljenko Aničić (i biskup Marko Semren)

8. lipnja, srijeda, 8. Hodočašće u Hercegovinu

15. srpnja, petak - Sv. Bonaventura, biskup i crkv. nauč. (Banja Luka)

24.–27. kolovoza, ponedjeljak–četvrtak – Duhovne vježbe (Lištani) Voditelj: don Ivan Turudić

Rujan – Svećenički sabor (Banja Luka)

19. listopada, srijeda (Lištani)

16. studenoga, srijeda

Napomene:

Rekolekcije počinju u 10.00 sati molitvom Trećega časa s kratkim duhovnim poticajem kada smo u Lištanima ili klanjanjem pred Presvetim kada smo u katedrali te prigoda za Svetu ispovijed.

Nakon pauze i osvježenja (kava ...) slijedi tematsko teološko-pastoralno predavanje u 11.00 sati.

Poslije predavanja je otvorena diskusija o samom predavanju i drugim pastoralnim pitanjima.

Ručak u 12.30 sati.

Organizator svećeničkih rekolekcija
Vlč. Žarko Vladislav Ošap

U Banjoj Luci, siječanj/srpanj 2022.

ČIN POSVETE BEZGRJEŠNOME SRCU MARIJINU

Biskupi, svećenici i vjernici Banjolučke biskupije pridružili su se pozivu pape Franje u molitvi i posveti cijelog čovječanstva, a napose Rusije i Ukrajine, Bezgrešnom Srcu Marijinu na svetkovinu Naviještenja Gospodinova ili Blagovijesti, 25. ožujka 2022. sljedećom molitvom:

Marijo, Majko Božja i Majko naša, u ovome se času nevolje utječemo tebi. Ti si Majka, voliš nas i poznaješ: ništa ti nije skriveno što nosimo u srcu. Majko milosrđa, toliko smo puta iskusili tvoju brižljivu nježnost, tvoju prisutnost koja donosi nanovo mir, jer nas uvijek vodiš k Isusu, Knezu mira.

Međutim, mi smo izgubili put mira. Zaboravili smo opomenu tragedija iz prošloga stoljeća, žrtvu milijuna poginulih u svjetskim ratovima. Zanemarili smo napore Zajednice država i izdajemo snove mira naroda i nade mladih. Razboljeli smo se pohlepom, zatvorili smo se u nacionalističke interese, uvenuli smo u ravnodušnosti i onesposobili se egoizmom. Htjeli smo radije zanemariti Boga, živjeti s našim lažima, njegovati agresivnost, zatrti živote i gomilati oružje, zaboravljajući da smo čuvari svoga bližnjeg te istog zajedničkog doma. Ratom smo razorili perivoj Zemlje, grijehom smo povrijedili srce našeg Oca koji nas želi kao braću i sestre. Postali smo ravnodušni prema svima i svemu, osim prema nama samima. I sa sramom govorimo: oprosti nam, Gospodine!

U bijedi grijeha, u našim naporima i u našoj krhkosti, u otajstvu bezakonja zla i rata ti nas, Majko sveta, podsjećaš da nas Bog ne ostavlja, nego nas nastavlja gledati s ljubavlju, željan oprostiti nam i podignuti nas. On je taj koji nam je darovao tebe i položio je u tvoje bezgrješno Srce utočište za Crkvu i čovječanstvo. Po božanskoj si dobroti s nama te nas i u naizgled bezizlaznim situacijama povijesti nježno vodiš.

Utječemo se dakle tebi, kucamo na vrata tvoga Srca mi, tvoja draga djeca, koju se ne umaraš posjećivati u svako doba i pozivati na obraćenje. U ovome tamnome času dođi nam pomoći i utješiti nas. Ponovi svakome od nas: „Nisam li možda prisutna ovdje ja, koja sam tvoja Majka?“ Ti znadeš kako razvezati vezove našega srca i čvorove našega vremena. Darujemo ti naše povjerenje. Sigurni smo da ti, oso-

bito u trenutku kušnje, ne odbijaš naše molitve i dolaziš nam u pomoć.

Tako si učinila u Kani Galilejskoj, kada si požurila trenutak Isusovog posredovanja te si uvela u svijet njegovo prvo znamenje. Kada je slavlju prijetio kraj, u žalosti si mu kazala: „Vina nemaju“ (Iv 2,3). Majko, ponovi to Bogu opet, jer danas smo iscrpili vino nade, iščezla je radost, razvodnilo se je bratstvo. Izgubili smo čovječnost, rasuli smo mir. Postali smo sposobni za svako nasilje i razaranje. Žurno nam treba tvoj majčinski zahvat.

Primi stoga, o Majko, ovu našu prošnju.

Ti, Zvijezdo mora, ne dopusti da potonimo u ratnoj oluji.

Ti, Škrinjo novoga saveza, nadahni planove i putove pomirenja.

Ti, „Zemljo Nebeska“, ponovno donesi Božju slogu u svijet.

Iskorijeni mržnju, smiri osvetu, nauči nas oprost.

Oslobodi nas od rata, sačuvaj svijet od nuklearne prijetnje.

Kraljice Krunice, probudi u nama potrebu za molitvom i ljubavlju.

Kraljice ljudske obitelji, pokaži narodima put bratstva.

Kraljice mira, isprosi svijetu mir.

Tvoj plač, Majko, neka pokrene naša otvrdnula srca. Suze koje si za nas prolila neka učine da procvjeta ova dolina koju je naša mržnja isušila. I dok zveckanje oružja ne šuti, tvoja molitva neka nas raspoloži za mir. Tvoje majčinske ruke neka zagrle one koji pate i koji bježe pod naletom bombi. Tvoj majčinski zagrljaj neka utješi one koji su primorani napustiti svoje kuće i svoju Domovinu. Tvoje ožalošćeno Srce neka nas potakne na suosjećanje te nas odvaži da otvorimo vrata i da se pobrinemo za ranjene i odbačene ljude.

Sveta Majko Božja, dok si pod križem stajala Isus ti je, gledajući učenika pored tebe, rekao: „Evo ti sina“ (Iv 19,26): tako ti je povjerio svakoga od nas. Zatim učeniku, svakome od nas, reče: „Evo ti majke“ (r. 27). Majko, želimo te sada primiti u naš život i u našu povijest. U ovome času čovječanstvo, iscrpljeno i uznemireno, stoji s tobom pod križem. Ima potrebu povjeriti se tebi, po tebi Kristu se posvetiti. Ukrajinski i ruski narod koji te časte s ljubav-

lju, utječu se tebi, dok tvoje srce kuca za njih i za sve narode pogođene ratom, gladu, nepravdom i bijedom.

Mi zato, Majko Božja i naša, svečano povjeravamo i posvećujemo tvom bezgrješnom Srcu nas same, Crkvu i svekoliko čovječanstvo, a na poseban način Rusiju i Ukrajinu. Primi ovaj naš čin kojeg izvršavamo s povjerenjem i ljubavlju, učini da prestane rat, providi svijetu mir. Ono „da“ koje je niknulo iz tvoga Srca otvorilo je vrata povijesti Knezu mira; vjerujemo da će iznova, posredstvom tvogega Srca,

doći mir. Tebi dakle posvećujemo budućnost cijele ljudske obitelji, potrebe i očekivanja naroda, tjeskobe i nade svijeta.

Neka se po tebi na Zemlju izlije božansko Milosrđe i neka slatki otkucaj mira ponovno odjekuje našim danima. Ženo onoga „da“, nad koju je sišao Duh Sveti, donesi među nas Božji sklad. Napoji naše usahnulo srce, ti koja si „živo vrelo nade“. Vezla si Isusu tkivo čovještva, učini i nas tkalcima zajedništva. Hodila si našim putevima, vodi nas stazama mira. Amen.

PISMO GRADONAČELNIKU BANJE LUKE

Broj: 154/22
Banja Luka, 28.4.2022.

Gospodin
Draško Stanivuković
gradonačelnik
Trg srpskih vladara 1
78000 Banja Luka

Predmet:
Zatražene informacije o nekim posebno aktualnim problemima katoličke zajednice na području Grada Banje Luke – dostavljaju se

Poštovani gospodine gradonačelniče Stanivukoviću,

još jednom Vam iskreno zahvaljujem što ste svojim iznenadnim dolaskom na uskršnju misu u našu katedralu veoma obradovali preostale (nakon ratnog progona) malobrojne banjolučke katolike (i mene osobno kao i moje prve suradnike) a i veliki broj dobrohotnih ljudi – katolike i nekatolike – čak diljem svijeta!

To je znak da malo dobre volje može proizvesti mnogo dobrih „vibracija“ među ljudima.

Zamolili ste me, u razgovoru nakon mise, da Vam i pismeno dostavim informacije o najurgentnijim problemima i potrebama katoličke zajednice na području našega grada.

Uslijed moje spriječenosti (a i zbog većeg broja praznika prošlih dana) tek sada Vam šaljem ovih nekoliko informacija, kako biste – tragom istih – poduzeli čim prije potrebne korake u rješavanju problema koje Vam navodim!

1. Župa Banja Luka-centar (ul .Srpska br. 22) nema ni najosnovnijih prostornih uvjeta za normalno funkcioniranje – o čemu Vas je u

mome prisustvu, na Uskrs, izvijestio aktualni župnik i dekan banjolučki preč. Vladislav Žarko Ošap. – O tome sam Vas obavijestio u svome dopisu br. 406/20 od 28.1.2021. godine!

2. Dopisom br. 184/21 od 19.7.2021. sam Vas zamolio da se pristupi pozitivnom rješavanju od strane Grada Banja Luka oduzetog zemljišta koje je vlasništvo Samostana Sestara Milosrdnica sv. Vinka Paulskog.

Nikakav ni odgovor ni zamoljeni susret nije uslijedio!

3. Dopisom br. 177/21 od 12.7.2021. zamolio sam Vas za što brže rješavanje puta do prigradskih naselja u koja se teškom mukom i o vlastitom trošku vraćaju protjerani katolici (Hrvati). Konkretno: put od vrha sela Barlovci (Osoje) prema rijeci Bukovici, selima Cerici i Kozara, do groblja „Visoka glavica“ u dužini ca. 5,5 km.

Do sada nije još ništa poduzeto sa strane Grada da se molba i uvaži.

4. Europski centar za mir i suradnju u kući susreta „Marija Zvijezda“ u sklopu nacionaliziranog (i djelomično bespravno oduzetog samostanskog kompleksa „Marija Zvijezda“ prevažan je problem i izazov za nas i za Vas – koji čim prije trebamo zajedničkim snagama započeti rješavati. Vi ste donekle o tome već upoznati kao i Vaši suradnici. Molim Vas za dobro Vaše i našeg Grada, da započnemo činiti čim prije zajedničke korake!

U našem razgovoru spomenuo sam Vam da će na ovogodišnjim poznatim „Dunavskim svečanostima“ u njemačkim gradovima Ulmu i Neu-Ulmu od 1. do 10. srpnja /jula, na kojima se nađu zajedno službeni predstavnici iz 10 podunavskih zemalja – i stotine tisuća drugih gostiju – jedna od službenih točaka programa biti

i tijesna povezanost te regije s opatijom Marija Zvijezda u našem gradu i dragocjeni poklon više tisuća knjiga za biblioteku Europskog centra Marija Zvijezda.

Oba grada su pozvala i banjolučkog biskupa da bude počasni gost tih svečanosti na početku kojih, tj. od 1. do 3. srpnja / jula, će nazočni biti i brojni gradonačelnici i župani iz 10 podunavskih zemalja.

Gradonačelnici spomenuta dva grada uputit će i Vama osobno službeni poziv. To je izvrsna

prilika da pokažete mnogima kako se brinete za izuzetno bogatu europsku baštinu, koju su našem gradu ostavili samozatajni i vrijedni redovnici iz 16 europskih zemalja!

Unaprijed Vam hvala što ćete ovim informacijama pokloniti dužnu pažnju i obavijestiti nas uskoro što ste nakanili poduzeti.

S izrazima dužnog poštovanja

Dr. Franjo Komarica
biskup banjolučki

POZIV NA IX. MEĐUDEKANSKI SUSRET

Broj: 161/22
Banja Luka, 7.5.2022.

Prosljeđujemo poziv predsjednika BKBiH nadbiskupa Vukšića

Prot. br. 114/2022.
Sarajevo, 3. svibnja 2022.

Članovima BKBiH
Franjevačkim provincijalima u BiH
Članovima Vijeća za kler BK BiH

Predmet: Poziv na IX. Međudekanski susret u Bosni i Hercegovini

U skladu sa zaključkom biskupa Biskupske konferencije BiH, ovim pozivam sve biskupe i franjevačke provincijale kao i članove Vijeća za kler BK BiH, a molim dijecezanske biskupe da pozovu svoje generalne vikare i sve dekane u svojim dijecezama, na IX. Međudekanski susret koji će se održati u četvrtak, 19. svibnja 2022. u prostorijama Nadbiskupijskog sjemeništa Petar Barbarić u Travniku. Susret ćemo, u ime Božje, započeti u 9.30 sati u sjemenišnoj dvorani.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika BK BiH
2. Osvrt na Zapisnik s VIII. Međudekanskog susreta (nadbiskup Vukšić)
3. Izlaganja na temelju Napatka Kongregacije za kler: „Pastoralno obraćanje župne zajednice u službi evangelizacijskog poslanja Crkve“ (mons. Slađan Ćosić)
4. Izvješće o kolekti prikupljenoj u Nedjelju solidarnosti 2022. godine
5. Kratki osvrti dekana na trenutno stanje u dekanatima i planovi za uspostavu ili nastavak međudekanske povezanosti s partnerskim dekanatom
6. Razno

I ovom prigodom slavit ćemo Euharistiju u 11.00 sati u sjemenišnoj crkvi sv. Alojzija Gonzage. U 12.15 sati predviđen je zajednički ručak te nastavak rada.

Radujući se našem skorom susretu, sve srdačno pozdravljam.

Mons. Tomo Vukšić
nadbiskup metropolit vrhbosanski
predsjednik BKBiH

Mons. Ivo Tomašević
generalni tajnik BKBiH

DEKRET OSNIVANJA CENTRA ZA PASTORAL MLADIH

Broj: 98/22
Banja Luka, 10.3.2022.

DEKRET OSNIVANJA BISKUPIJSKOG CENTRA ZA PASTORAL MLADIH BANJOLUČKE BISKUPIJE „IVAN MERZ“

Ja, niže potpisani, mons. Franjo Komarica, dijecezanski biskup Banjolučke biskupije, sukladno odredbi Zakonika kanonskog prava, kan 312 § 1 donosim odluku o osnivanju, i ovim Dekretom osnivam za navedenu biskupiju vjerničko društvo pod nazivom: Biskupijski centar za pastoral mladih Banjolučke biskupije „Ivan Merz“ (skraćeni naziv: BCM „Ivan Merz“), čije

se djelovanje nadahnjuje mislima i primjerom blaženog Ivana Merza, sa sjedištem novoosnovanog subjekta na adresi: Kralja Petra I. Karađorđevića 80, 78000 Banja Luka. Ovime se ujedno fra Domagoj Šimić imenuje povjerenikom za mlade Banjolučke biskupije i voditeljem BCM-a.

U smislu odredbe Zakonika kanonskog prava, kan. 301 § 2 Biskupijski centar za pastoral mladih Banjolučke biskupije „Ivan Merz“ javno je crkveno društvo i na temelju kan. 313 spomenutog Zakonika po samome pravu ustanovljuje se kao pravna osoba u Crkvi.

✠ Franjo Komarica,
biskup banjolučki

POTVRĐEN STATUT MOLITVENE ZAJEDNICE „RASTIMO U GOSPODINU“

Broj: 168/22
Banja Luka, 14.5.2022.

Molitvena Zajednica „Rastimo u Gospodinu“
n.r. Mirko Puđa, koordinator
Miši 163, Župa Sv. Ivana Krstitelja, Podhum
80209 Podhum / Livno

Predmet: Potvrda Statuta

Poštovani gospodine Puđa,
Vi ste mi u svojstvu koordinatora Privatnog vjerničkog društva – Molitvene Zajednice „Rastimo u Gospodinu“ sa sjedištem u župi Podhum kod Livna (nedavno) dostavili tekst Statuta Vaše Zajednice i zamolili me da ga i službeno odobrim.

Nakon pregleda Statuta Zajednice „Rastimo u Gospodinu“, u duhu Zakonika kanonskog prava,

kan. 322, ovim potvrđujem Statut Zajednice.

Zazivam Božji blagoslov na buduće djelovanje Zajednice, moleći svjetlo i snagu Duha Svetoga i zagovor Presvete Djevice i Bogorodice Marije, Majke Crkve, za sve sadašnje i buduće članove Zajednice.

Svećenika fra Josipa Ikića, od Vas predloženog za duhovnika Zajednice, u duhu Zakonika kanonskoga prava kan. 324 § 2, za sada ne mogu potvrditi, jer ne vrši službu u mojoj biskupiji. Ako bude kod skorašnjih promjena premještan na područje moje biskupije, rado ću ga potvrditi i za zatraženu službu.

Srdačno i bratski Vas pozdravljam – kao i sve članove drage mi Zajednice.

Vaš u Kristu, Dobrom Pastiru,

✠ Franjo Komarica,
biskup banjolučki

SUSRET SVEĆENIKA IZ BIH NA GORICI-LIVNO

Broj: 172-ad/22
Banja Luka, 24.5.2022.

Dragi brate u Kristovu ministerijalnom svećeništvu,

Vi ste upoznati, da u ovoj godini misija na području naše Biskupske konferencije organiziramo Peti susret svih svećenika iz naših (nad) biskupija, u župi Livno (u samostanskoj crkvi

sv. Petra i Pavla na Gorici), u srijedu, 1. lipnja 2022. s početkom u 10 sati.

U prilogu ovog dopisa šaljem Vam „Okružno pismo“ predsjednika naše Biskupske konferencije mons. Tome Vukšića, nadbiskupa metropolita vrhbosanskog – na znanje i ravnanje.

Ovaj zajednički susret mi smo planirali kao dio naših redovitih mjesečnih duhovno-pastoralnih susreta. Stoga, smatrajte svojom obvezom

da sudjelujete na programu spomenutog susreta.

Pratio Vas Božji blagoslov i majčinska zaštita Presvete Djevice i Bogorodice Marije!

Vaš

✠ Marko Semren
generalni vikar i pomoćni biskup banjolučki

.....

Prot. br. 117 /2022

Sarajevo, 5. svibnja 2022.

Predmet: Poziv na 5. susret svećenika u BiH

Svim svećenicima u Bosni i Hercegovini

Draga braćo u svećeništvu!

U ime svih biskupa, članova Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, rado pozivam svakoga od vas svećenika koji živite s pastoralnim pravima i obvezama na teritoriju biskupijskih zajednica u Bosni i Hercegovini, dijecezanske i redovničke kao i svećenike Grkokatoličkog vikarijata Križevačke eparhije u Bosni i Hercegovini na čelu s križevačkim vladikom mons. Milanom Stipićem, također rodom iz BiH, da sudjelujete na Petom susretu svećenika u Bosni i Hercegovini. Susret će se održati u srijedu, 1. lipnja 2022. u samostanskoj crkvi i prostorijama Franjevačkog samostana sv. Petra i Pavla na Gorici u Livnu, Gorička cesta b.b. Putem Katoličke tiskovne agencije BK BiH i drugih crkvenih medija također pozivam i sve biskupe i svećenike, dijecezanske i redovničke, rodom iz Bosne i Hercegovine koji sada žive i djeluju u nekoj drugoj zemlji da nam se, prema mogućnostima, pridruže toga dana kao što su se na dosadašnjim susretima, prema mogućnostima, uključivali i pojedini svećenici Kotorske biskupije na čelu sa svojim biskupom mons. Ivanom Štironjom, koji je također rodom iz BiH.

Susret se održava u skladu s prethodnom odlukom Biskupske konferencije da se svake tri godine upriliči ovakvo okupljanje svih svećenika u Bosni i Hercegovini koje osmišljava Vijeće za kler naše Biskupske konferencije.

Također će to biti prigoda za pristup sakramentu pomirenja pa i ovom prigodom posebno molim naše misionare milosrđa i druge svećenike, kojima je povjerena duhovnička i ispovjednička služba u raznim dijecezanskim i redovničkim institucijama, da tijekom susreta budu na raspolaganju za svetu ispovijed.

Vrhunac našega zajedništva, kao i svaki put, bit će Euharistijsko slavlje koje je i nama biskupima prigoda da svi zajedno budemo u molitvi s vama svećenicima iz svih naših biskupija. Ovakvi susreti su vidljivi znak zajedništva biskupa i svećenika, dijecezanskih i redovničkih, u Isusu Kristu na prostorima ove zemlje Bosne i Hercegovine gdje nas je Bog pozvao i poslao naviještati Njegovu svetu riječ i svjedočiti Njegovu sveto Ime ili gdje smo se rodili i odrasli. U tom duhu na kraju Svete mise obnovit ćemo svećenička obećanja, koja smo dali na ređenju, i moliti da nas Gospodin uvijek iznova ispunja navjestiteljskim i svjedočkim zanosom u istinskoj ucijepljenosti u živi organizam Katoličke Crkve.

Biskupi pozivaju sve svećenike da se nakon Euharistijskog slavlja zadrže na zajedničkom objedu koji je prigoda za međusobne susrete i druženje misnika iz raznih dijelova naše domovinske Crkve.

Susret će započeti 1. lipnja u 10.00 sati u samostanskoj crkvi sv. Petra i Pavla na Gorici u Livnu, a odvijat će se prema sljedećem dnevnom redu:

- Pozdrav i molitva Srednjega časa
- Predavanje na temu svećeništva
- Priprava i pristup sakramentu pomirenja
- 12.00 sati - Euharistijsko slavlje
- Zajednički objed i druženje

Još jednom želim dobrodošlicu svima na ovo naše svećeničko zajedništvo i srdačno pozdravljam.

Mons. Tomo Vukšić
*nadbiskup metropolit vrhbosanski
predsjednik BKBiH*

Mons. Ivo Tomašević
generalni tajnik BKBiH

50. OBLJENICA SVEĆENIŠTVA BISKUPA FRANJE

Broj: 219/22

Banja Luka, 27.6.2022.

Liturgijsko slavlje u povodu 50. obljetnice svećeničke službe biskupa Franje – na svetkovinu sv. Bonaventure, zaštitnika biskupije i katedrale, 15.7.2022.

Draga braćo svećenici, drage sestre redovnice, dragi Kristovi vjernici laici!

„Neka vas Gospodin učini da rastete i obilujete u ljubavi jedan prema drugomu i prema svima kako i mi obilujemo u ljubavi prema vama“.

(1 Sol 3,12)

U duhu ovih riječi apostola Pavla, koje je on uputio tadašnjim kršćanima – članovima Crkve u gradu Solunu, upućujem i ja, svima vama, članovima iste Kristove Crkve u mojoj biskupiji, svoju iskrenu poruku skorašnjim – jedinstvenim povodom, koji mi je omogućio Onaj, koji me je i pozvao u svoju svetu službu – Isus Krist, Dobri Pastir duša svih nas, koji – milošću njegovom – pripadamo njegovom stadi – njegovoj Crkvi.

Taj povod je – zahvalno liturgijsko obilježavanje 50. obljetnice moje svećeničke službe – uz ovogodišnju svečanu proslavu svetkovine nebeskog Zaštitnika naše biskupije i katedrale – svetog Bonaventure, biskupa i crkvenog naučitelja, 15. srpnja 2022.

Toga dana želim – uz Božju pomoć – zajedno s mojim bratom u Kristovom ministerijalnom

svećeništvu, mons. dr. Antom Orlovcem, koji je zajedno sa mnom prije 50 godina zaređen za Kristovog svećenika, s vama, dragom braćom svećenicima i đakonima, članovima našeg biskupijskog prezbitarija, s Bogu posvećenim osobama te vjernicima laicima – članovima Božjeg naroda iz župâ naše biskupije, kao i drugim našim prijateljima i dobročiniteljima iz drugih biskupija, – (nad)biskupima, svećenicima, redovnicima i vjernicima laicima – zahvaliti Trojedinom Bogu za sva njegova brojna dobročinstva i zazvati njegov blagoslov na budućnost svih nas.

Molim vas, da se toga dana i vi u molitvi priključite činu našeg zajedničkog zahvaljivanja i prošnje Bogu za njegovo milosrđe i dobrotu, koju smo proteklih godina i desetljeća svi osjetili i koju ubuduće od njega trebamo!

Kojima od vas bude moguće i osobno doći na to slavlje našeg biskupijskog zajedništva – dodatno zahvaljujem!

Na sve vas zazivam obilje Božjeg blagoslova i molim majčinsku zaštitu Presvete Djevice i Bogorodice, Marije kao i zagovor naših nebeskih Zaštitnika – sv. Bonaventure i bl. Ivana Merza.

Bratski vas sve pozdravljam – u Kristu, Spasitelju – vaš brat

✠ Franjo, biskup

P.s. Neka se ova „poruka“ pročita i vjernicima na misama u nedjelju, 3. srpnja 2022!

ORDINARIJ

PROPOVIJEDI

MISA UZ GODIŠNJU SKUPŠTINU NACIONALNIH MISIJSKIH DIREKTORA

Banja Luka, katedrala, 10.3.2022.

Draga braćo svećenici,
drage sestre redovnice,
dragi Kristovi vjernici laici!

Liturgijska čitanja ovoga četvrtka Prve korizmene nedjelje potiču nas na jednu od naših kršćanskih dužnosti tijekom korizmenog vremena – na češću i revniju molitvu. Već smo na Pepelnicu čuli nešto o tome kako valja ispravno moliti. Danas nam svetopisamski odlomci iz SZ i NZ prikazuju uspješnost molitve. Valja nam zaufano moliti, tražiti, iskati, kucati u čvrstoj vjeri da ćemo biti uslišani. Apostol Jakov u svojoj poslanici tvrdi – nama na pouku: „Mnogo može žarka molitva pravednikova“ (5,16).

Molitva nas kršćana, kao članova Crkve, Mističnog Tijeka Kristova, ima sveopće značenje, vrijednost za cijeli ljudski rod, jer našu molitvu preuzima sâm Isus Krist, naša božanska Glava i prenosi je pred prijestolje svoga i našeg nebeskog, milosrdno Oca. Molitva nas nužno otvara prema drugima, omogućuje nam da vidimo stanje i potrebe drugih i da svoje ruke pružimo onima koji su u nevoljama života.

Službeni nauk Crkve o Crkvi, koji je proklamirao Drugi vatikanski koncil glasi: Crkva je sakrament spasenja, znak spasenja za cijeli ljudski rod. Crkva ne posvećuje samo one svoje članove koji su i formalno u njoj, nego je ona obećanje, objavljivanje spasenja također i za one koji nisu formalno članovi Crkve, a koji po Crkvi trebaju također biti spašeni.

Božja ponuda spasenja je univerzalna, i Crkva Kristova ima zadaću tu Božju ponudu učiniti vidljivom i opipljivom preko vjerodostojnog načina življenja i djelovanja svojih članova. Istinsko svjedočenje kršćanâ da je Krist Spasitelj svih ljudi jedno je od bitnih obilježja Crkve. Zato se opravdano tvrdi da je Crkva ili svjedočica tj. misionarska ili ona i nije Crkva Kristova.

Podsjećam Vas na neke od posljednjih riječi uskrslog Krista njegovim učenicima prije njegova uzašašća na Nebo: „Pođite po svem svijetu i učinite mojim učenicima sve narode“ (usp. Mt 28,19).

Učenici su ga poslušali, a slijedeće generacije Isusovih učenika su nastavile i sve do našeg vremena je tako! Jedni su i u ovo naše vrijeme pošli daleko, u tuđe zemlje, među strane narode, u Afriku, Južnu Ameriku, Oceaniju, Aziju, k onima koja još ni čuli nisu za Krista i njegovo spasiteljsko djelo. – Od naših hrvatskih misionara ima ih oko 80 – svećenika, redovnika, redovnica i laika. Većina su redovnice. Mnogo brojniji su oni, koji njih sve iz svojih domova, iz svog rodnog kraja, vrlo dragocjeno pomagali i pomažu molitvom i konkretnim materijalnim priložima. Tako su svi oni izvršavali svoju osobnu, misionarsku zadaću u Crkvi i ujedno pomagali Crkvi da ona bude ono što joj je sam Krist dao u zadatak: tj. Glasnica Radosne vijesti, Svjetlo svih naroda na svijetu, Kvasac tijestu, koje je ljudski rod.

Večeras su s nama u ovom hvalbenom i prosidbenom euharistijskim slavlju naša braća u Kristovom ministerijalnom svećeništvu – biskupijski povjerenici za misije, na čelu s nacionalnim misijskim ravnateljima iz naše zemlje i iz susjedne Hrvatske, svećenikom mons. Tunjićem iz Sarajeva i redovnicom Družbe Kćeri Božje ljubavi s. Ivanom iz Zagreba. Oni danas i sutra imaju svoju redovitu godišnju Skupštinu u našem ordinarijatu. Njihov je domaćin višegodišnji neumorni promicatelj misijske svijesti u našoj biskupiji mons. Vlado Lukenda, župnik i dekan u Prnjavoru.

Zahvaljujmo svi Bogu za njihovo predano služenje u Crkvi u našem narodu u ime Crkve. Gospodin ih obilno blagoslovio.

Također zahvaljujemo Bogu za sve naše misionarke i misionare i za njihove pomagače i molimo usrdno Božji blagoslov i pomoć za sve misionare, a za poginule i preminule misijske djelatnike, Božje milosrđe i vječnu nagradu u Nebu. Amen.

SVEČANA VEČERNJA UOČI USTOLIČENJA
NOVOG VRHBOSANSKOG NADBISKUPA I METROPOLITA
MONS. DR. TOME VUKŠIĆA

Sarajevo, katedrala, 11.3.2022.

(Jak 5,16. 19-20)

Draga braćo u biskupskoj i svećeničkoj službi,
drage sestre redovnice,
dragi Kristovi vjernici laici!

Upravo smo čuli riječi iz poslanice sv. Jakova apostola, prema kršćanskoj predaji prvog biskupa jeruzalemskog. Ta je poslanica bila upućena prvenstveno kršćanima, koji su tada živjeli raseljeni iz svoje domovine među drugim ljudima i narodima, na zajedničkom putovanju u pravu, tj. vječnu domovinu. Ona sadrži dragocjene, za kršćane svih vremena i podneblja, uvijek aktualne i važeće pouke, naputke, opomene i pravila za svakodnevni, praktični kršćanski život, kako unutar kršćanskih obitelji, tako i unutar kršćanskih zajednica.

Pravednost, poniznost, milosrđe, mirotvorstvo, gostoprimstvo, skrb za siromahe, grješnike, patnike, bolesnike, zalutale, izgubljene, te potpuno predanje Božjoj providnosti, ustrajnost u molitvi, postojanost i izdržljivost u kušnjama i nevoljama života i protivljenjima svijeta, sve su to oznake, karakteristike ispravno shvaćene i vjerodostojno življene kršćanske vjere, kako to vidi i smatra jedino ispravnim Isusov apostol Jakov, kojega apostol Pavao naziva – uz apostole Petra i Ivana – „stupom“ prve Crkve (usp. Gal 2,9).

Za apostola Jakova kršćanska vjera, koja ne prožima presudno svakodnevni čovjekov život i djelovanje, ne zaslužuje to ime, a jednako tako ni dotični čovjek-vjernik ne zaslužuje da ga se smatra kršćaninom. On piše: „Čovjek duše dvoumne, nepostojan na svim putovima svojim – neka ne misli da će primiti što od Gospodina“ (1,7-8). „Kao što je tijelo mrtvo bez duše, tako je i vjera mrtva bez djela“ (2,26).

Samo djelotvorni vjernik kršćanin, samo djelotvorno kršćanstvo, moći će opstati pred Gospodinom, kada On dođe, i moći će ući u posjed vječnog života!

To podrazumijeva da je obveza svakog istinskog kršćanina brinuti se i zauzimati se ne samo za materijalno, odn. tjelesno dobro svojih bližnjih, svojih ukućana, članova svoje obitelji, rodbine, rođaka, susjeda, nego još više za njihovo duhovno dobro, njihove duhovne potrebe.

Crkva je naputke i pravila za ispravni i vjerodostojni kršćanski život, kako joj je ostavio u svojoj pastirskoj poslanici sv. apostol Jakov, tijekom svoje višestoljetne prakse oblikovala kroz jasne upute i odredbe svojim članovima – glede njihove obveze činjenja djela milosrđa. Među tim djelima milosrđa su i ona vrlo važna duhovna, kao što su: dvoumna savjetovati, grješnika pokarati, žalosna i nevoljna utješiti, uvredu oprostiti, za žive i mrtve Boga moliti.

Mnogo može postići molitva nas kršćana, ako se ona obavlja s čvrstom vjerom, s velikim pouzdanjem i čestitim srcem. Jer tu našu molitvu, kao članova svoga Mističnog Tijela svoje Crkve, preuzima sâm Isus Krist, naša božanska Glava i prenosi je pred prijestolje svoga i našeg nebeskog, milosrdnog Oca!

Koliko se blagoslova izlilo i izljuje na svijet, upravo zahvaljujući usrdnim molitvama Kristovih učenika jednih za druge i za cijeli ljudski rod! Koliko se zla takvim molitvama zaustavilo i svakodnevno zaustavlja i sprječava; koliko se nevolja i patnji ublažava i pretvara u dobro i u blagoslov; koliko se dobra pretvara u savršenstvo!

S pravom se može reći da sudbina i pojedinaca i zajednice, od obiteljske, narodne, crkvene i cijele ljudske zajednice, mnogo ovisi o poniznoj, zaufanoj, zastupničkoj molitvi istinskih Kristovih učenika, vjerodostojnih današnjih kršćana!“

Govoreći na blagdan sv. Obitelji (27.12.2020.) o vrijednosti i uspješnosti kršćanske obiteljske zajedničke molitve, papa Franjo je, između ostalog, rekao i ovo: „Iskreno se zajedništvo može iskusiti u obitelji kada je ona dom molitve, kada u njoj postoje jaki i čvrsti osjećaji ljubavi, kada oprost prevladava nad neslogom, kada se grubost svakodnevnog života ublaži međusobnom nježnošću i mirnim prijanjanjem uz Božju volju“.

Draga braćo i sestre u Kristu Spasitelju, samo onaj koji izvršava Božju volju pripada Kristu! Samo je takvome obećano spasenje. Poziv i poticaj apostola Jakova je, da se ozbiljno svaki od nas pozabavi sa svojom osobnom vjerom, živimo li doista vjerodostojno i u svo-

joj svakodnevnoj praksi ono što vjerujemo, što nam je podarila Božja milost kada smo postali i odrasli kao kršćani, kao Kristovi sljedbenici, učenici i suradnici, bez obzira u kojem od staleža se u Njegovoj Crkvi nalazili?!

Dok sam i sâm razmišljao o važnom sadržaju i dragocjenim porukama poslanice sv. Jakova apostola – u kontekstu ovog našeg večerašnjeg liturgijskog slavlja, upriličenog u povijesnoj prigodi ove drevne i časne Mjesne Crkve – završavanja višegodišnje veoma plodne nadpastirske službe dosadašnjeg nadbiskupa i metropolita Vinka kard. Puljića, i ulaska u kanonski posjed svoje nadbiskupije novoga nadbiskupa metropolita mons. Tome Vukšića, prepoznavao sam brojne podudarnosti s izuzetnim, izazovnim, sadržajnim i bremenitim dugogodišnjim svećeničkim i biskupskim životom i poslanjem, osobito u ovoj Mjesnoj Crkvi, dosadašnjeg velezaslužnog nadpastira, nadbiskupa Vinka kard. Puljića, dragog mi višegodišnjeg prijatelja i subrata.

Došli ste, dragi naš kardinal, po Božjem Promislu (ne samo po mome dekretu) kao svećenik svoje, odn . naše rodne Banjolučke biskupije, u ispomoć ovdašnjoj središnjoj našoj crkvenoj ustanovi – Bogoslovnom sjemeništu. Nedugo nakon toga, tadašnji nasljednik apostola Petra uvrstio Vas je među nasljednike apostola na stolici vrhbosanskih nadbiskupa. Bilo je to prije 32 godine. Cijelo dosadašnje vrijeme Vi ste se, „bilo zgodno ili nezgodno“ (usp. 2 Tim 4,2) istinski, svim silama svoga uma i srca, trudili služiti članovima ove Mjesne Crkve, kako onima koji su mogli ostati u svojim domovima i župama, tako i onima, daleko brojnijima, rasijanima po svim kontinentima.

Jednako tako ste stajali na raspolaganju i cijeloj našoj Metropoliti, ali i cijeloj Kristovoj Crkvi.

Tako ste ujedno uzvraćali „dug“ naše Banjolučke biskupije ovoj nadbiskupiji, iz koje su tijekom prvih sedam desetljeća njezina postojanja

čak petorica revnih i kreposnih pastira predvodili i izgrađivali našu Mjesnu Crkvu.

Jaka vjera, koju ste baštinili iz svoje roditeljske kuće u rodnoj Banjoj Luci, bila Vam je dragocjeno svjetlo u brojnim tamnim časovima Vašeg teškog i odgovornog životnog poslanja. Ona Vam je u svim slijepim ulicama Vašeg života pokazivala put nade. Ona Vam je, unatoč Vašim vlastitim slabostima i nerijetkim razočaranjima i neshvaćanjima od strane Vaše životne okoline, davala onu radost i mir, koji Vam omogućuju sada, na kraju Vašeg predvođenja Božjeg naroda u Vašoj nadbiskupiji, da svima jasno posvjedočite: Ja znam zašto se Isusovo Evanđelje zove Radosna vijest! – Slično kao i apostol Pavao i Vi sada možete spokojna i zahvalna srca poručiti svima članovima svoje nadbiskupije, za koju ste izgarali i dogorili: „Dobar sam boj bojevao, trku završio i vjeru sačuvao“ (2 Tim 4,7). „Meni pak nije ni malo do toga da me sudite vi ili bilo koji ljudski sud... Moj je sudac Gospodin“ (1 Kor 4,3.4b)!

Hvala Vam od srca u ime cijele naše metropolije!

A Vama, dragi moj mlađi subrate i višegodišnji prijatelju, novi nadbiskupe vrhbosanski i naš metropolite, mons. Tomo, u ovoj jedinstvenoj prigodi, kada poslušan Božjoj volji, preuzimate obavljanje – crkvenim zakonom određene – trostruke biskupske službe: naučavanja, posvećivanja i upravljanja u povjerenoj Vam Crkvi vrhbosanskoj, od srca želim nešto slično onome, što je već spomenuti sv. apostol Pavao zaželio u Prvoj poslanici svome učeniku, biskupu Timoteju, „pravom sinu u vjeri“, kako ga oslovi na početku poslanice: „Bij boj plemeniti, imajući (postojanu, nepokolebljivu) vjeru i dobru savjest“ (1 Tim 1,18b-19a)! I neka „milost, milosrđe i mir od Boga Oca i Krista Isusa, Gospodina našega“ (1,2) bude s Vama sve dane Vaše uzvišene službe u Crkvi i cijelog Vašeg budućeg života! Amen.

POSVETA ULJA - VELIKA SRIJEDA - SVEĆENIČKI DAN, 13.4.2022.

Dragi brate biskupe Marko,
draga braćo svećenici, dragi đakoni,
drage sestre redovnice,
dragi Kristovi vjernici!

„Danas se ispunilo ovo Pismo što vam još odzvanja u ušima.“ (Lk 4,21)

Ovo su riječi utjelovljenog Sina Božjeg i Spasitelja svijeta, Isusa iz Nazareta, koje je On osobno izgovorio prigodom svoga prvog nastupa u sinagogi u Nazaretu „gdje bijaše othranjen“ i po kome će ga se prozvati „Nazarećaninom“. Donosi ih sv. Luka evanđelist, a mi smo ih čuli malo prije. Zvuče najprije kao navještaj

nekog i nečijeg programa djelovanja, kao što je bio slučaj od davnih vremena pa sve do naših dana. Ipak se razlikuje od toga jer, kad je riječ o programima vladajućih ljudi, obično se kaže: od sutra, odn. ubuduće ćemo bolje živjeti, od sutra će sve biti drugačije.

Isus naprotiv, jasno kaže: Danas su se ispuni- le riječi proroka Izaije, davno izgovorene. Isus to primjenjuje na svoju osobu. On to smije činiti jer za to ima – kao Sin Božji – potvrdu, legiti- maciju od svoga nebeskog Oca.

Isusov program je nagovještaj Godine milosti Gospodnje. To su riječi pune miline, ispunjene bogatim, dragocjenim sadržajem, koje ljudima otvaraju sasvim nove životne perspektive. Za- pravo ne samo riječi, nego poglavito Isusova osoba je već početak te prorokovane Godine mi- losti Gospodnje. Jer je u Isusovoj osobi – kao čovjeku – već započelo jedno novo, do tada neza- mislivo, ali silno usređujuće zajedništvo Boga s čovjekom, njegovim ljubljenim stvorenjem.

I osoba Isusova i njega Radosna vijest koju donosi ljudskom rodu imaju univerzalni zna- čaj za cijelo čovječanstvo. Ni jedan čovjek, ni jedan član ljudskog roda nije isključen; ni je- dan „grješnik ni carinik“, ni jedan patnik ni otpadnik, ni jedan otpisani, obespravljani, ni jedan koji je satrven vlastitim križem! Svi su ljudi uključeni – ne samo u Isusovu spasitelj- sku osobu, koja nosi križ cijelog čovječanstva i umire na križu iz ljubavi prema spasenju tog istog ljudskog roda, nego su uključeni u njegovo slavno uskrsnuće i u njegovu definitivnu pobje- du nad svime što dramatično ugrožava Božji plan s čovjekom i čovječanstvom.

Prošlo je od tog vremena, kada je Isus izgo- vorio malo prije spomenute riječi, više od de- vetnaest stoljeća burne povijesti njegove Cr- kve, kada je ona, „sabrana u Duhu Svetom“, na Drugom vatikanskom koncilu „urbi et orbi“ progovorila – između ostalog – i o Kristu i o sebi i o suvremenom svijetu i o njegovoj drami. U jednoj od svojih konstitucija „Lumen genti- um“ – „Svjetlo naroda“ Crkva je jasno označi- la Krista, da je On to svjetlo naroda. Crkva je svjesna da je ona obasjana tim neuništivim, za ljudski rod predragocjenim svjetlom. Ona želi da tim Kristovim svjetlom „rasvijetli sve ljude naviještajući Evanđelje svakom stvorenju (usp. Mk 16,15). „(LG 1). Nadodaje kako „sadašnje prilike u svijetu požuruju ovu dužnost Crkve“.

Nakon Koncila, koji se održavao prije skoro

60 godina, vodstvo Crkve je poduzelo brojne, konkretne akcije u svojim redovima, koje su bile usmjerene na navješćavanje Kristove Ra- dosne vijesti suvremenome svijetu – i to s ob- novljenim žarom i apostolskim zanosom.

Glavni i najdragocjeniji protagonisti te pre- važne zadaće suvremene Crkve jesu biskupi, kao nasljednici Kristovih apostola, zajedno sa svojim prvim suradnicima, zaređenim svećeni- cima i đakonima, te redovnicima i redovnica- ma.

Crkva koja naviješta jest Crkva koja i moli da bi imala vjerodostojne navjestitelje. Trajno za nju ostaje aktualno dramatično upozorenje samoga Isusa: „Žetva je velika, a poslenika je malo – molite Gospodara žetve da pošalje po- slenike u žetvu svoju“ (Mt 9,37-38).

Osnovni oblik vjerodostojnog evandeoskog navješćaja u današnjem svijetu koji zaslužuje pažnju, jest svjedočenje vlastitim životom. Na- vješćaj i svjedočenje moraju odsijevati bistrom doktrinarnom i moralnom čistoćom, podsjeća- jući da i Evanđelje ima neobično obilježje za shvaćanje i život čovjeka, ali ne smije radi toga biti skraćivano ili dovedeno u pitanje. Uvjet, koji se ne smije zanemariti pri naviješćanju Radosne vijesti, bit će – doseći i vrednovati izvorni osjećaj vjernika koji prihvaća cjelovito Evanđelje, razlikujući ga od duha svijeta, pre- ma opomeni sv. Pavla: „Nemojte se prilagođa- vati ovome svijetu“ (Rim 12,2).

Svih proteklih godina i decenija nakon veli- kog koncila, Crkva se, uvijek iznova, vođena Duhom Svetim, trudila evangelizirati suvre- meni svijet i obnavljati vjeru svoga kršćanskog naroda u vjernosti prema koncilskim smjerni- cama ali i prema potrebama našeg vremena.

Po cijelom svijetu su biskupi dobivali od sa- mog vodstva Crkve – na čelu s nasljednikom apostola Petra – konkretne napatke, pa i služ- bene dokumente, što bi oni sve trebali uraditi i poduzeti na području svojih Mjesnih Crkava, svojih biskupija, sa svim njezinim članovima – svećenicima, posvećenim osobama i ostalim članovima Božjeg naroda.

Ne treba ni malo sumnjati da je tijekom svih proteklih godina i u svim velikim i dragocje- nim događanjima u Crkvi – u sinodama, su- sretima, znanstvenim skupovima, liturgijskim slavljinama i brojnim drugim pokretima – bio trajno nazočan Duh Sveti sa svojim plodnim i moćnim djelovanjem i da je On bio glavni po-

kretač u našim crkvenim, odn. vjerničkim zajednicama.

Na temelju brojnih do sada doživljenih i prepoznatljivih zahvata i tragova Duha Svetoga, možemo danas govoriti da suvremeni svijet treba Crkvu – i nas u toj Crkvi – koja bi morala imati prepoznatljive ove oznake i sadržaje; naime, da je to:

- Crkva, koja je blagoslovljena i natopljena milošću iz tajne svoga zajedništva s Presvetim Trojstvom;

- Crkva, koja već stoljećima stalno korača naprijed, ne kao neki povijesni relikv, nego kao ona živa Osoba koja je u njoj utjelovljena, koja ima svoje obličje i koja joj osigurava njenu trajnu mladost i svježinu;

- Crkva, koja je ljuski ograničena; koja je siromašna i koju sačinjavaju grješnici; ali, koja se svim svojim snagama predaje i povjerava djelovanju Duha Svetoga, koji ju obnavlja i posvećuje po svetim sakramentima, koji joj progovara i hrani je u euharistijskom slavlju;

- Crkva, koja bi željela rasti u svakom svome djetetu i koja naviješta i posreduje jedinstvo, zajedništvo i solidarnost jednog te istog Kristovog Mističnog tijela – koje ona sama, i kao takvo želi obznanjivati cijelom svijetu.

- Crkva, koja nije od ovoga svijeta, jer je nju Isus Krist za sebe stekao i ona je njemu obećala, zavjetovala ljubav i vjernost. Ali, ona živi u ovom konkretnom svijetu, u ljudskom rodu i to kao duša i kao savjest narodâ, da narode svijeta ispuni poštivanjem transcendentalnog dostojanstva ljudske osobe i poštivanjem Božjih prava;

- Crkva, koja je svjesna da je nositeljica – za ljudski rod – apsolutno nužne Radosne vijesti o Spasitelju svijeta Isusu Kristu; koja ne postavlja nikakve druge uvjete osim onih koji su njoj nužni da tu Radosnu vijest može propovijedati ljudima s „krovova“ gradova i sela;

- Crkva, koja živi svoju slobodu u služenju svojoj braći i sestrama i koja je tim slobodnija, što više služi, a služi tim više što joj se omoguću njezino slobodno djelovanje;

- Crkva, koja je svojevrsni „stručnjak“ u ljudskosti, i koja želi omogućiti glasu ljudi da ga se čuje kad god su ljudska prava prezrena i povrijeđena, osobito prava onih, koji nemaju mogućnosti da dignu svoj glas protiv nepravde, koja im se čini;

- Crkva koja daje prednost osobi čovjeka pred materijalnim stvarima i koja stvari u životu

čovjeka i narodâ tako postavlja, da one budu u službi preživljavanja, učvršćivanja i rasta čovjeka, prema njegovoj punini koja se postiže u osobi proslavljenog Isusa Krista;

- Crkva, koja u duhu Isusovih riječi iz Matejeva evanđelja „... što god učiniste jednom od moje najmanje braće – meni učiniste“ (Mt 25,40), znade svakodnevno ići u susret svome Zaručniku idući k siromasima, žalosnima, zalutalima, odbačenima, onima koji su na rubu života – u sigurnosti da će Duh Sveti uvjeriti svijet u prvi Kristov dolazak u povijest ljudskog roda, i koja može u radosnoj nadi, iščekivati Spasiteljev ponovni dolazak, koji će se dogoditi – kako to sam Isus nagovijesti – „kao što munja izlazi od istoka i bljesne do zapada“ (Mt 24,27).

Možda će se nekome od vas, draga braćo svećenici, drage redovnice i vjernici laici, učiniti, da je mnogo od ovoga što sam nabrojio glede Crkve kakva bi trebala biti u ovom stoljeću, ako ne i sve – više utopija, popis lijepih želja, nego mogućnost za realiziranje, za ostvarivanje.

Bilo bi to možda tako, ako bismo mi, svatko na svome mjestu i u svome zadatku unutar Crkve – s obzirom na suvremenu evangelizaciju naše životne sredine, računali samo na određene naše metode rada. Te metode, bile one i najsavršenije ništa ne bi vrijedile bez tihog djelovanja Božjeg Duha u Crkvi. Sve povijesne, sociološke, antropološke i psihološke, temeljito razrađene metode – bez djelovanja Duha Svetoga, sigurno će se pokazati bezvrijednima.

Valja nam stoga posvetiti posebnu pozornost ulozi i djelovanju Duha Svetoga u našem životnom okruženju; prepoznavati i znakove vremena i znakove nekih izvanrednih događanja koja su plod djelovanja Duha Božjega u našim redovima, u našoj biskupiji i domovini!

Ne možemo, dakako, ni oči zatvoriti, pa ne vidjeti, da u našim svećeničkim i redovničkim, pa onda i vjerničkim redovima, ima i određenog zamora, razočaranja, nezainteresiranosti, pomanjkanja revnosti, a pogotovo nedostatak istinskog kršćanskog veselja i nade.

Svi oni među nama, kojima je Bog dao, a oni prihvatili Božji dar i surađuju s Bogom, trebali bi pomagati i bodriti one, kod kojih je splasnuo onaj prvotni zelus, njihov žar, koji su imali i pokazivali kod svoga svećeničkog ređenja, kod svoga redovničkog zavjetovanja ili kod svojih krizmenih obećanja.

Ta naša svećenička obećanja koja smo konkretno mi svećenici dali Kristu i Crkvi na svoje svećeničkom ređenju obnoviti ćemo za koji čas. Neka to ne bude za nas samo formalni čin, nego iskreni vapaj Kristu, Dobrom Pastiru i Velikom svećeniku, koji ima u nas povjerenje i koji je osobno pozvao svakoga od nas u svoju uzvišenu službu, a On je – kako nas apostol Pavao poučava, bio Božji „da“, a ne „da“ i „ne“ (usp. 2 Kor 1,19).

U kontekstu aktualnog „Sinodalnog puta“ koji Crkva, potaknuta Duhom Svetim provodi po svim svojim zajednicama diljem svijeta – pa tako i u našoj biskupiji – valja se i nama, draga braćo svećenici, istinski potruditi, da uzastojimo u svojoj životnoj sredini izgrađivati i oblikovati prave, istinske, vjerodostojne kršćanske zajednice, po uzoru na one prve zajednice iz apostolskih vremena, o čemu nas izvještava novozavjetna knjiga Djela apostolska u poglavljima drugom i četvrtom (usp. Dj 2,42-47 i 4,32-36). Potrebno je da svaki od nas zasebno i svi zajedno, temeljito razmatramo o dubljoj duhovnoj obnovi svih vjernika koji su povjereni našoj svećeničkoj, dušobrižničkoj skrbi i o njihovom većem i intenzivnijem angažiranju – kako unutar crkvene zajednice – župne ili biskupijske, ali i izvan nje, u njihovoj životnoj sredini.

Podsjećam vas, u ovom kontekstu, na – za nas – obvezujuće riječi svetog pape Ivana Pavla II iz njegove postsinodalne pobudnice „Christifideles laici – Vjernici laici, o pozivu i poslanju laika u Crkvi i u svijetu“ nakon Sinode biskupâ g. 1987., od prije 35 godina. Te su riječi i danas itekako aktualne, i zavrjeđuju da o njima razmišljamo i uzastojimo pretvoriti ih u praksu! Papa piše: „Zasigurno je da postoji hitna potreba prepravljanja kršćanskog tkiva ljudskog društva. No uvjet da do toga dođe je prepravljanje kršćanskog tkiva samih crkvenih zajednica koje žive u konkretnim narodima i zemljama. (...) Vjernici laici u stvaranju takvih zajednica imaju svoju ulogu koja se ne svodi samo na aktivno i odgovorno sudjelovanje u životu zajednice, nego je također, u njihovom nezamjenjivu svjedočenju, kao i u zanosu i misionarskom djelovanju prema onima koji još ne vjeruju ili više ne žive vjeru primljenu krštenjem. (...) Danas Crkva mora učiniti velik korak naprijed u svojoj evangelizaciji; mora ući u novo povijesno razdoblje svoga misionarskog dinamizma. U tom svijetu koji dokida udaljenosti,

postajući sve manji, crkvene zajednice moraju se međusobno povezivati, izmjenjivati energije i sredstva, zajednički se založiti u jednome i zajedničkom poslanju naviještanja i življenja Evanđelja.“ (br. 34).

Draga braćo svećenici, u ovom, tijekom cijele liturgijske godine jedinstvenom misnom slavlju, kada – u duhu crkvenih odredbi svaki dijecezanski biskup ima dužnost potaknuti prezbitere svoje biskupije na vjernost u vršenju svoje službe i poziva, uz javno obnavljanje svojih svećeničkih obećanja (usp. CE 280) i ja vas, kao vaš biskup, podsjećam na vašu obvezu da savjesno negujete svoj svećenički duhovni život. A on je, po svojoj unutarnjoj naravi, euharistijski, i takav mora i biti. U obredu vašeg svećeničkog ređenja biskup zaređitelj je svakom ređeniku, kod predaje darova za slavlje euharistije – kruh i vino pomiješano s vodom – dao jasan zadatak za cijeli njegov svećenički život ovim riječima: „Primi darove svetog naroda koji se imaju prinijeti Bogu. Budi svjestan onoga što ćeš činiti, provodi u djelo ono što ćeš obavljati i život svoj suobličuj otajstvu križa Gospodnjega“.

Svaki od nas, zaređenih svećenika, pozvan je da bude trajno autentični Bogotražitelj, pa i ako mora ujedno biti blizak ljudima u njihovim brigama i problemima. Intenzivni duhovni život će svakome od vas omogućiti, da dublje uđe u zajedništvo s Gospodinom i pomoći će vam da se dadnete obuhvatiti od Božje ljubavi i utjehe. Tako ćemo u svakoj, pa i teškoj i bezizlaznoj životnoj situaciji, moći biti svjedoci te ljubavi utjehe.

Zato se u duhu službenog naučavanja Crkve (Benedikt XVI.) preporučuje svećeniku svakodnevno svetu misu, pa i onda kada nije moguće sudjelovanje vjernika na njoj. Ova preporuka je u skladu s objektivno beskrajnom vrijednošću svakog misnog slavlja. Osim toga, ona se temelji i na jedinstvenoj duhovnoj učinkovitosti svete mise. Ako se sv. misa doživi s vjerom i pravom pobožnošću kako to i dolikuje, ona utječe na onoga koji ju slavi pozitivno i to u najdubljem smislu te riječi, jer ona pospešuje naše suobličavanje s Kristom, i snaži svakog od nas svećenika u našem uzvišenom zvanju.

Vjerujem da nam je svima poznat službeni nauk Crkve, kako je Marija, Isusova Majka, u Crkvi Kristovoj trajno prisutna i kao Majka Crkve i da ona svojim majčinstvom u duhu obuhvaća sve i svakoga od članova Crkve, pa

tako i svakog svećenika, redovnicu, vjernika laika (usp. RM br. 47). Osokoljeni tom istinom, želimo danas, kao njezina duhovna djeca, obnoviti također, i svoju ljubav prema Mariji, našoj nebeskoj Majci; obnoviti i našu ljubav prema Kristovoj Crkvi, kao njezini zahvalni članovi. Zazovimo svi zajedno, na kraju ovog misnog slavlja, Gospinu pomoć i zagovor za nas, za sve Kristove svećenike riječima pjesme, koju ćemo otpjevati:

„Marijo, majko svećenika,
kod Sina za njih moli svog,
majčinskom svojom nježnom
skrbi razmrsi zamke duha zlog.

Milosti na njih izli more,
za stada zov im jačaj sluh,
kroz bure ti ih silne vodi,
krijepi im snagu, jačaj duh.“ Amen.

MISA NA MEMORIJALNOM CENTRU „GROBLJU MIRA“

Bile kod Mostara, 30. travnja 2022. (Sv. Josip, radnik)

(Iz 32,9. 12-17; Ps 88,2-3, 4-5, 6-7; Kol 3,14-15. 17. 23-24;
Iv 14,27-31a)

Draga braćo svećenici i redovnici,
drage sestre redovnice,
dragi Kristovi vjernici laici,
draga braćo i sestre u Kristu, Spasitelju i Sud-
cu svih živih i mrtvih!

1. Povijest ljudskog roda uči nas, kako je rijeka čovječanstva – nažalost – već od samog svoga izvora fatalno uprljana teškim zločinom protiv ljudskog života. Taj zločin je jedan od gorkih plodova oholosti i neposluha stvorenja spram njegovog Stvoritelja.

To smrtonosno zagađivanje uvijek novih kapljica rijeke čovječanstva, tj. ponavljanje zločina spram Boga i spram čovjeka kao bogolikog stvorenja, ne prestaje tijekom svih dosadašnjih stoljeća, doslovce i do ovih naših dana!

I dan-danas – kako smo i sami svjedoci – neki potomci prokletnika Kajina dižu svoju zločinačku ruku na nedužne potomke pravednog Abela i oduzimaju im pravo na njihov daljnji život na zemlji. Tako ti nesretnici strašno griješe protiv Boga, jedinog Gospodara svakog ljudskog života. Ujedno ugrožavaju svoj vječni, sretni život i riskiraju da odu u vječnu propast, u vječnu smrt!

2. Crkva, zajednica vjerujućih ljudi u objavljenog i u rijeci čovječanstva definitivno prisutnog Boga u osobi Isusa Krista, raspetog i uskrslog Spasitelja ljudskog roda, poučena je od njegovog Svetog Duha da trajno obavlja molitveno sjećanje na pokojne svoje članove, ne isključujući ni druge članove ljudske zajednice, osobito žrtve ratova i nasilja. A takvih žrtava je puna duga i dramatična povijest i našeg hrvatskog naroda i Kristove Crkve u njemu.

Ova naša generacija je od dvojice Kristovih

namjesnika na zemlji, od velikog i svetog pape Ivana Pavla II. i od sadašnjeg pape Franje, izri-
jekom pozvana da ne zaboravi tu svoju važnu i
svetu zadaću.

Podsjećam Vas na znamenite riječi svetog Ivana Pavla II. iz dva njegova službena dokumenta, namijenjena svim članovima Katoličke Crkve:

„Ovo stoljeće (tako piše papa), koje je već na izmaku (tj. 20. stoljeće), imalo je brojne mučenike, osobito zbog nacizma, komunizma i rasnih ili plemenskih borbi. Ljudi svih društvenih slojeva trpjeli su zbog svoje vjere, plativši krvlju svoje prijanjanje uz Krista i uz Crkvu ili su proveli beskonačne godine u zatvoru, ili su bili svega lišeni, jer nisu htjeli popustiti ideologiji, koja se pretvorila u vladavinu okrutne diktature“ (Otajstvo utjelovljenja, br. 13). „Njihov će spomen Crkva morati brižljivo braniti i čuvati“ (Na dolasku trećeg tisućljeća, br. 13).

Papa Franjo, kad je boravio u Sarajevu (2015.), uputio je u katedrali nama, katolicima ove poticajne i smjerodavne riječi: „Drage sestre, draga braćo, nemate pravo zaboraviti vašu povijest. Ne da se svetite, nego da stvarate mir, (...) da biste voljeli kao što su oni voljeli. U vašoj krvi, u vašem pozivu je krv vaših mučenika. Tu je krv i poziv mnogih redovnika i redovnica, mnogih svećenika i sjemeništara i bogoslova.“

Koliko mi je poznato, mnogi su biskupi i biskupije širom svijeta poslušali, osobito velikog i svetog papu Ivana Pavla II. i njegove sugestije.

3. To sam i ja smatrao – zajedno sa svojim prvim suradnicima, svećenima – svojom obvezom.

Možda nekima od vas nije poznato, da je Banjolučka biskupija, u kojoj sam kao biskup od-

govoran više od tri i pol decenije, tijekom proteklog, najkrvavijeg stoljeća ljudske povijesti, platila vrlo visoku cijenu svoje vjernosti Kristu i Kristovom namjesniku na zemlji – papi. Uragan Zloduha je pobio mnoge tisuće njenih članova, a druge desetine tisuća nasilno iščupao s njihovim korijenom, kako bi na području naše biskupije potpuno zameo ognjišta življene kršćanske vjere i Kristovog Evanđelja.

Mi, malobrojni, preostali članovi Kristove Crkve na području naše biskupije, nismo potonuli u očaj, beznađe niti potpali pod smrtonosnu pandemiju mržnje i želje za osvetom.

Zahvaljujući blagom lahoru Kristova Duha iz Evanđelja uskrslog Krista i iz naučavanja Kristovih namjesnikâ – rimskih biskupâ, stavili smo se u službu Božje istine o Bogu i o njegovom miljeniku – čovjeku. Stali smo u obranu Božjih prava i Božjih zapovijedi kao i u obranu ljudskog dostojanstva. Obvezali smo se na službu zahvalnog i dužnog sjećanja na velika spasenjska djela Božje ljubavi i milosrđa, kao i molitvenog sjećanja na preminule, poginule i nestale članove naših župnih zajednica; osobito na one iz vremena Drugog svjetskog rata, poraća, te domovinskog rata.

Prije 21 godinu, uz obilježavanje 60-te obljetnice početka ratnih stradanja naših vjernika i svećenika, u župama na zapadu naše biskupije: Drvar, Bos. Grahovo i Krnjeuša, ustanovili smo „*Dan molitvenog sjećanja na mučenike i žrtve naše biskupije*“. U to sjećanje su bili uključeni osobito oni ubijeni svećenici, redovnici i vjernici, čiji posmrtni ostatci uopće nisu mogli biti crkveno i vjernički nigdje sahranjeni, jer su se ubojice tih žrtava i njihovi nasljednici desetljećima – svojom strahovladom i svojim prezirom žrtava i njihovih potomaka – trudili učiniti zametenim i nepoznatim i sâm trag svojih zločina, tj. grobna mjesta svojih žrtava.

Tijekom kasnijih godina, zahvaljujući velikom trudu i ljubavi jednog od mojih prvih suradnika (mons. dr. Ante Orlovca) prema istini o žrtvama ratnog bezumlja i stradanjâ, pronađeni su osnovni podatci od skoro svih članova naše biskupije, nastradalih, pobijenih i nestalih tijekom Drugog svjetskog rata, tijekom komunističkog jednoulja i tijekom Domovinskog rata. Podatke o mjestima zemaljskog počivanja za mnoge od njih, nažalost, nismo do danas uspjeli prikupiti. Među takvima je i veći broj svećenikâ i redovnikâ iz Drugog svjetskog

rata i poraća, a zadnji od njih je župnik župe Nova Topola kod Bos. Gradiške vlč. Ratko Grgić, nasilno odveden iz svoje župne kuće na početku Domovinskog rata – 16. lipnja 1992. i od tada mu se gubi svaki trag. Uzalud su do sada bila sva naša brojna nastojanja da nam se dadnu njegovi posmrtni ostatci. Uzalud je bila i presuda (među prvima) Međunarodnog suda za ratne zločine! u takvom životnom okruženju i u takvoj državi živimo već punih 30 godina!

I ovaj naš brat u vjeri – župnik Grgić je dva puta ubijen! Prvi put fizički likvidiran, sasječen u komade, a onda dodatno, namjerno sakriven da mu se ni za grobno mjesto ne smije znati! Kako prihvatiti tu gorku činjenicu, tu očitu, drsku duplu nepravdu koja se čini jednom Božjem stvorenju, potpuno nedužnom! Kako?

4. Vjera u Boga, Stvoritelja i Spasitelja i vapaj iz vjere tome Bogu, svakako je dragocjena pomoć za sve preživjele i ožalošćene ove nedužne žrtve kao i tolikih drugih njoj sličnih. Riječi vapajâ su nam sadržane na mnogim mjestima u starozavjetnoj knjizi Psalama. Neke od njih smo malo prije čuli! Ponavljam samo nekoliko od njih:

„Bože, Bože moj, vapijem danju,
a noću naričem pred tobom. (...)
Smjestio si me u jamu duboku
u tmine, u bezdan“ (Ps 88, 2.7).

Koliko je puta ovaj vapaj psalmiste, ili sličan vapaj patnje i osjećaja totalne ostavljenosti i zaboravljenosti, izišao iz usta – ne pojedinaca niti desetina, niti desetina tisuća nego iz desetina milijuna ljudskih bića – samo tijekom prošlog stoljeća, najkrvavijeg do sada u ljudskoj povijesti! Osobito tijekom višegodišnje najstrašnije tragedije, koju je prouzročio Drugi svjetski rat!

Ni brojni naši sunarodnjaci, ni brojni rođaci i susjedi mnogih od nas –, ovdje nazočnih, nisu od te tragedije bili pošteđeni. Više desetina tisuća njih, samo iz ove, naše zemlje, doživjelo je tada sličnu, užasnu sudbinu, kao i onih više od 55 milijuna iz drugih zemalja i narodâ diljem europskog a i drugih kontinenata.

Danas, sedamdeset sedam godina nakon utihnuća užasnog uragana zla, koje se tijekom toga rata bilo sručilo na ljudski rod i na naš hrvatski narod i u ovoj našoj domovini, mi, današnji Kristovi vjernici, smatramo svojom dužnošću u molitvi Gospodaru života preporučiti duše naše ubijene i nestale braće i sestara. Tim više i tim prije, jer tijekom proteklih više

decenija nije nam – kako uglavnom svi znadete – bilo od strane tadašnjih bezbožnih vlastodržaca dozvoljeno javno se okupljati na molitvene komemoracije tolikih ubijenih i nestalih članova naših župnih zajednica. Za mjesta posljednjeg zemaljskog poćinka mnogih od njih ni do danas ne znamo gdje su!

5. Moralni pad i otpad od poštivanja Boga kao Stvoritelja i Gospodara ćovjeka i cijelog ljudskog roda prouzročili su uništavanje tolikih milijuna ljudi. S njima su uništeni i veliki dijelovi mnogih narodâ, a s njima i njihovih naselja, krajeva, župâ pa i biskupijâ.

Mnogi od nas doživjeli smo na vlastitoj koži užasno, razorno djelovanje “kneza ovoga svijeta” (Iv 14,30) kako Sotonu, svoga protivnika oznaćava Krist, a zapisa apostol i evanđelist Ivan, što smo ćuli u današnjem odlomku njegova evanđelja.

Doživjeli smo kako je Sotona, Zloduh svojim laćima u stanju zavesti savjesti ljudi i kako ih navodi da preziru ćovjeka, kao bogoliko stvorenje, ćovjekovo dostojanstvo i njegova neupitna prava, što ih je on dobio od svoga Stvoritelja; kako Sotona ljude zavede da oboćavaju i slijepo slušaju nasilnike i zloćince. Vidio sam svojim oćima za vrijeme rata, na fasadi jedne spaljene katolićke kuće u župi Komušina velikim slovima napisano: „Šešelj je bog“. Predstavnik jedne velesile u njenom glavnom gradu mi je u razgovoru rekao: „Upamtite, ja sam gospodin bog vaš i bit će onako kako ja kaćem!“(?)

Svi zloćini nad ćivotima ljudi imaju iste korijene. Oni izrastaju iz predodćbe pa i uvjerenja da i meću ljudima treba vladati zakon dćungle i da jaći ima pravo odlućivati o vrijednosti ili nevrijednosti ćivota drugih ljudi!

6. Nalazimo se danas na ovom – u cijeloj naćoj zemlji – jedinstvenome spomen-mjestu, „Groblju mira“, koje je sama Boćja Providnost omogućila, poslućivši se ljubavlju, upornoćću i slogom odrećenog broja vas, plemenitih naših sunarodnjaka, suvremenika i sugraćana. Kao vjernici Isusa Krista, raspetog i uskrslog Spasitelja cijelog ljudskog roda, ne moćemo se – upravo na ovom mjestu – ne podsjetiti na dramatićnu i upozoravajuću ćinjenicu, da svako nepoštivanje Boga, Boćjih prava i Boćjih zapovijedi, i svako preziranje ćovjeka kao bogolikog stvorenja i svako preziranje moralnih zakonâ i obvezâ, koji su usaćeni u narav svakog ćovjeka, svaka primjena zakona jaćega, a ne pravde

i prava – nućno vodi do užasnih, dalekosećžnih posljedica – kako za ljude pojedince, tako i za cijeli narod i zemlju, koju mu dodjeljuje Bog, Stvoritelj.

Na ovom „Spomen-groblju mira“ mi danas u svojim molitvama mislimo na sve one desetine tisuća naše braće i sestara u vjeri iz svih naših (nad)biskupija, ćiji su ćivoti prije 80-ak godina bili nasilno prekinuti od strane tadašnjih ljudi, koji su se dali zavesti od Sotone i tako se svrstali meću potomke prvog bratoubojice Kajina.

Ubijeni su bili starci i starice, mućevi i mlaćići, ćene i djevojke, djeća i nejaćad. Ta su se ubojstva dogaćala u sjeni tadašnjeg ratnog poćžara, koji je bućtio i na podrućju ove naše zemlje, zahvaćajući i nać narod.

Mi se spominjemo tih ćrtava, kako one i njihove dramatićne sudbine ne bi potpuno pale u zaborav. One nam porućuju: Braćo i sestre, ne dozvolite da vam otupe vaća srca, da se kod vas dogodi vrijedan ćaljenja gubitak vaće ćovjećnosti! Ne zaboravite nas, kako mi ne bismo potonuli u mrak totalnog zaborava kod budućih generacija našeg naroda! Samo svjetlo vaće ljubavi i snaga vaće vćere i molitve mogu osvijetliti nać grobni mrak i pomoći nam da ne izgubimo iz vida zoru uskrsnog jutra – i za sve nas! Zato ih se spominjemo u naćoj prosidbenoj molitvi Stvoritelju svih ljudi, kod kojega su one davno već stigle. Imena mnogih od tih ćrtava mi uglavnom niti ne znamo. Tijekom zadnjih godina su mnoga od njihovih imena prikupljena na jedno mjesto; mnoga su i objelodanjena u dostupnoj nam literaturi; neka joć čekaju svoje objelodanjivanje naćoj crkvenoj i nacionalnoj javnosti.

Ali, mi se ovih ćrtava danas sjećamo i radi nas samih. Kao ćlanovi ljudskog roda mi svoju vlastitu ljudskost moćemo saćuvati samo onda ako naću povijest i naše sjećanje ne odrećuju samo pobjednici, nego i poraćeni, izgubljeni, nestali, prodani, izdani, uništeni.

Sjećanje na ove ćrtve bilo bi tek polovićno sjećanje, ako se u njega ne ukljuće i njihovi mućitelji. Bez zloćinaca nema zloćina niti stradalnika. I ti zloćinci, ubojice uglavnom su već svi prešli u vjećnost i došli pred Boćji sud, pred lice Boćje pravde, da poloće raćun kako su se na zemlji ponaćali prema Boćjim stvorenjima, prema braći ljudima. Grijesi tih nesrećnih ljudi se ne smiju pripisivati njihovim potomćima. Ali, što potomci ovih ćrtava mogu s pravom

očekivati, jest priznanje povijesnih činjenica, a time i povijesne krivice. Spada na odgovornost danas živućih naših sunarodnjaka i sugrađana da se tako ponašaju da respektiraju i brane dostojanstvo i temeljna ljudska prava svakog čovjeka pojedinca, svakog naroda, svake vjerske zajednice i svake manjine!

Nitko se ne treba plašiti istine. Bez objektivno utvrđene istine nema pomirenja među ljudima i narodima. Samo služeći zajedno istini, možemo nadvladati one nejasnoće, predrasude i prepreke što su dijelile naše pretke jedne od drugih, a što se, nažalost, i danas dešava. Samo zajedničkim, iskrenim nastojanjima možemo izgrađivati poželjnu, sigurnu budućnost u ovom našem životnom ambijentu, u ovom svijetu, gdje nas je – jedne s drugima – posadio naš zajednički Stvoritelj, da rastemo i plod donosimo, i to dobar plod!

7. Nalazimo se danas na ovom jedinstvenom spomen-groblju, ispunjenom brojnim križevima s imenima žrtava rata. Iskreno zahvaljujem svima vama, koji s puno ljubavi i požrtvornosti vodite brigu oko ovog spomen-groblja, što ste već podigli veći broj križeva s imenima ubijenih svećenika, redovnika i bogoslova s područja moje, Banjolučke biskupije i što ste izrazili spremnost da postavite križeve s imenima jedne od potpuno uništenih mojih župa – župe Krnjeuša kod Bos. Petrovca. Neka vam molitve svih njih pomognu na vašem hodu prema sretnoj vječnosti! Ovi križevi nas podsjećaju na Isusa Krista, raspetog na križu na Golgoti iz ljubavi prema svim ljudima i njihovom spasenju; na Isusov križ kao preobražavajući znak svih ljudskih križeva, koji je zagrlio sve križeve cijelog čovječanstva. Krist je na križu povezo Nebo sa Zemljom i sve nas ljude međusobno! Mi sebi danas prosvješćujemo, da se ovdje nalazimo u ime Božjeg i općeljudskog Zakona. I jedan i drugi Zakon štite svaki ljudski život i dostojanstvo svakog čovjeka. Oni obvezuju svakog od nas da se zajedno zauzimamo za vrijednosti, za očuvanje i promoviranje svakog ljudskog bića i svakog ljudskog života.

Na ovome mjestu dramatične istine o mnogostrukim posljedicama rata i u ovom molitvenom, svetom činu za ratne žrtve, recimo, odn. obnovimo pred Bogom, pred imenima ispisanima na ovim križevima i pred onima koji će tek biti ispisani, ali i pred samima sobom – naš odlučni da uvažavanju Božje nakane s nama

i u izvršavanju naše obveze; da ćemo se zalagati iskreno i neumorno oko provođenja u djelo službenog nauka Crkve, koji osuđuje nečovječnost svakog rata i poziva svakog od nas, da uz pomoć Krista, Tvorca mira, surađujemo sa svim ljudima, kako bi se među njima učvrstio mir u pravdi i ljubavi, da se pripremi sve što je za pravedni i trajni mir potrebno (usp. GS 77). Pravedni mir među ljudima i narodima najdragocjenije je dobro za njihovu zajedničku budućnost. Mi moramo sve učiniti što možemo za održavanje takovog mira; za međusobno priznavanje, poštivanje i sporazumijevanje među narodima. A to možemo započeti činiti u našoj životnoj sredini, u pokazivanju ljubavi prema Bogu i ljudima kako nas je sâm Krist zadužio!

Kako aktualno – i u ovom našem današnjem vremenu i životnom okruženju –, u ovoj našoj napaćenoj zemlji, zvuče riječi službenog naučavanja Crkve, riječi izgovorene još davne 1930. od tadašnjeg Kristovog namjesnika na zemlji pape Pija XI.: „Bit će veoma teško, da ne kažem nemoguće, da mir među narodima i državama potraje, ako se umjesto istinske i prave ljubavi prema domovini bude širio i bjesnio nepopustljivi nacionalizam; mržnja i zloba umjesto dobronamjernosti; nepovjerenje i objeda umjesto bratskog povjerenja; konkurencija i borba umjesto složnog, zajedničkog rada; težnja za prevlašću i dominacijom nad drugima umjesto poštivanja i zaštite prava svih, uključujući i one slabe zanemarene.“

Vjerujem da su mnoge od ovih žrtava rata i poraća, kojih se danas molitveno spominjemo – kao kršćani – u najdramatičnijim trenucima svoje Golgote vapili Kristu, najvećem Patniku kojega je Zemlja doživjela, – za sebe i za svoje spasenje, ali i za druge oko sebe, uključujući čak i one, koji su ih mučili – da se milosrdni Bog svima smiluje i da njihove žrtve ne budu uzaludne u njegovim, tj. Božjim očima.

Vjerujemo s pravom, da je univerzalna Kristova otkupiteljska žrtva na križu uključila u svoje spasenjsko djelo ne samo žrtve života svih ovih žrtava, nego i žrtve svih drugih ljudi, stradalih tada i kasnije u tolikim ratnim i drugim sukobima među ljudima i narodima – uključujući i tolike žrtve aktualnog ratnog bezumlja u Ukrajini i na drugim ratnim žarištima, gdje je Sotona uspio ljude uhvatiti u svoje paklene mreže da ih zauvijek upropasti. Teško svakom onom dijelu zemaljske kugle u kojem Sotona

usprije ostvariti svoj pakleni, smrtonosni plan i iskorijeni iz tog dijela zemlje čovjeka kao bogoliko stvorenje!

8. Kao kršćani znademo da je sâm Isus Krist žrtvovao cijeli svoj zemaljski život, svoju pregoru muku i užasnu smrt iz bezgranične ljubavi prema svome nebeskom Ocu i za vječno dobro, za spasenje svih ljudi. Zato ga je nebeski Otac i proslavio slavnim uskrsnućem i uzdignućem nad sva stvorenja. Darovao mu je ime iznad svakog drugog imena, kako to tvrdi sv. apostol Pavao u svojoj poslanici Efežanima (usp. 1,21).

Slično se dogodilo i s brojnim njegovim vjernim sljedbenicima, osobito s onima koje mi u Crkvi Kristovoj častimo kao svece i blaženike.

Među prvima od svih njih je i sv. Josip, jedinstveni Božji izabranik u njegovom naumu da spasi pali i grijehom smrtonosno okuženi ljudski rod.

Kad je već riječ o ovom izuzetnom Božjem čovjeku, svetom Josipu, s pravom za njega možemo tvrditi da je on imao najplemenitije uvjerenje i držanje koje jedan čovjek vjernik može imati. On je bez sumnje, bio Božjoj Providnosti zahvalan, iako je osobno, od Providnosti doživljavao i dobivao mnoge nejasne, zagonetne izazove i zadatke. On je svoju zemaljsku životnu zadaću uzorno izvršio, brinući se za povjerenu mu Svetu Obitelj – utjelovljenog Sina Božjeg i njegovu presvetu Majku – dijeleći s njima i dobro i zlo. Sada je on u sretnoj obitelji Nebesnika, Otkupljenika, sretan i blažen kroz svu vječnost, ali skrban za veliku obitelj Isusovih vjernika, članova njegove Crkve, koji su na brojnim kušnjama, putujući ovom zemaljskom suznom dolinom prema vječnoj domovini na nebesima.

ĐAKONSKO REĐENJE VLČ. ILIJE KELIĆA

Banja Luka - katedrala - Nedjelja Dobrog Pastira, 8.5.2022.

(Dj 6,1-7a; Otk 7,9.14b-17; Iv 10,27-30)

Draga braćo svećenici i đakoni,
dragi ređeniče,
drage sestre redovnice,
dragi Kristovi vjernici laici!

1. Današnje svečano liturgijsko slavlje u našoj katedrali ima dva povoda:

Jedan je povod nedjelja – Dan Gospodnji, dan koji nas, Kristove učenike i suradnike podsjeća na Njegovo slavno uskrsnuće, i definitivno omogućavanje vječnog, sretnog života za sve, koji vjeruju u Krista kao svoga Spasitelja.

I mi se, u ovom molitvenom spomen-slavlju, pred ovim hramom posvećenom u čast sv. Josipa, s pouzdanjem utječemo u njegov zagovor u svojoj molitvi pred Trojedinim Bogom – za našu pokojnu braću i sestre a i za nas same, kako bismo mi svoju zadaću, živeći ovdje na zemlji do Božje volje, izvršili onako, kako nam Bog nalaže, tj. da budemo vjerodostojni svjedoci Božje ljubavi i milosrđa i da jednoć primimo nagradu vječnog života i trajnog Kristovog mira koji nam On sâm obećava.

Žrtve rata i ratova, koje pripadaju našem hrvatskom narodu, nama su ostavile oporuku, koju moramo sačuvati! Mi ne smijemo zaboraviti, da mi nosimo odgovornost za naš narod; da blago naše svete vjere i kršćanstvom prožete naše kulture trebamo predati budućim pokoljenjima! Zemaljsko hodočašće prema vječnosti svakog, pa tako i našeg naroda, redovito prolazi kroz faze svjetla i tame. Ali, nikada ne bi smjela tama imati premoć! Uskrslo svjetlo treba na koncu pobijediti – i to definitivno – tamu Velikog petka!

Zato i mi usrdno zavapimo:

Gospodine Isuse Kriste, molite Te, zbog svih ovih krvavih žrtva našeg naroda tijekom proteklih ratova, drži iznad našeg naroda moćnu ruku svoje zaštite i blagoslova! Daruj nam svoj mir, po zagovoru svoje Presvete Majke, koju štujemo – osobito u ovom od Tebe blagoslovljenom kraju – kao Kraljicu mira!

Sveti Josipe –, Pokrovitelju svete Crkve i zaštitniče umirućih – moli za nas.

Svim žrtvama rata – pokoj vječni daruj Gospodine! I svjetlost vječna svijetlila im! Počivali u miru Božjem! Amen.

Ova, četvrta vazmena nedjelja, poznata je u našoj liturgijskoj i crkvenoj praksi kao Nedjelja Dobrog Pastira i Svjetski dan molitve za duhovna zvanja.

Isus Krist sebe naziva Dobrim Pastirom koji polaže svoj život za svoje ovce (usp. Iv 10,11). Pastir je brižan čuvar cijelog svoga stada. On poznaje sve ovce koje pripadaju tom stadu. On je idealni vođa za svaku ovcu, koja traži sigurnu i dobru ispašu, potrebnu za njezin život.

Drugi povod našeg današnjeg svečanog liturgijskog slavlja je podjeljivanje 1. stupnja sa-

kramenta Svetog reda, tj. đakonata jednom od članova naše biskupije. Primanjem đakonata zaređeni ulazi službeno u klerički, svećenički stalež. Postaje članom prezbiterija naše biskupije, spreman za posljednje svoje pripreme za primanje i 2. stupnja Sv. reda, tj. svećeničkog ređenja.

Iako se ovaj drugi povod našeg zborovanja tiče poglavito ređenika, tiče se posredno također i svih nas, njegove braće i sestara u vjeri, osobito nas, pripadnika ove Mjesne Crkve, ove biskupije. U pozivu koji je svatko od nas na svoje krštenju dobio od Krista, Dobrog Pastira naših duša, sadržana je i naša zadaća da svjesno odgovorimo na Isusov poziv; da mi njemu uzvratimo ljubav i našu vjernost za njegovu beskrajnu ljubav, dobrotu i milosrđe prema svakom od nas, prema našoj vječnoj sreći, prema našem spasenju i vječnom životu.

2. Za današnju Nedjelju Dobrog Pastira, i ujedno Svjetski dan molitve za zvanja, osobito duhovna zvanja, papa Franjo je uputio svim članovima Katoličke Crkve svoju poslanicu. U toj poslanici papa, između ostalog, naglašava, kako svako zvanje u Crkvi – a u širem smislu i u društvu – pridonosi zajedničkom cilju; – „zajedničkom slušanju Boga i svijeta“, tj. evangeliziranju suvremenog svijeta, koji je – bez poznavanja i uvažavanja Boga, Stvoritelja i Spasitelja – u dramatičnoj opasnosti samouništenja – kroz ugnjetavanje i ratovanje jednih protiv drugih.

Papa podsjeća da „Bog svakome upućuje poseban poziv“. Božji pogled – osobito po Isusu Kristu pun ljubavi – uvijek nas susreće, dotiče nas, oslobađa nas i preobražava, čini nas novim osobama.

Papa naglašava da Riječ Božja, koja nas oslobađa od sebeljublja, može nas pročititi, prosvjetliti i smiriti. Duh Božji poziva sve članove Crkve da na sebi otkriju taj Kristov pogled i u sebi prepoznaju njegov poziv na zajednički rad u Crkvi i ostvarivanje zadaće, koju u današnjem svijetu ima Kristova Crkva. Papa zato, potiče posebno svećenike i Bogu posvećene osobe u redovničkom staležu, da se zdušno potrudu, zajedno s drugim članovima Crkve, oko približavanja i ujedinjenja svih ljudi i naroda u međusobnoj solidarnosti i u pružanju pomoći potrebitima, kako je to i sam Bog, Stvoritelj odredio ljudskom rodu, kao njegovu glavnu svrhu.

3. U duhu ova dva već spomenuta povoda kao i ovih papinih poticajnih riječi, želim vas najprije sve podsjetiti na veličanstvenu duhovnu stvarnost u kojoj i pred kojom se nalazimo mi, kao Kristovi izabranici i suradnici, kao članovi Njegove Crkve. – Koja je to stvarnost?

U kršćanstvu, u Crkvi, postoji jedan glavni centralni pojam za cjelokupno Božje djelo spasenja, otkupljenja ljudskog roda. Taj pojam glasi: sveta razmjena! O čemu se radi? Jedinorođeni Sin Božji, Isus Krist, postao je čovjekom da čovjek opet dođe u najtješnje, milosno zajedništvo s Bogom, svojim Stvoriteljem. Ta veličanstvena razmjena – zamjena je temeljna, tj. prastvarnost kršćanstva.

Jedan od velikih crkvenih naučitelja iz prvih stoljeća kršćanstva, sv. Grgur Nazijanski napisao je iz svoga duhovnog razmišljanja i iskustva jednu vrlo dramatičnu rečenicu. On glasi: „Bog je postao čovjekom, da bi čovjek mogao postati Bogom“. Tom i takvom formulacijom je veliki svetac pokušao – na svoj način – shvatiti i prihvatiti poruku Evanđelja. Pali je čovjek ponovno podignut i uzdignut do Boga.

To se milosno uzdignuće događa u svakom onom čovjeku u čijem životu Krist postaje sve očitija i prevladavajuća stvarnost. Između Boga i čovjeka ne postoji više tek neka sličnost, nego bitna povezanost. Krist urasta u nas; On povezuje sa sobom snage našeg uma i srca, On prožima naše misli, naša htijenja; On upravlja našim osjećajima i našim stremljenjima.

Sv. apostol Pavao je to osobno doživio i u svojoj poslanici Galaćanima potvrdio ovim riječima: „Živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist!“ (Gal 2,20).

Sjećam se kako mi je jedan prijatelj pričao o sebi. Jednom mu je njegov ispovjednik, nakon što se bio ispovjedio, govorio otprilike ovako: „Tvoja nesavršenost govori o Božjoj ljubavi više nego tvoja čestitost. Bog profitira od tvojih grijeha, jer je on u stanju od njih učiniti nešto dobro. Tvoj grijeh pokazuje koliko si ti voljen od Onoga, koji je za tebe umro i uskrsnuo.

Naravno da Bog ne voli grijeh, jer naš grijeh nas odvaja od njega. Ali, Bog upotrebljava naše grijeha tako, što oni njemu daju priliku da On pokaze svoje milosrđe. S druge pak strane, naši grijesi pomažu i nas same, da budemo ponizni, i da imamo razumijevanja za druge oko nas u njihovim nesavršenostima i grijesima.“

To i takvo tumačenje ispovjednika jako je pomoglo mome prijatelju da ispravno shvati zamjenu i izmjenu Božje veličine i naše ljudske bijede i naše ovisnosti o Božjoj neizmjerljivoj ljubavi i milosrđu. Taj se prijatelj opravdano glasno pitao: A što ja uzvraćam Gospodinu za taj njegov izvanredno veliki dar? Da li ja njemu vraćam, darivam od sebe ono što imam kao najbolje, najdragocijenije, a što sam također dobio od njega, svoga Stvoritelja i Spasitelja?

Krasno je to izrekao u jednoj svojoj molitvi veliki svetac sv. Ignacije Lojolski, utemeljitelj Družbe Isusove: „Primi Gospodine svu moju slobodu, pamćenje, razum i svu moju volju ... Daj mi samo da Te ljubim, i ja sam dovoljno bogat i ništa drugo više ne tražim!“

4. Kristova je ljubav tako moćna, da je ona kadra svakog čovjeka, koji ju je upoznao, učiniti sposobnim čak i iznad njegovih prirodnih granica! Pogledajmo na Kristovo raspelo. Ono nam jasno govori! Život se ne može ispravno živjeti bez žrtve! A riječ žrtva nije privlačna; za mnoge je užasavajuća i oni bi tu riječ najradije potpuno izbacili iz rječnika.

Pa ipak, Bog ima daleko veće planove s čovjekom nešto što je prolazno zadovoljstvo pojedinca. S našim očima mi redovito ne možemo prepoznati Božji nadnaravni plan, koji On ima s nama. Zato radije slijedimo svoje kratkovidne ciljeve. A ti su ciljevi, nažalost, često suprotni Božjoj nakani s nama. Uzmimo npr. primjer pitanje: Trebam li ja umrijeti jednom strašnom smrću u groznim mukama ili ne – odgovor je jasno – ne! Ali, ako je sigurnost vjere ljudi oko mene u opasnosti i ja se trebam upitati, da li sam spreman sve poduzeti – pa čak podnijeti i groznu smrt, mučeništvo – da ti moju bližnji ne izgube nadu i svoj život, onda je moj odgovor kao kršćanina drugačiji. Isus nas uči da „nitko nema veće ljubavi od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje“ (Iv 15,13).

Kako je, dakle važna, za naš život ta nadnaravna, Božja perspektiva!

Bezbroj mučenika u Kristovoj Crkvi platilo je svoju vjernost Kristu i njegovom Evanđelju žrtvom vlastitog života, kako to prorokuje i apostol i evanđelist sv. Ivan u svojoj knjizi Otkrivenje. Čuli smo dio od tog njegovog proštva u današnjem drugom čitanju, o velikom mnoštvu s palmama u rukama – to je simbol njihova mučeništva – koji su došli „iz nevolje velike i oprašne haljine svoje i ubijeliše ih u krvi Jagančevoj“ (Otk 7,14b). Među njima se nalazi

i ne mali broj članova naše biskupije i našeg naroda! Njihove svijetle likove ne zaboravljamo i ne smijemo – kao biskupijska zajednica – zaboraviti!

Kristova krvava žrtva vlastitog života na križu ima svoje nastavke u žrtvama članova njegovog Mističnog tijela – njegove Crkve. Oni poput apostola Pavla nadopunjuju ono što je Kristova žrtva započela ostvarivati – kako to čitamo u poslanici Kološanima (usp. 1,24).

Osim brojnih krvavih žrtava postoji u svakodnevlju daleko veći broj i tzv. bijelog mučeništva.

Svima nam je poznato da se npr. i roditelji svakodnevno žrtvuju za svoju djecu. Roditelji u brizi za svoju djecu i potomstvo stavljaju na raspolaganje sve svoje snage, kako bi ljudski rod imao budućnost. Sjećam se jedne majke, koja je donijela na svijet puno djece. Ona je običavala svakog jutra Bogu na slavu posvetiti sav svoj rad, sve svoje brige i žrtve oko djece, pa i kad su oni odrasli a ona ostarila. Ta su njena djeca doista imala što naučiti od svoje majke, koja im je govorila: „Što god mi darujemo i žrtvujemo Bogu, pa makar bilo i malo i skromno, On će nama mnogostruko uzvratiti...“

Isus nama dariva sve što ima, pa i samoga sebe za nas žrtvuje, dariva nam se, da nas otupi od svakog bezakonja, te da mi revnujemo oko dobrih djela, kako tvrdi apostol Pavao u poslanici Titu (usp. 2,14). On nas je, dakle osposobio – i zadužio da budemo revni i voljni, a ne lijeni i bezvoljni!

Draga braćo i sestre u Kristu, naše je poslanje da na onom mjestu, na kojem se nalazimo u svome životu, i u zvanju koje obnašamo, i u poslu koji obavljamo, objavljujemo Božju ljubav, prisutnu i djelotvornu u našem životu i da tu ljubav darivamo drugima oko sebe!

Kad u knjigama Svetog Pisma čitamo o ljubavi, onda se tu ne misli na našu ljudsku, prolaznu ljubav, nego na onu ljubav koja izvire iz samoga Boga i koja se nama objavila u Isusu Kristu, kako to tumači apostol Ivan u svojoj Prvoj poslanici ovim riječima: „U ovom je ljubav: ne da smo mi ljubili Boga, nego On je ljubio nas i poslao Sina svoga kao pomirnicu za grijeh naše“ (1 Iv 4,10).

Ljubav, slično kao i sloboda nije neka potrošna, zamjenska roba, kojoj istekne rok trajanja. Ona je jedino sredstvo koje se povećava u onoj mjeri u kojoj se razdaje, troši. To možemo vidje-

ti najbolje na Isusovom primjeru. U Ivanovom evanđelju, kako čitamo, veli Isus svojim učenicima: „Vas sam nazvao svojim prijateljima, jer vam priopćih sve što sam čuo od Oca svoga“ (Iv 15,15b).

5. U ovom našem današnjem razmatranju o Božjem govoru i našem odgovoru, o Kristovu pozivu i o našem odazivu, potrebno je naglasiti da se tu radi o davanju i o primanju – davanju s Božje strane i primanju s naše ljudske strane.

Gdje se na davanje ne odgovara adekvatno, tu lako dolazi do nereda. Dolazi čak i do nasilja i do primjene sile, do ugrožavanja Božjih stvorenja, osobito čovjeka i ljudskog roda.

Doživljavamo to ne rijetko i u našem društvu i to na različitim razinama. Danas često jedni druge više ni ne slušamo, a kamo li da uvažavamo. Zato se čini da u javnim govorima i razgovorima postoje samo prijatelji i neprijatelji. Nedostatak međusobne razmjene donosi dugoročno pogubne posljedice, koje se mogu manifestirati i u primjeni nasilja. Isus, u svome govoru o svršetku svijeta, a što nam donosi evanđelist Matej (Mt 24,11-13) veli i ovo: „Ustat će mnogi lažni proroci i mnoge će zavesti. Razmahat će se bezakonje i ohladnjet će ljubav mnogih. Ali, tko ustraje do svršetka, bit će spašen“.

Svjedoci smo kako je i našem svakodnevlju uočljivo mnogo od te Isusove proročke istine. Istinite činjenice su danas mnogima postale nezanimljive i bezvrijedne. Mjesto njih se pojavljuju česte svađe – u obiteljima, među susjedima, strankama, narodima i državama. Svakodnevno slušamo samozvane lažne proroke i mesije; doživljavamo preziranje i nepoštivanje zakona i gaženje dostojanstva i prava nemoćnih i nezaštićenih. Sve su to nepregledni znakovi pomanjkanja i netraženja Božje usrećujuće blizine u našim životima i u ovom našem svijetu!

U razgovoru s našim vjernicima o ovoj i o sličnoj tematici – mogao sam čuti i ovakvu reakciju: Ja to sve mogu razumjeti da je to tako, da gdje nema mjesta Bogu, tu se pojavljuje Đavao. Ali, kako ja mogu doživjeti Božju blizinu, kako mogu doživjeti Kristovu ljubav? Na takvu reakciju može se odgovoriti riječima jednog od najutjecajnijih katoličkih teologa prošlog stoljeća, isusovca Karla Rahnera, koji je ovako rekao: „Pobožan čovjek, čovjek vjernik sutrašnjice, budućih desetljeća, bit će mistik, tj. netko

koji je nešto iskusio – ili ga uopće neće biti!“

Ako promatramo i govorio pravo i istinito, onda se i za kršćanstvo, kojemu i mi pripadamo, može reći da ono nije nikakva papirnata religija, koja se nalazi pohranjena u knjigama, nego je ona poglavito iskustvena religija. Božja Riječ je tako živa, da nas ona uvijek poziva na susret s njom. Izazov za svakog od nas može biti u tome, da se trebamo potruditi svakodnevno se naći u Isusovoj nazočnosti: u čitanju i razmatranju njegovih riječi; u molitvi, u razgovoru s njim, koji želi s nama razgovarati o našoj konkretnoj životnoj situaciji, o našim radostima i nadanjima kao i tjeskobama, brigama i žalostima, i želi nam učinkovito pomoći.

6. Taj i takav Isus vodio je i do sada, tijekom dugih godina života i životnog iskustva, korake svoga učenika, člana svoje Crkve, rodnom iz ove biskupije, našeg današnjeg ređenika Iliju. Ti su se koraci nalazili na brojim putovima, usmjereni bili prema brojnim poslovima u raznim životnim sredinama. Isus, Dobri Pastir, bdio je i nad ovom ovcom iz svoga ovčinjaka nad našim subratom Ilijom, te ga u svojoj ljubavi okrenuo i uputio na jedan novi, još važniji posao koji mu sada povjerava upravo na ovom mjestu, u ovom dijelu svoje Crkve, u našoj odn. njegovoj rodnoj biskupiji. Doveo ga je današnjim danom do predzadnje stepenice svoga žrtvenika i kani mu, na osobit način, povjeriti ekskluzivno raspolaganje s njegovim presvetim Tijelom i Krvlju u žrtvi sv. Mise. Od svoga sluga Ilije očekuje da mu on stavi na raspolaganje svoje srce, svoje misli, svoje ruke i noge, kako bi On mogao, uz Ilijinu pomoć, mnogima drugim ljudima dijeliti spasonosne darove svoje ljubavi i milosrđa.

Današnjim primanjem 1. stupnja sakramenta Sv. Reda – đakonskim ređenjem, naš brat u vjeri i krsnoj milosti Ilija dobiva od samoga Krista, Dobrog Pastira i Velikog Svećenika Novoga Zavjeta – preko mjerodavnog predstavnika Crkve – svoga biskupa – konkretne zadaće u Crkvi i u ime Crkve – kako to propisuju i službeni crkveni dokumenti. Nabrojat ću one najvažnije: svečano podjeljivati sakrament svetog krštenja, dijeliti i čuvati svetu Euharistiju, u ime Crkve prisustvovati kršćanskoj ženidbi, blagoslivljati je, nositi umirućima poputbinu, čitati Kristovim vjernicima Sveto Pismo, poučavati i poticati Božji narod, predvoditi vjernačka bogoslužja i javnu molitvu, dijeliti sakramente, predvoditi obred sprovoda i pokopa.

Odan dužnostima djelatnosti ljubavi i upravljanja i naš novi đakon Ilija, kao i svaki drugi đakon, svakodnevno će se trebati sjetiti opomene učenika apostola Ivana, sv. Polikarpa, biskupa i mučenika, koji je za đakone rekao da oni trebaju biti „milosrdni i revni, hodeći po istini Gospodina, koji je postao poslužitelj svih“ (usp. LG 29).

7. Dragi ređeniče vlč. Ilija,

Nakon svršenih svih potrebnih studija, i nakon dužeg vremena provedenog u praktičnoj osobnoj pripravi za uzvišenu crkvenu službu u ovoj Mjesnoj Crkvi, Tvoj rodnoj biskupiji, Ti sada slobodno i s velikom željom pristupaš primanju Reda đakonata.

Poput onih, koje su, na početku života Crkve sami apostoli izabrali za službu ljubavi tj. za đakonsku službu (Dj 6,1-7a), kako smo čuli u današnjem 1. čitanju, očekuje se i od Tebe da budeš Isusov učenik – „na dobru glasu, ispunjen Duhom Svetim i mudrošću“. Ti ćeš sada, pred Bogom i pred Crkvom dati obećanje da ćeš svoju službu vršiti u beženstvu, koje je, ujedno, znak i poticaj Tvoje ljubavi prema Kristu i prema svima onima kojima Te On šalje.

Obdržavajući vjerno svoje obećanje Kristu i Crkvi, Ti ćeš nepodijeljena srca sve više prijanjati uz Krista i biti slobodniji za suradnju i za služenje i Kristu i Crkvi.

Potpomognut Duhom Svetim budi neporočan i besprijekoran pred Bogom i ljudima. Ne daj se odvratiti od nade koju Kristovo Evanđelje nudi nama i cijelom svijetu. Tome Evanđelju Ti si od danas ne samo slušatelj nego i poslužitelj, odn. propovjednik. Božju Riječ ne propovijedaj samo ustima, nego i očituj i svojim djelima i svojim životom, kako bi pomogao mnogoj braći sestrama na njihovom hodu prema sretnoj vječnosti u Nebu.

Ne zaboravi: Krist Te po svojoj Crkvi zove na novi posao – važan za Crkvu – upravo u ovoj biskupiji! On očekuje Tvoj nedvosmisleni odgovor: Evo me! Voli Krista i njegovu Crkvu, pa se ne boj budućnosti.

Veliki svetac i crkveni naučitelj sv. Augustin je ovako zapisao: „Braćo, vjerujemo ovo: u onoj mjeri, u kojoj netko voli Kristovu Crkvu, u toj mjeri on posjeduje u sebi Duha Svetoga... Mi imamo Duha Svetoga, kad ljubimo Crkvu; mi nju ljubimo, ako ustrajemo u njezinom zajedništvu i u njezinoj ljubavi!“

Neka tako bude i kod Tebe, dragi brate, ređeniče Ilija, i kod svih nas drugih, Kristovih učenika i suradnika! I neka nas sve u našem životu i zalaganju za Kristovo kraljevstvo prati majčinski zagovor Presvete Djevice i Bogorodice Marije, Majke Crkve! Amen.

BLAGDAN BL. IVANA MERZA

Zagreb, Bazilika Srca Isusova, 10.5.2022.

Draga braća svećenici, drage sestre redovnice, dragi Kristovi vjernici laici, štovatelji blaženog Ivana Merza,

među osobito dramatičnim događajima na pozornici svjetskih zbivanja, tijekom proteklih nekoliko godina, vjerujem da nam je svima u sjećanju, požar svjetski poznate katedrale Notre Dame u Parizu, od prije tri godine.

Kad gori jedna od najvažnijih crkava zapadnog kršćanstva, onda se ima osjećaj da je ugroženo mnogo više nego gubitak jednog, arhitektonski gledano, originalnog građevinskog zdanja.

Ovaj požar nam je podsvijestio moguću stvarnost, što se sve uništava i gubi ako nestane kršćanstva iz srca nekoć kršćanske sredine, kršćanske Europe.

U mnogim zemljama našeg kontinenta kršćanstvo se danas nalazi u takvoj jednoj situaciji, da sve više gubi u svojoj ulozi da bude

najviša ljestvica europske kulture, koju je ono tijekom mnogih proteklih stoljeća prepoznatljivo oblikovalo i prožimalo. Njega se sve više potiskuje u stranu, sve ga se više razvodnjava. A mi to promatramo, uglavnom bespomoćno, djelomično sa žaljenjem; ne rijetko željni senzacije, a neki od naših suvremenika čak i zlorado.

Zar ne bismo trebali sami sebe kao kršćani, članovi drevnog kršćanskog naroda, hrvatskog, zapitati: možemo li mi sebi i našem neposrednom životnom okruženju tako nešto doista dopustiti? Može li naš narod, naša zemlja, p i cijela Europa, opstati bez svoje duhovne podloge, a da se pri tome ne izgubi ne samo naš moralni kompas, nego i dio našeg identiteta?

Sveti papa Ivan Pavao II je često isticao, kako smo svjedoci sukoba između civilizacije ljubavi, koju kršćanstvo propovijeda i propagira, i kulture smrti koju sve izrazitije predstavlja i

propagira zapadna civilizacija. Pozivao je često Europu da sebi podsvijesti svoje duboke kršćanske korijene.

U zapadnom svijetu je sve dominantnija sekularna, laicizirana, liberalna kultura i ona ne dominira samo razmišljanjem nevjernika, nego, nažalost, sve većim brojem onih, koji se nazivaju kršćanima.

Mentalitet današnjih kršćana, i u ovim našim sredinama, sve više je „zaražen“ od sekularnog racionalizma. Sve češće susrećemo pojavu da i naši domaći kršćani razmišljaju o sebi ne u okvirima svoje vjere, nego u sekularnim okvirima, koji su strani kršćanskoj tradiciji.

Sekularna kultura odbija gotovo sve vitalne elemente kršćanskog nauka, uključujući Božanske osobe, Presveto Trojstvo, utjelovljenje Sina Božjega, istočni grijeh, uskrsnuće tijela, mogućnost vječnog prokletstva itd. Istovremeno ta kultura promovira način življenja kao da Boga nema. Ona zapravo razgrađuje sve: religiju, moral, seksualnost, spol, rod, sve! Sve što je ranije vrijedilo, ova, sve dominantnija kultura smrti, na čiju je pogubnost upozoravao veliki i sveti papa Ivan Pavao II., izbacuje kroz prozor svoga europskog doma odn. stana.

Ono, što pri tom ostaje je nihilizam, tj. način mišljenja u kojem se ugrožavaju svi ustaljeni nazori, načela i vjerovanja; manje-više, sve je dopušteno i ni za što se ne vrijedi posebno zauzimati.

Nadbiskup Granade u Španjolskoj, Francisco Javier Martinez ovako je opisao našu današnju stvarnost: „Naš je svijet poput vlaka, s lokomotivom kulturnog nihilizma. Vlak juri ravno u provaliju, prema samouništenju. Ne može ga se nikako zaustaviti. Proces je otišao predaleko. Zato bi bilo dobro ako bi neki ljudi izašli iz vlaka prije provalije, zapalili vatru i počeli plesati i pjevati oko vatre. Možda bi ih netko iz vlaka vidio i također odlučio iskrcati se prije nego što se dogodi havarija. Zato moramo plesati i pjevati“, zaključuje nadbiskup i dodaje: „Nećemo spasiti vlak, ali barem ćemo spasiti neke od njegovih putnika i tako izgraditi oko vatre novu i jaču zajednicu“.

Drugim riječima: umjesto da nastojimo spasiti sadašnju tzv. Zapadnu civilizaciju, koju se ne može spasiti, budući da, poput nekadašnjeg - urušenog Zapadnog Rimskog Carstva, ona u sebi nosi autodestruktivni gen, mi, kao kršćani, moramo se usredotočiti na izgrađivanje Cr-

kve, kojoj je njezin božanski Utemeljitelj Isus Krist zagarantirao da je ni vrata paklena neće nadvladati, ukoliko bude vjerodostojna u svome identitetu i poslanju.

„Pravednik, posve uronjen u božansku svjetlost, postaje svojevrsna baklja što svijetli i grije. To je pouka što nam je danas nudi lik našeg mladog blaženika, Ivana Merza.“

Tako je započeo svoj govor o liku blaženog Ivana Merza, sam namjesnik Kristov na zemlji, boraveći u njegovom rodnom gradu i zemlji, onog nezaboravnog 22. lipnja 2003. godine.

Nema nikakve sumnje da je papa dobro znao što je govorio o našem – uistinu velikom Blaženiku, sigurno jednom od najvećih sinova koje je imala njegova i naša Mjesna i domovinska Crkva. Znao je veliki i sveti papa i što treba nama poručiti i što mi, današnji članovi Kristove Crkve, trebamo dobro znati – i u duhu toga znanja i ponašati se. Papa nam dozivlje u pamet službeni nauk Crkve, izražen u obavezujućim dokumentima II. vatikanskog koncila, naime, da su svi članovi Crkve pozvani na svestost, na savršenstvo (sp. LG).

U ispovijedanju svoje vjere, mi tvrdimo da vjerujemo - u jednu, svetu, katoličku i apostolsku Crkvu. To pretpostavlja da kao članovi Crkve znademo dobro i točno odgovoriti kad nas netko dobronamjerno upita – tko ili što je Crkva? Mi trebamo o Crkvi znati, a vjerujem da i znademo, kao ona nije nikakva politička stranka, koja bi se priklanjala ovoj ili onoj zemaljskoj moći ili vlasti. Crkvu nikako nije ispravno tumačiti samo sociološkim kriterijima, jer ona, iako je na zemlji sačinjavaju ljudi iz raznih naroda, klasa, rasa ili zemljopisnih podneblja, nije društvo samo ovozemaljskog svijeta. Zapravo, za ljude koji samo ovozemaljski misle i zaključuju, ona je neshvatljiva. Jer Crkva je – kao to sama o sebi kaže – Božje otajstvo u nama ljudima i otajstvo nas ljudi u Bogu.

„Crkva je u isto vrijeme vidljiva i duhovna hijerarhijsko društvo i mistično tijelo Kristovo. Ona je jedna, oblikovana dvojakim elementom – ljudskim i božanskim. U tom je njezino otajstvo, koje samo vjera može prihvatiti.“ „Crkva je u ovom svijetu sakrament spasenja, znak i oruđe zajedništva Boga i ljudi“. Tako nas poučava Katekizam Katoličke Crkve (br. 779, 780).

Crkvu opravdano nazivamo duhovnom majkom, koja po jednom od svojih sedam sakramenata, onom glavnom, temeljnom, sakramentu

sv. krštenja, rađa Božju djecu; po drugim sakramentima posvećuje tu Božju djecu, a oko sakramenta euharistije sakuplja cijelu Božju obitelj, tj. svu Božju djecu.

Naš Blaženik, Ivan Merz, iako nije bio ni bogoslov ni svećenik ni redovnik, nego katolički vjernik-laik, svojim osobnim trudom, osobito čitanjem dostupne mu katoličke literature, tijekom gimnazijskih dana u njegovoj rodnoj Banjoj Luci, a onda, osobito tijekom studija u Beču i Parizu, shvatio je dobro samu bit Crkve, tj. samo otajstvo Crkve. Shvatio je da je bit Crkve i sva njezina tajna i sva njezina snaga sâm utjelovljeni i neumrli Sin Božji Isus Krist, koji svojim Svetim Duhom i Crkvu sabire i čuva i vodi i odgaja. Blaženi je Ivan cijelim svojim bićem ljubio Crkvu, jer je ljubio Isusa Krista. On je sebe doživljavao živim dijelom Crkve, kao divnog organizma kojeg prožima sâm Bog. Kao što se ruka ili noga, ili oko ili uho, osjećaju dijelom jednog organizma, jedne cjeline, koja se zove čovjek, tako se i on osjećao dijelom živog organizma koji se zove Kristova Crkva. Dragocjene su nam njegove misli o Crkvi, koje zapisane, nalazimo na raznim mjestima u njegovim spisima. Citirat ću samo neke od njih:

„Svi znamo da je Crkva Katolička mistično Tijelo Kristovo. Krist je glava a mi smo njegovi udovi. Kao što je glava na križu umrla, tako po svetom krštenju i udovi Mističnog Tijela umiru. Isto će tako članovi Mističnog Tijela s Kristom uskrsnuti. Krist će tada biti središte svega: umjesto sunca i mjeseca, sjat će sunce Kristova tijela i svjetlost ovoga tijela razlijevat će se na uskrsla ljudska tjelesa. Konačna svrha ljudi jest da dođu u Kraljevstvo Kristovo. Jedino po Crkvi će doći u nj i postići svoju konačnu svrhu.“

Na jednom drugo mjestu bl. Ivan je ovako napisao: *„Nakon stanovitog broja godina valja umrijeti, nestat će našega traga s ove zemlje, kao da nas nije ni bilo - ali Bog je postao čovjekom i ostavio na zemlji svoju Zaručnicu, rimsku Crkvu Katoličku. I pred ovom idejom sve ostalo je sporedno: valja dušu pridobiti nebeskom Zaručniku, valja sebe zatajiti i zaboraviti, samo da duša druga ili prijatelja postane svjesni sudionik u djelovanju Božjem na zemlji.“*

Shvatio je bl. Ivan vrlo dobro od kakve je velike važnosti za svakog čovjeka da dobro i pravilno upozna zašto je uopće na svijetu, tj. da je za čovjeka sudbonosno – Boga upoznati, uzljubiti

ga, njemu služiti i tako prispjeti u Nebo, tj. u vječno Božje kraljevstvo.

On je tvrdio, da se bez jasnih velikih načela, koja Crkva svijetu daje, ne može se na čvrste temelje postaviti nijedan pravedan i human društveni poredak.

Evo njegovih riječi:

„Tko će nam dati smjernice u zidanju Kristova Kraljevstva? Tko će nam dati upute kako da prosvjetno djelujemo? To je bez dvojbe Crkva. Nama je to malo čudnovato, jer smo se rodili u poganskom vijeku, u kojem je Crkva, tako reći, izbačena iz ljudskog društva. A ipak je Crkva ona koja mora davati velike smjernice cijelom prosvjetnom radu. Bez velikih načela, što ih daje Crkva, uopće se ne može postaviti društveni poredak na čvrste temelje; bez tih velikih načela, što nam ih bez prestanka daje Sveta Stolica i naši nadležni biskupi, nije moguća obnova ljudskog društva. Stoga, ako želimo uistinu pomoći pri spašavanju suvremenog društva, to nećemo usmjeriti naše oči ni prema državnici, ni prema političarima, ni prema velikim učenjaci, već jedino prema nepogrešivom učitelju istine i ćudoređa, prema Svetom Ocu Papi, i prema onima kojima je povjerio sam Duh Sveti da ravnaju Crkvom Božjom.“

Tako nas poučava bl. Ivan Merz. Već sam citirao riječi svetog pape Ivana Pavla II. iz njegove homilije izgovorene, za vrijeme svečanog proglašenja blaženim Ivanom Merzom. Papa je Ivana nazvao svojevrsnom bakljom što je svijetlila i grijala cijeli jedan naraštaj katolika u našem narodu, te naglasio da on i našoj generaciji mora i može bit dragocjena baklja što svijetli i grije.

U svjetlu jasnih Ivanovih riječi, koje malo prije čusmo, i mi kršćani, katolici u ovoj zemlji, u ovoj Europi, moramo kao članovi i djeca Kristove Crkve, Crkvu voljeti kao svoju majku.

Davno, još u 3. stoljeću kršćanske ere, rekao je i zapisao jedan znameniti biskup mučenik sv. Ciprijan ove čuvene riječi: *„Nitko ne može imati Boga za Oca, tko nema Crkvu za majku.“*

Vi ste, draga braćo i sestre, Kristovi vjernici laici, istodobno vjernici i građani.

Zato je vaša uloga u ovoj zemlji, a onda i šire u svijetu, ne samo donositi drugim ljudima – počevši od svojih ukućana – vijest o Kristovom milosrđu i spasu, nego i strukture svijeta, odn. ovog našeg društva prožeti evandeoskim du-

hom. Tamo gdje ste vi, tamo su Krist i njegova Crkva. Po vama i vaša životna i društvena sredina bivaju prožeti spasonosnim djelovanjem Isusa Krista. Zato ste vi u stanju, svojom življenom, djelotvornom vjerom, suzbijati granice strukturā zla i destrukcije kao i zla i destrukcije u strukturama.

Vi tjerate mrak nepravde i mržnje, kad molitvom osvjetljavate prostore svoje duše i po njoj dobivate snagu za pobjedu nad neljudskim odnosima u ovom našem društvu.

Zacijelo nam je svima poznato, kako se žarište konfliktā a time i raznih nesreća s nesagledivim tragičnim posljedicama, mogu naći posvuda i tamo, gdje nepravda i zakon jačega ugrožavaju dostojanstvo čovjeka i vode ka podjarmljivanju pa i uništavanju života, pojedina i cijelih skupina, etničkih ili vjerskih. Kao kršćanima, sigurno nam je poznata sveto-pisamska tvrdnja, da samo pravda može osigurati istinski, pravedni i trajni mir „Mir je djelo pravde“, ustvrdio je davno veliki starozavjetni prorok Izaija (usp. Iz 32,17).

Očekuje se od svakog od nas da se ne mirimo s brojnim slučajevima teške i dugotrajne nepravde koja tare mnoge naše sunarodnjake i sugrađane, (s obje strane granice naših domovinā), nego da se više, odlučnije i dosljednije zalažemo za pravednost i pravdu gdje god ih nema. Svatko od nas ima odgovornost za vlastiti život, ali i za društvo i svijet u kojem živimo. Svatko od nas mora govoriti istinu i biti vjerdostojan; truditi se popravljati ono što je pokvareno; odstraniti ono što je dotrajalo i izgrađivati nešto bolje i svrsishodnije. Na taj način ćemo smanjivati patnju koja truje i zagušuje mnoge živote.

Svjesni smo da je to veliki zahtjev, koji traži naš cjeloviti, a ne polovičan ili djelomičan angažman.

Ali, znajmo da je alternativa tome zacijelo gora: užas autoritarnog vjerovanja i ponašanja, kaos urušene države, tragična katastrofa neobuzdane prirode, egzistencijalna slabost i tjeskoba pojedinca bez životnog cilja.

Papa Franjo nam u jednom svome obraćanju ovako poručuje: „*Crkvu je uskrsli Krist poslao da prenosi svim ljudima oproštenje grijeha i tako učini da se proširi kraljevstvo ljubavi, da širi mir u srcima, kako bi se potvrdio u odnosima, u društvu, u institucijama. A Duh Krista*

uskrsloga izgoni strah iz srcā apostolā i potiče ih da iziđu iz dvorane Posljednje večere i pronose Evanđelje. Imajmo i mi hrabrosti svjedočiti vjeru u Krista uskrsloga! Ne smijemo se bojati biti kršćani i živjeti kao kršćani!“ (Uskrs, 2019.).

Pravi kršćanin, bilo da je u svećeničkom, redovničkom ili laičkom staležu, uvijek će se slagati s naukom Crkve. On će nju prihvatiti kao svoj životni sadržaj, on će se truditi – uz pomoć Božju – aktualizirati je, konkretizirati je u svojoj konkretnoj, životnoj situaciji.

Sveti nam je papa Ivan Pavao II. na misi beatifikacije u Banjoj Luci dao Ivana Merza kao svjedoka Kristova, kao zaštitnika i suputnika i kao svijetli primjer kršćanskog načina života i apostolskog zalaganja.

A njegov nasljednik na Petrovoj stolici, papa Benedikt XVI. osobno mi je potvrdio, da je blaženi Ivan za njega „jedan od istaknutih likova Crkve 20. stoljeća i uzro angažiranim katoličkim laicima 21. stoljeća“, te da se on njemu „svaki dan moli“.

A kao izvanredno priznanje od strane Kristovog namjesnik na zemlji, istoga pape Benedikta XVI. – našem Blaženiku bez sumnje je – opće poznato – uvrštavanje među izabrane svece i blaženike Crkve iz svih stoljeća njezine duge povijesti, koji su „pružili svjedočanstvo autentičnog života, zahvaljujući euharistijskoj pobožnosti“, – u papinoj postsinodalnoj pobudnici o euharistiji „Sacramentum caritatis“ – ‘Sakramnet ljubavi’.

Braćo i sestre, u Kristu, Spasitelju, dragi štovatelji blaženog Ivana Merza, vjerujem, da se i ne rijetki od vas, štovatelja blaženog Ivana Merza, koji ga, doista, imate pred očima kao svoj uzro i držite ga za svoga zaštitnika, odvažno, znalčki, neumorno i svim silama svoga uma i srca – govorom ili pisanom riječju, zalažete za Božju slavu i čast; za dobrobit Kristove Crkve i njezinog što plodnijeg poslanja u današnjem svijetu – osobito u ovome gradu i zemlji, za istinsko duhovno i materijalno dobro svakog čovjeka koji je u potrebi.

Također vjerujem, da vam je jasno, kako nije na Bogu, nego na nama, hoće li i koliko će u ovom našem vremenu među nama biti djelotvorne kršćanske vjere, koliko nepokolebljive nade, koliko istinske kršćanske ljubavi i prema Bogu i prema našim bližnjima!

Valja nam se svima – i ubuduće – s više povjerenja i s više volje otvarati poticajima Duha Svetoga, koji nas sigurno vodi ovom suznom dolinom – ne rijetko strmim i krivudavim stazama prema sretnoj vječnosti.

Prema toj blaženoj vječnosti, koju nam je osigurao Spasitelj naši Isus Krist, blaženi je Ivan – prema vlastitoj tvrdnji u svom testamentu – koračao svjesno i sigurna koraka, hodajući godinama i ovim gradom i dolazeći često na dragocjeni i nepresušni izvor svoje duhovne snage

– upravo u ovu baziliku, koju je osobito volio, a koju i vi volite.

Molimo našeg dragog zagovornika i Zaštitnika – blaženog Ivana – i ne samo danas, na dan njegova rođenja za Nebo – da on i nama ispri od Gospodina – po zagovoru Presvete Djevice Marije – vjerodostojni „kršćanski način života i apostolskog zalaganja“, kako bi što veći broj naših sunarodnjaka i suvremenika vidio naša dobra djela – djela bogoljublja i čovjekoljublja – i slavili našeg zajedničkog nebeskog Oca! Amen.

SPROVODNA MISA + MARIJE STOJANOVIĆ

Prijedor, 11.4.2022.

(Otk 20.11-16; Ps 103; Iv,17,24-26)

Draga djeco, drage nam Pokojnice – brate svećeniče vlč. Marijane i sestro Marijana, vjeroučiteljice, draga braćo svećenici, sestre redovnice, dragi Kristovi vjernici laici iz ove i drugih župa, draga braćo i sestre u Kristu, Spasitelju svih ljudi!

U krugovima i vjerujućih ljudi zna se katkad čuti i ovakvo razmišljanje: Nebo je visoko nad zemljom, dok se u njemu ne nađe netko, tko je blizak i drag, a dijelio je s nama dane i godine svoga zemaljskog života.

I preminula naša sestra u vjeri, Kristova vjernica Marija Stojanović, majka našeg subrata svećenika Marijana i njegove plemenite sestre Marijane, vjeroučiteljice, dijelila je mnoge dane, pa i godine svoga plodnog zemaljskog života zajedno sa svojim već ranije preminulim mužem Milanom i sa svojom djecom, ali i sa svojom rodbinom, komšijama i župljanima, te s drugim ljudima, koje je susretala na svojoj životnoj stazi.

Nije zatvarala svoje srce samo u svoj vlastiti, uskogrudni okvir i interes, nego je, kao istinska Kristova vjernica, nastojala svakodnevno i u praksi živjeti svoju vjeru, tj. u duhu Kristova Evanđelja i Svetog Pisma, te naučavanja Kristove Crkve. Ono što je imala i nosila u sebi, to je rado davala i članovima svoje obitelji, kao i drugima oko sebe i tako ih usrećivala.

Činila je djela milosrđa – duhovna i tjelesna, znajući da su ona presudni znak istinske kršćanske vjere i ispravnog načina hoda za Kristom, te dragocjena ulaznica u vječni, sretni život. Sâm je Isus Krist rekao: „Što god učinite jednom od ove moje najmanje braće, meni učinite!“ (Mt 25,40).

I prije dva dana, samo nekoliko sati prije svoga odlaska u vječnost, ona je pokazala majčinsko djelo milosrđa svome sinu svećeniku Marijanu, pripremivši sama za njega ručak i blagujući zajedno s njime! A onda je, nakon njegova odlaska, u poslijepodnevnim satima predvečerja početka Velikog ili Svetog Tjedna liturgijske godine – nenadano, iako ne i neočekivano, pokucao netko Drugi na vrata njezina doma i njezina srca. Taj Drugi je bio njezin Stvoritelj i Spasitelj. On joj blago prozborio: Dosta si na zemlji radila i uradila za proslavu moga imena, za izgradnju moga kraljevstva, za spasenje svoje duše i duša svojih bližnjih. Sada dođi k meni po plaću za svoja brojna djela vjernosti, ljubavi i milosrđa. Prosudit ću pravo i ocijeniti sve – a znaš dobro da sam ne samo pravedan nego nadasve i milosrdan, osjetljiv osobito na skrušenost, na raskajanost i poniznost.

Taj poziv Gospodara života nju nije zatekao nepripravnu. Ona je sve do zadnjeg časa svog zemaljskog života svjesno i samostalno i molila i radila. Radovala se svakom posjetu, osobito svoje zahvalne djece, koje je njihov vlastiti životni put i zadatak u Crkvi odveo fizički daleko od rodne im kuće.

Kao vjerna Kristova suradnica znala je cijeliti brojne darove, koje je dobila od svoga Stvoritelja i Spasitelja, osobito darove: vjeru, nadu i ljubav. Također je znala da je za kvalitetu i sadržaj Dnevnika njezina zemaljskog života i ona sama odgovorna, uz sve druge i sve ono drugo što je također doprinosilo tome sadržaju: od ljudi koji su više ili manje bili uključeni u njezin životni hod – sve od njenog rođenja, preko djetinjstva, mladenaštva, školovanja, radnog mjesta, komšiluka, ukućana, prijatelja i poznanika, te od svega onoga što je genetski baštinila od svojih predaka.

Budući da je pokojna naša sestra Marija, kao svaki od nas držala u svojoj ruci pero za pisanje sadržaja Dnevnika svoga života, ona je i najodgovornija za taj sadržaj: – je li on jedna zaokružena cjelina ili su to međusobno nepovezane riječi i odlomci životnih priča, je li taj sadržaj ispunjen pozitivnim porukama, krepostima i pobožnošću ili lakomislenošću, glupostima i ispraznošću života.

Barem neki od nas ovdje nazočnih, znaju o knjizi njezina života, uglavnom samo njezinu vanjštinu. Rijetki znaju i nešto od njezinog sadržaja. Recenzent knjige – Bog – znade sve: i sadržaj i okolnosti u kojima je pojedini dio sadržaja pisan.

Stojeći zajedno s vama, u ovom času zahvalne i prosidbene molitve – prigodom ispraćaja njezina tijela da se vrati u zemlju od koje je i uzeto, kako nam govori Božja objavljena istina – do Dana kada će je uskrsli Krist preobraziti i suobličiti ga svome slavnome tijelu (usp. Fil 3,21), usuđujem se ipak reći sljedeće: možemo s pravom i radošću reći da zemaljski život naše pokojne sestre i majke Marije Stojanović, nika-ko nije bio uzaludan, promašen. Oslanjajući se čvrsto na vjeru, koju je baštinila od svojih predaka, ona je u svojoj obitelji nesebično pomagala i svome mužu i njihovoj zajedničkoj djeci, svećeniku Marijanu i vjeroučiteljici Marijani – da i oni Boga što bolje upoznaju, da ga uzljube, da mu iskrena srca služe i tako – sigurna koraka koračaju prema Nebu i prelasku u vječni život, za koji smo svi stvoreni.

Imati svoje dijete kao svećenika Isusa Krista, najveći je dar što ga jedna majka može dobiti

od Boga – rekao je jedan svetac, koji je i sâm bio odgojitelj budućih svetaca (sv. Ivan Bosco). Tolike njezine molitve, žrtve, suze su utkanu u dragocjeni i blagoslovljeni životi djelovanje njenog sina svećenika Marijana u izgradnji Kristovog kraljevstva na zemlji i u spašavanju besmrtnih duša njegovih suvremenika.

Draga majko Marijo, hvala Ti u ime Kristove Crkve, osobito u našoj Banjolučkoj biskupiji, za Tvoje vjerno služenje Kristu Spasitelju, i za svu nebrojenu i dragocjenu pomoć, koju si decenijama pružala svojim bližnjima – osobito svome sinu svećeniku Marijanu. Svi mi, koji smo na bilo koji način doživjeli Tvoju dobrotu, nećemo Te zaboraviti. Molit ćemo Gospodina da Te On stostruko nagradi za sve dobro što si učinila i da Ti bude milosrdan za sve Tvoje ljudske slabosti tijekom života među nama.

Posebno ćeš, zasigurno ostati u nezaboravnom sjećanju – kao i Tvoj vjerni suprug Milan u zahvalnoj molitvi vaše djece – sina svećenika Marijana i kćerke vjeroučiteljice Marijane.

Sada, iz vječnosti – iz Neba – zajedno sa svojim suprugom Milanom i svim drugim Božjim milenicima i spašenicima, preporučuj sve nas, cijelu prijedorsku župu i Banjolučku biskupiju Božjoj pomoći i milosrđu, kako bismo se i mi svi, nakon završetka pisanja našeg osobnog životnog dnevnika, pridružili Tebi i svim spašenicima u društvu Presvetog Trojstva, Presvete Djevice i Bogorodice Marije, svetog Josipa i svih drugih svetaca i blaženika.

Pokoj vječni darovao Ti dobri Bog i svjetlost vječna svijetlila Ti! Počivala u miru Božjem. Amen.

30. OBLJETNICA SMRTI BISKUPA ALFREDA

Banja Luka, katedrala, 17.5.2022.

Hebr 13,7.8.17; Ps 121; Iv 17,24-26

Draga braćo svećenici,
drage sestre redovnice,
dragi Kristovi vjernici laici!

1. „Sjećajte se svojih starješina koji su vam naviještali riječ Božju. Promatrajući ishod njihova življenja, nasljedujte njihovu vjeru. (...) Molite i za nas.“ (Hebr 13,7. 17)

Ove svetopisamske riječi iz poslanice Hebrejima, koje smo malo prije čuli u 1. čitanju današnjeg misnog slavlja o 30. obljetnici prelaska u vječnost dugogodišnjeg pastira naše Mjesne Crkve banjolučke, prvog rezidencijalnog banjo-

lučkog biskupa iz redova naših biskupijskih svećenika – Alfreda Pichlera, podloga su za važeći crkveni propis da se treba poticati vjernike cijele biskupije, a osobito svećenike, da se pred Gospodinom u molitvi spominju svojih predstojnika, koji su im govorili riječ Božju (usp. Biskupski ceremonijal 1168).

Radi se ovdje o prevažnom zadatku koji zajednica Kristovih vjernika treba neizostavno obaviti. Koji je to zadatak? Da ostanu postojani u pravoj vjeri, tj. u vjeri u Krista Isusa kao jedinog Spasitelja svakog čovjeka i cijelog ljudskog roda. A Isus Krist je „isti jučer i danas i zauvijek će biti isti“ (r. 8), kako to ističe Božja

objavljena nama istina, a koju i večeras čusmo i koju trebamo trajno imati na umu!

Od samih početaka povijesti Crkve bilo je, a ima i danas i bit će i u buduću, u Kristovoj Crkvi određenih članova, koji su od Boga posebno pozvani, a od Crkve potvrđeni i prihvaćeni, da obnašaju – u korist svih članova Crkve – odgovorne i važne službe predvođenja, naučavanja i posvećivanja. Od njih se s pravom očekuje da budu istiniti i vjerodostojni sluge Kristove i sluge Kristovih vjernika. Zato trebaju molitvenu potporu, a često i druge vidove pomoći.

Podsjećam vas, kako kod slavlja svake svete mise svećenik, odn. biskup koji predvodi misu, poziva okupljene Kristove vjernike da i oni mole zajedno s njime, kako bi njegova i njihova žrtva, koju prinose na oltaru, bila „ugodna Bogu, Ocu svemogućemu“, da onda bude „na hvalu i slavu“ Božjeg svetog „imena i na korist čitavoj svetoj Crkvi“.

Praksa da članovi Crkve smatraju svojom dužnošću moliti za svoje duhovne učitelje i pastire stara je kao i sama Crkva, kako nam svjedoče riječi svetopisamskih tekstova.

Molitva biskupa ili svećenika za povjerene mu Kristove vjernike i molitva vjernika za njihove biskupe i svećenike doprinose ispravnom razumijevanju uloge u Crkvi i jednih i drugih. I zaređeni službenici Crkve i svi drugi članovi Crkve, nalaze se u službi Velikog Svećenika i Dobrog Pastira Isusa Krista, od mrtvih uskrslog Otkupitelja cijelog ljudskog roda. Kristovo uskrsnuće od mrtvih je neuništivi temelj i garancija uskrsnuća od mrtvih i vječnog života svih koji u njega vjeruju.

Tako vjeruje Crkva i tako naučava svoje članove!

2. *„Tvojim se vjernima, Gospodine, život mijenja, a ne oduzima; i pošto se raspadne dom ovozemnog boravka, stječe se vječno prebivalište na nebesima“.*

Tako glase poznate nam riječi iz liturgijskog obrasca Mise za pokojne (Predslovlje). Utemeljena je ta molitva nas, kao članova na zemlji putujuće Crkve, na svetopisamskim riječima, kao i na vjerovanju Crkve, kako nam je, zacijelo, svima poznato. Čuli smo i maločas neke od svetopisamskih jasnih tvrdnji. Gospodin Bog, koji je stvorio nebo i zemlju, Gospodar je svakog života. On ne dozvoljava smrti da ima posljednju riječ, kada je u pitanju život, osobito život njegovih miljenika – ljudi, s kojima se

On – u utjelovljenju svoga Sina Jedinorođenca potpuno solidarizirao. Božje je riječ i prva i zadnja, a ona glasi za nas ljude – naše uskrsnuće od mrtvih; znači naš susret s njima, našim Stvoriteljem i Otkupiteljem; znači njega gledati i njegovu blizinu uživati kroz svu vječnost. On ne da našoj nozi da posrne; on čuva od svakoga zla našu dušu (usp. Ps 121,2. 3.7). A kod svakog našeg moljenja „Vjerovanja“ izgovaramo i riječi: „Vjerujem u uskrsnuće tijela i u život budućega vijeka“ tj. „u život vječni“.

U ovom svetom misnom slavlju, kada kao predstavnici članova naše biskupijske zajednice molimo za dušu – prije 30 godina na današnji dan preminulog – pastira naše biskupije, našeg biskupa Alfreda Pichlera, želimo se prisjetiti, barem u kratkom obliku, njegova plodna života, osobito svećeničkog i biskupskog, kao i životnih okolnosti u Crkvi i u državi tijekom njegovog života, koje su donekle obilježile dobar dio života i nas, starije populacije.

Želimo se također podsjetiti i na stvarnost, koji doživljava i mora doživjeti svaki ljudski život, tj. da naš zemaljski život, prije ili kasnije, završava svoju zemaljsku etapu i prelazi u onaj pravi, vječni život, u puninu života za što je i stvoren.

3. Evo nekoliko podataka o životu i djelovanju našeg pokojnog biskupa Alfreda.

Rodio se u župi Bos. Petrovac, točnije na planinskom prijevoju Oštrej između Petrovca i Drvara, kao dijete austrijskih doseljenika iz Južnog Tirola (današnja Italija) 1913., tj. za vrijeme vladavine Austro-ugarske monarhije u našoj zemlji. Postao je svećenik naše biskupije 1937. Kao mladi svećenik djelovao je najprije u našoj gradskoj župi, a zatim u župi poljskih katolika Novi Martinac kod Srpca, pa u Novoj Topoli, Bos. Aleksandrovcu i Mahovljanima. Pedesetih godina je bio, bez ikakvog suda i presude (!), dvije godine u zatvoru u Vareš-Majdanu. Zatim je djelovao u župama Stara Rijeka kod Sanskog Mosta, te u Prnjavoru i Kulašima.

Nakon smrti biskupa Dragutina Čelika imenovan je biskupom banjolučkim i posvećen u zagrebačkoj katedrali ujesen 1959. – Skoro punih 30 godina bio je banjolučki biskup.

Bilo je to vrijeme komunizma i velikog ograničenja slobodnog crkvenog djelovanja. Osim brojnih i teških poslova i obveza koje je imao u svojoj prostranoj biskupiji, on je, slično kao i drugi članovi tadašnje Biskupske konferencije,

obnašao i neke vrlo važne službe za Crkvu u cijeloj tadašnjoj državi.

U tom vremenu, 60-ih godina, održavao se u Rimu veliki Drugi vatikanski koncil, na kojem sudjeluje i naš biskup i to u jednoj važnoj koncilskoj komisiji, onoj za obnovu liturgije Crkve. Godinama nakon Koncila on je bio i član pokoncilске Komisije za provedbu liturgijske reforme. Cijelo vrijeme 70-ih i 80-ih godina biskup Alfred je bio na čelu i Liturgijskog vijeća tadašnje BK, vrlo zaslužnog za prijevod svih liturgijskih knjiga na hrvatski jezik, i za ispravnu primjenu liturgijske obnove po svim župama u hrvatskom narodu.

Osim na liturgijskom području on je poznat i izvan granica naše biskupije i bivše države također i po svome ekumenskom radu, jer je bio više godina član Međunarodne katoličko-pravoslavne biskupske komisije za ekumenizam.

Kao dijecezanski biskup naše biskupije brinuo se također za svećenički odn. redovnički podmladak i za ispravni odgoj i obrazovanje budućih svećenika, redovnika i redovnica. Osobno mu i ja, kao njegov nasljednik, dugujem veliku zahvalnost za moj svećenički odgoj i obrazovanje, a osim mene, i preko 30 drugih naših svećenika, među kojima i naš kardinal Vinko.

U vrijeme njegovog upravljanja biskupijom dogodio se razorni potres u našem gradu, koji je uništio ili oštetio brojne crkve i crkvene objekte, među kojima i „biskupovu crkvu“, i zgradu Biskupskog ordinarijata. Godinama je trebalo popravljati te brojne štete, nastale od potresa, što je iziskivalo dodatne, mnogostruke brige i napore.

Pastoralne potrebe su od njega zahtijevale da osniva i nove župe, te ih je osnovao devet.

Uslijed starosne dobi i narušenog zdravlja, predao je upravljanje biskupijom u ljeto godine 1989.

Doslovce do zadnjeg dana svoga života, 17. svibnja 1992., a bila je nedjelja, on je bio aktivan. Smrt ga je pohodila u nedjeljno jutro, kada se počeo spremati da – po običaju – ima glavnu misu u katedrali, koju je sagradio nakon potresa. Krist, Veliki svećenik, pozvao ga je toga nedjeljnog jutra k sebi, na nebesku, vječnu liturgiju!

Smijemo se nadati da je naš pokojni biskup Alfred, kod odlaska iz ovog vremenitog, zemaljskog života, ovog predvorja pravog, vječnog života, čuo one utješne riječi od „Onoga koji umrije i oživje“, kako ga opisuje knjiga Otkrivenja sv. Ivana apostola, tj. riječi Isusa Krista: „Ostani vjeran do smrti, i dat ću ti vijenac – život“ (2,8.10).

4. Mnoga su naša braća i sestre u vjeri i u krsnoj milosti u ovoj katedrali, ali i na tolikim drugim mjestima, osobito na području naše biskupije, mnogo puta slušala našeg pokojnog biskupa Alfreda kako je propovijedao Krista i njegovo sveto Evanđelje; doživljavala ga kako je on vjerovao u Krista i prinosio Božjem veličanstvu u svetoj misi Kristovu žrtvu za spasenje Kristovih vjernika. I na mnoge druge – samo Bogu znane načine trudio se on oko duhovnog dobra povjerenih mu svećenika, redovnika, redovnica i vjernika.

Mi, članovi Kristove, putujuće Crkve, povezani smo snagom Kristove žrtve ovdje na oltaru s članovima trpeće Crkve u čistilištu i proslavljene Crkve u nebesima! Molimo Krista Spasitelja, našeg glavnog i najmoćnijeg Posrednika pred prijestoljem nebeskog Oca, za našeg pokojnog brata u vjeri – biskupa Alfreda, da ga On primi u vječnu radost među sve druge svoje vjerne sluge i spašenike!

Pokoj vječni darovao mu Gospodin. I svjetlost vječna svijetlila mu. Počivao u miru Božjem. Amen.

SUSRET SVEĆENIKA IZ BiH, LIVNO-GORICA, 1.6.2022.

Treći čas – meditacija

Draga braćo biskupi, svećenici i đakoni, kao članovi prezbiterija Mjesnih Crkava naše zemlje – okupljeni oko Krista, koji nas je pozvao u ovu uzvišenu službu – upravo obavljamo liturgijski čin, koji pripada čitavom Kristovom mističnom, njegovoj Crkvi. Zapravo sam Krist, jedini vječni Veliki Svećenik, vrši svoju svećeničku službu po nama, članovima njegove Cr-

kve, koji, pored euharistijskog slavlja, osobito obavljanjem božanskog časoslova, bez prestanka hvalimo Gospodina i posređujemo za spasenje svega svijeta. Tako nas poučava Konstitucija „Sacrosanctum concilium“ – o svetoj liturgiji, Drugog Vatikanskog koncila (usp. SC 83). Ista Konstitucija izrijeком naglašava: Svećenici određeni za svetu dušobrižničku službu to

će većim žarom moliti časoslov što su svjesniji da se moraju ravnati prema opomeni sv. Pavla iz njegove 1. poslanice Solunjanima (5,17): 'Bez prestanka molite', i što im je zacijelo dobro poznata Isusova ozbiljna opomena: 'Bez mene ne možete ništa učiniti' (Iv 15,5) (usp. SC 86).

Za razliku od dvostrukog stožera svakodnevnog časoslova, tj. Jutarnje i Večernje, čije se moljenje preporučuje i drugim članovima kršćanske zajednice, Mali časovi – odn. Srednji čas određeni su za moljenje u koru, odn. zaređenim i Bogu posvećenim osobama.

Sadržaj današnjeg Srednjeg časa uzet je dijelom iz dugog 119 psalma, iz 70. i 75. psalma te iz poslanice Rimljanima (4,24-25).

Imam dojam da se i sama Božja providnost i dobrota pobrinula da baš ove riječi psalmiste i apostola Pavla mi, danas ovdje zajedno okupljeni, izgovorimo kao svoju molitvu i čujemo kao Božju poruku.

Ukratko ih želim glasno pred vama – a za vas – glasno promeditirati.

U prvom psalmu (119, 105-112) uočavamo da se Božja volja nama moliteljima iskazuje kao baklja, kao svjetiljka na našem životom putovanju. To je naše putovanje izloženo neprestanim opasnostima. Vjernik-molitelj, tj. svako od nas, potpuno se povjerava i podlaže Božjoj volji, spreman da prinese Bogu cjelovitu, potpunu, a ne tek parcijalnu, polovičnu žrtvu svoga života.

I u drugom psalmu, koji smo zajedno molili, zajedno i sa psalmistom, odn. s mnogom našom braćom i sestrama, koji su kao i mi udruženi s Kristom Spasiteljem i Velikim Svećenikom, izrekli smo, svoj tjeskobni vapaj iz naše aktualne, dramatične životne i povijesne situacije, koju su prouzročili poglavito protivnici i progonitelji Krista i svih u kojima Krist trpi. I ovdje je došlo do izražaja naše osvjedočenje, da, na temelju samo naše vlastite snage i umijeća, mi ne možemo mnogo učiniti ni za sebe same ni za druge, kojima smo poslani da im budemo pomoćnici.

A u trećem psalmu došla je do izražaja vjera molitelja, tj. vjera svakog od nas, u neupitnu istinitost, pravednost i apsolutnu vlast Boga, Stvoritelja svijeta i svega. Ta i takva vjera oduzima svaku neizvjesnost, potištenost, tjeskobu, nesigurnost i strah glede budućnosti i molitelja, tj. i svakog od nas i svih drugih pravednika i Bogu vjernih i odanih ljudi. Bog je apsolut-

ni Gospodar povijesti – i čovjeka pojedinca, i naroda i Crkve i cijelog čovječanstva! Zato se i pogled svakog molitelja, svakog od nas, mora usmjeravati ka sigurnoj budućnosti, jer je ona u svemoćnoj Božjoj ruci.

Ako tako činimo, onda i sadašnji časovi našeg života i sadašnje moguće naše tjeskobe, prouzročene poglavito događajima iz našeg životnog okruženja, imaju itekako smisla!

Kratki odlomak iz poslanice Rimljanima (4,24-25) završetak je jednog malo dužeg odlomka (r. 18-25), u kojem je riječ o vjeri Abrahamovoj i o našoj vjeri. Taj odlomak započinje poznatim nam riječima: „U nadi, protiv svake nade, povjerovala Abraham da postane ocem narodâ“ (r. 18a). Vjera nas, današnjih i ovdašnjih Isusovih učenika, usredotočena je ne samo na prošle, nepobitne činjenice Božjeg spasiteljskog djela, nego i na Božju, neupitnu garanciju glede naše osobne budućnosti i budućnosti njegovog spasenjskog djela, koje On ostvaruje u svojoj Crkvi i po svojoj Crkvi u našim biskupijama, u našem narodu, u ljudskom rodu – u sadašnjoj i u budućim generacijama.

Bog je sigurni i savršeni projektant i izvođač također i onoga što se u našim mozgovima i u našim očima čini nemogućim!

Bog, koji nam se objavio, i koji nas je pozvao u svoju uzvišenu službu, jest Bog usredotočen na nas ljude, na ovaj naš svijet, na ovu našu zemlju, na naše župljane i na sve ljude oko nas, i On je Spasitelj svih ljudi, Spasitelj cijelog čovječanstva, cijelog svijeta! Njegovo obećanje danas nama glasi, da nam On pomaže u svakoj našoj potrebi i nevolji i da On život svakog od nas i cijelog čovječanstva – i ljudski gledano – protiv svake nade – vodi ka sigurnom cilju. Svi mi, odn. svaki od nas, ima sigurnu, utemeljenu nadu da će Bog zasigurno i na nama ispuniti svoje obećanje! Jednako tako ćemo i mi doživjeti da će se i na nama obistinuti ono, što apostol Pavao tvrdi: „Znamo da Bog čini da sve pridonosi dobru onih, koji ga ljube, onih, koji su odlukom Božjom pozvani, jer koje je predvidio, one je i predodredio da budu jednaki slici njegova Sina (...); koje je predodredio i pozvao, njih je i opravdao, a koje je opravdao njih i proslavio“ (usp. Rim 8,28-30). Blago nama! Trudimo se svakodnevno, da budemo Bogu svim srcem odani i da slobodno i spremno prihvaćamo njegovu svetu volju s nama! Amen.

30. OBLJETNICA SVJEDOČKE SMRTI ŽUPNIKA VLČ. RATKA GRGIĆA

Blagdan Presvetog Tijela i Krvi Kristove, Nova Topola, 16.6.2022.

Dragi župniče, dragi svećenici,
drage sestre redovnice,
dragi Kristovi vjernici laici!

„Gospodin s Vama!“ Tim riječima vrlo često pozdravlja predvodnik, odnosno predsjedatelj liturgijskog slavlja, poglavito euharistijskog slavlja – tj. biskup, svećenik ili đakon – okupljene članove na tom slavlju.

Tko je taj „Gospodin?“ Podsjećam Vas: - u novozavjetnoj knjizi „Djela apostolska“ čitamo riječi prve propovijedi apostola Petra mnoštvu, okupljenom u Jeruzalemu, na Dan Pedesetnice. Tamo stoje i ove njegove riječi: „Pouzđano, dakle, neka znade sav dom Izraelov, da je toga Isusa, kojega vi razapeste, Bog učinio i Gospodinom i Kristom“ (Dj 2,36). A u poslanici Kolšanima, apostol Pavao, u svome veličanstvenom himnu u čast Isusu Kristu – kao „trajnom liku Božjem, koji je sebe ponizio i bio nebeskom Ocu poslušan do smrti na križu“ – ističe da ga je zato „Bog preuzvisio nad sva stvorenja i da će se svaki jezik priznati: Isus Krist jest Gospodin, na slavu Boga Oca (usp. Kol 2,6.8.9.11.).

Dakle „Gospodin“ je Isus Krist! On je i božanska Glava svoje Crkve. Budući da Isus Krist postoji, postoji i njegova Crkva! – Što je započelo ulaskom utjelovljenog Sina Božjega u našu ljudsku povijest, u povijest čovječanstva - prije dvije tisuće godina - isto se ostvarilo njegovim otkupiteljskim djelom: njegovim propovijedanjem, naučavanjem, njegovim djelovanjem, nadasve njegovom mukom, smrću i uskrsnućem – te njegovim slanjem obećanog Duha Tješitelja i Branitelja.

To se trajno ostvaruje u njegovoj Crkvi i po njegovoj Crkvi tijekom svih dosadašnjih stoljeća njene povijesti i nastaviti će se ostvarivati dok je svijeta i vijeka!

Isus Krist kao Gospodin, tj. kao jedini i definitivni Vladar ljudske povijesti – trajno je prisutan u svojoj Crkvi. Crkva je vidljivi oblik njegove djelotvorne, spasavajuće nazočnosti! Osobito onda, kada obnavlja - po Isusovom izričitom nalogu – spomen njegove žrtvene – pashalne večere, posljednje večere, koju je on blagovao sa svojim učenicima.

S tom večerom je Isus najtješnje povezao svoju muku i smrt, koje su uslijedile neposredno nakon toga. „Ovo činite meni na spomen: Uz-

mite i jedite, ovo je moje tijelo, koje se za vas predaje! Uzmite i pijte, ovo je krv moja, koja se prolijeva za vas i za mnoge“. – Riječi su Isusova naloga njegovim učenicima, koje su nama dobro poznate.

Učenici njegovi, kao članovi Kristove Crkve, okupljeni u zajedništvo vjere i vođeni Duhom Svetim – to su svjesno, savjesno i neumorno izvršavali. Uvijek iznova su sebi dozivljali u pamet, u sjećanje: „Kad god blagujemo Isusovo Tijelo i pijemo njegovu Krv, mi naviještamo Gospodinovu smrt i iščekujemo njegov slavni dolazak“ (usp. 1 Kor 11,26).

Crkva nikada nije u svoj svojoj kvaliteti i u svojoj ispunjenost, kao kad slavi euharistiju i kada euharistiju adekvatno časti, štuje!

Što znači adekvatno štovanje? – Znači – sebi trajno posvješćivati da je euharistijski Isus – „Božji kruh koji je sišao s neba i daje život svijetu“ (Iv 6,33). Došao je na zemlju da nahrani čovječanstvo, gladno i potrebno tog božanskog, vječnog kruha. On je to učinio i čini iz beskrajne ljubavi – i prema svome božanskom Ocu i prema nama ljudima, Božjim ljubljenim stvorenjima, stvorenima na sliku Božju. – Taj istinski, božanski kruh, koji treba svaki čovjek jest ljubav, mir i radost.

U tom smislu je Isus Krist – uistinu za svakog od nas kruh života, - tj. i ljubav i mir i radost!

Isus Krist je svojom mukom, smrću i uskrsnućem nadvladao prolaznost našeg zemaljskog života. Kao vječno živi, tj. onaj koji više ne umire niti može umrijeti, on omogućuje da u njegovom vječnom, sretnom životu ima udio i svaki onaj, koji u njega vjeruje i koji u sakramentu svete euharistije njega blaguje, uzima kao hranu i piće svojoj besmrtnoj duši; koji u sebe upija njegove spasonosne riječi života i po njima uređuje svoj svakodnevni život.

Poznate su nam Isusove riječi koje u svom evanđelju donosi njegov apostol sveti Ivan: „Tko blaguje tijelo moje i pije krv moju, ima vječni život, i ja ću ga uskrisiti u posljednji dan“ (Iv 6,54). Kad slušamo ove Isusove izuzetno važne riječi – da trebamo blagovati njegovo tijelo i piti njegovu krv, a slično nam zbori i apostol Pavao u svojoj Prvoj poslanici Korinćanima, kako smo čuli malo prije, onda to trebamo shvatiti

tako, da Isus za nas ljude nije prvenstveno jedno nadnaravno nebesko biće, nego je on – svojim utjelovljenjem čovjek, koji je došao k nama, kako to tvrdi apostol Ivan na početku svoga Evanđelja: „I Riječ tijelom postade i nastani se među nama“ (Iv 1,14a). To znači, da se on svjesno „uvalio“ u kaljužu naših grijeha, naših ljudskih slabosti, naše nesavršenosti, naše prolaznosti.

Mi svojom vjerom nalazimo Isusa Krista i u onim našim životnim situacijama gdje smo – mi osobno ili naši bližnji – slabi, grješni; gdje nam je i kad nam je zloduh - protivnik i Isusov i naš - otrovao srce, i uprljao, unakazio dušu i Božji lik na našem licu i u našoj duši. Trebamo u takvim životnim situacijama znati da je Isus uistinu jedinstveni Božji Jaganjac, koji oduzima grijeha i naše i cijeloga svijeta. Njegova samo jedna kap prolivene krvi je dostatna da spasi cijeli svijet, kako to i mi često – zajedno s Crkvom - izričemo u dragoj nam pjesmi „Klanjam ti se smjerno, tajni Bože naš“!

Mi smo i danas, na radosni blagdan presvetog tijela i krvi Kristove – Tijelovo – ovdje okupljeni oko euharistijskog Krista i njegovog žrtvenika, slično kao i njegovi prvi učenici na Posljednjoj večeri. Činimo ono isto što je Isus tada učinio. On sam posadašnjuje sada i ovdje svoju spasonosnu žrtvu. On, kako to tvrdi apostol Ivan u knjizi Otkrivenja nas neizmjerljivo ljubi i svojom nas je krvlju otkupio od naših grijeha, i učinio nas kraljevstvom, svećenicima Bogu i Ocu svojem (usp. Otk 1,5-6).

On, Isus Krist, koji je u ovom času ovdje među nama, bio je u ovom svetom hramu kroz duga desetljeća njegovog postojanja osobito kad se ovdje slavila sveta euharistija i kada mu se, nazočnom u svetohraništu, odnosno u svetoj euharistiji s poštovanjem iskazivalo štovanje kao pravome Bogu.

Drage sestre i braćo u Kristu Spasitelju, Trebamo znati da u Kristu Isusu, među nama trajno nazočnom, mi pobjeđujemo sve zlo i svako zlo. Krist je uništio i samu smrt, zajedno s njezinim korijenom, a njezin korijen je – kako znamo – grijeh. Krist je svojim definitivnim ulaskom u sudbinu ljudskog roda sišao i u dubinu ljudskog srca i to sa svojim najmoćnijim oružjem – ljubavlju! A još u starozavjetnoj knjizi „Pjesma nad pjesmama“ čitamo da je „ljubav jača i od smrti“ (Pj 8,6).

Zato mi kršćani, a pogotovo Bogu posvećene osobe – redovnice, redovnici i svećenici – ne hodamo nesigurnim korakima svojom zemaljskom životnom stazom. Mi i ne možemo hodati nesigurnim korakom, jer znamo da nas je Krist izbavio iz vlasti tame, kako to naglašava apostol Pavao u poslanici Kološanima (usp. Kol 1,13). Mi hodimo sigurnim i pravim putem, jer nas je sam Otac nebeski osposobio za „udioništvo u baštini svetih u svjetlosti“, kako to u istoj poslanici tvrdi apostol (r. 12),

Zato, u duhu ovog i ovakvog utješnog i pravo, veličanstvenog pogleda na naše tijesno sjedinjenje s Kristom u euharistiji, u kojemu sve možemo, jer nam on daje snagu, on nas krije – kako to ističe apostol Pavao u poslanici Filipljanima (usp. Fil 4,13). Jer je Krist naša konačna i definitivna pobjeda, mi možemo nadvladati sve nesigurnosti, sve opasnosti koje na nas vrebaju, bilo da su one povezane s našom osobom, našim karakterom ili su povezane s našim poslanjem i s našom službom u Crkvi ili u društvu u kojemu živimo i djelujemo.

Dobri Bog daje svoj blagoslov i svoju pomoć onda, ako i kada ima komu dati! U starozavjetnoj knjizi Psalmi čitamo: „Ima li koga da se boji Gospodin? On će ga poučiti kojim će putem krenuti. Duša će mu u sreći počivati“ (Ps 25,12). Samo onaj čovjek, koji dopusti da ga iznutra prosvijetli i učvrsti Duh ubijenoga i uskrsloga Krista, tj. Duh Tješitelj, u stanju je ostvarivati dragocjene plodove Kristove pomirbene žrtve, koju je on podnio za spas cijeloga ljudskog roda – pa tako i ljudi ovoga kraja i ove naše zemlje. Uvijek su bili potrebni takvi ljudi. Uvijek ih je i bilo!

Danas, kada slavimo usrećujuću i za cijeli svijet spasonosnu ljubav Božju - očitovanu u svetoj euharistiji, mi se u ovoj župnoj zajednici i u cijeloj našoj biskupijskoj zajednici sjećamo u molitvi Bogu, Stvoritelju i Gospodaru svakog ljudskog života, i jednog od naše vjerne braće u kršćanskoj vjeri i u istom crkvenom poslanju – svećenika Ratka Grgića, župnika ove župe s početka dramatičnih ratnih godina. Prije punih 30 godina, na današnji dan, on je, vjeran svome poslanju u Crkvi naše biskupije – ni kriv ni dužan – kako su mi posvjedočili predstavnici tadašnji civilnih i vojnih vlasti – nasilno odveden iz svoje župne kuće i brutalno likvidiran. Ni do danas njegovi ubojice i oni koji dobro znaju za njihovo zlodjelo

ne žele nam vratiti njegove posmrtno ostatke, da ih vjernički sahranimo zajedno u grobnicu sa drugim pokojnim i ubijenim svećenicima! A župnik Ratko je bio prvi od sedmorice naših svećenika i jedne redovnice koji su kao i on u zadnjem ratu i u poraću! - svoju vjernost Kristu i njegovoj Crkvi tj. Kristovim vjernicima, kojima su nesebično služili – posvjedočili najvišim i najdragocjenijim svjedočanstvom – svojom vlastitom krvlju!

Isusova smrt i njegova presveta Krv spaso-

nosni su za ljudski rod. I mučenička smrt i prolivena krv našega brata – svećenika Ratka, vašeg župnika, združena je s Isusovom žrtvom. S pravom se nadamo da će se i na njemu – kao i na njemu sličnima - ispuniti Isusovo obećanje objavljeno u knjizi „Otkrivenje“ svetog Ivana apostola: „Budi mi vjeran do smrti i dat ću ti vijenac - život!“ (Otk 2,10).

Pokoj vječni daruj našem bratu svećeniku Ratku Gospodine! I svijetlost vječna neka mu svijetli. Počivao u miru Božjem. Amen.

50. OBLJETNICA SVEĆENIŠTVA BISKUPA FRANJE

Petrićevac, 23.7.2022.

Dragi brate u biskupskoj službi,
draga braćo svećenici,
drage sestre redovnice,
dragi Kristovi vjernici laici,
dragi župljani moje rodne župe – u njoj ili izvan nje,
dragi prijatelji!

*„Poslan da naviješta Evandjelje,
posvećuje vjernike Kristove,
prinosi žrtvu Novog Zavjeta.“*

To je zadaća života svakog zaređenog svećenika u Kristovoj Crkvi. Tako naučava Crkva svoje članove. – Te sam riječi Koncila stavi na spomen-sličicu svoje Mlade mise kao program svoga svećeničkog života.

1. Svaki član Crkve i svaki član ljudskog roda ima svoju zadaću, koju je dobio od svoga Stvoritelja, da ju na zemlji izvrši. Svi mi imamo zadaću da Boga upoznamo, da ga ljubimo, da mu služimo i tako u nebo dođemo.

Tu zadaću ima i svaki zaređeni svećenik, kao član Kristove Crkve. On ima i dodatnu zadaću: – On je pozvan od Isusa Krista, utjelovljenog Sina Božjega da – opečaćen Svetim Redom – tj. od njega opunomoćen i poslan ide i obavlja posebne zadaće u Crkvi i u ime Crkve u društvu u kojem živi.

Te zadaće imaju za cilj proslavu Božjeg Imena po Isusu Kristu; učvršćenje i proširenje Božjeg kraljevstva na zemlji i vječno spasenje ljudi.

Svećenik je zbog ljudi – jer je sam Isus Krist radi nas ljudi i našeg spasenja sišao s nebesa!

Svećeničko služenje počinje naviještanjem Božje Radosne vijesti, o Božjem velikom milosrđu i ljubavi prema svakom čovjeku i o Božjem planu spasenja ljudskog roda.

Svećenik je poslan da pomaže biskupu, na čijem se terenu, tj. u čijoj se biskupiji nalazi i djeluje. A biskup, kao nasljednik apostolâ, ima onu istu zadaću, koju su dobili od Isusa Krista apostoli.

Malo prije smo čuli z Markova evandjelja koju je zadaću Isus dao apostolima: Pođite po svem svijetu, propovijedajte Evandjelje svima. Tko uzvjeruje i pokrsti se – ima istinsku priliku da se spasi od moguće vječne propasti.

Zadaća je i biskupa i svećenika, kao njegovog pomoćnika, da dijeljenjem svetih sakramenata – krštenja i ostalih – te svojom svakodnevnom molitvom posvećuje Kristove vjernike i tako ih jača da se mogu oduprijeti Đavlu, koji želi njihovo i vremenito i vječno zlo.

I propovijedanja i posvećivanja zadaća imaju svoje uporište u prinošenju žrtve Novog Saveza, tj. sv. euharistije – Presvetog Isusovog Tijela i Krvi – za grijeha svoje i za sve ljude – ne samo za vjerujuće nego za spasenje svih ljudi, za oprostjenje njihovih grijeha.

Dakle, svećenik treba biti kao i Krist, Veliki, Vječni Svećenik – ČOVJEK ZA DRUGE! – Za njihovo ne samo vremenito, prolazno dobro, nego i za vječno! Da živi za Crkvu i za ljudski rod! – Za to je dobio punomoć, a dobiva i svakodnevno potrebnu pomoć za mu snage volje, uma i srca ne klonu, zbog mogućih brojnih životnih okolnosti i prepreka!

2. Zahvaljujem Gospodinu našem Isusu Kristu, što me smatrao dostojnim povjerenja i uzeo me u svoju službu (1 Tim 1,12)

I ja sam, kao vaš brat u vjeri i u krsnoj milosti, milošću Božjom kako znadete – ovo što jesam – već punih 50 godina – dionik Kristovog ministrijalnog svećeništva.

Zajedno s apostolom Pavlom i ja za sebe mogu – i moram reći da sam – posebnim Božjim pozivom odabran i opunomoćen službenik Kristov i upravitelj, djelitelj Božjih svetih otajstava (usp. 1 Kor 4,1). A od svakog Kristovog službenika očekuje se da bude vjerodostojan i vjeran.

Gledajući zahvalno na proživljenih 50 godina svećeništva – kao prvo što mi dolazi na um jest: sve je Božji, Kristov dar! Zato sličnima, malo prije izgovorenim riječima kako je apostol Pavao napisao u svojoj Prvoj poslanici svome učeniku Timoteju i ja imam itekako razloga da pred svima vama, i pred cijelom Crkvom i cijelim ljudskim rodом posvjedočim da „zahvaljujem Gospodinu našem Isusu Kristu, što me smatrao dostojnim povjerenja i uze me u svoju službu“ (1 Tim 1,12).

Za apostola Pavla je neshvatljivo čudo Božjeg milosrđa, što ga je Krist osobno pozvao u svoju službu, što ga je smatrao dostojnim povjeriti mu tako uzvišenu i odgovornu službu. Krist mu je za tu službu dao i potrebnu milost i snagu, što i sâm Pavao tvrdi. Zato je njegovo srce ispunjeno zahvalnošću prema Bogu. Apostol Pavao potiče kršćane da i oni uvijek i posvuda zahvaljuju Bogu, jer je ta njihova zahvala ujedno proslavljanje Božjeg Imena (usp. 2 Kor 4,15).

Slično kao apostol Pavao i ja danas kličem riječima psalmista: „O ljubavi tvojoj, Gospodine, pjevat ću dovijeka!“ (Ps 89)

Loza mojih predaka – po očevoj strani – može se pratiti preko 350 godina unazad. Tim slijedom ja bih bio jedanaesta generacija. Dakako, da su svi moji preci bili pripadnici Katoličke Crkve. Iz Stranjana preko Dikevaca došli su u Novakoviće prije stoljeća i pol!

U nedokučivim Božjim planovima smijemo slutiti da su za moje svećeničko zvanje – prvo iz našeg roda – osim Božje milosti – uključene i brojne molitve i žrtve – kako mojih vjernih i bogobojaznih roditelja i predaka, tako i mojih suvremenika – moje braće i sestra, rodbine, rođaka, mojih Novakovčana, kao i brojnih drugih župljana, redovnica, redovnika i svećenika.

A da sam ja ostao postojan u ovoj uzvišenoj svećeničkoj službi, koja je tijekom vremena bila još dodatno podignuta na još odgovorniju i bremenitiju službu – biskupsku – za to ste zaslužni svi vi, ovdje nazočni i brojni drugi Kristovi vjernici iz ove i drugih zemalja, ne samo europskog kontinenta.

U ovom svečanom zahvalnom euharistijskom slavlju, ovdje u rodnoj župi Petrićevcu, gdje sam svetim krštenjem postao član Kristove Crkve, i gdje sam proživio svoje mladenačke godine, prožete Božjim blagoslovom i ljubavlju dragih otaca franjevac i drugih dobrih ljudi i gdje sam – na današnji dan prije 50 godina – slavio svoju mladu misu – pred šatorom koji je služio kao crkva jer je potres bio srušio crkvu u kojoj sam bio kršten, zahvaljujem dobrom Bogu za njegove beskrajne milosti i za svu ljubav i pomoć – vašu i drugih brojnih dobročinitelja.

Zahvaljujem Bogu također i za dragocjenu, mnogostruku pomoć svih mojih suradnika, svećenika, redovnika, redovnica i vjernika laika. Svi dobri plodovi, koji su se pokazali tijekom – osobito zadnjih 40-ak godina – moga djelovanja u našoj biskupiji, rezultat su našeg zajedničkog rada – naše ljubavi – molitve i žrtve pred licem Svevišnjeg Boga.

Potreba da zahvalim Bogu na najbolji mogući način za sva njegova dobročinstva, sve njegove blagoslove i djela milosrđa, koja su osjetili brojni drugi naši sugrađani – tijekom proteklih – osobito dramatičnih ratnih, ali i poratnih godina – opravdava ovaj jubilej i ovo naše zajedničko slavlje Božje dobrote i Božje vjernosti prema nama, prema Kristovoj Crkvi u našem rodnom gradu i kraju. Ta je Božja vjernost i dobrotа djelotvorna svagdje, gdje netko, od vas, ovdašnjih prisilno raseljenih katolika nastoji svojim vjerodostojnim životom držati se Kristovog nauka, braniti i promicati Božju objavljenu istinu o Bogu i o nama ljudima kao njegovim miljenicima.

Ne boj se, ja sam s tobom!

To su Božje riječi, koje je on, kako nalazimo u Sv. Pismu, progovorio mnogima koje je pozvao na posebnu službu u njegovom izabranom narodu!

Ne trebamo ni najmanje sumnjati da je isti vječni Bog i sada, a bit će i ubuduće – i ovdje na Petrićevcu i u našem rodnom kraju i rodnom gradu! Imajmo svi u njega povjerenje, molimo ga usrdno:

Da se dostojiš svoju svetu Crkvu ravnati i uzdržati;

da se dostojiš i nas same u svojoj svetoj službi potkrijepiti i uzdržati;

da sve dobročinitelje naše vječnim dobrima nagradiš;

da se dostojiš našim dragim pokojnima vječni pokoj darovati. Amen!

30. OBLJETNICA STRADANJA KATOLIKA SELA BRIŠEVO I OKOLINE

Briševo, 25.7.2022.

(Mudr 3,1-9; Ps 31,3-4; 6-7; 17-18 Lk 6,27-28. 32-33. 35)

Dragi župniče, draga braćo svećenici,
dragi župljani, rodbino, rođaci i prijatelji ubije-
nih ovdašnjih župljana,
poštovani prijatelji iz bliza i iz daleka!

I ove godine nam je dobri Bog omogućio da se – kao ljudi i kao Božji vjernici okupimo na ovom – za nas – svetom mjestu – u ovoj spomen-crkvi na „Birševačke žrtve“ u povodu 30-te obljetnice njihova stradanja.

Dosljedni u njegovanju tisućljetne tradicije Kristove Crkve da čuva spomen na one svoje članove koji su zbog pripadnosti Kristu i njegovoj Crkvi zbog svoje vjernosti Kristu i njegovu Evanđelju dali svoje živote i bili mučeni i ubijani, i mi smatramo svojom obvezom i svojom dužnošću njegovati i ljubomorno čuvati od zaborava uspomenu na svijetle primjere naših roditelja, djedova i baka, naše rodbine, rođaka i susjeda, članova naše župne i biskupijske zajednice.

Dodatno smo na tu svoju obvezu više puta bili poticani od velikog i svetog pape Ivana Pavla II. i sadašnjeg pape Franje, kako nemamo pravo zaboraviti svoje mučenike zbog njihove vjere i odanosti Crkvi i Kristovu evanđelju, ne da se osvećujemo njihovim mučiteljima ili njihovim potomcima, nego da im praštamo, da ih volimo i da se trudimo oko izgradnje pravednog i trajnog mira i zajedničkog, mirnog života među ljudima i narodima – gdje god živjeli pa tako i u kraju svojih predaka, u ovoj sredini, koju je Bog Stvoritelj obilno blagoslovio, a što protivnik Božji i protivnik ovdašnjih Božjih stvorenja – davao – ljudi mrzi i želi uništiti.

Kristova Crkva, kojoj i mi pripadamo, utemeljeno smatra svojim pravom i ciljem svoga poslanja među narodima svijeta, da sačuva ispravnim, nepomućenim i nezamagljenim sadržaj praštanja – poglavito u životu i ponašanju svojih članova i u odgoju svojih vjernika – ali i drugih ljudi dobre volje. Ona to i čini tako, što čuva i štiti izvor svakog praštanja. Taj izvor je tajna Božjeg milosrđa i praštanja. Ta se tajna objavila nama ljudima u osobi Isusa Krista, utjelovljenog Sina Božjega. On je nas, kao neprijatelje Boga, našeg Stvoritelja – pomirio s njime svojom krvavom žrtvom na križu i tako nam omogućio vječni, sretni život.

Katolička – tj. Kristova Crkva nikad nije i neće „položiti oružje“ pred ni jednom povredom čovjekove bogolikosti, njegova dostojanstva i njegovih nepovredivih prava, koja je svakom čovjeku dao njegov Stvoritelj.

U važnom dokumentu Drugog vatikanskog koncila – u Pastoralnoj konstituciji o Crkvi u suvremenom svijetu (GS 27) Crkva izričito naučava ovako: „Sve što se protivi životu, kao što je ubojstvo, bilo koje vrste, genocidi, pobačaji, eutanazije (...) sve što povređuje integritet ljudske osobe (tj. ukupnost odlika koje čine čovjeka kao stabilno biće prema drugima i prema društvu) – kao što su sakaćenja, tjelesna i moralna mučenja, psihološke prisile; sve što vrijeđa ljudsko dostojanstvo (...) svi ti i slični postupci zacijelo su sramotni već sami po sebi, i dok truju ljudsku civilizaciju, više kaljaju one, koji tako postupaju nego one koji nepravdu trpe i u proturječju su sa čašću Boga Stvoritelja!“

Ovu, za nas katolike obvezujuću nauku Crkve želim danas – ovom prilikom – i na ovom, za nas prevažnom mjestu, još malo pojasniti – za vaše odn. naše duhovno dobro!

Draga braćo i sestre u Kristu ubijenom i uskrsлом, kao vjerujući ljudi, mi tvrdimo da je nas Bog stvorio; da nas je On pozvao u život, da postojimo, da nas On svakog časa našeg življenja dariva svim onim što imamo i što jesmo. On nas poziva i u vječno zajedništvo s njim, u sretni, vječni život.

Ako je to tako, onda se – upravo na ovom i sličnim mjestima stradanja i uništavanja Božjih najdražih i najdivnijih stvorenja na zemlji, ljudi, čovjeka kao žive slike Božje – možemo pitati i tražiti zadovoljavajući odgovor: gdje je bio Bog, kada je njegovo stvorenje u groznim mukama umiralo, kada je njegovo stvorenje – čovjek – mučilo i ubijalo moje roditelje, brata, sestru, rođaka, susjeda? Ako je Bog sama ljubav i pun ljubavi prema nama – svojim ljubljenim stvorenjima, gdje je bio kada je nas, kada je mene pogodila nesreća, nevolja, jad i čemer zbog užasnog zla i nepravde što je nanesena meni osobni ili mojim bližnjima?

Ako nam tolika Božja stvorenja otvaraju oči naše pameti i srca da preko njih upoznamo njihova i našeg Stvoritelja, njegovu mudrost, moć i dobrotu, imamo dojam da su zlo i patnja u stanju pomračiti Božju sliku, Božji lik.

Za nekoga će – možda i od nas ovdje nazočnih – posebna poteškoća biti ta, što će se patnja – osobna ili zajednička moći osvijetliti i prihvatiti samo pomoću vjere.

Kako nas poučavaju prve stranice Svetog Pisma, Bog je na početku sve stvorio i sve što je učinio bilo je dobro. Zlo i sva nevolja za stvorenja došli su na svijet nakon prvog čovjekovog grijeha. Prvi je čovjek zloupotrijebio svoju slobodu, koju je kao poseban dar dobio od svoga Stvoritelja i okrenuo se od njega. On je htio biti Bog, ali bez Boga! Od tada do današnjeg dana sve stvorenje i mi s njime zajedno uzdiše i muči se – kako to ističe i apostol Pavao u poslanici Rimljanima (usp. Rim 8,22-23). Sva patnja na svijetu je posljedica ovog nereda, koji je svojom slobodnom voljom prouzročio čovjek. Bog dopušta zlo u čovjeku i među ljudima, jer on ovu čovjekovu volju, koju mu je dao, poštuje, i jer on onima, koji njega ljube i poštuju njegove zapovijedi – sve, pa i ono najgore što ih snađe, može još okrenuti na dobro!

„Duše su pravednika u Božjoj ruci i njih se više ne dotiče nikakva muka“ (Mudr 3,1). Te riječi smo i mi čuli malo prije u ovom liturgijskom, euharistijskom spomen-slavlju povodom 30. obljetnice svjedočke, mučeničke smrti vaših roditelja, baka i djedova, vaših rođaka, susjeda, župljana ovog sela i cijelog ovog kraja. Oni su, kao miroljubivi ljudi, bili strašno mučeni zbog svoje pripadnosti Kristu i njegovoj Crkvi, ni u čemu krivi svojim mučiteljima niti ikomu drugom. Bio je to užasan grijeh protiv Boga, koji će trebati okajavati čak i buduće generacije i ujedno velika sramota i crna mrlja u povijesti onih ljudi, koji su činili taj grijeh i veliki zločin, kao i onih obitelji iz kojih su dotični nesretnici, zarobljeni slugе Sotone potekli. Slušanje i čitanje svjedočanstava o njihovom mučenju i umiranju, koje je bilo veliki i teški ispit njihovih fizičkih i psihičkih snaga, ujedno je velik ispit moralnih i duhovnih snaga i svih vas koji ste uz ove „Briševačke mučenike“ povezani tijesnim rodbinskim ali i kršćanski, vjerskim vezama.

Kakav ispit savjeti, karaktera, pa i srca morao je svatko od vas, kao Isusov pravi učenik podnijeti i položiti kad se sjetite Isusovih jasnih riječi o opraštanju i vašim neprijateljima pa čak i o ljubavi prema njima, a o čemu smo slušali i malo prije u odlomku sv. Evanđelja po Luki (usp. 6,27-28).

Sve ove poratne godine trudio sam se na današnji spomendan u ovoj župi, ovom kraju i u našoj biskupiji biti ovdje s vama, potomcima, rođacima i susjedima ovih nevinih briševačkih žrtava; s vama zajedno, u svjetlu Božje istine glasno razmišljati o strahoti zla i mržnje i želje za osvetom, i o utjesi dobra, ljubavi i praštanja i ujedno moliti od Boga snagu utjehe i svjetlo mira. Pitao sam se zajedno s vama: kakav je smisao svakog ljudskog života, života jednog naroda, cijele obitelji čovječanstva? Kakav je smisao i kakvu korist je imalo sotonsko mučenje i bezrazložno ubijanje ovdašnjih majki, očeva, staraca i starica, muževa i žena, mladića i djevojaka? Samo negativan, destruktivan smisao, nedostojan čovjeka kao bogolikog stvorenja i nikakvu korist!

Poruka, koju nama i svim budućim generacijama potomaka ovdašnjih mučenika – žrtava ovih naših sugrađana i suvremenika, koji su prezirali i odbacivali Boga, kao jedinog Gospodara svakog ljudskog života i zato su u svome duševnom mraku i nemiru na sotonski način uništavali ljudske živote – ta poruka je glasni i jasni poziv svakom od nas i svakom čovjeku da ostvari najprije izmirenje s Bogom, pomirenje sa samim sobom i onda s drugim ljudima, svojim bližnjima. To izmirenje i taj mir su prijeko potrebni za život dostojan čovjeka u njegovoj sadašnjosti i u budućnosti. Nastojanje oko pomirenja i mira zapravo je za svakog normalnog čovjeka, osobito vjernika – dužnost.

Ostvarenje i zaštita osobne i zajedničke slobode i sigurnosti i budućnosti ne smije se nikada odjeljivati od jedne još važnije sveobuhvatnije zadaće: izgradnje pravednog i trajnog mira.

Problematika vezana za takav mir ne može se rješavati prigodničarskim govorima ili parolama. Vlastito, duboko osvjedočenje o vrijednosti pravog mira – duševnog i mira s drugim ljudima – kao i istinsko kontinuirano zalaganje za takav mir neophodni su! Jednostavna, odn. puka sentimentalnost i prigodno nazdravičarstvo – poput onoga „sve je u redu, 'ajde, živio!“ nikako nisu dovoljni! Odlučna volja za mirom mora biti povezana s jasnim pojmovima, osobito o temeljnim vrijednostima ljudskog života i ljudske zajednice – o vrijednosti ljudske osobe i njenom poštivanju, o pravednosti, solidarnosti, istinitosti, nadi i milosrđu, koje vrijednosti mogu biti na kocki, tj. da budu prokockane, uništene, odbačene.

Rat, svaki rat je najstrašnija izmišljotina Sotone, protivnika Boga i protivnika svakog čovjeka! – Zato na ovakvim i ličnim mjestima, gdje se kao Božja stvorenja, kao vjernici u Boga Stvoritelja i Spasitelja, okupljamo na odavanje molitvenog i drugog pijeteta prema žrtvama sotonskog prkosa Bogu – iz svakog groba, iz svakog ovog imena odjekuje jasan, istinit glas: nikad više rata, nikad i nigdje više ubijanja, rušenja, uništavanja!

Na ovom posvećenom mjestu, gdje smo bili svjedoci užasnih rušilačkih, sotonskih tragova, a gdje je s puno ljubavi i žrtve ponovno sagrađena ova spomen-crkve, mogu i ja i svi, koji ovamo dođu uočiti, da vjerujući ljudi uvijek iznova pronadu odvažnosti i volje da uklone pogubne ruševine ljudske zablude i ljudskog preziranja Boga Stvoritelja i ponovno izgrade – ne samo materijalno spomen-obilježje – crkvu, križ, kapelu, spomenik, nego i novi dom ljubavi, praštanja i mira, na ruševinama mržnje, osvete i nemira!

Zato se i ovog puta, uza dramatičnu, ali za nas obvezujuću obljetnicu ratnog stradanja ovdašnjih stanovnika trebaju iz naših vjerničkih srdaca uzdići tiha i glasna molitva: Gospodine, daruj nam svoj mir, daruj svome narodu svoj istinski, pravi i pravedni mir!

Ujedno na ovom mjestu i ovom prigodom trebamo i govoriti. Za to govorenje, za podizanje našeg glasa, imamo mnogo razloga.

Ako bismo šutjeli u ovakvim ili sličnim slučajevima, onda se neće ostvariti, obistiniti ona

divna vizija, kojom je veliki prorok Izaija najavio dolazak Božjeg kraljevstva među ljude i narode. A ona je opisana prorokovim riječima: „Dogodit će se na kraju danâ: Gora Doma Gospodnjeg bit će postavljena vrh svih gora (...) k njoj će se stjecati svi narodi, nagnut će mnoga plemena i reći: ‘Hajde, uziđimo na Goru Gospodnju, pođimo u Dom Boga Jakovljeva! On će nas naučiti svojim putovima, hodit ćemo stazama njegovim (...). On će biti sudac narodima, mnogim će suditi plemenima, koji će mačeve prekovati u plugove, a koplja u srpove. Neće više narod dizati mača protiv naroda nit će se više učiti ratovanju.’“ (Iz 2,2-4).

Ako bismo šutjeli na ovakvim mjestima i u ovakvim prigodama, onda bismo doprinosili utihnuću Radosne vijesti Krista, Spasitelja našega i cijelog ljudskog roda, jedinog i jedinca-tog „Kneza mira“, kako ga naziva Sveto Pismo (usp. Iz 9,5).

Zato nećemo danas šutjeti ni pred Bogom ni pred našim dragim i nezaboravnim pokojnicima „briševačkim mučenicima“ nego iskreno i zaufano zavapiti:

Isuse Kriste, Jaganjče Božji nevini, koji oduzimaš grijehe cijelog ljudskog roda – daruj nam mir, svoj mir, koji nam nitko drugi na svijetu takvoga ne može dati!

Gospodine, daruj svoj pokoj, svoj mir svim dragim našim pokojnicima! I Tvoja vječna svjetlost neka im svijetli! Počivali u miru Tvoje, Bože vječni. Amen.

DAN MOLITVENOG SJEĆANJA NA MUČENIKE I ŽRTVE RATOVA U BISKUPIJI

Drvar, 27.7.2022.

(Jak 4,1-3; 6b-8; 3,13-18; Ps 7,11-18; Iv 15,12-17)

Dragi župniče vlč. Davore,

draga braćo svećenici,

dragi đakone,

dragi Kristovi vjernici laici, župljani ove i drugih župa,

Više od tri desetljeća, od kako mi je Božja providnost preko Kristovog namjesnika na zemlji, tadašnjeg pape, u međuvremenu sveca naše Crkve, Ivana Pavla II, povjerila na brigu ovu svoju rodnu Banjolučku biskupiju, trudio sam se i moliti i raditi za vremenito i još više za vječno dobro svih vas, njenih članova, kao i svih pokojnih vjernikā, svećenikā, redovnikā i redovnicā te biskupā. Dio te brige je bilo i naše

zajedničko vjerničko molitveno komemoriranje žrtava Drugog svjetskog rata, a onda i zadnjeg, domovinskog, kojega smo većina od nas i osobno doživjeli.

Podsjećam vas na papine smjerodavne, tj. obvezujuće riječi, koje sam i ranijih godina, na ovaj Dan molitvenog sjećanja na mučenike i žrtve naše biskupiji, barem katkada citirao. Evo tih riječi: „Ovo (tj. prošlo) stoljeće, imalo je brojne mučenike zbog nacizma, komunizma i rasnih ili plemenskih borbi. Ljudi svih društvenih slojeva trpjeli su zbog svoje vjere, plativši krvlju svoje prijanjanje uz Krista i uz Crkvu, ili su proveli beskonačne godine u zatvoru ili su bili svega lišeni, jer nisu htjeli popustiti ide-

ologiji koja se pretvorila u vladavinu okrutne diktature“ (Otajstvo utjelovljenja 13).

Isti je papa dao nalog nama biskupima i našim prvim suradnicima napisavši. „Potrebno je da Mjesne Crkve (tj. biskupije) učine sve da ne puste zaboravu spomen onih koji su pretrpjeli mučeništvo, prikupljajući potrebnu dokumentaciju (o njihovom svjedočkom stradanju)“ (Na dolasku trećeg tisućljeća 37).

Može nekome zvučati neskromno ali je istina, koju dobro poznaje barem jedan dio nas danas sabranih, na ovom Danu našeg molitvenog sjećanja, da smo – kao dio biskupijske zajednice – barem donekle ispunili ovaj nalog svetog pape Ivana Pavla II.

Svake smo se godine – kako i koliko kada – sabirali na molitveno zborovanje baš u ovoj župi. Ona je prva od svih župa naše doista teško uništene biskupije, doživjela svoj užasni „Veliki petak“, a onda i predugo trajuću „Veliku subotu“. Vjerujem čvrsto da je i naša ovdašnja zajednička molitva za prvomučenike naše biskupije, bez razložno namjerno i planski ubijene na današnji dan prije 81 godinu, te za sve one tisuće žrtava, koje su doživjele istu dramatičnu sudbinu, uključujući među njima i jednog od vaših nezaboravnih župnika prelatu Nj.S. Kazimira Višatičkog, doprinijela uspjehu upornog istraživanja svih objektivnih podataka o stradanjima svih članova naše biskupije, koje je obavio jedan od naših vrijednih svećenika.

Također vjerujem da nam nije nepoznato, kako su mnoga naša braća i sestre u istoj vjeri, pripadnici drugih (nad)biskupija u našoj zemlji ali i brojni drugi žitelji ove zemlje, naši bivši sugrađani, također bili žrtve ratnih stradanja i uništavanja.

Opravdanim mi se čini da se i mi svi danas, okupljeni na ovom molitvenom zborovanju, pitamo riječima svetog Jakova apostola iz njegove poslanice, što smo ih maloprije saslušali: „Odakle ratovi, borbe i svađe među vama?“ (Jak 4,1)

Sigurno ste se i sami nerijetko upitali: Što se sve to – tako često – s ljudima događalo i još uvijek događa u ovoj našoj zemlji ali i u tolikim drugim zemljama diljem svijeta? Kad se misli na toliki jad, nevolju, nepravde i stradanja nedužnih ljudi, na tolika brutalna ubojstva, na tolike suze i starih i mladih – i roditelja i djece – onda, kao kršćani, poučeni dobro u svojoj

vjeri u Boga stvoritelja svega i svih ljudi – ne možemo isključiti zloupotrebu slobodne volje Božjeg ljubljenog stvorenja – čovjeka i njegovog okretanja od Boga i njegove pohlepe da sâm bude Bog ali bez Boga.

Razmišljajući o toj fatalnoj drami, koja kao kuga, kao pošast zahvaća generaciju za generacijom, smatram i ja svojom obavezom pred Bogom, koji je i mene, poput apostola Pavla, pozvao u svoju poslaničku službu, da i ja u ime Krista njegova utjelovljenog sina, a Spasitelja svih ljudi, cijelog čovječanstva – vama i svima, koji me žele čuti doviknem: U ime toga istoga Krista, braćo moja i sestre, pomirite se s Bogom (usp. 2 Kor 5,20)!

Ne može se braćo i sestre, čovjeka odvojiti od Boga a da se time čovjeka ne zakine, ne omalovaži, ne prezre! Tko god se od Boga odmakne, tko prestane uvažavati i obdržavati Njegove zapovijedi, taj je u velikoj opasnosti da izgubi temelj i razlog za poštivanje i sebe samoga i života drugih ljudi oko sebe! Bog ne želi nikoga od nas ljudi podjarmiti, porobiti. On je najveći i najsigurniji prijatelj svakog čovjeka i garantira svakom čovjeku njegovu vrijednost i veličinu i slobodu; svakom i onom najslabijem i najsiromašnijem!

Moja dušobrižnička obaveza potiče me da tu Božju neupitnu objavljenu istinu o odnosu Boga prema nama ljudima, prema svakome od nas, uvijek iznova dozivljam u pamet svojim suvremenicima, pa tako i vama, djeci ovog vremena i ovog našeg životnog okruženja. Svi smo svjedoci pojačanog trenda beznađa, demoraliziranja, zbunjenosti i čovjeka pojedinca i cijelih obitelji pa čak i dijelova naroda i čitavog društva. Zato je tim potrebnije, danas glasno i jasno dovikivati svima oko nas – i vama Kristovim vjernicima i drugim ljudima dobre volje: Raspirite žeravicu vaše vjere, vaše dobrote i ljubavi, da se ponovo u vama razgori vatra ljubavi prema živome Bogu, jer je on doista Bog živih a ne mrtvih! Bog žive vatre, koja rasvjetljuje životne horizonte, zagrijava promrzla i podiže klonula ljudska srca! On nije ugašeni oganj, utrnuti ugarak i mrtvi pepeo gdje se može naći samo mrtvilo i gdje se mogu samo uprljati ruke.

To konkretno za nas znači, da i mi moramo baklju svoje življene vjere neugašenu nositi i sačuvati i za budućnost, i svoju osobnu, i za buduće generacije; budućnost za koju se isplati zalagati sve svoje snage uma i srca.

Tu sigurnu i sretnu budućnost, koja nadmašuje sva naša očekivanja, nama ljudima je osigurao sam Bog, naš Stvoritelj i Spasitelj u svome vječnom Kraljevstvu, koje počinje već ovdje na zemlji. A to je Kraljevstvo njegove istine, njegove pravde, njegove svetosti i milosti, njegove ljubavi i njegovog mira.

To vječno Kraljevstvo Bog je nama osigurao, zagarantirao i platio najvećom cijenom – samim svojim Jedinorođenim Sinom Isusom Kristom. Krist je, poslušan Očevoj volji, došao k nama na zemlju uspostavivši tako definitivan, trajan most između Neba i zemlje – svojim utjelovljenjem, svojim naukom i svojom smrću na križu. Smrt njegova na križu bila je vrhunac njegove otkupiteljske žrtve i cijene koju je platio za sve nas i za cijeli ljudski rod.

Nama, današnjim kršćanima – i katolicima i pravoslavicima i drugima – dano je u zadatak od našega Stvoritelja i Spasitelja, da iz središta naše vjere, zajednički, solidarnim zauzimanjem za opće dobro u našoj životnoj sredini i u našem društvu, učinkovito posvjedočimo kako se samo u križu nalazi istinska, prava, prije-ko potrebna vatra i energija životvorne nade, koja zaustavlja smrt beznađa, mržnje, straha i neprijateljstava među ljudima i narodima – ne samo u ovom gradu, u ovoj župi, županiji i državi, nego i u cijeloj Europi i po čitavoj zemaljskoj kugli.

Dakle, križ! Jer križ sadrži potrebu i mogućnost zauzimati se za život brata čovjeka kako bi se taj život spasio, zajedno sa svojim vlastitim životom.

Križ izriče istinu da je ljubav jača od mržnje, da je davanje važnije nego primanje, da darivanje samoga sebe više postiže nego stalno zahtijevanje od drugih.

Križ nam također dozivlje u pamet da ne mora biti očaj i zdvajanje bez nade; da ne mora biti tamne noći bez ijedne zvijezde na nebu; da ljubav ne poznaje nikakve granice, tj. da ona započinje s našim najbližim, a završava s najudaljenijim.

Križ nam također, zorno pokazuje da je Bog uvijek veći nego mi ljudi; da je njegovo milosrđe veće nego sve naše krivine i svi naši grijesi; da je život jači od smrti!

Dakle, kao Kristovi vjernici, kao njegovi učenici, svi smo mi pozvani snagom svoje vjere i svoga prihvaćanja cjelokupnog sadržaja Kristovog križa kojega On, djelomično povjerava

i svakom od nas, ali ga najvećim dijelom nosi za nas i umjesto nas, – hodeći pred nama – da i mi, svojim riječima koje su ispunjene kršćanskom nadom i svojim vjerodostojnim kršćanskim življenjem – ponudimo svakodnevno istiniti pravi odgovor onim ljudima oko nas, koji su tako često beznadni, zbunjeni, nesigurni; koji zapravo i ne znaju zašto su uopće na svijetu.

Podsjećam vas još jednom na riječi poslanice svetog apostola Jakova koje smo maloprije čuli: „Mudrost koja dolazi odozgor (od Boga) jest prije svega čista, zatim mirotvorna, blaga, dobrotvorna, puna milosrđa i dobrih plodova, postojana i iskrena. U miru se sije plod tj. pravednost za one koji tvore mir (Jak 3,17-18).

Bog nam, dakle, daje jasan putokaz u budućnost nas samih, našeg kraja i naše zemlje. Taj putokaz je uporno izgrađivanje pravednog mira i zajedničkog života u međusobnom poštovanju za izgrađivanje civilizacije ljubavi.

Potičem vas stoga, da se i ubuduće, osobno i zajednički, trudite izgrađivati svijetlu mirnu i sretnu budućnost za svoje obitelji, za svoju djecu i mlade, budućnost u solidarnosti i u pravednosti! Potičem vas, da za tu i takvu budućnost svakodnevno upućujete svoje molitve Bogu, od kojega nam dolazi uvijek svako dobro, a nikada i nikakvo zlo, jer zlo je plod sotone i onih koji su njegovi robovi!

Bog s nama ima samo misli i nakane mira, a ne rata; spašavanje naših života, a ne njihovo uništavanje!

Mi ćemo se danas – i ne samo danas – u svome srcu i u svojoj otvorenosti Božjim nakanim s nama, pomoliti Bogu i zamoliti ga da nas učini svojim istinskim suradnicima u izgradnji njegovog pravog i trajnog mira u našim životnim sredinama!

Uputit ćemo mu i svoje usrdne molitve za sve nevino stradale živote naše braće i sestara u ovoj župi i u cijeloj našoj biskupiji – da ih On njihov i naš Stvoritelj, pridruži u Nebu svojim izabranicima i da njihove krvave žrtve ne budu za nas i druge oko nas uzaludne.

Molit ćemo Krista, Kralja mučenika, da što prije omogući uzdizanje na čast oltara svoga vjernog slugu, nekadašnjeg župnika ove župe, Maksimilijna Waldemara Nestora, kao i župnike u susjednim župama Bosansko Grahovo i Krnjeuša, te u župi Gumjera, za koje je već započet crkveni proces beatifikacije. Molit ćemo Krista da se on proslavi i u drugim svojim

svećenicima, našim ubijenim župnicima, koji su vjerni njemu i svome svećeničkom poslanju dali svoje živote i prolili svoju svjedočku krv. On je sam rekao da nitko nema veće ljubavi od one tko dadne svoj život za svoje bližnje.

Draga braćo i sestre, trudimo se uz Božju po-

moć biti vjerodostojni učenici Isusovi i živjeti ovdje na zemlji – ne neozbiljno, neodgovorno i uzaludno – nego za proslavljanje Božjeg svetog Imena, za izgradnju njegovog kraljevstva među nama i za spasenje duša – naših i naših bližnjih! Amen

81. OBLJETNICA MUČENIČKE SMRTI ŽUPNIKA JURJA GOSPODNETIĆA

Bosansko Grahovo, 31.7.2022.

(Pnz 30,1-5. 19-20; Ps 95; Kol 3,1-5. 9-11; Mt 10.26-33)

Dragi župniče,
draga braćo svećenici,
dragi župljani ove i drugih župa, dragi prijatelji Boga i ljudi!

Nalazeći se na grahovskom polju, kao kršćani, okupljeni na svetom misnom zborovanju, na kojem najprije slušamo Božju objavljenu istinu, ne možemo se najprije ne sjetiti velikog sina Crkve sv. Jeronima, crkvenog naučitelja, porijeklom iz ovih krajeva, s kojim se ovdašnji kršćani s pravom ponose i trebaju ponositi.

Velika duhovna baština, sadržana u knjigama Svetog Pisma, Starog i Novog Zavjeta, za sve generacije ljudi koji vjeruju u jednog Boga, osobito za nas kršćane, koji uvažavamo i Stari i Novi zavjet – trajna je i sigurna podloga i putokaz za naš životni hod ovom, zbog grijeha ljudi, često klizavom i nesigurnom zemaljskom životnom stazom. Taj hod, to hodočašće naše zemaljsko mi bismo željeli obavljati u miru i sigurnosti, u međusobnom poštovanju i pomaganju. Objavljena nam Božja istina o Njemu, našem zajedničkom Stvoritelju i o nama ljudima, njegovim ljubljenim stvorenjima, trajno nam drži pred očima istinu o Bogu čovjekoljupcu, mirotvorcu i najvećem garantu za naše vremenito i vječno dobro. Također i istinu da nas On, Bog poziva na naše osobno angažiranje oko ostvarenja pravog i trajnog mira, koji nam samo On milostivo daje, pa i naređuje da ga prihvaćamo i vjerno čuvamo i učvršćujemo.

Pravi, pravedni i trajni mir je dakle, prvenstveno Božji dar ali ujedno i zadatak za nas ljude. Mi se moramo istinski potruditi, da za taj i takav mir ne samo uvijek iznova Bogu vapimo, nego da se ujedno i zajednički zalažemo kako bi taj Božji dar, to Božje djelo među nama donijelo za sve nas obilne plodove.

To zalaganje nužno uključuje i potrebno obraćenje i pravilno usmjerenje našeg srca, naših

opredjeljenja, naših planova. Takvom našem ponašanju sam Bog dolazi u susret svojim bogatim blagoslovom. To smo čuli i u današnjoj njegovoj poruci, baš nama okupljenima na ovom našem ovdašnjem godišnjem koncelebriranom liturgijskom slavlju, povodom učinjenih i neokajanih strašnih grijeha protiv Božjih zapovijedi – osobito pete zapovijedi – bezrazložnog ubijanja njegovih ljubljenih stvorenja – naše kršćanske braće i sestara, članova ovdašnje župne zajednice, na čelu s njihovim dobrim, požrtvornim i vjernim župnikom don Jurajem Gospodnetićem – prije 81. godinu.

Bog poručuje svome izabranom narodu: „Obrati se sa svojom djecom iz svega srca i iz sve duše Gospodinu, Bogu svojem i poslušaj ga u svemu što ti danas zapovijedam. Tada će Gospodin Bog tvoj promijeniti tvoju sudbinu, smilovat će se tebi i opet će te sabrati između svih naroda među koje te razasu Gospodin, Bog tvoj“ (Pnz 30,2–3).

A među Božjim zapovijedima, koje moramo obdržavati, jesu i one, nama vrlo dobro poznate zapovijedi zabrane: – „Ne ubij!“, „Ljubi bližnjega svoga, pa i svoga neprijatelja!“

U ovoj našoj životnoj sredini, i na ovom svetom mjestu, osobito ovim i ovakvim povodom, naša je obveza zajedno se upitati o vrijednosti ovih Božjih zapovijedi među žiteljima ovog kraja ranijih generacija i ove naše generacije; ujedno ispitati i vlastitu savjest – kako te Božje zapovijedi mi osobno ispunjavamo?!

Da bismo mogli sebi i drugima dati iskren i istinit odgovor na malo prije postavljena pitanja trebamo se najprije potruditi dati pravi odgovor na jedno – za sve nas – još važnije pitanje! To pitanje glasi: Tko je naš Bog? Tko je Bog čije zapovijedi ja odn. mi trebamo izvršavati, ako mislimo osigurati sebi odn. nama sretnu i sigurnu budućnost – i vremenitu i vječnu?!

Mi ne možemo ispravno definirati čovjeka kao stvorenje u vremenu, bez njegovog izvora

koji je nadvremenski, bez Apsolutnoga, bez punoće i istine, i ljepote i dobrote; iz koje punoće izvire i životna kapljica svakog bića, pa tako i svakog oda nas! Drugim riječima, čovjek je vidljiva slika, lik nevidljivog Boga. Zato pitanje tko je čovjek, tko sam ja kao čovjek –, nije moguće ograničiti samo na privatno područje tj. samo na mene, na nas, današnje ljude, na našu generaciju; nego se to pitanje nužno odnosi i na našu povezanost s prijašnjim generacijama ljudi, prijašnjim stanovnicima ovoga kraja i naroda, koji je živio na ovim područjima.

Boga dakle, ne možemo ograničiti samo na nas, na današnje događanje među nama i našim suvremenicima i sugrađanima, jer bi to ujedno značilo pomračivati njegov lik, odn. ubijati Boga u njegovoj nadvremenosti, oduzimati mu njegovu stvoriteljsku i sjevladajuću sve-moć. Gdje god i kad god Bog umre u čovjekovoj savjesti i u čovjekovom srcu, neodložno je i taj čovjek mrtav kao Boža slika, kao Božji miljenik!

Što mislite – ima li u ovom mjestu, u našoj zemlji, među našim sunarodnjacima i suvremenicima takvih ljudi – živih mrtvaca? – Nažalost, kako znamo – ima ih, a bilo ih je i ranije! – Mrtvi ‘vole’ mrtve, ruševine se ‘raduju’ ruševinama!

Ako mi držimo do Boga, izvora svakog života, svakog dobra, svake istine, svake ljepote i harmonije, onda ćemo držati i do njegovih vidljivih tragova oko nas – stvorenja; – prvenstveno do čovjeka, do ljudi, naših suvremenika! Ako se s ljubavlju i pijetatom prisjećamo nekadašnjih stanovnika ove župe i ovog kraja, čiji su životi na zemlji prekinuti samovoljom drugih ljudi, njihovih suvremenika; - ako se kao Kristovi vjernici u molitvi spominjemo imena tih nedužnih žrtava sotonskih slugu, preporučujemo njihove duše milosrđu njihovog i našeg Stvoritelja i Spasitelja, onda se ne smijemo umoriti – ni pojedinačno ni zajednički, zalagati se za veće i dosljednije poštivanje Božje časti i Božjih prava u ovom mjestu i u ovoj našoj životnoj sredini; a time i za poštivanje, čuvanje i promicanje Božje objavljene istine o dostojanstvu svakog ljudskog života i o pravu svakog čovjeka na sva ona prava i one slobode koje je svaki čovjek dobio od svoga Stvoritelja.

Među tim pravima je svakako pravo na ravnopravnost, na život dostojan čovjek, na pravedan mir i na sigurnu budućnost – kako čovjeka

pojedinka, tako i članova njegove obitelji, njegove djece, ali i njegovih sugrađana.

Zalagati se iskreno i neumorno za čovjeka kao Božje ljubljeno stvorenje, uključuje trajnu i odlučnu, zajedničku borbu protiv svega onoga što ugrožava to Božje stvorenje! A to su laž, mržnja, podjarmljivanje, iskorištavanje, ponižavanje, obespravljanje, negiranje, nezainteresiranost za čovjekove opravdane potrebe.

Radi se dakle, o našem osobnom i zajedničkom dugu prema Božjoj istini – aktualnoj u ovom našem vremenu i životnom okruženju – istini da Bog nas zadužuje pravilno se odnositi prema duhovnim i materijalnim potrebama današnjih naših bližnjih!

Ne izvršavanje tih naših dužnih zadaća, koje smo dobili od Boga, našeg Stvoritelja, ujedno znači odbacivanje Boga i njegove spasavajuće nazočnosti u našem životu i našoj životnoj sredini.

To se nikako ne bi smjelo događati s nama – ni danas ni sutra, ukoliko išta držimo do sebe i do svoje vjerodostojnosti! Jer, upravo mi, danas okupljeni na ovom molitvenom zborovanju, u ovoj spomen-crkvi za grahovske mučenike – čija se imena nalaze napisana i u ovoj crkvi, ali – što je najvažnije – i u dlanovima Božje, vječne ruke (usp. Iz 49,16) – bivamo trajno podsjećani da dostojanstvo čovjekove osobe nema cijene. To dostojanstvo se ne smije umanjivati niti ugrožavati nikada i ni u kojima, pa i najtežim uvjetima! Jer, to čovjekovo dostojanstvo nužno je povezano s njegovom besmrtnom dušom, koju se treba spašavati a ne upropaštavati. Kristov apostol Pavao nas upozorava, da je svaki od nas, svaki čovjek, Božji hram i da besmrtni Duh Božji prebiva u nama; a tko uništava, razara taj Božji hram, „upropastit će njega Bog“ – naglašava apostol (usp. 1 Kor 3,16-17).

Kristova Crkva, kojoj i mi pripadamo, tijekom cijele svoje duge povijesti uvijek je visoko častila svijetle likove onih svojih članova. S razlogom! Jer, oni su –, vjerni Kristu Isusu, najvećem svjedoku-mučeniku ljubavi i prema nebeskom Ocu i prema nama ljudima, ljubljenim Božjim stvorenjima –, dali najviše što su imali – svoje živote.

Podsjećam vas i ovaj put na jasne odredbe pape sv. Ivana Pavla II. i pape Franje da ne zaboravljamo žrtve naše ubijene braće i sestara, članova Crkve – tijekom ratova u prošlom, najkrvavijem stoljeću. Imamo obvezu da istinu

o njihovim mukama i o njihovoj mučeničkoj smrti što temeljitije istražimo, ustanovimo i širimo – ne da bismo mrzili, nego da praštamo i da čuvamo od Zloduha živote sadašnjih ljudi, naših suvremenika.

Žrtve života i ovdašnjih, grahovskih mučenika –, mladog i revnog župnika – mučenika don Jurja, velike i hrabre majke Anice Barać i njene brojne, maloljetne nevine djece, kćeri i sinova, te desetinâ drugih ovdašnjih župljana, nisu i ne bi smjele biti uzaludne glede današnje i buduće spasavajuće nazočnosti Isusa Krista po njegovim učenicima, članovima njegove Crkve u ovoj župi i u ovom dijelu naše biskupije, odn. u cijeloj našoj biskupiji, u cijeloj našoj zemlji, u našem hrvatskom narod i cijeloj Kristovoj Crkvi.

Potičem sve vas, draga braćo i sestre u Kristu, našem božanskom Učitelju i Spasitelju, da se i u buduće, još više, još složnije i odlučnije zalažete oko zajedničkog dobra svih članova vaše župne zajednice, svih stanovnika vašeg mjesta i svih ljudi s kojima vas povezuje Božja Providnost! – Također i za istraživanje i širenje istine o užasnom rušilačkom djelovanju Sotone i njegovih slugu protiv Krista i njegovih učenika u ovoj župi i u ovom kraju; za što veći i učinkovitiji rad oko prijeko potrebnih molitvenih i drugih akcija na proglašenju blaženikom Katoličke Crkve sluge Božjega don Jurja Gospodnetića, zajedno s trojicom drugih kandidata oltara, župnicima Drvara i Krnjeuše, vlč. Maksimilijanom Waldemarom Nestorom i vlč. Krešimirom Barišićem, kao i župnikom Gumjere

kod Banje Luke, vlč. Antom Dujlovićem. Za ovog posljednjeg – tj. Antu Dujlovića, naša biskupija vodi crkveni proces zajedno s poljskom biskupijom Legnica. A za vašeg župnika, don Jurja Gospodnetića radimo zajedno s njegovom rodom – Hvarskom biskupijom. – Poduprite – kako rekoh – svojim molitvama ali i na druge učinkovite načine napredovanje tog procesa, vrlo potrebnog za budućnost naše Crkve i biskupije i za njezinu vjerodostojnost i plodnost!

I ovo današnje naše molitveno slavlje služi u tu svrhu! Nastavite i ubuduće s ovakvim i sličnim događanjima u vašoj župi, a „probudite“ malo i članove okolnih župâ, jer su i oni Isusovi učenici, i dužni su da rade za proslavu Božjeg Imena i za učvršćenje Kristove spasavajuće nazočnosti među nama.

Prema dosadašnjim istraživanjima o stradanju župljana ove, grahovske župe i njihovog župnika, don Jurja, znademo da su oni – ni krivi ni dužni užasno mučeni i ubijeni „in odium fidei“ – iz mržnje na katoličku vjeru i kao takvi – mogu se svrstati među uzore za nasljedovanje, kao istinski mučenici. Utemeljeno se nadamo da su se oni svojom krvavom žrtvom sjedinili s najdragocjenijom krvavom žrtvom na križu Spasitelja svijeta Isusa Krista i da ih je On već primio u svoju vječnu slavu, gdje i nas mogu zagovarati pred prijestoljem Trojedinog Boga!

Mi, članovi putujuće Kristove Crkve, iskreno zavapimo: Mir vječni, pokoj vječni daruj im Gospodine, i svjetlost vječna svijetlila im Gospodine, Gospodaru svih nas! Amen.

GOVORI - DOPISI

SUĆUT G. A. PLENKOVIĆU POVODOM OČEVE SMRTI

Banja Luka, 22.2.2022.

Gospodin

Mr. Andrej Plenković
predsjednik Vlade RH
Trg svetog Marka 2
HR-10000 Zagreb

Sućut

Vrlo cijenjeni g.predsjedniče mr. Plenkoviću,
povodom smrti Vašeg plemenitog oca Marija, velikog i zaslužnog humanista, upućujem Vama osobno i cijeloj obitelji i rodbini Pokoj-

nika iskrenu sućut i izraze duhovne blizine. Vaš pokojni otac se trudio činiti dobro svojim bližnjima – počevši od članova svoje obitelji pa do brojnih generacija onih svojih suvremenika, koje je nastojao i uspijevao usrećiti svojim velikim znanjem, bogatim životnim iskustvom i plemenitošću svoga srca.

U starozavjetnoj knjizi „Propovjednik“ čitamo da „na zemlji nema pravednika koji čineći dobro ne bi nikad sagriješio“ (7,20). Molim Boga, Gospodara svakog ljudskog života, da svoga slugu, Vašeg preminulog oca Marija, nagradi vječnim životom, za sve dobro što je učinio tijekom svo-

ga zemaljskog života i da mu bude milosrdan. A Vama i svim tugujućima neka podari utjehu i sigurnost ponovnog radosnog susreta u vječnosti s dragim Vam Pokojnikom!

S izrazima osobitog i iskrenog poštovanja.

Franjo Komarica
biskup banjolučki

RIJEČ DOBRODOŠLICE DRŽAVNOM TAJNIKU SVETE STOLICE
NADBISKUPU PAULU RICHARDU GALLAGHERU

Banja Luka, katedrala, 18.3.2022.

Draga Ekscelencijo,
nadbiskupe mons. Gallaghere,
predstavniče Svetog Oca, pape Franje!

S iskrenom radošću i zahvalnošću Bogu, Svetom Ocu i Vama osobno, izražavam Vam srdačnu dobrodošlicu na početku ovog svetog misnog slavlja u našoj katedrali sv. Bonaventure. To činim u ime svih članova moje biskupije, ovih nazočnih – pomoćnog biskupa mons. Semrena, svećenikâ, redovnicâ i Kristovih vjernika laika – kao i svih onih nenazočnih, koji znaju za Vaš dolazak k nama i mole Boga – zajedno s nama – da on bude blagoslovljen.

Prije 19 godina, ovdje je molio s nama veliki i sveti papa Ivan Pavao II. i ostavio nam veliki dragocjeni dar u osobi mladog banjolučkog vjernika laika blaženog Ivana Merza. Njega je papa označio svijetlim primjerom kršćanskog načina života i apostolskog zalaganja, a kao Blaženika dao nam ga kao „zaštitnika i suputnika u ponovnoj izgradnji onoga što je srušilo nasilje, u pomirbi i promaknuću istinske društvene obnove u pravdi i miru“.

Vi ste večeras među nama kao jedan od najbližih suradnika sadašnjeg Svetog Oca, pape Franje. Želim Vam javno posvjedočiti i ujedno zamoliti da moje svjedočenje prenesete Svetom Ocu, da smo se trudili i trudimo se biti i ostati vjerni u ispunjavanju Kristove zapovijedi praštanja, ljubavi i mirotvorstva. To smo prakticirali i za vrijeme rata. Za to smo tada dobili riječi zahvalnosti i blagoslova od tadašnjeg Svetog Oca Ivana Pavla II. Zahvaljujući osobitoj pomoći i zaštiti Božje dobrote i milosrđa, ova se generacija domaćih katolika ni u čemu nije ogriješila o živote svojih sugrađana nekatolika, nego je mnogima ne samo oprostila nego dobro činila i još uvijek čini. To dobro znaju naši su-

građani nekatolici. Mnogi od njih iskreno žale što je 4/5 domaćih katolika – ni krivi ni dužni – brutalno protjerano iz svog rodnog grada i iz svojih župa, da se više u njih ne vrate.

Mi, malobrojni preostali katolici ovoga grada i biskupije, ne posustajemo konkretnim karitativnim, odgojno-obrazovnim i drugim projektima za opće dobro našeg društva konkretno doprinositi prijeko potrebnom pomirenju u našem gradu i zemlji. Molimo Boga da se pri tome ne umorimo, nego da budemo i ubuduće ustrajni. Ujedno molimo Duha Svetoga, da prosvijetli pamet i potakne srca domaćih i međunarodnih političara da nam prestanu otežavati, nego da nam pomognu u prijeko potrebnom svekolikom obnavljanju našeg društva i u izgradnji pravednog, trajnog, mirnog zajedničkog života.

Molim Vas, da večeras i Vi s nama zajedno na tu nakanu molite Boga, Oca svih ljudi i svih narodâ, ne samo u ovoj zemlji nego na cijeloj zemaljskoj kugli!

Draga mi je dužnost a i radost izraziti bratsku, srdačnu dobrodošlicu i Vama dvojici naše braće, koji ste u pratnji Njegove Ekscelencije, Vama mons. Janusze Stanisławe Błachowiak i Vama mons. Amaury Medina Blanco, otpravniče poslova Apostolske nuncijature u našoj zemlji.

S osobitom radošću izražavam srdačnu dobrodošlicu i Tebi, dragi brate u biskupskoj službi mons. Tomo, koji s nama večeras po prvi put slaviš svetu misu kao novi vrhbosanski nadbiskup i naš metropolit. Neka dobri Bog obiljem svoga blagoslova prati cijelu Tvoju buduću nadpastirsku službu u našoj metropoliji. I za to ćemo večeras moliti Gospodina.

Draga Ekscelencijo, nadbiskupe Paule Richarde, molim Vas da nas uvedete u slavlje svete euharistijske žrtve! ■

IANUBiH: Znanstveni međunarodni simpozij: Vjera u Boga – spaja ili dijeli?
UTJECAJ RELIGIJE NA DUHOVNO STANJE POJEDINCA I ZAJEDNICE
Banja Luka, Europska akademija, 25./26.3.2022.

Cijenjeni sudionici ovog znanstvenog simpozija, dragi prijatelji!

Kao domaćin ovog znakovitog znanstvenog simpozija izražavam svima Vama srdačnu dobrodošlicu.

Također izražavam i iskrenu zahvalnost dragim prijateljima akademiku prof. dr. Asimu Kurjaku, predsjedniku naše Internacionalne akademije nauke i umjetnosti u BiH i akademiku prof. dr. Seadu Aliću glavnom organizatoru ovog simpozija, što je ova naša institucija izabrana za održavanje simpozija.

Želim nam svima plodan rad – i danas i sutra, ali u ubuduće – na opće dobro naših suvremenika kao i generacija koje tek stasaju.

1. Vjerodostojnost religije i njena nastojanja doprinostiti dobru i svekolikom napretku

Kako vidite, nalazite se u središtu jedne od četiri katoličke (nad)biskupije u našoj domovini BiH – u Banjolučkoj biskupiji, konkretno sada u dvorani njezine „Europske akademije“. Nju smo osnovali 2005. kao svojevrsni „nukleus“ „Europskog centra za mir i međureligijsku i međunarodnu suradnju“. Taj smo centar osnovali prije dvije godine na temeljima jedinstvene europske duhovno-kulturne i prosvjetno-civilizacijske baštine i za svekoliki razvoj ovog grada i kraja velezaslužne crkvene ustanove, slavne trapističke opatije „Marija Zvijezda“. Ona je kao samostan utemeljena prije 153 godine (1869!).

Kroz našu skromnu „Europsku akademiju“ trudili smo se našem gradu i zemlji ponuditi jedan „otvoreni forum za nepristranu i kritičku raspravu o svim aktualnim pitanjima i problemima života; za razmjenu ideja i njihovo interdisciplinarno povezivanje“.

Također smo željeli ukazati na aktualne poremećaje u našem društvu, posebno u pitanju temeljnih ljudskih vrijednosti, u duhu zlatnog načela: „Istina se ne nameće drukčije, nego snagom same istine, koja u isti čas blago i snažno ulaz u duh“ (DH 1).

Obrađeno je više od 200 različitih tema s četiri područja:

- a) Stvoreni svijet i njegova zaštita (35)
- d) Etička pitanja i dileme (40)

c) Odgoj i obrazovanje (41)

d) Aktualna društvena pitanja (43).

Održavano je više okruglih stolova, studijskih dana, znanstvenih skupova i međunarodnih simpozija. Akademija je izdala 11 knjiga koje su predstavljene na više mjesta u BiH i RH. Neke su prevedene i na engleski.

2. Aktualna drama naše civilizacije; potreba za religijskim vrijednostima

Kritička analiza naše današnje civilizacije pokazuje, da je ona, osobito u zadnjih stotinu i više godina, kao nikada ranije u povijesti, doprinijela razvoju materijalnog blagostanja. Ali, u teoriji, a još više u praksi, polučila je cijeli niz ponašanja, u kojima se – u većoj ili manjoj mjeri – smanjio osjećaj za duhovnu dimenziju ljudske egzistencije.

Razlog tomu su određene činjenice koje su uvjetovale da smisao ljudskog života bude za-pljusnut mnogostrukim materijalnim i ekonomskim uvjetima, tj. zahtjevima produkcije, trgovine, potražnje, nagomilavanja bogatstva ili birokratizacijom s kojom se nastoji regulirati određene procese u društvu.

S pravom se može postaviti pitanje: nije li drama, u kojoj se nalazi suvremen civilizacija – i u njoj naš suvremenik – rezultat nastojanja da se čovjeka podredi poglavito jednom jednostranom, jednodimenzionalnom promatranju i procjenjivanju i samo jednoj sferi vrijednosti – tj. da se uporno – pa i isključivo – ističe kako je suvremeni čovjek poglavito „homo faber“ i „homo oeconomicus“?

Taj „tehnološki čovjek“, koji sve svoje pouzdanje stavlja u znanosti tehniku i ništa drugoga ne zanima u njegovom stremljenju da postigne najveći mogući nivo svoga životnog standarda, nađe se, na koncu, razočaran i ogorčen pred sudbonosnim krakom svoje životne filozofije – u bolesti, u duševnoj patnji i nezaobilaznoj smrti. On tako postaje usamljeni čovjek, slomljen, ugrožen i pobijeden. Kad se tjelesna patnja poveže s duševnom, ona postaje „egzistencijalnom patnjom“; postaje otvorena ili prikrivena „religiozna patnja“, koja postavlja posljednja pitanja, prije svega – pitanje smisla ljudskog života i njegove prave vrijednosti.

Sociološko i kulturološko istraživanje je pokazalo da je jedno neočekivano, - gdje i potiskivano i bolno – pitanje i zanimanje za smisao života i za religiozne vrijednosti – živo u srcima mnogih naših suvremenika. Oni čeznu za više važećim i zadovoljavajućim odgovorima, nego što im nude današnje dominirajući uzorci javnog mišljenja i ponašanja.

To je jedan pozitivan aspekt, koji ujedno predstavlja i jedan veliki izazov.

Opadanje, pa i sumrak ideologija, splašnjavanje povjerenja u sposobnost struktura da ponude zadovoljavajuće odgovore na teška pitanja i tjeskobna očekivanja današnjih ljudi; nezadovoljstvo s načinom života koji se temelji samo na vanjštini; samoća mnogih pojedinaca, osobito u velikim gradskim sredinama; mladež koja je prepuštena sam sebi; sve rasprostranjeniji nihilizam – sve je to prouzročilo duboku prazninu kod brojnih naših suvremenika.

Očekuju se i potrebni su svagdje i u svakom pogledu vjerodostojni navjestitelji, novih ponuda vrijednosti, koje su u stanju izgrađivati jedno novo društvo koje će biti po mjeri čovjeka u njegovoj integralnosti; koje će biti u stanju udovoljiti njegove tjelesne ali i duhovne potrebe.

Napredak društvenog poretka i čovječanstva nije dovoljno mjeriti samo po isključivo privrednim, materijalnim vrijednostima i dostignućima, jer se čovjeka ne smije ograničiti na područje njegovih samo materijalnih potreba. Duhovna dimenzija ljudskog bića također mora pronaći svoje mjesto, koje joj i pripada. Čovjek je čovjek po zrelosti svoga duha, svoje savjesti svoga odnosa prema Bogu i prema svojim bližnjima.

Društveni poredak, koji ovim vrijednostima ljudskog duha ne omogućuje primat, neće biti u stanju polučiti bolje i pravednije društvo; neće uspjeti odstraniti nepravdu, diskriminaciju, nasilje i podjarmljivanje ljudi. Samo se za onaj društveni poredak isplati zalagati, koji daje i osigurava prednost onome što čini snagu ljudskom duhu, a to su istinoljublje, pravednost, ljubav i prijateljstvo.

Legitimno je uvažavati i materijalne i duhovne vrijednosti, promatrajući ih čak i odvojeno, da bi se bolje razumjelo kako se one, s obzirom na konkretnog čovjeka, konkretne ljude, ne daju razdvajati. To onda konkretno znači da svako ugrožavanje temeljnih ljudskih prava – bilo na području materijalnih vrijednosti bilo

na području duhovnih – jednako je opasno za mir i napredak društva i ljudske zajednice, jer se to ugrožavanje uvijek odnosi na čovjeka kao osobu u njegovoj integralnosti.

3. Želja za istinskim mirom i istinskim napretkom

Svi smo mi dakle, svjedoci da je današnja ljudska obitelj – s jedne strane unutar sebe poremećena, rastrgana, pogođena i uzdrmana konfliktnošću; zlokobnim suprotstavljanjem osobâ, skupina, kategorija, narodâ i blokova narodâ.

Na drugoj pak strani današnje stvarnosti ljudske obitelji uočavaju se brojni pojedinci, skupine, pokreti i narodi s neugasivom težnjom za neprocjenjivim dobrom mira u pravdi. Među njima se s pravom očekuju a i nalaze ljudi, koji za sebe tvrde da vjeruju u jednog Boga. Oni pokazuju svoju solidarnost s radostima i nadama kao i sa žalostima i tjeskobama svojih suvremenika. Spremni su na iskren međusobni dijalog iz svoga dubokog respekta prema religijskim uvjerenjima i tradicijama drugih; prema univerzalnom fenomenu, koji je od početka povijesti povezan s poviješću čovjeka i ljudskog roda; prema velikim duhovnim vrijednostima, koje dolaze do izražaja u moralnim principima svake od kultura i religija, kao najdublje čežnje ljudskog duha u jednom te istom pravcu, prema Bogu, tj. u traženju pune dimenzije čovjekova bića odn. punog značenja smisla ljudskog života.

Odnos prema Bogu je sastavni dio ljudskog bića. Vjerujući ljudi imaju pravo na poštivanje njihove vjere i njihova životnog opredjeljenja. Poznato nam je da uvažavanje prava na slobodu vjerovanja i na slobodu savjesti spada među najveća dobra i najveće obveze svakog naroda, i da je to jedan od kamena temeljaca u zdanju ljudskih prava. Zato su to dobro i ta obveza nezamjenjivi čimbenici sreće čovjeka i cijelog društva i ujedno bitni sastojci mirnog zajedničkog života među ljudima.

Vjerujući ljudi u jednog Boga (monoteisti) znaju da nitko nema pravo zloupotrebljavati vjeru, i u ime Boga ili svoje vjerske zajednice poticati na netrpeljivost ili pozivati na nasilje prema drugom čovjeku, nanoseći mu zlo ili nepravdu ili postavljati u pitanje njegovo dostojanstvo i njegova neupitana prava, koja mu pripadaju kao Božjem stvorenju. Gdje se obespravljuje čovjeka tu se ujedno teško vrijeđa Boga. Tu nema vjerodostojnosti, nego laž i (samo)obmana.

Naši suvremenici, koji su istinski i vjerodostojni vjerujući ljudi, osjećaju svu bijedu ispraznih iluzija, kada se Bogu otkazuje „stanarsko pravo“ u korist čovjeka, kojega se pak, proklamira novovjekim božanstvom. Osjećaju također i određenu zarobljenost suvremenog čovjeka od strane tehnike i znanja. Zato se oni trude oko otkrivanja istinske mudrosti i dalekovidnosti, čime su i u prošlim vremenima vjerujući mudri i sretni ljudi darovali čovječanstvu najbolje što su imali, i tako dragocjeno doprinijeli sveukupnom napretku čovječanstva.

U jednom centru za znanost na Siciliji (Erice) stoji ploča na kojoj piše: „Znanost i vjera – obje su darovi Božji“. U toj kratkoj, znakovitoj rečenici nije samo isključeno da se znanost i vjera moraju međusobno promatrati s nepovjerenjem, nego je također jako istaknut duboki, snažni temelj za oboje, a koji ih poziva na izgradnju srdačnih i konstruktivnih međusobnih odnosa: Bog, kao zajednički temelj i znanosti i vjere. U Bogu su usidrene i znanost i vjera, iako svaka na svome specifičnom putu i zadatku.

Pripadnost mnogih od nas ovdje nazočnih, kršćanstvu, islamu ili židovstvu, tj. monoteizmu, odn. naša osobna vjera, koja nas poučava o vrijednosti i dostojanstvu svakog života, osobito ljudskog, potiče nas da udružimo snage svoga uma i srca s nastojanjima drugih istinoljubivih ljudi dobre volje, kako bismo polučili promjene na bolje, onih ponašanja i s struktura, koje su prouzročile i nepravdu i siromaštvo i obespravljenosti i zapostavljenost mnogih naših sugrađana i suvremenika.

4. Potreba međusobnog uvažavanja, dijaloziranja i razumijevanja

Na obzorju čovječanstva se pojavljuje jedna nova civilizacija, koja se bori za svoj identitet, za svoje mjesto u povijesti ljudskog roda. To je civilizacija međusobnog uvažavanja i razumijevanja; poštovanja dostojanstva svakog čovjeka, stvorenog na „sliku Božju“; civilizacija pravde i mira, u kojoj će biti dovoljno prostora za oprav-

dane različitosti među ljudima i narodima; u kojoj će se sporna pitanja rješavati otvorenim, nepristranim dijalogom, a ne konfrontacijama, oružanim sukobima niti primjenom „zakona jačega“.

Odlučnost za dijalog i prijateljstvo s pripadnicima drugih religija duboko je ukorijenjeno u vjeru i učenje Katoličke Crkve, i nije nikakav površni osjećaj, kako to naglašava Drugi vatikanski koncil, smjerodavan za život i poslanje Crkve u suvremenom svijetu.

Dijalog, o kome je ovdje riječ, ima cilj da udruži sve raspoložive snage oko pospješivanja i učvršćivanja jedinstva obitelji cijelog čovječanstva; oko okončavanja bolnih sukoba i oko pospješivanja pravde i duhovnog rasta.

Upravo zbog činjenice da dijalog, prijateljstvo i zajednička suradnja s pripadnicima drugih religija oko izgradnje istinskog mira ima u kršćanskoj vjeri duboke korijene, istinski i vjerodostojni pripadnici te religije zaduženi su biti među onima, koji se zalažu za istinski mir i istinski napredak ljudskog roda.

Čovjek, koji drži do primata duhovne dimenzije svojega bića bit će i treba biti čovjek mira, - mirotvorac. On će se truditi uzroke ogorčenosti, koji bi mogli narode navesti na nasilje i uvesti u konfliktne situacije, iskorjenjivati posvuda gdje mu je to moguće.

Kao istinski duhovni čovjek on bi trebao a i mogao postati moralni izvor pozitivne energije za svoj životni okoliš.

To zahtjeva – priznajem – mnogo intelektualne energije i fantazije, odn. domišljatosti, a prvenstveno puno dobre volje i odlučnosti da se istinski upozna, brani i promovira od Boga objavljena istina i o Bogu i o čovjeku kao bogolikom stvorenju.

Još jednom organizatoru ovog znanstvenog simpozija iskreno zahvaljujem te i svima Vama, sudionicima ovog važnog simpozija, te od srca želim uspjeh ovom zajedničkom poduhvatu.

ČESTITKA ZA RAMAZANSKI BAJRAM

Banja Luka, 3. svibnja / maja 2022.

Poštovani
Mr. Nusret ef. Abdibegović
muftija banjalučki
Mirka Kovačevića 23
78 000 Banja Luka

Vrlo cijenjeni muftijo, ef. Abdibegoviću,
dragi prijatelju,

uz ovogodišnji radosni, veliki muslimanski
blagdan, praznik Ramazanski bajram upuću-
jem Vama osobno, članovima Vaše obitelji, Va-
šim ukućanima i najbližim suradnicima, kao
i svim drugim članovima Vašeg Muftijstva,
iskrene i radosne čestitke

BAJRAM ŠERIF MUBAREK OLSUN!

Od srca želim da Vam duhovna radost i zado-
voljstvo, nakon blagoslovljenog ramazanskog
mjeseca molitve, posta i djela milosrđa, što
rado dijelite jedni s drugima, potraje što dulje i
tijekom idućih dana i mjeseci, kako bi to donije-
lo mnogostruku korist i Vama i drugim Vašim
bližnjima, te tako pridonijelo izgradnji civiliza-
cije mira, dobrote i ljubavi u našoj Domovini.,
koja itekako treba takvih graditelja.

Radujući se našem skorašnjem susretu, upu-
ćujem Vam iskrene i srdačne pozdrave, uz oso-
bito poštovanje –

Franjo Komarica
biskup banjolučki

POZDRAVNA I UVODNA RIJEČ NA MISI SVETKOVINE SV. BONAVENTURE ZLATNI SVEĆENIČKI JUBILEJ

Banja Luka, katedrala, 15.7.2022.

Draga braćo u biskupskoj,
svećeničkoj i đakonskoj službi,
dragi članovi franjevačkog Reda,
dragi Kristovi vjernici laici,
cijenjeni prijatelj iz bliza i iz daleka!

Izražavam Vam svima – također i u ime moga
svećeničkog subrata – Zlatomisnika mons.
Ante – srdačnu dobrodošlicu i iskrenu zahval-
nost za Vaš dolazak i za Vaše sudjelovanje u
ovom svečanom liturgijskom slavlju s dvostru-
kim povodom.

Posebnu zahvalnost izričem Vama, draga
braćo nadbiskupi i biskupu: dragi naš kardi-
nale Vinko, dragi naš metropolit nadbiskupe
Tomo, dragi biskupe hercegovačkih biskupija
Petre, biskupe varaždinski Bože, biskupe iz
Ljubljane France, biskupe u Đakovu Ivane, bi-
skupe naš Marko, franjevački provincijale iz
Sarajeva fra Zdravko, predstavnici Svete Sto-
lice u BiH mons. Amauryje Medina Blanco i u
Meksiku mons. Anto Vidoviću.

Dodatnu zahvalnost izričem već sada, Tebi,
dragi i dragocjeni dugogodišnji prijatelju i
subrate kardinala Vinko za Tvoju apostolsku
besjedu, koju ćeš nam kod ovog misnog slavlja
uputiti za našu duhovnu okrepju i izgradnju!

„Evo nam dođe blagdan svetog Bone,
kad dika naša, sjajna naša kruna,
Pastir i Vođa uđe u nebesa
Pjevajmo pjesmu!“

Tim riječima počinje drevna crkvena pohval-
na pjesma u čast sv. Bonaventure, redovnika,
biskupa i crkvenog učitelja, nebeskog Zaštit-
nika naše biskupijske zajednice.

Tu radosnu pjesmu, čiji sadržaj izriče ono
najbitnije iz izuzetno blagoslovljenog i duhovno
plodnog života ovog Božjeg vjernog sluga i Kri-
stovog suradnika, i mi, u ovoj našoj katedrali
rado i radosno pjevamo, kao što smo to učinili i
na početku današnjeg svečanog slavlja.

Prošle godine smo se – na današnji dan – uz
svetkovinu sv. Bonaventure, prisjetili 800-te
obljetnice njegova rođenja. A za dvije godine
ćemo, ako Bog da, zahvalno i radosno obilježiti
750-tu obljetnicu njegova ulaska u Nebesa!

Ove godine, na današnju njegovu svetkovinu,
želimo svi zajedno – ovdje okupljeni – zahvaliti
Bogu što ga je On svojoj Crkvi – a posebno ve-
likoj i velezaslužnoj redovničkoj – franjevačkoj
obitelji, a i našoj biskupijskoj zajednici dao za
uzor i za moćnog Zagovornika pred svojim pri-
jestoljem. Njegovom zagovoru želim u ovoj sv.
misi preporučiti sve članove naše biskupijske
zajednice i sve naše dobročinitelje u zemlji i
izvan nje!

Ujedno želimo ovim sv. misnim slavljem za-
hvaliti Trojedinom Bogu za izuzetno veliki
milosni dar sudioništva u Kristovu ministeri-
jalnom svećeništvu tijekom proteklih 50 godi-
na svećeničkog djelovanja dvojici članova naše

biskupije: dragom mome subratu i suputniku tijekom proteklih 61 godinu mons. dr. Anti Orlovcu, banjolučkom župniku i dekanu te generalnom i biskupskom vikaru, velezaslužnom za istraživanje i dokumentiranje dramatične povijesti naše biskupije i brojnih nastradalih naših župa – i meni, vašem aktualnom biskupu.

Danas nas obojica molimo sve vas da nam se pridružite u zahvaljivanju „Gospodinu, jer je dobar i jer je vječna ljubav njegova“ (Ps 118,29), što nas je uzeo u svoju svetu službu (usp. 1 tim 1,12) i udijelio nam bezbrojne darove svoje utjehe, pomoći i milosrđa u raznim crkvenim službama i u raznovrsnim životnim situacijama, te nam dao brojne dobre suputnike i dragocjene dobročinitelje.

Sve što smo dobro učinili – Božje je djelo.

ZAHVALNA RIJEČ BISKUPA JUBILARCA PRI KRAJU MISE

*„Što da uzvratim Gospodinu
za sve što mi je učinio?
Uzet ću kalež spasenja
i zazvat ću ime Gospodinje.“* (Ps 116, 12)

Tako je izgovarao u svojoj „pjesmi zahvalnici“ starozavjetni psalmist, pobožni vjernik, koji je kao takav ostao unatoč svim životnim iskušenjima i napadajima, pokazujući da su njegova vjera i pouzdanje jači od svih njegovih opravdanih jadikovka pa i ogorčenosti zbog ponašanja njegovih sugrađana i suvremenika.

U tim riječima s očituje njegova iskrena i duboka zahvalnost prema uvijek njemu vjernome Bogu. Tu svoju zahvalnost on javno iznosi pred zajednicom vjernika, kojoj i sam pripada.

Sličan sadržaj ima i svaki jubilej, koji pojedinac – član Kristove Crkve – javno obilježava u zajednici Kristovih vjernika kojoj on pripada. Svaki Jubilarac dobro zna da svoj život i sve svoje djelovanje ima zahvaliti dobroti Božjoj i brojnih svojih bližnjih – od roditelja, rodbine, odgojitelja, učitelja, prijatelja i dobročinitelja, koji su mu iz ljubavi prema Bogu pomogli da ustraje na putu ispunjavanja onog naloga koji je dobio od Boga, svoga Stvoritelja i Spasitelja, da obavlja u Kristovoj Crkvi i u ime Kristove Crkve.

Ovim najdragocjenijim načinom našeg dužnog zahvaljivanja – slavljenjem Kristove žrtve i gozbe – i nas dvojica – u zajedništvu sa svima vama, kao predstavnicima onog velikog mnoštva Kristovih vjernika, koje je Božja provid-

Naši, i samo naši su grijesi – bilo mišlju, bilo riječju ili djelom ili pak propustom! Za njih se kajemo i molimo Božje milosrđe, njegovo i vaše smilovanje i oprostjenje, te vašu molitvenu potporu pred Božjim licem, pred kojim se ovog časa svi nalazimo.

Raskajana srca, s pouzdanjem u Božju ljubav i milosrđe molimo svi zajedno: – Ispovijedam se ...

Umjesto obrasca kojim se obično završuje pokajnički čin upotrijebi se sljedeći:

Molitvama i zaslugama blažene Marije vazda Djevice, svetih Apostola Petra i Pavla i sviju svetih udijelio Vam svemogući i milosrdni Bog vrijeme istinske i plodne pokore, uvijek raskajano srce i popravak života, ustrajnost u dobrim djelima, otpustio vam sve vaše grijeha i priveo vas u život vječni. – Amen.

nost bila poslala na naše životne staze tijekom proteklih 50 godina svećeničke službe – zahvalili smo Trojedinom Bogu za sve križeve, za sva iskušenja i tjeskobe kao i za svu utjehu, postojanost, radost i duševni mir.

Zahvalili smo Bogu i za vašu djelotvornu vjeru, zauzetu ljubav i postojanu nadu, radosni što ni vas ni nas nije napustilo pouzdanje u Krista, Spasitelja, koji je po vlastitom obećanju s nama „u sve dane“ (Mt 28,20) i „koji snagom u nama djelatnom može učiniti mnogo izobilnije nego li mi moliti ili zamisliti“ (Ef 3,20), kako to ističe apostol Pavao.

U kontekstu slavlja ovog rijetkoga Jubileja ne možemo ne misliti i ne uključiti i budućnost koja je pred nama – našu i naše biskupijske zajednice. I ona je u Božjoj ruci! Zato sam uvjeren da će Bog „koji je otpočeo u vama (i u nama) dobro djelo, i dovršiti ga do Dana Krista Isusa“ (Fil 1,6).

Prepustimo i ubuduće Gospodinu „putove svoje, u njega se uzdamo i On će sve voditi“ (usp. Ps 37,5), kako veli psalmist.

Uistinu je Gospodin naša snaga i naša pjesma (usp. Iz 12,2)! Zato, pjevajmo i ubuduće Gospodu hvale u njegovu svetištu, usred zbora njegovih vjernika (usp. Ps 22,23)! Uzvisujmo Gospodina, Spasitelja svoga svojim riječima i djelima!

Počnimo već sada s pjesmom naše dužne, iskrene hvale i zahvale:

Tebe Boga hvalimo!

	STATISTIČKI PODATCI (31.12.2021.)							
	Župe Banjolučke biskupije	vjernika	obitelji	krštenih	prvopričesnika	krizmanika	vjenčanih parova	umrlih
1	Banja Luka	542	390	4	4	4	6	70
2	Barlovc	125	85	0	6	9	0	8
3	Bihać	1.453	796	6	9	0	0	83
4	Bila	1.263	456	18	12	15	15	49
5	Bos. Dubica	65	37	0	0	0	1	5
6	Bos. Gradiška	255	120	8	4	8	1	8
7	Bos. Kostajnica	4	4	0	0	0	0	0
8	Bos. Aleksandrovac	3	2	0	0	0	0	2
9	Bos. Novi	25	15	0	0	0	0	0
10	Bos. Grahovo	76	54	0	0	0	0	1
11	Budžak	265	138	0	4	4	0	11
12	Čuklić	1.000	375	13	7	13	8	37
13	Dolina	11	6	0	0	0	0	4
14	Dragalovci	14	8	0	0	0	0	0
15	Drvar	370	160	2	7	4	0	0
16	Glamoč	764	265	8	10	12	1	9
17	Ivanjska	115	58	2	0	0	0	21
18	Jajce	4.207	1.584	73	61	62	28	104
19	Ključ	4	4	1	1	1	0	1
20	Kotor Varoš	150	86	2	0	0	1	19
21	Kulaši	24	15	0	0	0	0	3
22	Liskovica	10	10	0	0	0	0	2
23	Lištani	269	120	0	2	0	7	20
24	Livno	7.174	2.537	93	84	98	75	124
25	Ljubija	181	96	3	2	1	2	10
26	Ljubunčić	1.570	551	21	14	41	17	61
27	Mahovljani	27	15	0	0	0	0	3
28	Marija Zvijezda	95	75	1	0	0	0	9
29	Motike	48	22	1	0	0	0	3
30	Mrkonjić Grad	72	31	0	0	0	0	5
31	Nova Topola	73	43	2	0	0	0	1
32	Odžak-Čaić	150	70	0	0	0	4	12
33	Petrićevac	244	152	0	0	0	1	28
34	Podhum	1.090	464	13	9	21	30	53
35	Presnače	86	45	1	0	0	0	7
36	Prijedor	236	154	2	1	0	1	19
37	Prnjavor	263	144	3	0	0	1	12
38	Ravska	156	66	6	5	0	1	6
39	Sanski Most	77	56	1	0	0	0	7
40	Sasina	46	21	0	0	0	0	2
41	Sokoline	2	1	0	0	0	0	1
42	Stara Rijeka	49	26	0	0	0	0	5
43	Stratinska	4	3	0	0	0	0	0
44	Šimići	19	16	0	0	0	0	2
45	Šurkovac	130	60	2	0	0	0	12
46	Trn	117	52	3	0	0	0	07
47	Vidoši	1.706	638	34	12	54	23	56
48	Vrbanjci	31	16	1	0	0	0	3
	UKUPNO	24.660	10.142	324	254	347	223	905

Uvod

Sinoda je velika šansa i za opću Crkvu i za sve mjesne Crkve da svoje djelovanje sagledaju u svjetlu Evanđelja, da se pogledaju ne samo očima iznutra nego i očima izvana – očima svijeta u kojem Crkve djeluju. Sinoda ne želi stvarati „drugu Crkvu“, nego „drugačiju Crkvu“, otvorenu Duhu Svetom i novostima koje Bog želi predložiti, ističe papa Franjo. Crkvi je potrebna unutarnja mnogostrukost kako bi dostigla što veći broj ljudi. Potrebno je i razumijevanje novih životnih konteksta u kojima žive članove crkvene zajednice. Takva Crkva se neće grčevito držati svojih starih pozicija i pogleda, naslijeđenog monopola i moći u društvu, nego će biti otvorena za nove stavove i nova shvaćanja. Preživjeti može samo ona Crkva koja je sposobna za autorefleksiju i unutarnje reforme, koja nije „stranac“ u svijetu nego suputnik i oslonac ljudima u njihovim krizama, nesnalaženjima i nevoljama. Tradiciju treba čuvati, ponajprije bogatu pučku pobožnost, ali se ona mora nanovo interpretirati kako bi je mlađi i novi članovi crkvene zajednice usvojili i kao svoju vlastitu. Crkva bi ponajprije trebala biti zajednica koja sluša, koja osluškuje potrebe svojih vjernika i općenito ljudi, koja nikoga ne ušutkava, pa ni one glasove koji mogu biti neugodni za Crkvu. Njezino se poslanje bitno sastoji u stalnom izlaženju iz sebe i susretanju ljudi.

Mnogi suvremeni teolozi smatraju da je jedan od glavnih uzroka krize institucionalnog kršćanstva i njegovih crkava u svijetu slabljenje pa i gubitak vizija. Kršćanstvo je nastalo iz vizije Isusa iz Nazareta, a Crkva je konstitutivni element te vizije. Isus iz Nazareta je utjelovio viziju jednog posve novog svijeta koji je on nazvao Kraljevstvom Božjim. Od svojih učenika tražio je da slijede njegovu viziju i da budu „ribari ljudi“. Kad god je vizija tog novog Božjeg svijeta o kojem je govorio Isus iz Nazareta bila slaba, nastupale su i osobne krize ali i krize cijele zajednice. Suvremena Crkva se često više bavi strukturama nego vizijama. Nijedna zajednica, pa tako ni Crkva, ne može živjeti i preživjeti bez vizija. Vizije su potrebne jer one usmjeravaju. One su istodobno i početak i cilj našeg djelovanja. Bez vizija, prije svega bez Isusove vizije, naše djelovanje nema čvrstog uporišta i u opasnosti je da izgubi svoju svr-

hu. Vizije pokazuju put kojim treba ići, one u zajednicu unose životnost, potiču maštu i kreativne energije. Vizije okupljaju ljude i daju da nastanu smisleni i suradnički programi. Vizije imaju i veliku kritičku moć jer razobličuju ono što nije dobro i što treba mijenjati. Imati vizije, znači imati proročki duh koji dovodi u pitanje sadašnje stanje, ono što je uobičajeno i naslijeđeno, što je društveno i crkveno poželjno. Imati vizije znači prepoznavati i odgonetati znakove vremena u kojem se živi.

Umijeće obnavljanja vizija živi dakle od toga da se osvrće ne samo na obvezujuću tradiciju, nego i na izazovne znakove vremena i u tome na postignuća modernih kultura. Pri tome treba uvažiti da nas tradicija susreće uvijek prožeta slikama i iskustvima iz prošlih vremena. Zbog toga bi valjalo razlučiti ono što u tradicionalnim formama života nudi orijentaciju za sva vremena i stoga je nužno obvezujuće, a što u predajama nosi crte prošlog vremena po sebi te stoga može izgubiti svoju obvezatnost. Temeljna su pitanja sljedeća: Što je dakle u tradiciji vrijedno i što treba zadržati i iznova interpretirati? Što je u sadašnjosti aktualno i relevantno i što treba usvojiti? Odgovor na ta dva pitanja istodobno je i odgovor kakvu Crkvu budućnosti želimo.

Sinodalni hod Banjolučke biskupije prema pisanim prikazima pastoralnih djelatnika, vjerroučitelja, redovnika, voditelja molitvenih skupina

Poznato nam je da će se u Rimu u listopadu 2023. godine održati redovita skupština Opće biskupske sinode o sinodalnosti Crkve. Stoga će se, na poticaj pape Franje, u svim biskupijama diljem svijeta u pripravi za taj događaj organizirati savjetovanje na temu Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje. Banjolučka biskupija je zajedno sa svim katolicima u svijetu otvorila 17. listopada 2021. proces sinodskog savjetovanja. Sinodalni hod ima tri etape prva je usmjerena na mjesne Crkve, biskupije godina 2021/2022, druga je usmjerena na kontinente 2022. drugi dio godine i treća na Opću redovnu sinodu Katoličke Crkve u 2023.

Što smo do sada učinili na ovom sinodalnom putu Banjolučke biskupije?

Tri dana nakon početka sinodskoga hoda, u okviru redovitog godišnjeg Sabora svećenikâ

u raznim službama biskupije 20. 10. 2021., po prvi put je biskup Franjo Komarica prezentirao problematiku i zadatke sinodskog procesa, koji je za cijelu Crkvu naredio papa Franjo.

Dvadesetak dana kasnije imenovani sinodalni odbor od 20 članova održao je svoju konstituirajuću sjednicu 10. 11. 2021. u prostorijama ordinarijata banjolučke biskupije, na kojoj su izabrani mons. Marko Semren, pomoćni biskup za koordinatore i fra Domagoj Šimić, gvardijan petrićevački za tajnika.

Tjedan dana nakon toga, u srijedu 17. 11. 2021. održan je u Banjoj Luci redoviti mjesečni duhovno-pastoralni susret svećenika – dijecezanskih i redovničkih. Na njemu je biskup Franjo u predavanju iznio konkretnije upoznavanje cilja, sadržaja i načela sinodalnog procesa te načina sudjelovanja u tom procesu.

3. 12. 2021. poslan je Naputak uz materijale za sinodalni hod Banjolučke biskupije prema kojima je svaki član trebao pismeno odgovoriti i napisati smjernice za sinodalni hod župe, pastoralne obitelji, mladih, starijih i nemoćnih i dostaviti u Ordinariat u kancelariju do 15. 1. 2022. te je kancelar sve prispjele pismene predloške protokolirao, arhivirao i primjerak dostavio mons. Marku Semrenu, koordinatore sinodalnog puta za Banjolučku biskupiju.

Na Svijećnicu 2. 2. 2022. na Dan posvećenog života pomoćni biskup Semren odražao je predavanje za redovnike i redovnice Sinodalni hod redovnika te i u homiliji upozorio na neke smjernice sinodalnog puta Banjolučke biskupije.

Na 5. 3. 2022. u Banja Luci, Sinodalni tim Banjolučke biskupije imao je 2. sjednicu pod naslovom Sinodalni hod u 2. susretu Sinodalnog tima Banjolučke biskupije na kojem je biskup Komarica pozdravio prisutne, tajnik pročitao izvješća i biskup Semren prikazao dosadašnji rad na Sinodalnom putu Banjolučke biskupije prema pisanim izvorima pastoralnih djelatnika, potom je uslijedila plodna diskusija i primjedbe za sintezu Sinodalnog puta Banjolučke biskupije.

Sinodalnost započinje u nama: promjenom mentaliteta, osobnim obraćenjem, u zajednici ili bratstvu, u župi, u kući, na poslu, u našim strukturama, a zatim se širi na službe i poslanje.

Sinoda o sinodalnosti Crkve ima glavnu svrhu probuditi osjećaj zajedništva u Crkvi, oživjeti sudjelovanje svih, učiniti sve prota-

gonistima i nastojati donijeti poruku radosne vijesti do nakraj zemlje. Sinodalni tim ima zadaću sve podsjećati kako je rekao Papa svojim vjernicima rimske biskupije: „sinodalnost nije poglavlje rasprave o ekleziologiji, a još manje moda, neki slogan ili novi izraz koji se treba koristiti ili iskorištavati: Ne! Sinodalnost izražava narav Crkve – potvrdio je – njezin oblik, stil, poslanje. (...) Ne govorim to na temelju teološkog mišljenja, čak ni osobnog, već slijedeći ono što možemo smatrati prvim i najvažnijim „priručnikom“ ekleziologije, a to je knjiga Djela apostolskih“ (papa Franjo rimskoj biskupiji, 18. rujna 2021.). Upravo biskup Semren je u teološko-pastoralnoj podlozi naglasio Božji narod u hodu prema Djelima apostolskim.

Čitajući Djela apostolska Papa podrazumijeva, da se razumije što znači zajednički hod, u zajedništvu promovirajući sudjelovanje ciljajući na poslanje. Moramo pokazati cijeloj Crkvi što znači staviti zajedno primljene darove, duhovne i materijalne, kao što je to učinila prva kršćanska zajednica.

U čemu je važnost ove etape Sinode po mjesnim Crkvama? Ona je na neki način nastavak Drugoga vatikanskog koncila i želi s jedne strane ojačati kolegijalnu dimenziju u Božjem narodu i posvijestiti sinodálnu narav Crkve koja se ostvaruje u zajedništvu, sudjelovanju i poslanju. Svjesni smo velikih promjena koje se događaju u svijetu na svim razinama, tu se ne radi o promjenama u epohi nego o „promjenama epohe“. Te promjene dovode do podjela, kojih je bilo i na samim počecima Crkve, a koje je sv. Pavao znao uz navještaj Riječi Božje od „duela“ napraviti „duet“, od sukoba dovesti do suradnje. U tom svjetlu moramo ostati otvoreni Duhu Svetomu, slušanju drugoga i dijaloga. Na našem sinodalnom putu prisutan je i Diabolos koji stvara razdor i koji želi uvjeriti u neizvedivost i besmislenost sinodalnosti. Ovaj sinodalni hod nije zadatak za jednu godinu već je to proces koji će trajati i koji će, nadamo se, iznjedrati važne promjene u Crkvi. Stoga pozivamo župnike da svoje župne zajednice uključe u sinodsko savjetovanje slušanja, promišljanja i razlučivanja sukladno uputama Vademecuma i naputcima koje primaju od biskupijskog tima. Kako se u mojoj župnoj zajednici ostvaruje naš zajednički hod? Na koje nas korake Duh poziva da bi naše poslanje danas bilo plodonosno? Sinodsko savjetovanje po župama i redovničkim te laič-

kim zajednicama trajat će do kraja travnja intenzivno a u svibnju treba dostaviti naš pisani materijal BK BiH u Sarajevo. Krajnji rezultat sinodskog hoda ovisit će o snazi, želji i spremnosti na osobne promjene i otvorenosti Duhu Svetom i prihvaćanja drukčijeg mišljenja.

Proces sinodskog savjetovanja ima za polazište ono oko čega se kroz stoljeća trudimo na biskupijskoj, župnim i drugim razinama. Sinodalnost se prvenstveno ostvaruje u okupljanjima na euharistijska slavlja i očituje po uspostavljenim tijelima, među ostalim po Župnom vijeću, Ekonomskom vijeću, zatim po pastoralnim povjerenstvima, udrugama organiziranih vjernika, pokretima, molitvenim zajednicama, mladima, učenicima itd. U svim našim župama organiziralo se sinodsko savjetovanje s različitim skupinama vjernika. Pri tom nam je misao vodilja bila spomenuta Isusova riječ Ja sam Put i Istina i Život (Iv 14,6). Voditelji pojedinih radnih odbora župnih pastoralnih vijeća imaju zadaću zajedno sa svećenicima i vjeroučiteljima animirati i koordinirati rad. O svemu onom što ćemo u molitvi, promišljanju i osluškivanju Duha Svetoga zaključiti, sažeto ćemo na pisani način u svibnju tekuće godine predati Biskupskoj Konferenciji Bosne i Hercegovine da ona to objedini s izvještajima iz svih drugih naših biskupija te dostavi Tajništvu Biskupske sinode u Rimu.

Iz prispijelih pisanih prikaza sinodalnog puta po župama istaknuto je da je od zadnjeg rata prošlo 27 godina te je naša biskupija doživjela velike promjene u svakom pogledu što pokazuju i statistički podaci, iz godine u godinu sve nas je manje; imamo obnovljene ili nanovo izgrađene crkvene objekte: crkve, kapelice, župne stanove koje treba održavati, za što naši župljani nemaju financijske mogućnosti. Naša „dijaspora“ posustaje u dolascima u rodni kraj, u održavanju veza s rodnim krajem itd. Nužna je reorganizacija na biskupijskoj i župnim razinama kako bi djelotvornost Crkve bila učinkovitija. Iz susreta za blagoslov obitelji s vjernicima u župama, obilasku starih i nemoćnih te njihovo ispovijedanje i podjela humanitarnih paketa rekli su što misle naši vjernici. Između ostalog istaknuli su i pohvalili rad crkvenih institucija i svećenika što su ostali s njima na župama u ovim teškim vremenima te ih nisu zaboravili. U Banjolučkoj biskupiji su 31 župa ispod 200 vjernika (5 župa ispod 10 vjernika; 4 ispod 20;

3 ispod 30; 4 ispod 50; 5 ispod 80; 2 ispod 100; 6 do 150; 2 ispod 185), a 17 je iznad 200 do 7.174 župa Livno. Broj župa na području Republike Srpske je 31 i pastoriziraju 3.441 vjernika, u Federaciji BiH 17 župa i pastoriziraju 21.219 vjernika.

Istaknuli su neke od poteškoća s kojima se susrećemo i na koje bi trebali svrati pozornost:

1. Male župe – pitanje ustrojstva i djelovanja istih, pitanja uzdržavanja i održavanja župa jer župljani nisu u mogućnosti doprinositi za potrebe iste. S druge strane svećenika je sve manje i životna dob im je sve veća. Svećenik godinama na svojim nedjeljnim misama gleda nekoliko starijih osoba ili čak nije siguran da li će mu itko doći na nedjeljnu misu.
2. Pastoral starih i bolesnih na koji način ih pastorizirati, jer ne mogu redovno dolaziti na Sv. mise i pobožnosti. Dobar dio vjernika je i u mješovitom braku, svoju pripadnost Crkvi pokazuje „primanjem svećenika na blagoslov kuće“ i u trenutku sprovoda. U drugo vrijeme njihova veza sa župom uglavnom ne postoji osim u župnim statistikama. Mladih nema ili su u malom broju.
3. Pastoral siromašnih – mnogi vjernici su zbog rata osiromašili te nisu u mogućnosti živjeti životom dostojna čovjeka. Moramo im pomagati pomoću Caritasa.
4. Pastoral djece i mladih, djece je malo i nije im lako u školama, posebno u toj dobi kada nije lako nositi „različitosti“. I roditelji su zbunjeni pogotovu u mješovitim brakovima, stoga je nužna povezanost malih skupina vjeronaučne djece u pojedinim župama povremenim susretima, druženjima, kampovima.
5. Iz ovog slijedi da je naš pastoral izvanredan, ali redovit i stalno je na rubnim područjima, što papa Franjo naglašava. Pojedini župnici na nedjeljnim slavljinama imaju nekoliko osoba, te poslije Mise svi sjednu u auto i obidu one koji nisu mogli doći, uglavnom starije i bolesne. Nažalost, mnogo djece je u zadnjih par godina otišlo sa svojim obiteljima van granica, a malo ih je ostalo i njima dajemo što više možemo. Situacija nije lagana, čak nekada frustrirajuća, ali svaki rad, bio s djecom, starijima ili drugima je od jednake važnosti za sve nas unutar naše Crkve. Svi ističu molitvu kao glavni motor, sakramente, pobožnost Presvetom Oltarskom Sakramentu, klanja-

nja, otvorenost Duhu Svetom, molitvene zajednice. Ne trebamo dozvoliti da nas obaviye tuga i malodušnost već djelovati koliko tko može u svojim okvirima.

Duhovni asistent za mlade fra Domagoj Šimić radi s FRAMOM na Petrićevcu gdje se okuplja 30setak mladih redovito. Opća gimnazija Bl. Ivan Mertz ima zapaženu ulogu u gradu i okolini po svom obrazovanju i odgoju učenika različitih vjera i nacionalnosti, kao i primjer međureligijskog dijaloga, što čine i pojedini župnici u svojim župama.

Vrijedno je istaknuti i sinodalni put s. Mare Župarić čiji se pastoralni rad temelji na radu sa ženama svih dobi na prostoru Biskupije i u župnim zajednicama. Riječ je o Programu Magnify90. To je katolički duhovni program za žene svih dobi. Fokusiran na dublju i intenzivniju pripremu kroz 90 dana s Bezgrešnom Djevicom Marijom za Uskrs. Žena koja se prijavi na Program dobiva potrebne materijale to jest Knjigu Magnify 90, Molitvenik i Smjernice. U programu Magnify 90, žena razmišlja o krepostima i vježba ih po uzoru Blažene Djevice Marije - punine kreposnog života. Tjedno, upoznaje život jedne Svetice i jednu krepost.

Svaki dan ima materijal za razmišljanje sa odlomcima iz Svetog pisma, Katekizma Katoličke Crkve, Spisa svetice, pitanjima i prijedlozima u vježbanju kreposti koja se obrađuje tog tjedna. Kroz 90 dana, žene se vježbaju u postu, molitvi i samoodricanju po prijedlozima koje se nalaze u Smjernicama, te vježbaju krepost: poniznost, ljubaznost, zahvalnost, velikodušnost, poslušnost, marljivost, čistoću i skromnost, pobožnost, revnost, blagost, pouzdanje u Providnost, umjerenost, ustrajnost.

Mislim, ako se žena kroz 90 dana, posveti svakodnevnom vježbanju u kreposti, molitvi, ponuđenim razmišljanjima za svaki dan i sakramentalnom životu da može naći veliko duhovno osvježenje i priliku za rast u svetosti na koju je po krštenju pozvana. U ovaj krug, već se uključio lijepi broj žena sa ovih prostora (s. Mara Župarić, Samostan "Nazaret", Banja Luka). Sestre Klanjateljice preko svojih molitvenih zajednica djeluju u Banjolučkoj biskupiji. Sestre Milosrdnice imaju Dom za djevojke i tu djeluju, a neke od djevojaka su uključene u FRAMU na Petrićevcu.

Sinodalni put u većim župama livanjskog kraja i Jajca ... Kroz proteklo vrijeme (od 17.

listopada 2021.) u prvom redu pozvali smo sve vjernike na molitvu za uspjeh sinode, na promišljanje o sinodalnom putu. U pastoralnom radu s ministrantima, prvopričesnicima, krizmanicima, framašima, zborovima, pokušavamo upoznati ove skupine sa sinodalnim putem i pozvati ih da ga odgovorno žive.

Na susretima župnih pastoralnih i ekonomskih vijeća, vijećnici su upoznati o sinodalnom putu kako u župama, na razini biskupije i cijele crkve te su podijeljeni zadaci što će tko činiti, u vidoškoj župi osnovan je i župni Caritas, te stavljen naglasak na izmirenje pojedinih obitelji kao i mjesečne duhovne obnove.

Na susretu i ručku s prakaraturima govorilo se o važnosti sinodalnog puta, kako za župnu zajednicu, biskupiju i cijelu crkvu. U kontaktima s vjeroučiteljima pozvalo ih se da kroz školski vjeronauk upoznaju našu mladost o značenju sinodalnog puta za rast svijest suodgovornosti u vjeri.

U vremenu Adventa župne zajednice kroz mise zornice se okupljale kao i na nedjeljnim liturgijskim slavljinama razmišljajući o pripremi i Kristovu dolasku kao i o ponovnom dolasku na koncu vremena. Mnogi su iskoristili priliku izmiriti se s Bogom i čovjekom kako bi mogli istinsku proslaviti veliku radost zbog Božjeg dolaska među nas.

U samostanu časnih sestara održavaju se sati Lectio divina, gdje su sudjelovali svećenici (fra Marinko i fra Zdenko), časne sestre i vjerni puk što se pokazalo vrlo uspješnim i nastojat će to činiti i u korizmeno vrijeme. Vratiti se izvorima i Objavi u župi Jajce.

U predbožićno vrijeme, vrijeme Adventa, pokrenuli smo božićnu akciju za potrebe siromašnih kao što to činimo svake godine za Božić i Uskrs. Uz pomoć naših vjernika i naših gospodarstvenika svećenici su zajedno sa framašima obišli najsiromašnije u župi i podijelili im pomoć. A u župnom uredu skoro svakodnevni susreti su sa siromašnima koji traže pomoć (nabavka lijekova, plaćanje struje, vode, hrane ili drugih potrepština).

Tijekom obilaska i blagoslova obitelji iskoristili smo priliku susresti se sa našim obiteljima, donijeti im radost Božića i blagoslov, čuti njihove radosti i probleme. Prilikom blagoslova obitelji svećenici su imali prigodu susresti se sa jednim dijelom vjernika koji su došli iz inozem-

stva i čuti njihova iskustva i strah od sinodalnog puta npr. u Njemačkoj.

Vrijeme koje dolazi, vrijeme je korizme, vrijeme u kojem će vjernici pokušavati pronaći sebe. Vrijeme iskoristiti i poticati vjernike na vrijednosti koje nam je Učitelj ostavio. Upućivati vjernike na istinske izvore i vrijednosti. Poticati vjernike na primanje sv. sakramenata: posebno na sakramente sv. ispovijedi i pričesti, sakramente umirućih i brigu za bolesne i nemoćne. Poticati mlade na sakramente ženidbe i pripreme za brak. Sve je veći broj onih koji djecu krštavaju iako žive nevjenčano. Bilo bi poželjno ponuditi tečaj za brak (župa Livno to radi), barem jednom godišnje, na razini župa, dekanata ili biskupije ili kraja, gdje je to moguće. Poticati vjernike na činjenje dobrih djela i djela pokore i ljubavi, na osobnu i zajedničku molitvu (koja je nažalost iščezla iz naših obitelji).

Pred nama je vrijeme izazova i velikih mogućnosti, bilo za nas bilo za naše vjernike. Trebamo iskoristiti milosno vrijeme korizme i uskrsno vrijeme. Vjernici pobožno prakticiraju pučku pobožnost, posebno Put križa u kojem nalaze razumijevanje i vlastitog križa. U Kristovom pashalnom misteriju pronalaze i smisao vlastitog života.

Sinodalni put Školskih sestara franjevkri Krista Kralja Bosansko-hrvatske provincije u samostanu Presvetog Trojstva u Jajcu i u Livnu. Pozivom biskupa Franje Komarice i mi sestre franjevke započele smo svoj sinodalni hod, prije svega upoznavajući se sa samim terminom, zahtjevima, zadaćama i na koncu tražeći načine i mogućnosti kako najbolje odgovoriti na ovaj poziv i na koji se način aktivno uključiti u sinodalni hod s cijelom Katoličkom crkvom, te koje je naše mjesto u sinodalnom hodu Crkve.

Budući da narav našega života inzistira na zajednički hod, susrete, osluškivanje, uzajamnu usmjerenost i zajedničko odlučivanje, prvo naše uključivanje u ovaj hod jest zajednička molitva Duhu Svetom za sinodu koju molimo svaki dan zajedno. Dalje smo iščitavale koja bi naša specifičnost mogla biti u ovom trenutku i u današnjemu društvu kako bi smo se zajedno s vjernicima naše mjesne Crkve zaputile na sinodalni hod. U promišljanju zaključile smo da bi bilo dobro s narodom Božjim čitati Sveto pismo i poučiti ih kako razmišljati prema Evanđelju. U dogovoru s gvardijanom fra Vinkom Markovićem, u Došašću, otvorile smo vrata svoga

samostana i pozvale smo zainteresirane na lectio divina. Susrete smo imali jednom tjedno kada smo iščitavali evanđelje od nedjelje koja je pred nama. Susrete je animirala s. Iva Klarić i fra Zdenko Frlić, župni vikar. Uz tumačenje, iščitavanje evanđelja za oratio upriličivali smo klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom. Sudionici ovih susreta su sa oduševljenjem prihvatili ovakav pristup čitanja Svetog pisma i molitve te smo odlučili nastaviti s lectio divina i u korizmenom vremenu. Ovi susreti su također bili prigoda da nazočne upoznamo i sa sinodalnim hodom, te smo na svakom susretu molili za uspjeh sinode.

Nas dvije sestre rade u OŠ „13. rujan“ Jajce i zbog toga smo imale mogućnost upoznati veći broj učenika kojima mi predajemo vjeronauk sa sinodalnim hodom. Ovoj našoj inicijativi pridružili su se i drugi vjeroučitelji koji rade u osnovnoj školi.

Također, u našem samostanu, povremeno organiziramo susrete – duhovne obnove za učenike osmih i devetih razreda te srednje škole iako je uvelike pandemija uzrokovana koronavirusom usporila ili onemogućila ovu vrstu apostolata. Ove susrete planiramo nastaviti i u ovoj godini, isto sestre rade i u Livnu u svom samostanu.

Kao važnost na sinodalnom putu dolazi međureligijski dijalog. Budući radim u školi u kojoj su „dvije škole pod jednim krovom“ vidim izuzetno plodno tlo za dijalog i rad s drugima koji vjeruju i svoju vjeru ispovijedaju na drugačiji način. Uvijek sam spremna odazvati se pozovu da govorim o kršćanstvu, Svetom pismu... a također se ne bojim pozvati i vjeroučiteljicu islamske vjeroispovijesti na svoj sat vjeronauka kada trebam obrađivati islam. Također surađujem i s pravoslavnim sveštenikom koji se uvijek rado odazove na moj poziv da govori učenicima o Pravoslavlju. U našem samostanu često se susreću vjeroučitelji katoličke i islamske vjeroispovijesti, glavni imam i gvardijan. Ovo djelovanje sestara jako dobro je prihvaćeno u našem gradu, ističe s. Iva Klarić.

Budući već dugi niz godina živim i pastoralno djelujem u ovom gradu te sam direktno uključena u rad s djecom, također sam potaknuta proglašenjem Godine obitelji koju je proglasio papa Franja koja završava 26. lipnja 2022. povodom X. svjetskog susreta obitelji, ovom prilikom željela bih predložiti da se, barem, u ovom

vremenu sinodalnog hoda posveti više pozornosti radu s mladim obiteljima. Naime, djeca su nam onakva kakva dolaze iz obitelji. Nerijetko se dogodi da se djeca nalaze u rascjepu jer mi djeci jedno govorimo u školi, na župnom vjeronauku, pjevanju... npr. o važnosti odlaska na svetu misu, čitanju Svetog pisma, vjerskom odgoju u školi, župi... a oni dođu kući i roditelji im kažu vjeronauk je nevažan, molitva je gubljenje vremena, nije potrebno čitanje Svetog pisma,... jer roditelji ne žive vjeru.

Također ima primjera gdje obitelj prakticira svoju vjeru i to prenose na svoju djecu. Prekrasno je čuti kada petkom djeca znaju reći to smo evanđelje čuli u nedjelju na svetoj misi.

Dakle, naglasak bih stavila na mlade obitelji, bračne parove, jer u obitelji gdje se roditelji međusobno uvažavaju i poštuju... rastu zadovoljna i sretna djeca, puna pouzdanja u Boga – na što poziva i apostolska pobudnica „Amoris laetitia“.

- Stvarati obiteljska okruženja u kojima će se roditelji odlučiti imati dijete više – demografija.
- Crkva treba tražiti načine kako pomoći obiteljima.
- Raditi na osposobljavanju novih djelatnika i suradnika u obiteljskom pastoralu.

Mogu to biti neke tribine, ljetovanja obitelji, ljetni kamp... gdje bi se organizirale radionice za bračne drugove i njihovu djecu. Mislím, koliko god bi u ovaj apostolat uložili da bi dobili četverostruko. Možda nas ovaj sinodalni hod poziva „izići“ iz vlastite komocije, sigurnosti i postati suputnicima na što nas poziva i papa Franjo, a ja mislim da je ovo izvrsna prilika i nužna potreba posvetiti se pastoralu mladih obitelji i bračnih drugova (s. Iva Klarić).

Sinodalni put vjeroučitelja u osnovnim i srednjim školama u Livnu. Kao članice sinodskog tima naše biskupije ukratko ćemo predstaviti naš rad i nastojanje u sinodalnom hodu u našim školama u Livnu gdje djelujemo (OŠ Ivan Goran Kovačić, OŠ fra Lovro Karaula, Srednja ekonomska škola i Opća Gimnazija).

Nakon što je Banjolučka biskupija zajedno sa svim katolicima u svijetu započela svoj biskupijski hod i mi vjeroučitelji aktivno smo se uključili u hod u svom radu u školi. Kroz ovo vrijeme hoda postavile smo si pitanje: Što mi vjeroučitelji možemo više i bolje napraviti u svome radu u školi?

Dobro je napomenuti da je katolički školski vjeronauk uklopljen u opće odgojno – obrazovne ciljeve suvremene demokratske škole, obvezatni je školski predmet s pravom izbora i izvodi se u redovitoj nastavi s dva školska sata tjedno u osnovnoj školi i jedan sat tjedno u srednjoj školi. Vjeronauk kao autonoman školski predmet omogućuje svim učenicima koji to žele autentično i sustavno upoznavanje, čuvanje i razvijanje njihova vlastita vjerskog i kulturnog identiteta. Vjeronauk učenicima nudi jasnoću nauka o Bogu, čovjeku i svijetu. Glavna svrha vjeronauka u školi je sustavno i što cjelovitije upoznavanje vjere u svim njezinim vidovima. U prenošenju bitnih sadržaja vjere vjeroučitelj ima veliku i odgovornu zadaću. Uvođenjem katoličkoga vjeronauka u odgojno – obrazovni sustav vjeroučitelj je postao dijelom nastavničkog kolegija. Iako smo članovi nastavničkog zbora u osnovnim i srednjim školama, posebnost vjeroučitelja u odnosu na sve druge nastavnike jest u tome što, uz svoju inicijalnu formaciju na fakultetu te stručnu osposobljenost, mora posjedovati crkveni mandat za poučavanje katoličkog vjeronauka u školi. Mandat koji dodjeljuju mjerodavne crkvene vlasti, a bez kojeg vjeroučitelj ne može predavati vjeronauk u školi, pokazuje da je vjeroučitelj u službi Crkve iako se njegovo djelovanje odvija u školi. Naša služba tijesno je vezana uz djelovanje dviju institucija: Crkve i mjerodavnoga ministarstva. Zbog toga mi vjeroučitelji imamo specifičan status u odnosu na druge djelatnike škole. Mandat koji smo dobili upućuje na to da naš duhovno-vjernički identitet zahtjeva jasnu kršćansku duhovnost i crkvenost. Narav našeg poziva izvire iz uvjerljivoga života i zrelosti vjere po kojoj postajemo vjerodostojni svjedoci onoga što učenicima predajemo u vjeronaučnoj nastavi.

Upravo zbog posebnosti našega poziva trebamo biti otvoreni Duhu Svetom i u svom odgojnom radu svaki put kada ulazimo u učionicu posvijestiti da je prvi i glavni odgojitelj u kršćanstvu Isus Krist, tj. njegov život i djelo sadržano u evanđelju. Isusova odgojna nauka je konkretna, praktična, puna milosrđa, izložena jednostavnim riječima u obliku prispodoba i priča. Pozvani smo poput Isusa odgajati osim riječima, vlastitim životnim primjerom, biti svjedoci onoga što mladima želimo približiti.

U svom radu posvješćujemo si da je katehizacija temeljni oblik kršćanske pedagogije ili od-

goja. To je sustavna pouka o vjeri ili sustavno uvođenje u vjeru i život. Mi vjeroučitelji imamo veliku odgovornost jer nastavljamo u odgoju u vjeri ondje gdje su roditelji započeli. Roditelji, kršćanska obitelj prvo je i trajno mjesto ljudskog i kršćanskog odgoja. Sjeme vjere, koje se u svakom čovjeku usađuje na krštenju, treba njegovati i razvijati. Uloga roditelja u ovom procesu vrlo je važna. To prvo kršćansko iskustvo često ostavlja odlučujući trag koji traje cijeli život. Obitelj je ognjište žive vjere. Tu se uče prvi koraci vjere...

U svom radu susrećemo se sa situacijom kada je u pitanju vjerski odgoj djece, kako poneki roditelji nisu dovoljno poučeni u temeljnim istinama kršćanske vjere. Kod takvih se najčešće vjerski odgoj svodi na „obavljanje“ sakramenata inicijacije. Kao razlozi ovoga stanja navode se: manjak vjere, loša ekonomska situacija, moderni način života koji nameće dominaciju računala i mobitela nad obiteljskom komunikacijom i zajedničkom molitvom. Kako bi se umanjio rizik od ovakvih i sličnih negativnih pojava, potrebno je posvetiti veću pozornost roditeljima. Kao razrednice trudimo se na tom području i kroz individualne razgovore za vrijeme susreta sa roditeljima upućujemo na to. -Smatramo važnim redovito i ustrajno roditelje informirati o važnosti vjeronaučne nastave u školi i poticati ih na odgovornost da svojoj djeci omoguće kršćanski odgoj i nakon nastave.

- Osjećamo da bi bilo dobro da se u ovom vremenu sinodalnog hoda posveti više pozornosti radu s mladim obiteljima.
- Kroz ovo vrijeme pozivati djecu i njihove obitelji na intenzivniju zajedničku molitvu. Čitanje Svetog pisma trebalo bi biti dio svakodnevnih molitvi.
- Potrebna je suradnja između Crkve, škole i obitelji, zajedničkom suradnjom i naporima vratiti obitelji dostojanstvo i ulogu, na poseban način u odgoju djece.
- Biti obiteljima podrška u odgoju djece i mladih.
- Raditi na povezanosti škole i župe. Na taj način, pomoću školskog vjeronauka, lakše će se uspostavljati susreti s učenicima, roditeljima, nastavnicima, od kojih su neki i crkveno distancirani kršćani, a možda i nevjernici...
- Vjeroučitelji su pozvani u suradnji sa župnikom, promicati prikladan pastoral škole. Ško-

la kao mjesto odgoja i obrazovanja pastoralno je mjesto evangelizacije Crkve.

U svom radu povremeno smo uključeni u rad u župi:

- zajednička priprema na početku nove školske godine – Zaziv Duha Svetoga
- pripreme za sakramente prve pričesti i krizme
- uskrсне i božićne ispovijedi za učenike osnovne i srednje škole
- svibanjske i listopadske marijanske pobožnosti, put križa...

Uz nastavni plan i program u školi smo uključene i u neke izvan nastavne i izvan školske aktivnosti gdje mnogi učenici produbljuju svoje znanje:

- vjeronaučna sekcija (kroz radionice bliže proučavanje liturgijske godine, pripreme za priredbe za Božić, Dane kruha...)
- vjeronaučna olimpijada za osnovnu i srednju školu
- prigodna hodočašća i izleti
- vikend seminari za djevojke u organizaciji Školskih sestara franjevki

(Nažalost zbog pandemije uzrokovane koronavirusom puno toga nam je bilo onemogućeno kroz proteklo vrijeme).

Pozvani smo odgajati se za međureligijski dijalog. Ističem dobru suradnju sa vjeroučiteljima islamskog vjeronauka. Također dobru suradnju sa djecom koja ne pohađaju naš vjeronauk i njihovim roditeljima.

- U školama smo dobro prihvaćeni od vodstva škole i imamo dobru suradnju s drugim profesorima i nastavnicima. Međusobno se nadopunjujemo i često pronalazimo zajedničke jezgre između vjeronauka i drugih predmeta. U takvom okruženju i učenici bolje usvajaju određenu tematiku.

- Kroz vjeronaučne aktive u školi analiziramo svoj rad i planiramo što i kako dalje....

Potrebno je sve ono što je dobro nastaviti i dalje:

- Još više osobno i učenike poticati na dublje upoznavanje i jačanje vjere.
- Odgajati se za župsko zajedništvo, veća povezanost između škole i župe. Prakticiranje vjere u obitelji i župi.
- Ne zaboraviti da je kršćanska obitelj mjesto prve vjerske pouke, važnost pastoralne obitelji.

- Vjeroučiteljima omogućiti rast u vjeri kroz određene organizirane susrete: duhovne obnove, duhovne vježbe, stručne seminare, hodočašća...
- Potrebno je uključiti vjeroučitelje u pastoralno planiranje župe (vezano za vjeroučenike).
- Više raditi na kršćanskim izvorima, približiti djeci i obiteljima Bibliju.
- Poticati učenike i njihove roditelje na zajedničku molitvu u obiteljima.

Danas se suočavamo sa zahtjevnosću vjeroučiteljskog poziva koji traži da budemo stručnjaci u pitanjima ne samo vjere, nego i komunikacije s drugim profesorima, nastavnicima, učenicima i njihovim roditeljima. Da bismo mogle odgovoriti na sve što se danas od nas traži potrebno je jačati osobnu molitvu, izići iz nekih uhodanih sigurnosti i prepustiti se vodstvu Duha Svetoga. Zajedno sa svojim vjeroučenicima rasti i učiti od njih. Biti istinski svjedok vjere u poučavanju i životu. Vjeroučitelji: Anđela Velić, Snježana Brnić i s. Marija Mihaljević.

Uz rad sestara franjevki uključene su i druge redovničke ustanove Banjolučke biskupije. Sestre Malog Isusa u Livnu imaju duhovni centar u kojem se održavaju različite duhovne vježbe, seminari, susreti molitvenih zajednica i prakticiranje različitih načina molitve. Sestre Milosrdnice imaju dječiji vrtić i preko djece dolaze do obitelji i na taj način evangeliziraju. Tu su i različite udruge mladih FRAMA, Marijanska i vinkovska mladež, Prijatelji Malog Isusa.

Sve dosada rečeno važi za cijelu Banjolučku biskupiju.

Zaključak

„Ljude ne možemo jednostavno privući uvjeravanjem ili raspravama o Bogu. Treba ih izmoliti od Boga za Boga... Moramo konačno iznova naučiti da nam je potrebno manje rasprave, a

više molitve“ (Benedikt XVI, iz knjige Zajedništvo u Crkvi). Našem društvu u kojemu vlada površnost trebalo bi ponuditi dubinski život. Sveprisutnoj indoktrinaciji treba suprotstaviti živu vjeru, proizašlu iz osobnog iskustva Božje blizine. Kulturi ravnodušnosti i relativizma odgovoriti pastoralnom revnošću i davanjem prvenstva Bogu u svim svojim aktivnostima. Prenaglašenom individualizmu i antropocentrizmu treba ponuditi radikalnu decentralizaciju ega, kristocentričnost i maksimalnu otvorenost milosti. Proročku gestu ima apostolsko poslanje, koje se suprotstavlja zlu ovoga svijeta, a služi na slavu Božju i na spasenje svijeta. U svijetu bez ideala, putokaza i perspektive valja širiti jasne vidike transcendencije. Zaboravna čovjeka, zauzeta brigama za prolazno i vremenito valja podsjetiti na posljednje stvari i vječno spasenje, tako što ćemo mu pokazati da je Bog apsolutna vrijednost našeg osobnog i zajedničkog, intimnog i institucionalnog života. U svijetu u kojem tragovi Božje prisutnosti iščezavaju, vjernički, svećenički, redovnički će život djelovati jakim suobličenjem Kristu po kojem će Bog opet biti vidljiv i prepoznatljiv.

Odlučiti se za Isusa Krista znači povjerovati u moć dobre kao u jedinu pravu moć. Ljubav nas Kristova oslobađa od našega robovanja samima sebi. Isus je pozvao svoje učenike da zajedno s njime ostvaruju Božje kraljevstvo. Upitajmo se jesmo li mi i naše zajednice u skladu s Isusovim evanđeljem. Stoga, drage sestre i braćo, hrabro nastavite i ustrajte u vjernosti Kristu. Neka nas Duh Božji vodi i dalje u našem kršćanskom katoličkom životu u služnju bližnjemu, Crkvi i svome narodu na hvalu Bogu i dobro svakoga čovjeka.

Mons. Marko Semren
generalni vikar i pomoćni biskup banjolučki

PROPOVIJED METROPOLITA VRHBOSANSKOG U MIRU KARDINALA VINKA PULJIĆA

u prigodi 50. godišnjice svećeništva banjolučkog biskupa mons. Franje Komarice
i s njime zajedno ređenog mons. Ante Orlovca, Banja Luka - katedrala, 15.7.2022.

Draga braćo u biskupstvu,
draga braćo misnici,
dragi redovnici i redovnice,
draga braćo i sestre prisutni u ovoj katedrali na slavlju Zlatne Mise,
posebno draga rodbino naših slavljenika,
dragi Zlatomisnici, biskupe Franjo i mons. Anto!

Davno je to bilo, 4. rujna 1961. kada smo počeli zajedno kročiti polazeći na Šalatu kao sjemeništarci. A evo danas, slavimo pedeset godina misništva. Danas na svetog Bonaventuru, zaštitnika ove biskupije i katedrale, zajedno zahvaljujemo Bogu za pedeset ljeta misništva biskupa Franje i mons. Ante.

Neka bude usput spomenuto da je prošlo oko pedeset godina kako smo ponovo probudili čašćenje svetog Bonaventure. Tada je i nastala ova himna koju smo pjevali na početku ove Svete mise, zahvaljujući tadašnjem profesoru a sada biskupu Franji i pokojnima Jurentiću, Kazimiru, i Matkoviću kad smo krenuli s čašćenjem svetog Bonaventure koji je zaštitnik ove nanovo izgrađene katedrale i biskupije.

Želimo poduprijeti naše slavljenike u činu zahvaljivanja, jer je to veliki razlog, dati Bogu hvalu i slaviti za pedeset ljeta svećeničkog života i rada posebno slaveći najsvetiji čin na zemlji, a to je Euharistija.

Kad su svetog Bonaventuru pitali, kako je stekao toliko i tako duboko znanje, onda ih je doveo do svoga klekalo pod križem te im rekao da je svaki dan čitao knjigu pokazujući na Kristov križ dodajući da tu knjigu-križ još nije dočitao. To se posebno spominje i u samom himnu u kojem se kaže da sv. Bonaventura, motreći boli Spasitelja svoga, gledajući ranu krvavih mu grudi, dano mu bješe upoznati čiste istine vjere.

Iz te knjige učimo najvažniju životnu lekciju a to je lekcija ljubavi. Uspjeh u životu leži u tajni žrtve u ljubavi. To nas uči Kristov križ. Kako bi se pošlo putem spasenja duša, prvo se mora svršiti škola križa i lekcija žrtve ljubavi.

Neka bude usput spomenuto, nakon što sam tijekom toliko godina pratio brojne smrti pa i svećenika, znao sam misnike upitati, što im na završetku njihova svećeničkog života najteže pada? Vrlo često sam dobio odgovor da im najteže pada propust kada su mogli više ljubiti. Zato je ta lekcija najvažnija u životu, ne samo za svećenički život nego za svaki život. A na poseban način za svećenički život. Tko se odluči na svećeništvo, a zaniječe žrtvu i ljubav bit će nesretan svećenik.

Na križu je Isus očitao jednu lekciju svima nama važnu, a to je lekcija poslušnosti. I bio je poslušan sve do smrti na križu. Biti Kristov sljedbenik znači da valja proći kroz ovu školu križa gdje se uči poslušnosti Bogu i onima koje je Bog postavio na moj životni put. Danas vidimo da vlada kriza autoriteta, posebno u obitelji, a i društvu; nema ništa sveto. Evo, križ uči da postoji u životu nešto što moram prihvatiti. Tu nas Blažena Djevica Marija divno uči kako biti poslušan Duhu Svetom.

Čitajući knjigu križa otkrivamo jednu tajnu, da Božji Sin koji je sve stvorio i svime upravlja,

ostaje bez ičega, gol na križu razapet. Tajna je to za slijediti Krista: imati a izgubiti, živjeti slobodan da se može dati. I zato je to nešto što svi moramo učiti.

Na poseban način na križu učimo lekciju da se uvijek može darivati: On na križu razapet i lišen svega, a daje nam najljepši dar, svoju Majku za majku. Nije uvijek darivanje u materijalnom nego pitanje, kako nedavno papa Franjo spominje, imati srce za čovjeka. Danas je čovjek zatrpan pojedinim interesima, prohtjevima, trkom za uživanjem, izgubio je srce za čovjeka. Ne mislim sve lekcije nabrajati koje se mogu iščitati učeći u školi križa na kojeg nam sv. Bonaventura ukazuje gdje se prava vjernička mudrost stječe.

Vratimo se našim zlatomisnicima. Rekao sam da smo uz njih danas da zajedno zahvaljujemo Bogu na svim milostima i darovima na životnom putu, kao i na ljudskim padovima, jer nam je dao milost startati i ustrajati na njegovom putu.

Bogu zahvaljujemo što nam je dao milost da se pojavimo na ovoj zemlji kao Njegova stvorenja. To možemo zahvaliti roditeljima koji su s Bogom surađivali i prihvatili život i donijeli ga na ovaj svijet i roditeljskom ljubavlju pratili da uzraste i sazrijeva čovjek, što danas, nažalost, nije uvijek slučaj. Moderna ideologija i mitologija urušava to roditeljsko dostojanstvo.

Zahvaljujemo i krstitelju koji nas je oprao krsnom vodom te smo postali djeca Božja. Zahvaljujemo svima koji su nas u vjeri odgajali bilo riječju bilo primjerom. Brojni su nam bili učitelji, bilo u osnovnoj školi bilo u srednjoj ili na studijima. Neka ih sve Bog blagoslovi i ljubav Božja po ovom slavlju Zlatne Mise neka ih zagrli. Bože, blagoslovi zareditelja koji je svojim rukama zazvao Duha Svetoga te je u nas utisnuo pečat Kristova svećeništva.

Na tom svećeničkom hodu, Bog je slao brojne ljude na vaš životni put. Danas je trenutak da za sve njih zazovemo potrebnu milost spasenja.

Slaviti Zlatnu Misu je prilika ne samo zahvaliti Bogu, što je u prvom redu dužnost, nego i da čovjek prebire u svom srcu prijedeni put i sve ono što je doživio i proživio.

Nužno čovjek traži što je to bilo veliko ostvarenje u svećeničkom služenju.

Mislim da nema većeg milosnog ostvarenja od proslavljenih svetih Misa, tog najvećeg Božjeg povjerenja koje je darovao nama smrtnicima.

Kroz ovih pedeset ljeta slavljenja svetih Misa bilo ih je blizu 20.000. Nema većeg ostvarenja od ove milosti.

Kao što je Bog poklonio povjerenje sv. Josipu i dao mu u odgovornost najveće svetinje na zemlji, svoga utjelovljenog Sina i bezgrješnu Majku Mariju, tako je Bog darovao svoje božansko povjerenje svakom svećeniku poklanjajući mu najveće svetinje na zemlji: Euharistiju, sakrament oprostjenja-pomirenja i naviještanje Evandelja.

Ako se nakon pedeset godina osvrnemo na ostvareno u prošlosti, onda uz slavlje Euharistije tu su slavlja drugih sakramenata, a posebno dijeljenje sakramenta pomirenja koji unosi Božji mir u duše ljudi. Toliko puta smo naviještali Riječ Božji i bili svjedoci Uskrslog Gospodina. Nema većeg ostvarenja na ovoj zemlji. Zato je dostojno slaviti taj milosni dar kroz pedeset ljeta.

Kao župnik u župi gdje je i mons, Anto poslije mene bio župnik, jedan stari nepismeni ali mudri župljanin 28. studenog 1973. godine nakon Mise mi postavi pitanje, kako moje zdravlje? Kada sam mladenački odgovorio – dobro, on doda: moli Boga za zdravlje, a narod će te pameti naučiti.

Uz sve škole koje smo svršili i po pučki rečeno „stekli pameti“, ipak životna škola je škola vjere. Nužno je računati i na naše ljudske slabosti i neuspjehe, ali velika je milost da nas je Gospodin krijepio te smo učili pameti, bolje reći životnoj mudrosti. Mudrost je znati ponizno i skrušeno Boga moliti za oprostjenje, kada

god nismo vršili njegovu volju, nego svoju. Mudrost je, unatoč naše krhkosti ljudske, da smo sačuvali pouzdanje u Boga i hrabro svjedočili i naviještali nadu. Posebno u svim mračnim trenucima, kada ljudskim očima nismo mogli daleko vidjeti, ali smo snagom vjere i pouzdanja u Boga i sami kročili i druge hrabрили na tom putu kojeg nam je Krist ostavio govoreći: „I evo, ja sam s vama u sve dane – do svršetka svijeta“ (Mt 28, 20) i „Ja sam put i istina i život“ (Iv 14,6). Tako nam Isus reče.

Ovdje neka budu posebno spomenute i osobe koje su molile za njihova svećenička zvanja. Mi ih ne znamo koji su, ali Bože blagoslovi ih. Ali, Bože, potakni molitelje da izmole sebi svećenika. Revnih i vjernih i svetih. Što bih kao njihov školski kolega izdvojio na kraju ove besjede? Kad sam htio propovijedati pa, slušajući sve one riječi, pomislio sam: Bože, hoće li meni što ostati da ja kažem kada su toliko toga pametnog kazali? Ali, ipak, na kraju ove besjede neka budu spomenute dvije stvari.

Za biskupa Franju posebno želim naglasiti da je čovjek koji je naviještao i svjedočio nadu u najcrnijim danima. I onda kada čovjek nije mogao imati nadu, on je nju naviještao. A dragi kolega mons. Ante, na poseban način otimao je zaboravu našu prošlost pišući knjige da znamo pamtit i svoje korijenje. To je posebno važno za buduća pokoljenja. I na kraju, da ne zaboravim, jer poslije ove korone uvukao se zaborav: dragi Zlatomisnici, od srca čestitam ovo Zlatno misno slavlje i želim da naša prisutnost bude podrška ali i izazov drugima koji će se opredijeliti da Isusa slijede izbliza. Amen.

PRIPEĆNJA I OBAVIJESTI

U katedrali sv. Bonaventure u Banjoj Luci podijelio je u subotu, 31. srpnja 2021. banjolučki biskup mons. Franjo Komarica sveti red đakonata **vlč. Peri Vladiću**.

Pero je rođen 28. listopada 1979. u Uzdolu, i kršten u župi Sv. Ivana Krstitelja 3. studenoga 1979., sin je Marka i Anđe r. Vidović.

Teološki studij pohađao je i završio 2018. na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu, gdje je 2019. i diplomirao. Sredinom godine 2021. uputio je banjolučkom Ordinariju molbu da ga primi među kandidate za đakonat i prezbiterat Banjolučke biskupije.

Sveti red đakonata **vlč. Iliji Keliću** podijelio je u banjolučkoj katedrali sv. Bonaventure na 4. vazmenu nedjelju, 8. svibnja 2022. banjolučki biskup mons. Franjo Komarica.

Ilija je rođen 21. rujna 1969. u Livnu, sin je Vinka i Slavke r. Karaula, župa Rođenja BDM Ljubunčić. Nakon školovanja u Livnu 1986. odlazi na studij u Zagreb, gdje uz studiranje i radi. 2014. upisuje studij teologije na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu gdje uspješno diplomira 3. srpnja 2020. Sredinom 2021. javio se banjolučkom biskupu s molbom za prijam među svećeničke kandidate Banjolučke biskupije.

† Marija Stojanović r. Pavelić (1932.-2022.)

U Prijedoru je, u svome domu, u subotu, 9. travnja 2022. u popodnevnim satima u 90-oj godini života preminula Marija Stojanović r. Pavelić. Marija je od 1956. živjela u braku s Milanom Stojanovićem s kojim je stekla dvoje djece, sina Marijana i kćerku Marijanu. Nakon muževljeve smrti (2008.) živjela je kao udovica u svome domu u Prijedoru. Sin Marijan, svećenik je

Banjolučke biskupije od 1984., sada je župnik u banjolučkoj župi Budžak i vojni kapelan u vojarni „Kozara“ u Banjoj Luci. Kćerka Marijana živi u Zagrebu gdje radi kao vjeroučiteljica.

Marija je pokopana 11. travnja 2022. u Prijedoru na katoličkome groblju „Urije“. Pokop preminule Marije Stojanović bit će u ponedjeljak, 11. travnja 2022. u 13 sati u Prijedoru, na katoličkom groblju „Urije“.

NOVE KNJIGE

Marko Semren, **Za puni život. Prigodne povijedi, razgovori, okružnice**, Svjetlo riječi, Sarajevo, 2022., meki uvez, str. 260.

„U ovu knjigu uključio sam različite priloge koji su nastajali u vremenu od moga preuzimanja biskupske službe u Banjoj Luci do početka ove godine. Posrijedi su moja obraćanja vjernicima u različitim prigodama, od liturgijskih do kul-

turnih i obljetničkih. U ovih dvanaest godina takvih je prigoda bilo u izobilju. Iz tog sam izobilja odabrao priloge za koje smatram da su s jedne strane relevantni za javnost i dan-danas, a s druge da su zavrijedili biti sačuvani i kao takvi preneseni u vrijeme koje nam predstoji.“

(Iz autorove *Uvodne napomene*, str. 9).

Anto Orlovac, **Stradanje sanskih katoličkih župa u Drugom svjetskom ratu (1941.-1945.)**, Banja Luka – Šurkovac, 2022., meki uvez s preklpom, str. 346.

„Ovaj sam rad podijelio u dva dijela. U prvom sam, na temelju dosta oskudne arhivske građe, pokušao prikazati djelovanje i stradanje župnika i drugog pastoralnog svećenstva, kao i njihovih vjernika u ratu u svakoj od navedenih šest „sanskih“ župa, a u drugom je popis svih katoličkih žrtava u tim župama i to abecednim

redom župa, naselja u njima i samih stradalnika s osnovnim osobnim podacima te načinu i vremenu stradanja, ukoliko je to poznato. Tamo gdje svih tih podataka nema, zabilježeni su oni koji su poznati, a ponekad su to samo njihova imena i prezimena te mjesto i župa rođenja. Glavni izvor u tome poslu bile su - ukoliko su sačuvane - crkvene župne matice, te zabilješke na temelju sjećanja starijih ljudi koje su prikupljane tijekom posljednjih desetljeća.“

(Iz autorovog *Uvodnika*, str. 8).

Anto Orlovac, **Zaustavi se, čovječe**, II, izd., meki uvez, str. 343.

Knjiga sadrži 93 raznorodna razmišljanja objavljena u Katoličkom Tjedniku u razdoblju od 2010. do 2015. godine te predgovor umirovljenog nadbiskupa Vrhbosanskog Vinka kard. Puljića i recenziju urednika Josipa Vajdnara, sabrana u knjizi u povodu autorova zlatomisničkog jubileja. Kardinal piše: „Stil mons. Orlovca vrlo je tečan te slikovito i pjesnički uvlači čovjeka u stvarnost koju vidi svakog dana, ali ne obraća

pozornost na nju, niti o tomu razmišlja. Sada kada pročita pojedine priloge ovdje sabrane i sam počne razmišljati, na putu je postati osjetljiviji za stvarnost života.“ A recenzent Vajdner: „Psiholozi će kazati kako su najiskrenije reakcije one kada čovjek postupi spontano. Meditativna promišljanja koja autor već drugi put dijeli s javnošću, pod egidom *Zaustavi se, čovječe*, upravo su takve naravi: spontana, ali ne i površna; nenamjerna, ali ne i banalna; poučna, ali ne i zamorna.“

